

Koppány-völgye Kistérségi Társulás
modellkísérlet eredményeinek értékelése
2006.



Kató és Társa 2003. Tanácsadó Kft.

TARTALOMJEGYZÉK

I.	BEVEZETÉS	5
1.	A MEGBÍZÁS ELŐZMÉNYE ÉS CÉLJA	5
2.	AZ ELEMZÉS, ÉRTÉKELÉS IDŐTÁVJA ÉS MÓDSZERTANA	6
3.	INTÉZMÉNYI KÖR BEMUTATÁSA	9
II.	ÓVODÁK	11
1.	ANDOCS	11
1.1.	Működési jellemzők	11
2.	BÁBONYMEGYER	16
3.	BEDEGKÉR.....	21
4.	KÁNYA.....	26
5.	KAPOLY	31
6.	KISBÁRAPÁTI	35
7.	NÁGOCS, ZICS.....	40
8.	SOMOGYMEGGYES.....	44
9.	TAB	49
10.	TENGŐD.....	53
11.	TÖRÖKKOPPÁNY.....	58
12.	KOPPÁNY-VÖLGYE KISTÉRSÉG - ÓVODÁK ÖSSZESEN.....	62
13.	AZ INTEGRÁCIÓ HATÁSA	69
III.	ÁLTALÁNOS ISKOLÁK - ALSÓ TAGOZAT.....	72
1.	ANDOCS	72
1.1.	Működési jellemzők	72
2.	BÁBONYMEGYER	77
3.	BEDEGKÉR.....	82
4.	KÁNYA.....	87
5.	KAPOLY	92
6.	KISBÁRAPÁTI	97



7.	NÁGOCS	102
8.	SOMOGYMEGGYES.....	107
9.	TAB.....	111
10.	TENGŐD.....	116
11.	TÖRÖKKOPPÁNY.....	121
12.	KOPPÁNY-VÖLGYE KISTÉRSÉG - ÁLTALÁNOS ISKOLÁK - ALSÓ TAGOZAT ÖSSZESEN.....	125
12.1.	Működési jellemzők	125
13.	AZ INTEGRÁCIÓ HATÁSA	133
13.1.	Andocs-Kisbárapáti.....	133
13.2.	Tab-Bábonymegyer.....	134
13.3.	Kánya-Tengőd.....	135
IV.	ÁLTALÁNOS ISKOLÁK FELSŐ TAGOZAT.....	137
1.	ANDOCS	137
2.	BÁBONYMEGYER	142
3.	BEDEGKÉR.....	146
4.	KISBÁRAPÁTI	151
5.	NÁGOCS	156
6.	TAB.....	161
7.	TENGŐD.....	171
8.	TÖRÖKKOPPÁNY.....	175
9.	KOPPÁLY-VÖLGYE KISTÉRSÉG – ÁLTALÁNOS ISKOLÁK – FELSŐ TAGOZAT ÖSSZESEN.....	180
10.	AZ INTEGRÁCIÓ HATÁSA	187
V.	ÖSSZEGZÉS.....	190
1.	A MODELLKÍSÉRLET EREDMÉNYE	190
1.1.	„A modellkísérlet folyamatát meghatározó alapértékek:	190
1.1.1	Hatékonyság.....	190
1.1.2	Szakszerűség, törvényesség fokozása.....	191
1.1.3	Az ellátás színvonalának emelése	191
1.1.4	Innovatív szemlélet kialakítása.....	191
1.1.5	„Többletforrások, támogatások rendszerbe emelése”.....	192
1.2.	Az elérni kívánt célok	192
1.2.1	Minden tanuló (gyermek) számára nyújtson minőségi szolgáltatást, mérséklődjenek az intézmények közötti egyenlőtlenségek, és ellátatlan feladat ne maradjon.....	192



1.2.2	<i>A közoktatás-szolgáltatás színvonala lényeges többletráfordítás nélkül javuljon, valamint a települési önkormányzatok kötelező közoktatási feladat-ellátásra fordított költségei csökkenjenek</i>	194
1.3.	A modellkísérlet intézkedési tervének sarokpontjai	194
2.	TÖBBLETFORRÁSOK	196
2.1.	A modellkísérlet kapcsán és annak következtében a rendszerben megjelenő többletforrások	196
2.2.	A többletforrások és a kistérség korábbi lehetőségeinek összevetése.....	197
3.	ÖSSZEGZÉS	198



I. Bevezetés

1. A megbízás előzménye és célja

A Kató és Társa 2003. Kft. 2005. decemberében kapta a megbízást Tab Város Önkormányzatától a Koppány-völgye Kistérségi Társulás modellkísérlete során elért eredmények elemzésére és értékelésére.

A modellkísérlet kiemelt jelentőségét jelzi, hogy a 36/2005. (III.1.) Kormányrendelet 2. sz. mellékletének 1. e.) pontja nevesítetten tartalmazza, hogy „a rendelkezésre álló előirányzatból támogatás nyújtható a *tabi közoktatási integrált kistérségi mintakísérlet*” ... megvalósítására is.

A modellkísérlet megvalósítását részletes közoktatás-szakmai helyzetfeltáró munka és az abból fakadó tennivalók intézkedési tervének összeállítása előzte meg¹.

A modellkísérlet folyamatát meghatározó alapértékek az intézkedési tervben foglaltak szerint a következők voltak:

- a hatékonyság növelése,
- szakszerűség, törvényesség fokozása,
- az ellátás színvonalának emelése,
- innovatív szemlélet kialakítása,
- többletforrások, támogatások rendszerbe emelése, arra fogadóképes, az ésszerű felhasználásra alkalmas intézményhálózat kialakítása a települések lehető legnagyobb szuverenitásának megtartása mellett.

Az intézkedési tervben megfogalmazottak szerint a **feladat-ellátás kistérségi szintű koordinálásával, mikrokörzetekben történő ellátásával elérni kívánt cél:**

- minden tanuló (gyermek) számára nyújtson minőségi szolgáltatást,
- mérséklődjenek az intézmények közötti egyenlőtlenségek,
- a közoktatás-szolgáltatás színvonala lényeges többletráfordítás nélkül javuljon,
- a települési önkormányzatok kötelező közoktatási feladat-ellátásra fordított költségei csökkenjenek,
- ellátatlan feladat ne maradjon.

¹ Készítette: Farkasné Szabó Ildikó, tanügyigazgatási szakértő



Az intézkedési terv megfogalmazása szerint a fenti célok elérésére oly módon kell törekedni, hogy a kistérségi közoktatási intézményhálózat megszervezése, működtetése a következő „sarokpontoknak” is megfeleljen:

- az óvoda és az alsó tagozat maradjon helyben, az adott településen (akár évfolyam-összevonás alkalmazásával is),
- jöjjenek létre (maradjanak fenn) vagy bővüljenek az intézmény-fenntartó társulások,
- a feladat-ellátást szolgálja iskolabuszok működtetése.

E peremfeltételeket alapul véve készítettük el a modellkísérlet eredményét értékelő anyagunkat, amely közgazdasági megközelítésből elemzi a folyamatot. A közgazdasági elemzés azonban kitér a lényegi naturális mutatók bemutatására is, hiszen a gazdálkodási adatok, változások, tendenciák ezek nélkül érdemben nem értékelhetők.

2. Az elemzés, értékelés időtávja és módszertana

Elemzésünk során a 2003. II. félévtől a 2005. II. félévig terjedő időszakot vettük figyelembe, azaz az elmúlt 2 tanévet és a jelenleg folyó tanév első félévét vizsgáltuk. A modell-kísérlet szempontjából a lényegi változások 2005. II. félévétől következtek be. Az elemzésbe vont korábbi időszakok során a hatékonyabb működés érdekében a Koppány-völgye kistérségben a közoktatási intézmények – örvendetes módon – már számos társulást hoztak létre. Ezeket a társulási formákat az elemzés szempontjából adottságnak tekintettük, hiszen az elemzés célja a modellkísérlet eredményének bemutatása volt.

Az elemzéshez, értékeléshez alapvető információs források voltak az intézmények költségvetési adatai, és kérdőíves adatszolgáltatása, valamint a Koppány-völgye Kistérségi Társulás Munkaszervezetétől kapott adatok.

Ezen adatokat azonban ki kellett egészítenünk, illetve át kellett strukturálnunk a következők miatt:

- A költségvetési adatok gazdálkodási évre vonatkoznak, amelyekhez képest „keresztvnek” minősül a tanév. Emiatt félévenként, illetve tanévre összesítve mutatjuk be a gazdálkodási adatokat, annak érdekében, hogy azok a tanévek vonatkozásában is értékelhetőek legyenek;



- A költségvetési beszámolók adatai „szakfeladat” bontásban állnak rendelkezésre, amelyek az elemzés szempontjából a következők voltak:²
- óvodai nevelés
 - iskolai oktatás
 - intézményi vagyon működtetése
 - napköziotthonos ellátás

E szakfeladatokat átstrukturáltuk az elemzés célja szerint

- óvodai nevelés
- alsó tagozatos általános iskolai
- felső tagozatos általános iskolai szerkezetre.

Az iskolai oktatás szakfeladat esetében az alsó- és felső tagozatos osztályok száma alapján osztottuk meg a kiadásokat.

Az intézményi vagyon működtetése esetében arányosítási szempontként mindazon intézményeknél, ahol ez az adat az óvodára és az iskolára összevontan szerepelt, az óvodai csoportok illetve az alsó- és felső tagozatos osztályok számát tekintettük vetítési alapnak.

A napköziotthonos ellátás szakfeladat kiadásait osztályszám arányosan felosztottuk az alsó- és felső tagozatos osztályok száma alapján.

- Az értékelést érdemben befolyásolja, hogy a korábbi illetve az új struktúra alapján (a költségvetési törvényben évente meghatározott, minden közoktatási intézményt megillető normatíva esetében) az intézmények milyen állami normatív támogatásban részesültek. Az állami normatív támogatások szempontjából az intézményektől igen különböző adatokat kaptunk. Ahol létszámadatokat adtak meg (a decemberi személyes egyeztetésen ezt kértük), ott ezt vettük figyelembe az értékadatok számításához. Ahol értékadatokat közöltek, ott azt szerepeltetjük a kimutatásokban (illetve néhány esetben telefonos egyeztetés is történt a nyilvánvalóan helytelen adatközlés miatt). A modellkísérlet szempontjából e működési forrás nagyságrendje és megítélése igen fontos kérdés, alapvetően befolyásolhatja az értékelés végeredményét, de az

² Az elemzésnél sem a bevételek, sem a kiadások vonatkozásában nem vettük figyelembe az étkeztetési szakfeladatokat, mert azok a települések különböző adottságai miatt eltorzíthatják volna az értékelést.



adatszolgáltatás minősége miatt az adatok pontosságáról nem vagyunk meggyőződve.³ A nagyságrendeket, trendeket azonban ez nem befolyásolja, hiszen az intézményi körre összesítve is kimutatjuk az értékadatokat és azok a modellkísérlet összességének eredményét híven tükrözik.

- Minden intézménynél bemutatjuk a működéshez szükséges önkormányzati forrásszükségletet, amely az összes kiadás, valamint a külső források (normatíva, pályázati pénzeszközök, saját bevételek) különbözete. Az önkormányzati forrásszükséglet, valamint az egy gyermekre, egy csoportra/osztályra vetített mutatószámok alakulása ad választ arra, hogy a modellkísérlet egyik célja, nevezetesen, az, hogy „a települési önkormányzatok kötelező közoktatási feladatellátásra fordított költségei csökkenjenek”, megvalósult-e. A diagramokon megjelenített normatíva összege és az önkormányzati forrásszükséglet azonban még szándékosan nem tartalmazza a kistérségi integráció kapcsán kapott normatív állami támogatásokat, mivel az elemzés célja éppen az, hogy bemutassuk, a kistérségi integráció nélkül milyen bevételi és kiadási struktúra alakult ki az egyes intézményeknél. Az elemzés végén, összegzésképpen azonban bemutatjuk a modellkísérletre és az ennek megvalósítása következtében kapott központi támogatási forrásokat és ezek önkormányzati forrásszükségletre gyakorolt csökkentő hatását.
- A 2005. II. félévi adatok – az elemzés időpontja miatt – csak várható értékeket tartalmazhatnak. Ezek – az intézményekkel egyeztetett illetve a korábbi évek adatai és a változások alapján – becsült adatok. Ebben lehet némi pontatlanság, de a mintakísérlet szempontjából a megjelenített adatok nagyságrendileg megfelelő elemzési alapot jelentenek.
- Mindazon intézményeknél, ahol a modellkísérlet kapcsán tagintézmények jöttek létre, a létszám- és férőhely-adatokat 2005. II. félévére az anyaintézménynél mutatjuk ki, mivel a gazdálkodási adatok is együtt, az anyaintézmény költségvetésében szerepelnek.

³ Mindez jelzi, hogy egy ilyen előremutató, modell jellegű kísérlet további sikere érdekében ki kell alakítani a kistérségi egységes információs rendszert, amelyben az intézmények meghatározott időszakonként, meghatározott szempontrendszer szerint adatot szolgáltatnak működési jellemzőik alakulásáról.



- Az intézmények adatait döntően diagramos szemléltetéssel mutatjuk be, abból a megfontolásból, hogy a grafikonok adatai mentesek a szubjektivitásból, szinte önmagukért „beszélnek”, ehhez csak némi szöveges értékelő kiegészítés szükséges.
- Az egyes intézménycsoportok (óvoda, alsó tagozat, felső tagozat) együttes értékelését az egyes fejezetek végén mutatjuk be, majd összegezzük az egész modellkísérletről alkotott értékelésünket is.

Ezen peremfeltételek között mutatjuk be a modellkísérletben résztvevő települések adatait és a modellkísérlet eredményeit.

3. Intézményi kör bemutatása

1. sz. táblázat

Település neve	Óvodák		Iskolák	
	2005.09.01-ig	Jelenleg	2005.09.01-ig	Jelenleg
Andocs	iskolával együtt		óvodával együtt	+ 2 osztály,
	2 csoport	2 csoport	1-8, 8 osztály	Kisbárapáti lett a tagint.
Bábonymegyér	1 csoport	1 csoport	1-8. évf, 4-5 osztály	Tab tagintézménye lett
			részben osztott	6 osztály, alsó összevont, felső osztott
Bedegkér	iskolával együtt	ua.	1-8 évf. 6 osztály	1-4 évf. 1 osztály
	1 csoport	1 csoport		felsősök Tabra járnak
Kánya	iskolával együtt	tengődi tagóvodája lett	1-4. évf. 1 osztály	1-4. évf. 1 osztály
	1 csoport	1 csoport		+ Tengődön tagint. 1 osztály
Kapoly	1 csoport	1 csoport	1-4. évf. 2 osztály	1-4. évf. 1 osztály
		Iskolával közös ig. lett		Óvodával közös ig. lett
Kisbárapáti	2 csoport	2 csoport	1-8 évf. 8 osztály	3 alsós osztály
				Andocs tagintézménye
Nágocs, Zics	iskolával együtt	ua.	óvodával együtt	ua.
	Nágocs 1 csoport	1-1 csoport	1-8. évf, 4 osztály	1-8. évf, 4 osztály
	Zics 1 csoport			
Somogymeggyes	1 csoport	1 csoport	1-4. évf. 2 osztály	
		iskolával közös ig. lett		Óvodával közös ig. lett
Tab	5-6 csoport	5 csoport	alsó: 8 osztály	felső: 10+4, alsó 8+2
			felső: 12 osztály	(6 osztály Bábonym-en)
Tengőd	1 csoport	1-1 csoport	1-8 évf., 4 osztály	2004-től felső t. Tabon
		(1 csoport a kányai tagintézményben)		alsó t. 1-4 évf. 1 osztály, Kánya tagintézménye lett
Törökkoppány	iskolával együtt	ua.	óvodával együtt	ua.
	1-2 csoport	1 csoport	1-8, 8 osztály	7 osztály, 1-2 összev.



A táblázatban a 2005/06-os tanév előtti időszakot adottságként tüntettük fel. Az elemzés időtávja a 2003/04-es tanév kezdetéig nyúlik vissza, de a modellkísérlet szempontjából a lényegi változások a jelenlegi tanév kezdetekor történtek. A korábbi társulási megállapodások eredménye azonban már megjelenik a táblázatban a „2005.09.01-ig” oszlopban. A továbbiakban azonban az elemzés arra koncentrál, hogy mi történt a kistérségben a modellkísérlet kapcsán (ami csak részben független a korábbi társulási formáktól).

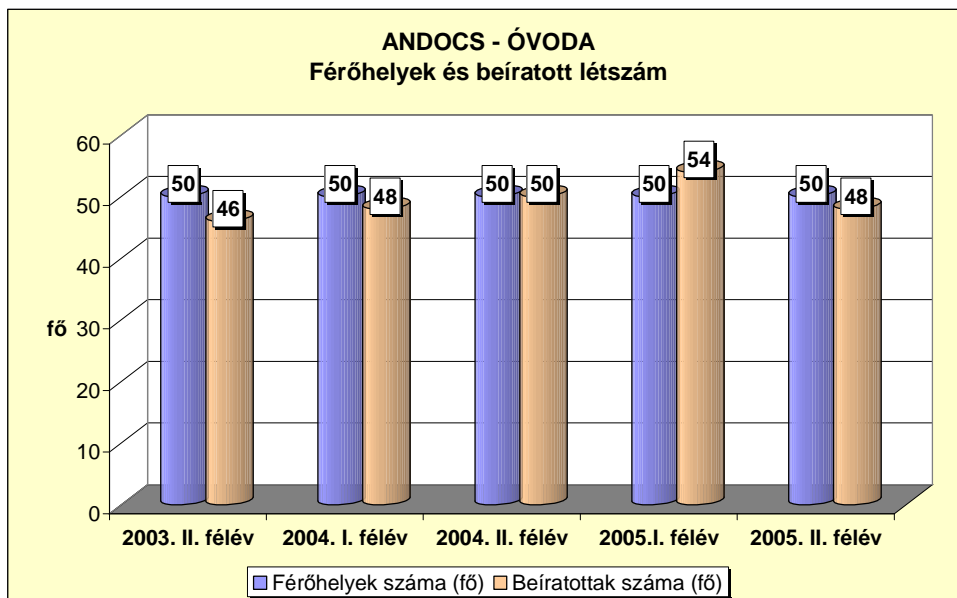


II. Óvodák

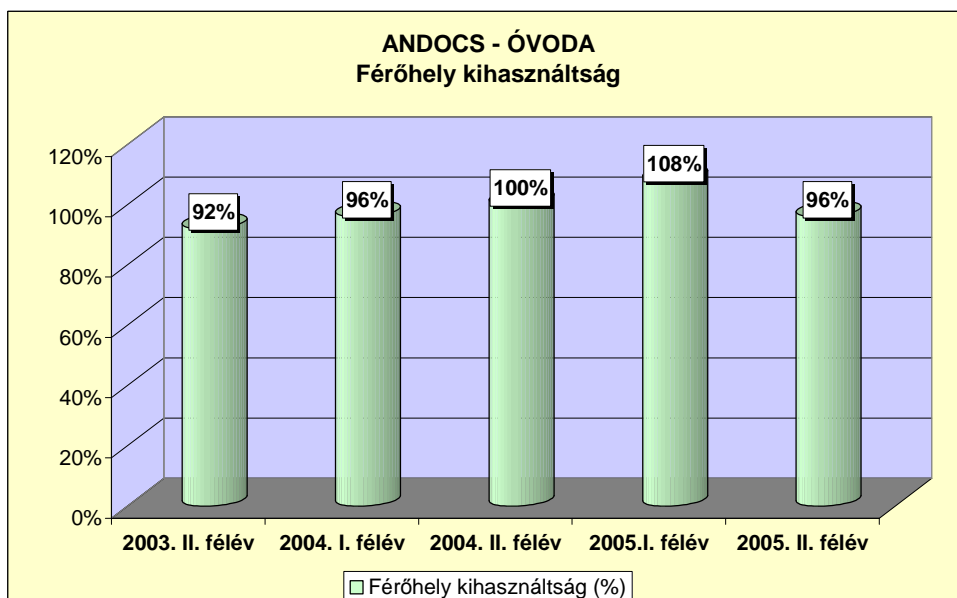
1. Andocs

1.1. Működési jellemzők

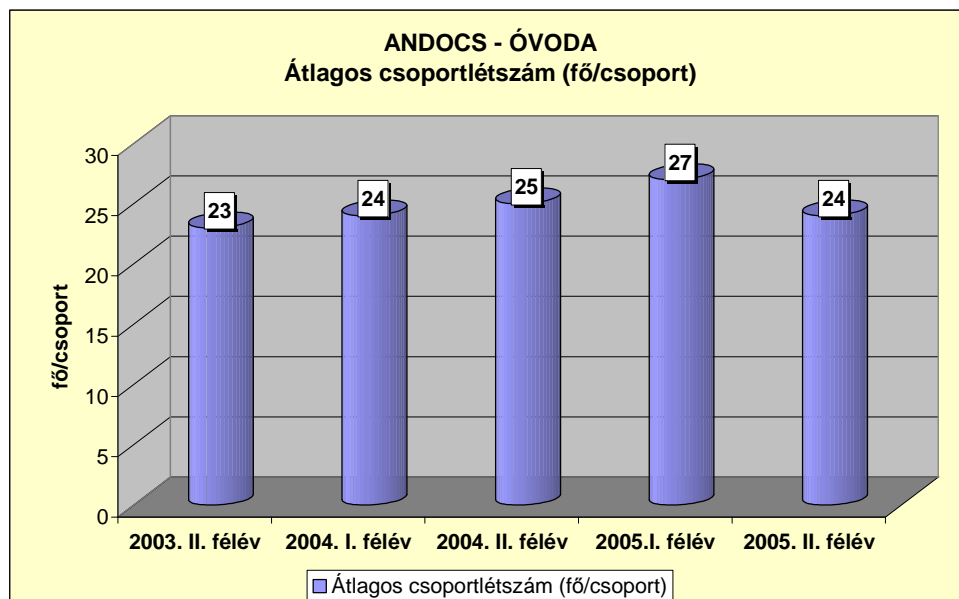
1. sz. ábra



2. sz. ábra



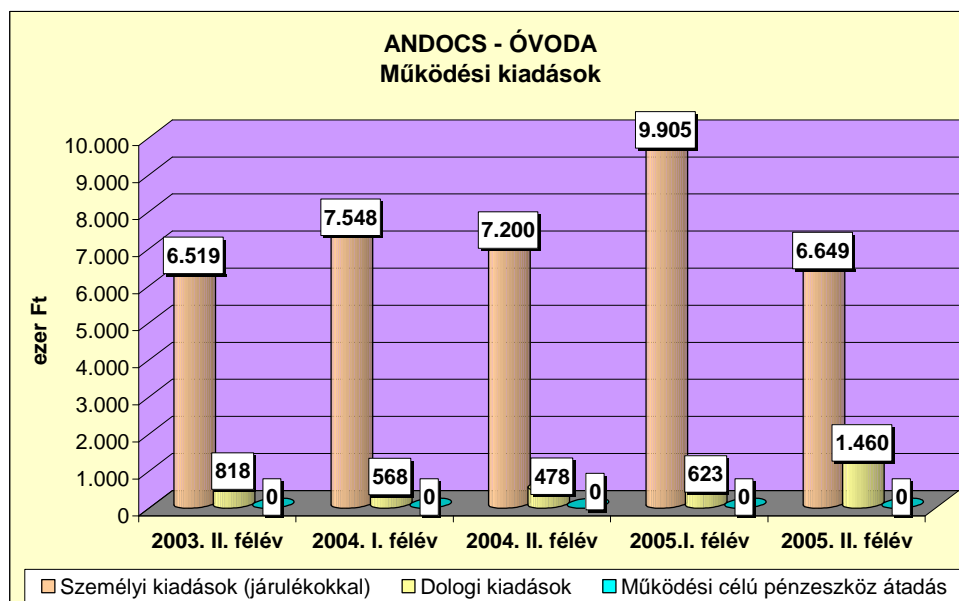
3. sz. ábra



Andocs óvodája 2 csoportban, 50 férőhelyen fogadja az óvodás gyermekeket. A beíratotti létszám magas és stabil, így a férőhely-kihasználtság minden időszakban 90% feletti volt, esetenként meghaladta a 100%-ot. Az átlagos csoportlétszám minden időszakban meghaladta a közoktatási törvény előírásai szerinti átlagléttszámot (20 fő), és megközelítette vagy meghaladta a maximális létszámot (25 fő).

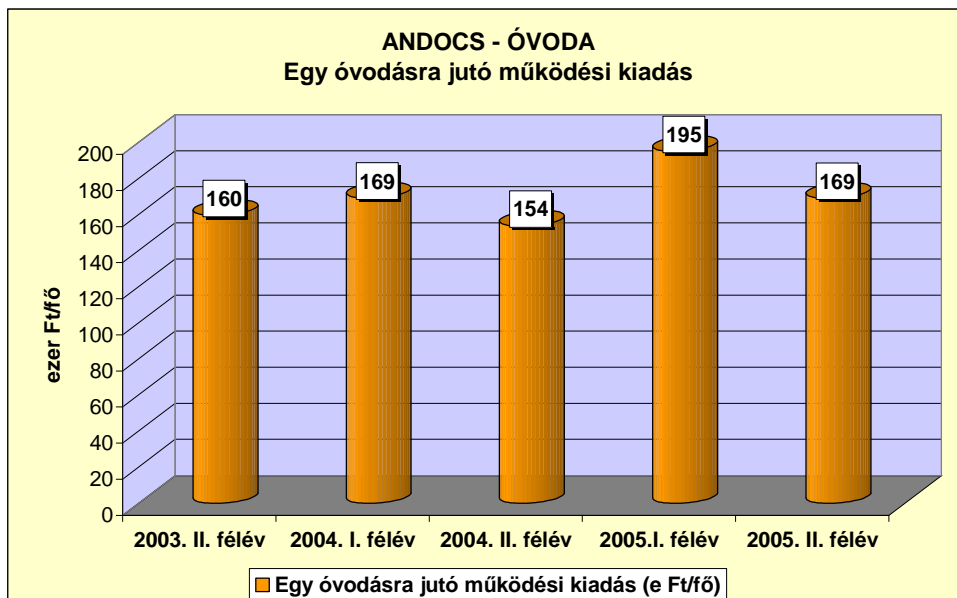
1.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

4. sz. ábra



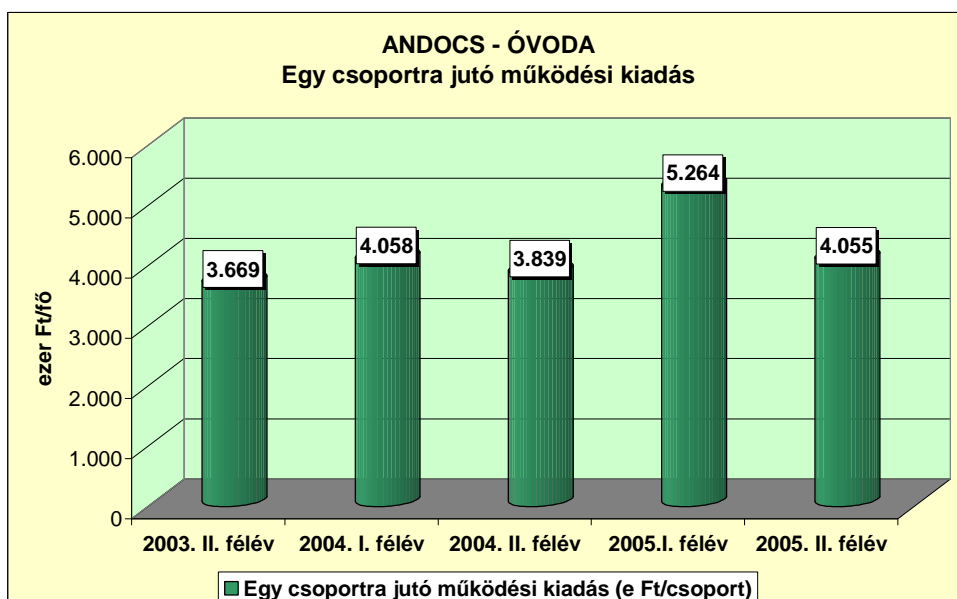
Az óvoda tanévre összesített működési kiadásai 15 millió Ft körül mozognak. A 2005. I. félévi – beszámoló adat – téves, ennek torzító hatását mutatja a diagram. (A könyvelésben az iskola pedagógusainak bére az intézményi szakfeladaton szerepelt, ahonnan aránytalanul nagy fenntartási költség jutott az arányosítás során az óvodára. A II. féléves adatoknál ezt a hibát már korrigálták.).

5. sz. ábra



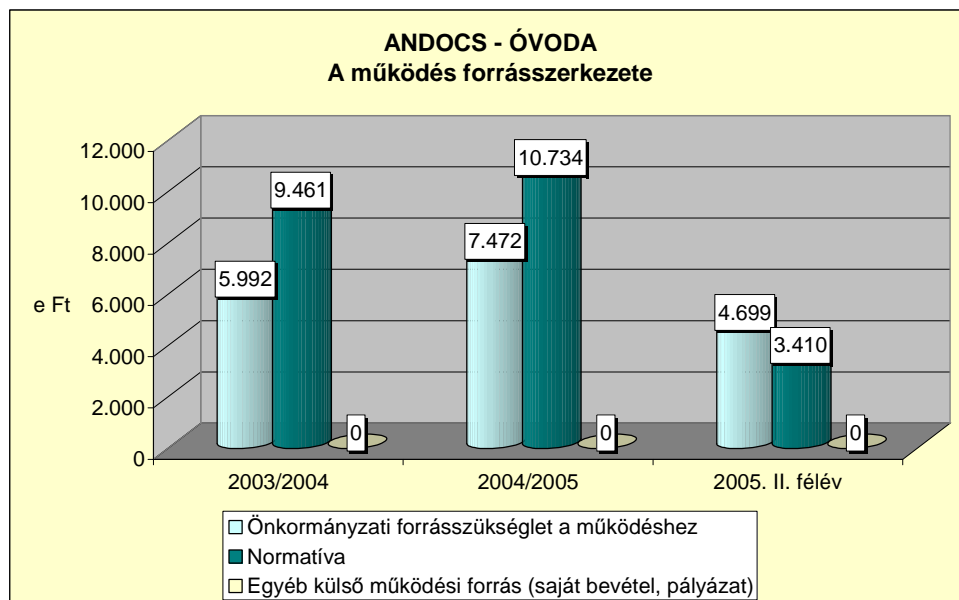
Az egy óvodásra jutó működési kiadás minden időszakban kedvezőbb a kistérség összes óvodájának átlagánál. Ez a magas beíratotti létszámnak és a szintén magas csoportlétszámoknak, a csoportok megfelelő szervezésének köszönhető. A személyi-tárgyi feltételeket, a kapacitásokat az igényekhez igazították, ez mutatkozik meg a magas hatékonyságban.

6. sz. ábra



Az egy csoportra jutó működési kiadások mutatója is kedvező, alacsonyabb az intézményrendszer egészének átlagánál. Ez az előzőekben leírtakból következik.

7. sz. ábra



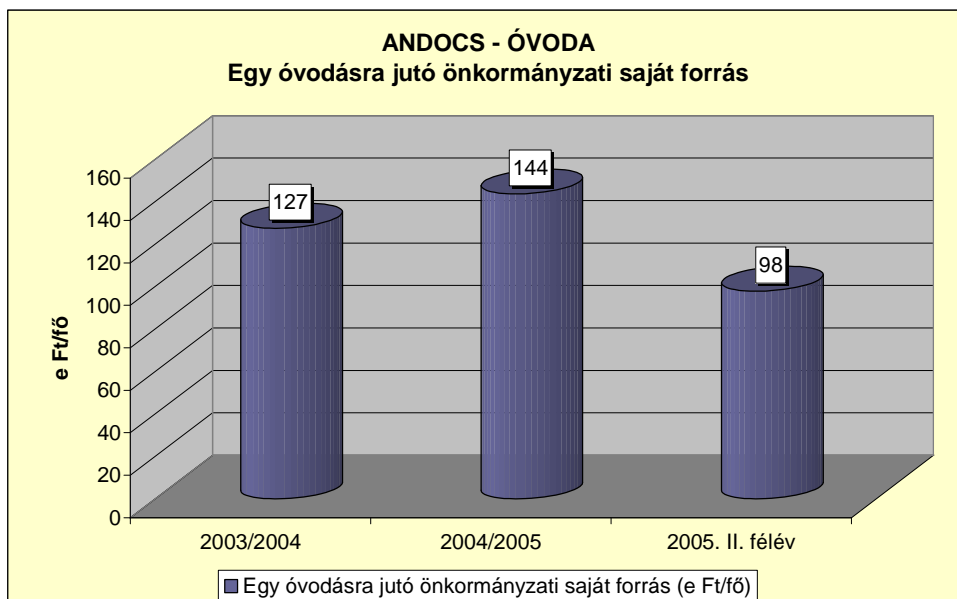
A működési kiadásokat minden tanévben nagyobb részben a központi normatíva finanszírozta. Ez szintén a magas beíratotti létszámnak és a megfelelő csoportszervezésnek köszönhető.

(Ez igaz lesz jelen tanévre is, mert a diagram még csak a tanév első felére eső 1/3 résznyi normatívát mutatja.⁴).

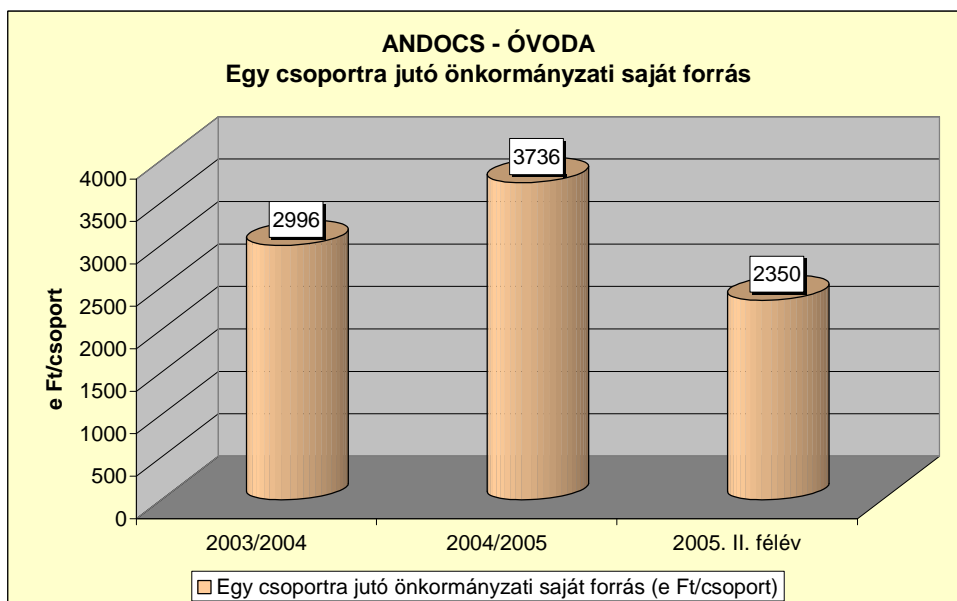
⁴ Itt is megismételjük a bevezető fejezetben jelzetteket. A normatíva összege egyik intézménynél sem tartalmazza a kistérségi integráció kapcsán kapott normatív támogatási összegeket. Annak hatását az elemzés végén mutatjuk be. A bevételi adatokat és az azokból képzett mutatószámokat minden intézménynél tanévre összesítve mutatjuk ki. A normatíva 4/12-ed-8/12-es számítása miatt a félévekre képzett adatok aránytalanok lennének.



8. sz. ábra



9. sz. ábra



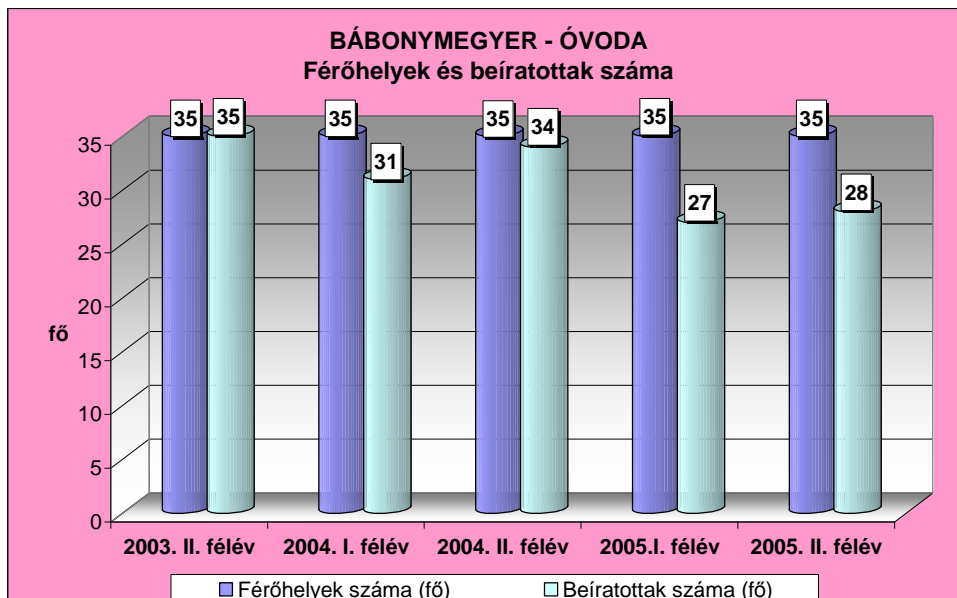
A működés hatékonyságát jelzi, hogy az óvoda egy gyermekre illetve egy csoportra jutó fajlagos mutatói alacsonyabbak az intézményrendszer egészének átlagánál. (Az elmúlt tanév adatai a valóságnál magasabb összegű önkormányzati forrászükségletet mutatnak, ez a kiadási adatok bemutatásánál jelzett hibás könyvelés következménye.)



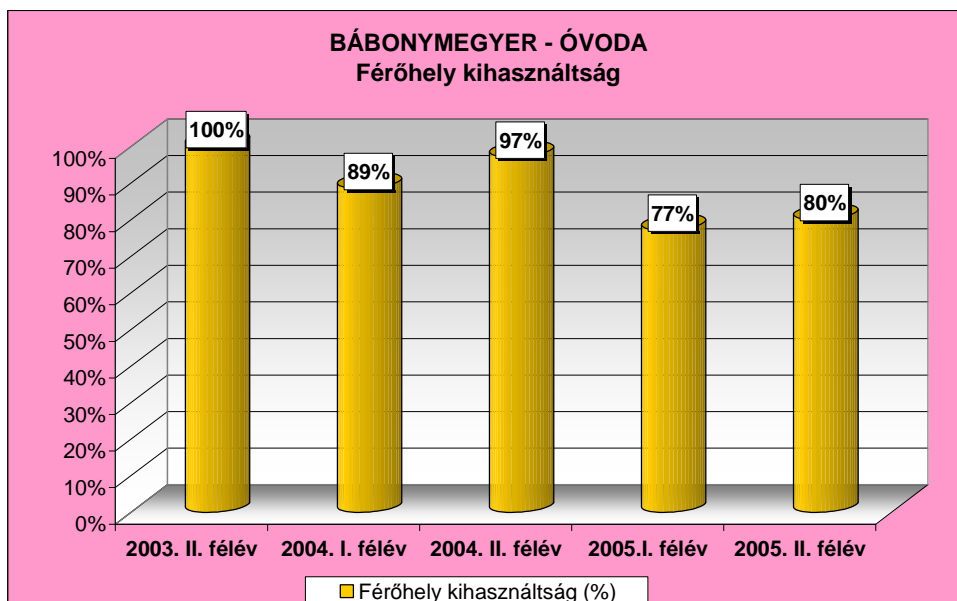
2. Bábonymegyer

2.1. Működési jellemzők

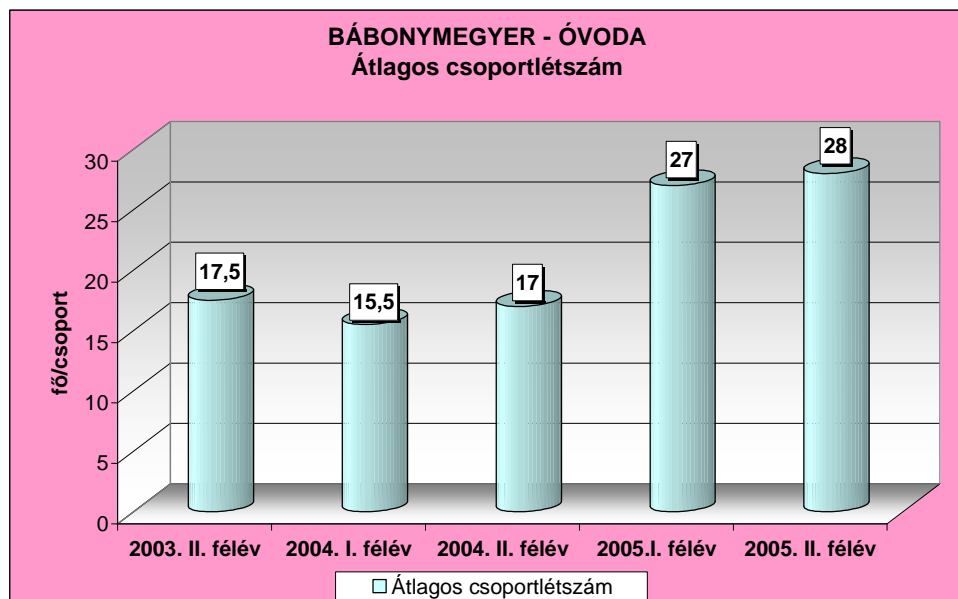
10. sz. ábra



11. sz. ábra



12. sz. ábra

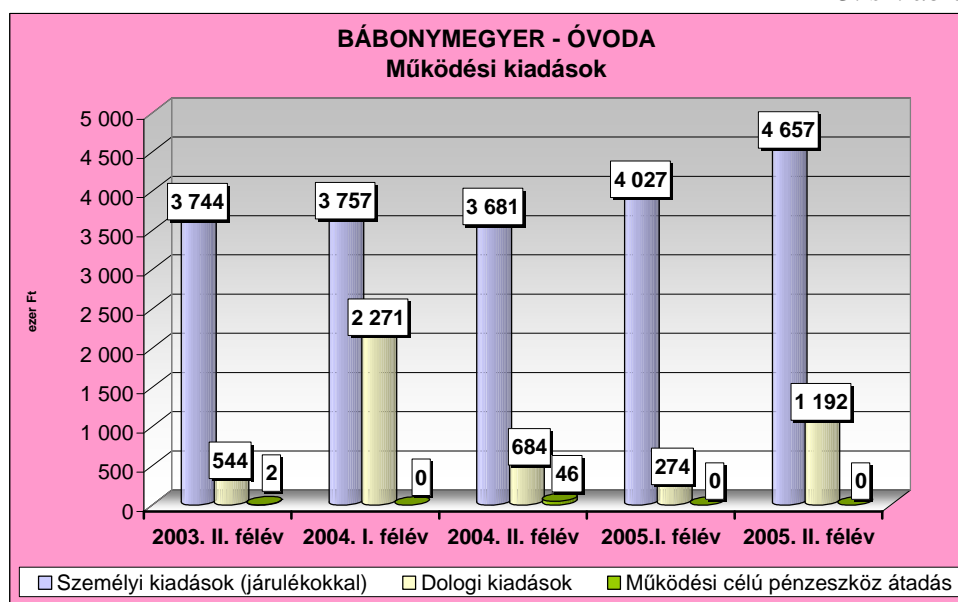


Bábonymegyeren az elmúlt évek során néhány fővel, a 2003. II. félévi 35 főről 28 főre csökkent az óvodába beíratott gyermekek száma. A 35 főt 2 csoportban foglalkoztatták, mivel a közoktatási törvény előírásai szerint 1 csoport létszáma legfeljebb 30 fő lehet (az egy óvodai csoportot működtető kistérségek számára megengedett 120%-os feltöltöttség esetén is).

2005-ben csoportösszevonásra került sor, már csak egy csoport működik, így jelentősen nőtt az átlagos csoportlétszám, nőtt a hatékonyság, miközben a csoportszervezés a törvényi előírásoknak is megfelel.

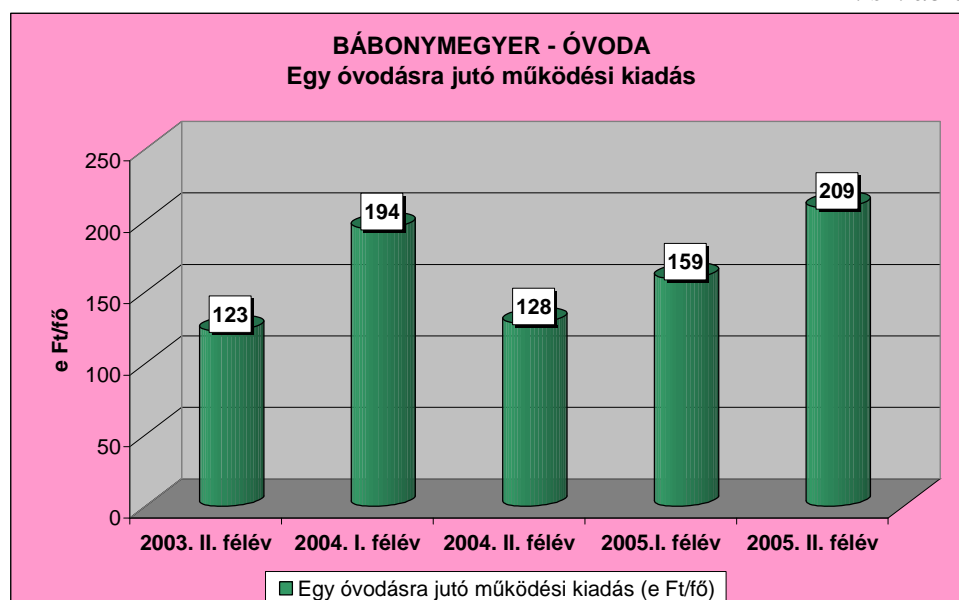
2.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

13. sz. ábra



A hatékonyság növekedése a dologi kiadások mérséklődésénél jelentkezik. A 2004. évi közel 3 millió Ft-ról a dologi kiadások 50%-kal, 1,5 millió Ft-ra csökkentek. Hasonló költségcsökkenés a személyi kiadásoknál nem jelentkezik. Ennek oka, hogy a csoportösszevonást nem követhette alkalmazotti létszám csökkenés, mivel korábban a szakmai létszám nem felelt meg a törvényi előírásoknak (a 2 csoportot összesen 2 óvodapedagógus és 1 dajka látta el). A hatékonyság növekedése ezen a téren a szakmai hatékonyság emelkedésében jelentkezik, azaz a csoportra most már a törvényi előírások szerinti szakmai létszám jut.

14. sz. ábra

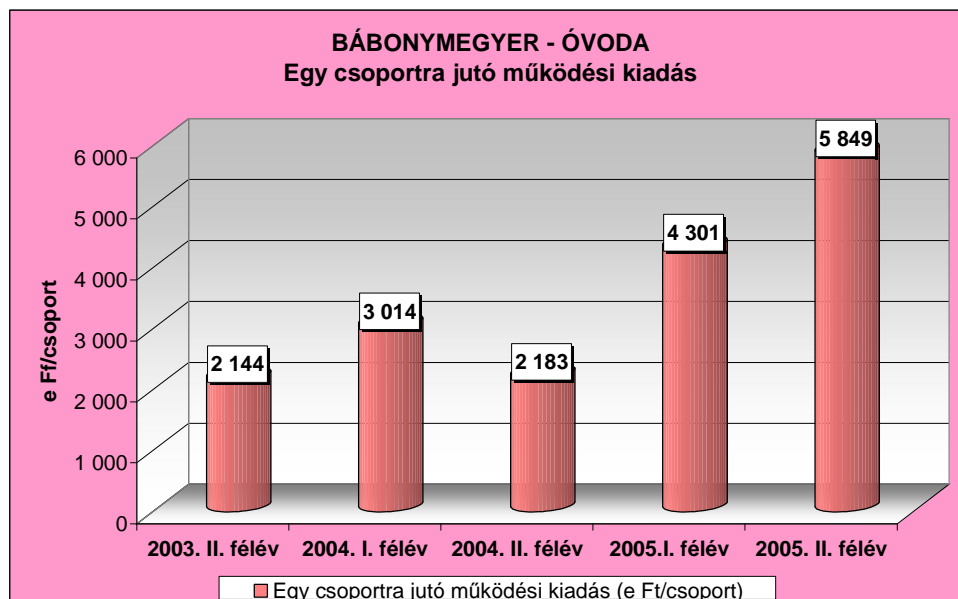


Az egy óvodásra jutó működési kiadások két okból emelkedtek 2004-ről 2005-re:

- csökkent a gyermekek száma, így az egy gyermekre vetített érték növekedett;
- a dologi kiadások mérséklődése csak kevésbé befolyásolja a mutatószám értékét, mivel az előző diagramon bemutatottak szerint a személyi kiadások jelentik a működési kiadások 70-85%-át (e kiadási elem viszont a szakmai szempontok miatt nem mérséklődött).

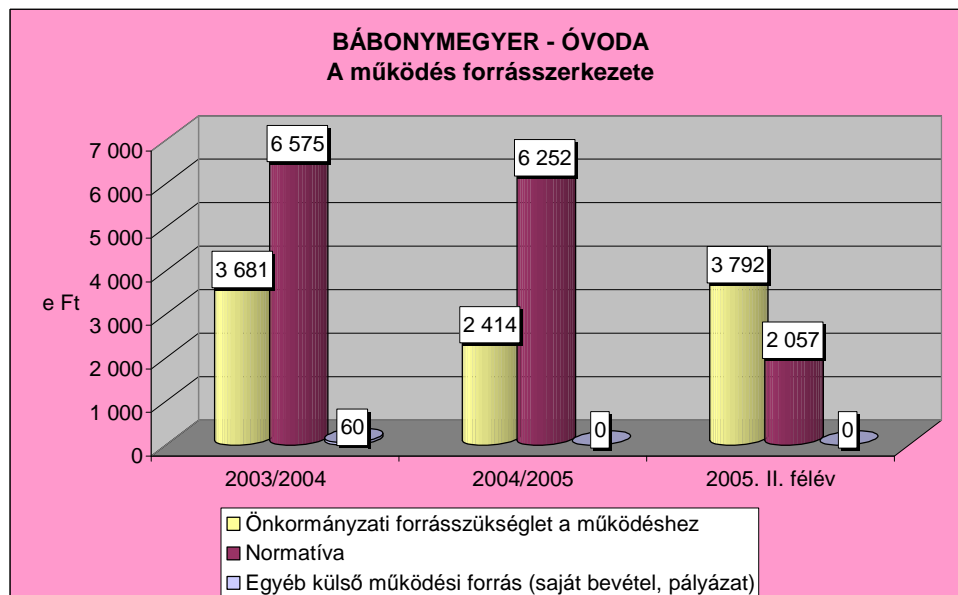


15. sz. ábra



Az egy csoportra jutó működési kiadás mutatószámának növekedése a csoportösszevonást tükrözi. (A korábbi évekhez hasonló mértékű kiadás most már két csoport helyett egyre vetítve jelentkezik.) Valójában a 2005. évi kiadási összeg is igen mérsékeltnek tekinthető, némileg nagyobb településeken a 2003-2004. évi kiadási szint alakult így.

16. sz. ábra

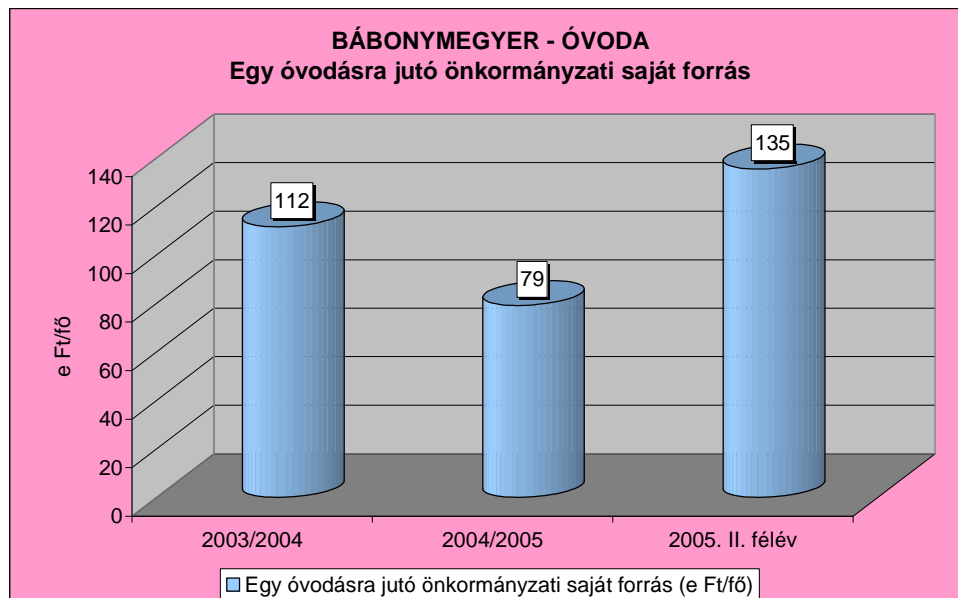


Az elmúlt 2 tanévben a normatíva az összes bevétel 63-72%-át jelentette. A 2005. II. félévére kimutatott normatív összeg csak az éves összeg 4/12-ét tartalmazza, így a tanév egészének szintjén még közel 4 millió Ft központi normatíva jár e gyermekek óvodai nevelésére. Így



jelentősen növekedni fog aránya az összes bevételből, és így mérséklődni fog az önkormányzati forrászükséglet összege és aránya is.

17. sz. ábra



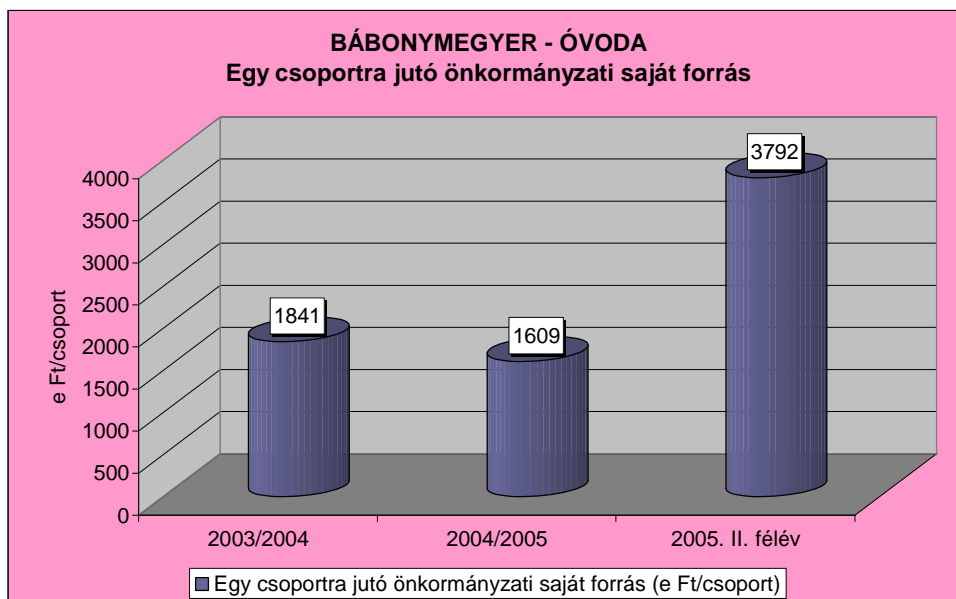
Az egy óvodásra jutó önkormányzati forrás minden időszakban alacsonyabb az intézményrendszer egészének átlagánál. Ez a korábbi tanévekben a szakmai létszámhiány és az abból adódó mérsékeltebb működési kiadások következménye volt. A mutatószám azonban jelen tanév első félévében is alacsonyabb az átlagnál. Ez azt jelzi, hogy az óvoda szerény működési költségek mellett oldja meg szakmai feladatait.

(A 2005/06-os tanév egészében az önkormányzati forrás-szükséglet mérséklődni fog, hiszen a jelzettek szerint a 2005. II. féléves adatok csak a normatíva összegének 1/3-át tartalmazzák⁵)

⁵ A központi finanszírozás valójában havi – 1/13 – egyenletes összegekben érkezik, de az integráció hatásának kimutatásához fontosnak tartottuk, hogy minden intézménynél csak az adott tanévet illetve félévet illető összegeket jelenítsük meg.



18. sz. ábra

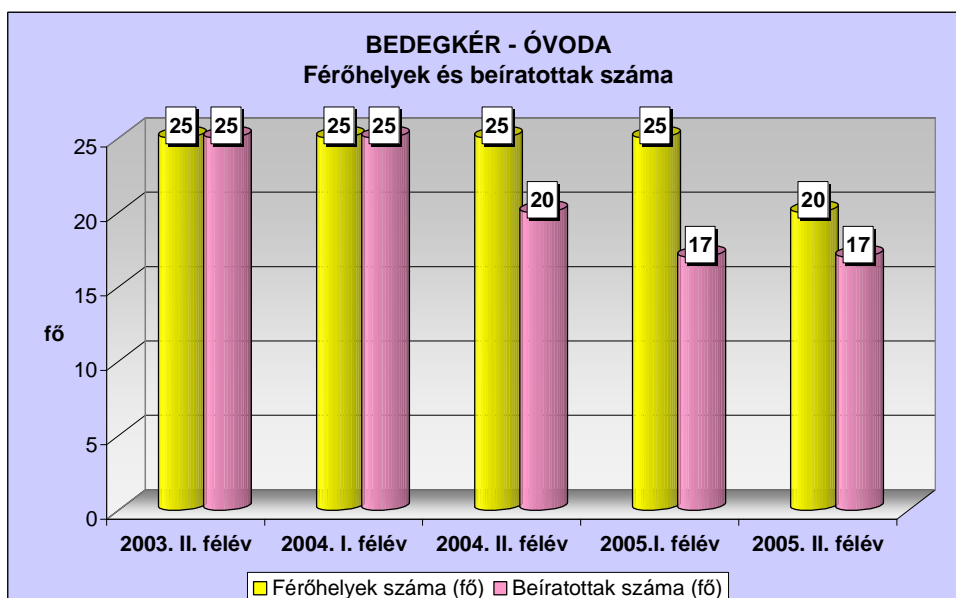


Az egy csoportra jutó önkormányzati forrásszükséglet mutatószáma a csoportösszevonás miatt emelkedett meg ennyire. A tanév szintjén a normatív források nagyobb aránya miatt mérséklődni fog az összeg, de a mutatószám értéke reálisan hozzávetőleg a korábbi tanévek kétszeresére fog növekedni. (Ez nem jelent tényleges kiadásnövekedést, csak azt jelzi, hogy a feladat-ellátás a korábbi 2 csoport helyett 1 óvodai csoportban történik, erre vetítve jelennek meg az értékadatok.)

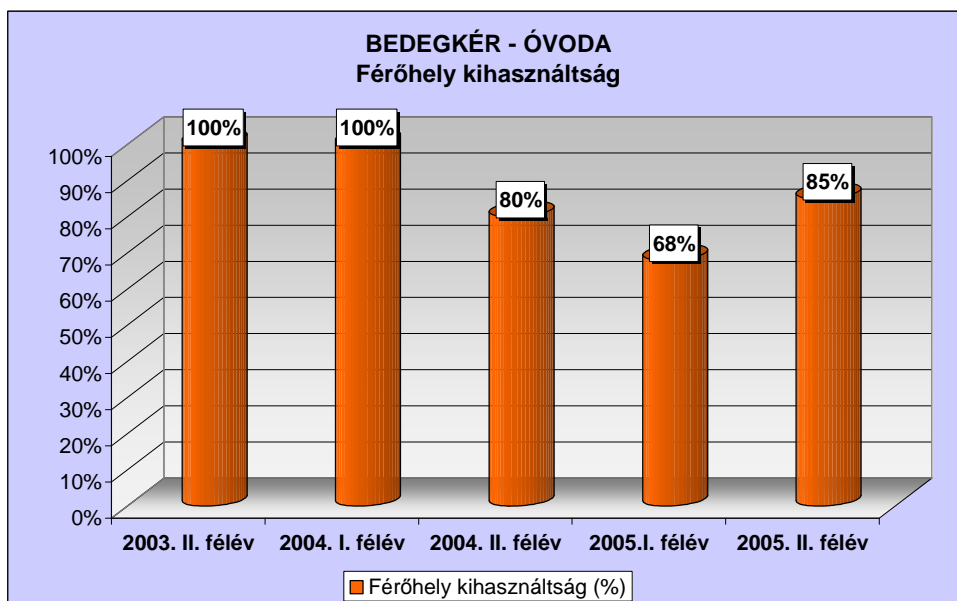
3. Bedegkér

3.1. Működési jellemzők

19. sz. ábra

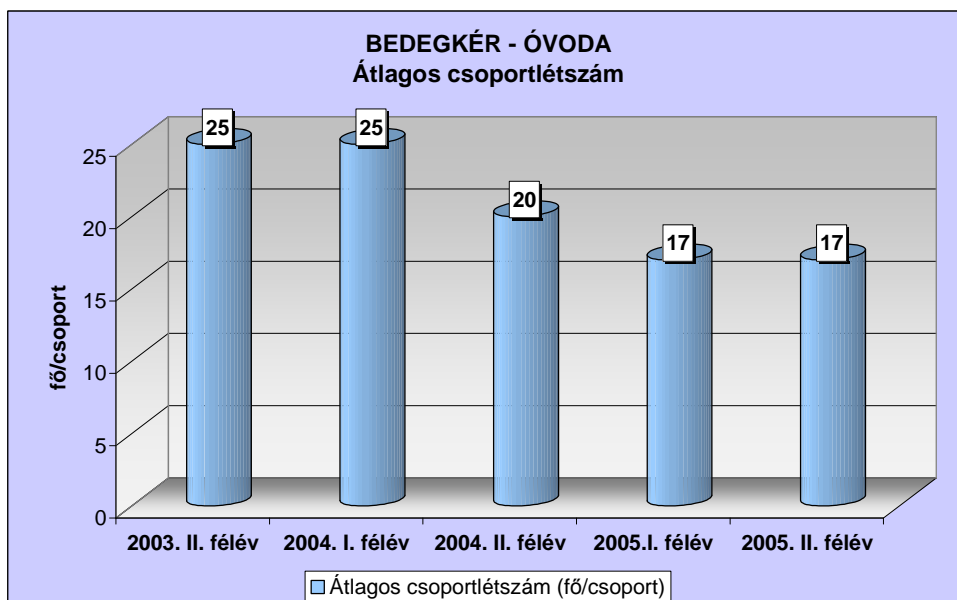


20. sz. ábra



Bedegkéren egy csoportban történik az óvodai nevelés. A csökkenő gyermeklétszám miatt azonban ezt az egy csoportot sem sikerült teljes létszámmal feltölteni. Jelen tanévben a férőhely-kihasználtság 85%-os, ami önmagában kedvező mutatószám, de csökkenést jelent a 2003/2004-es tanév teljes feltöltöttségéhez képest.

21. sz. ábra

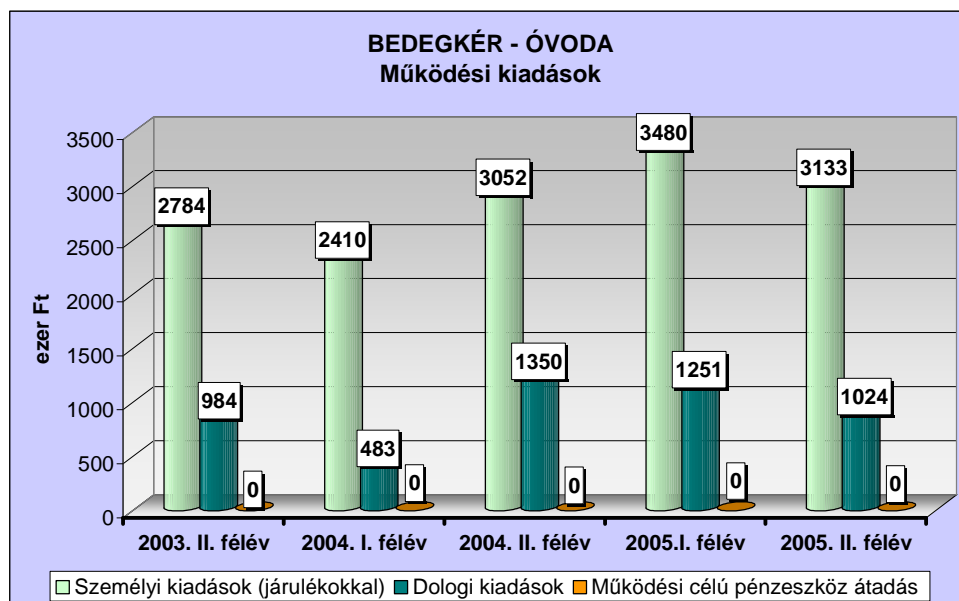


Az átlagos csoportlétszám csökkenése is a csökkenő gyermekszám következménye.



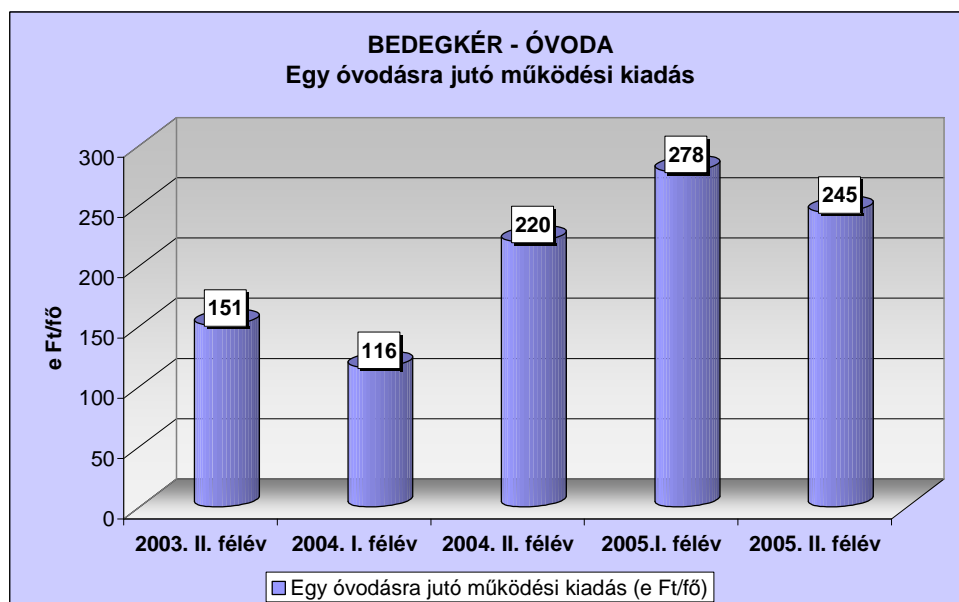
3.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

22. sz. ábra



Az óvoda működési kiadásai mérsékeltek. Ennek legfőbb oka, hogy a szakmai létszám (1 óvodapedagógus és 1 dajka) elmarad a közoktatási törvényben előírt mértéktől.

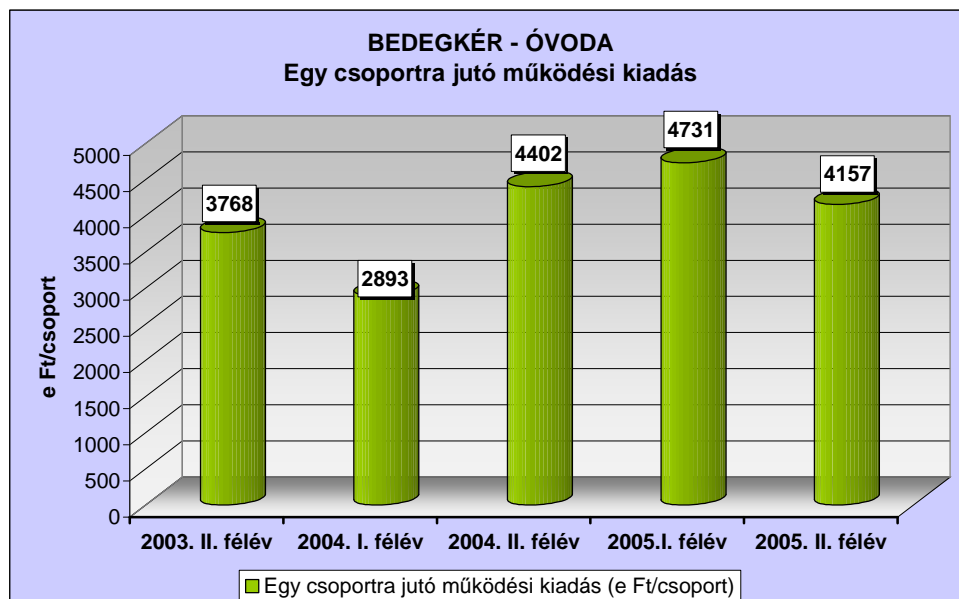
23. sz. ábra



Habár a működési kiadások mérsékeltek, az egy óvodásra jutó kiadások mutatószáma emelkedik. Ez is jelzi a csökkenő gyermeklétszámot.

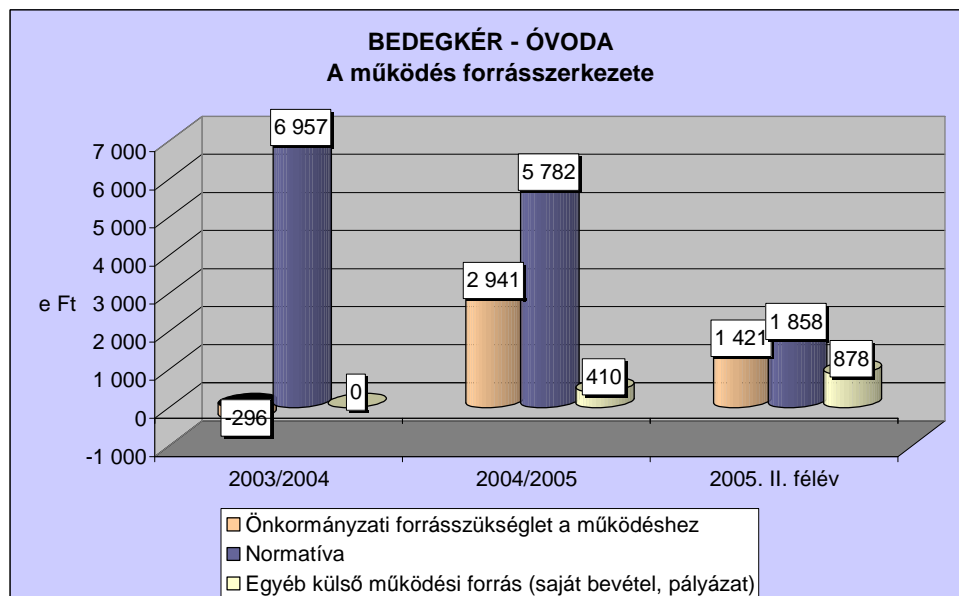


24. sz. ábra



Az óvodában az egy csoportra jutó működési kiadás az átlagnál többnyire mérsékeltebb, illetve az intézménycsoport egészének átlaga körüli értéket mutat.

25. sz. ábra

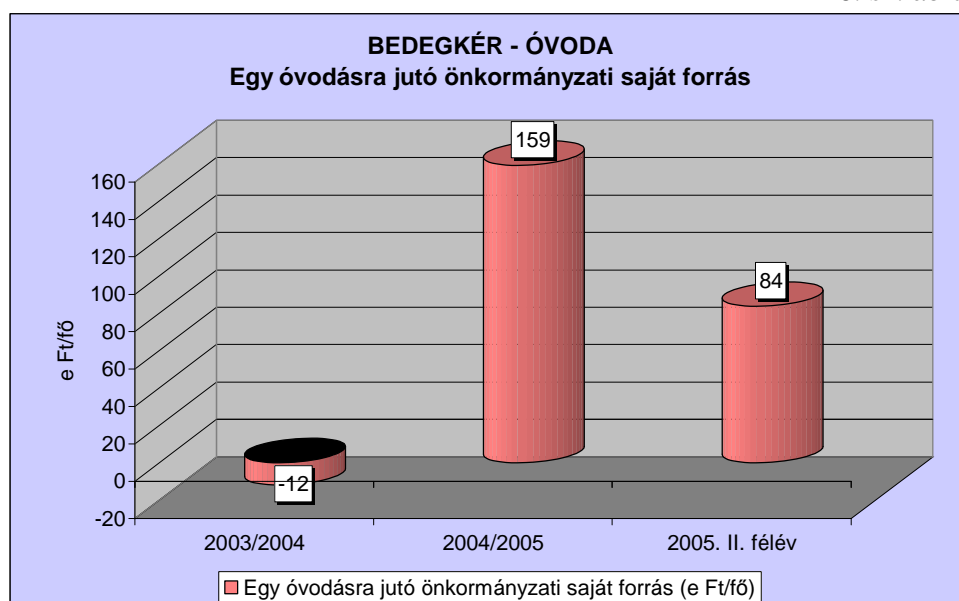


Az előző diagramon bemutatott adatok szerint a 2003/04-es tanévre a működési kiadások összege 6,7 millió Ft volt, ez lényegesen alacsonyabb összeg a következő időszak kiadási adatainál. A források oldaláról ez azt jelentette, hogy a központi normatíva összege teljes egészében megfinanszírozta a működést, önkormányzati forrást a feladat-ellátás nem igényelt, illetve 296 e Ft maradvány képződött.



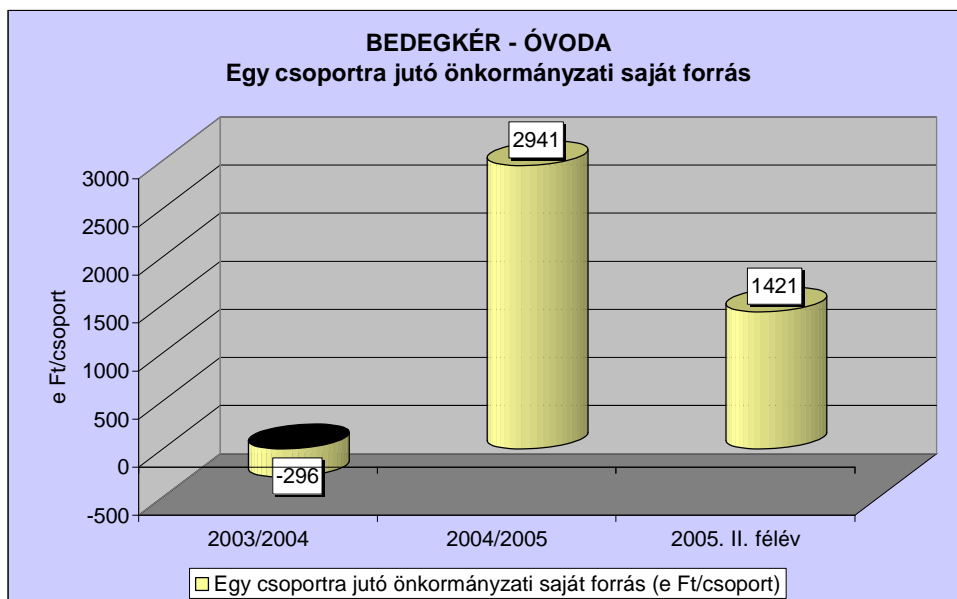
Az elmúlt félévre nézve figyelemre méltó adat, hogy az óvoda 878 e Ft külső forráshoz jutott, ami a működési költségvetésének 20%-át jelentette. Ez által jelentősen mérséklődtek az önkormányzat terhei, a működés 1,4 millió önkormányzati forrást igényelt. (Az adat itt is némi torzítást tartalmaz, a tanév második felére járó magasabb összegű normatíva miatt, azaz valójában az 1,4 millió Ft-nál kevesebb önkormányzati forrásra volt szükség.)

26. sz. ábra



Az egy óvodásra jutó önkormányzati saját forrás mutatója is az előbb leírtakat jelzi. A 2003/04-es tanévben az óvoda működése önkormányzati forrásokat nem igényelt. Az elmúlt tanévben a működési kiadások egy gyermekre vetített összege 159 e Ft volt, jelen tanév első félévében a fajlagos mutató értéke 84 e Ft. (Az előbbi némileg meghaladja az intézménycsoportos átlagot, az utóbbi jelentősen alacsonyabb annál.)

27. sz. ábra

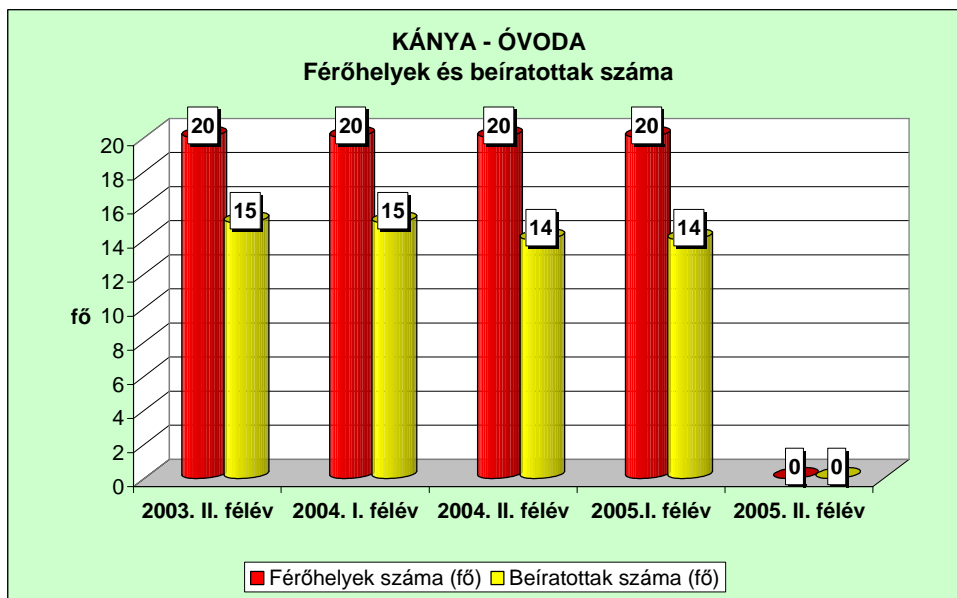


Az egy csoportra jutó értékek azonosak az önkormányzati forrasszükséglet mértékével, hiszen az óvodában 1 csoport működik.

4. Kánya

4.1. Működési jellemzők

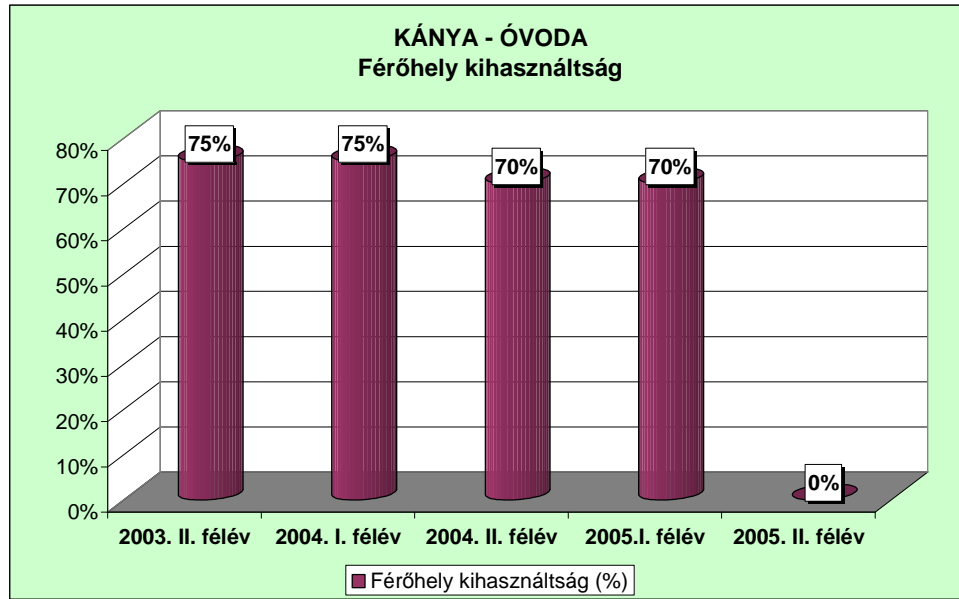
28. sz. ábra



A kányai óvoda jelen tanévtől a tengődi óvoda tagintézménye lett, így a létszámadatokat is ott mutatjuk be.

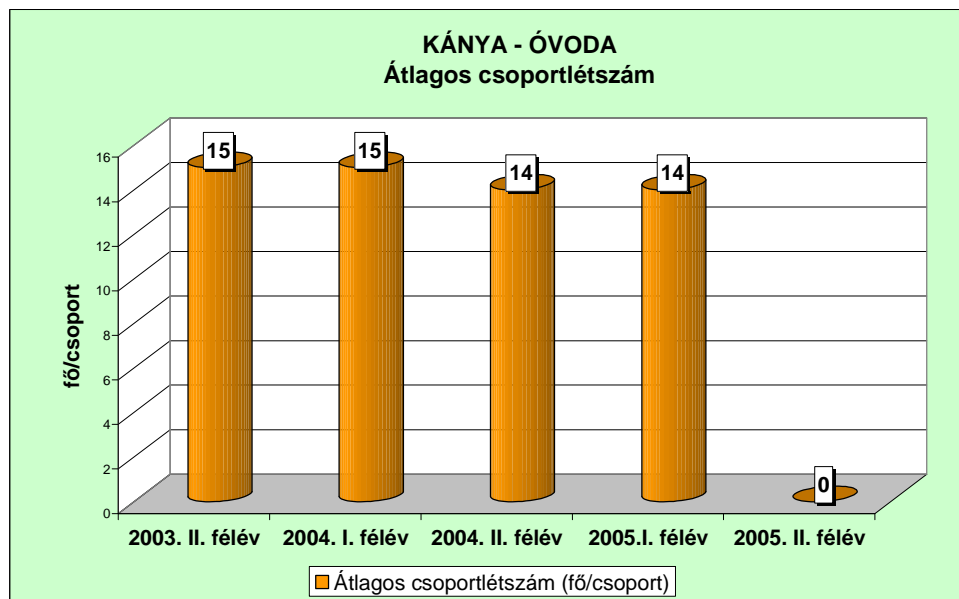


29. sz. ábra



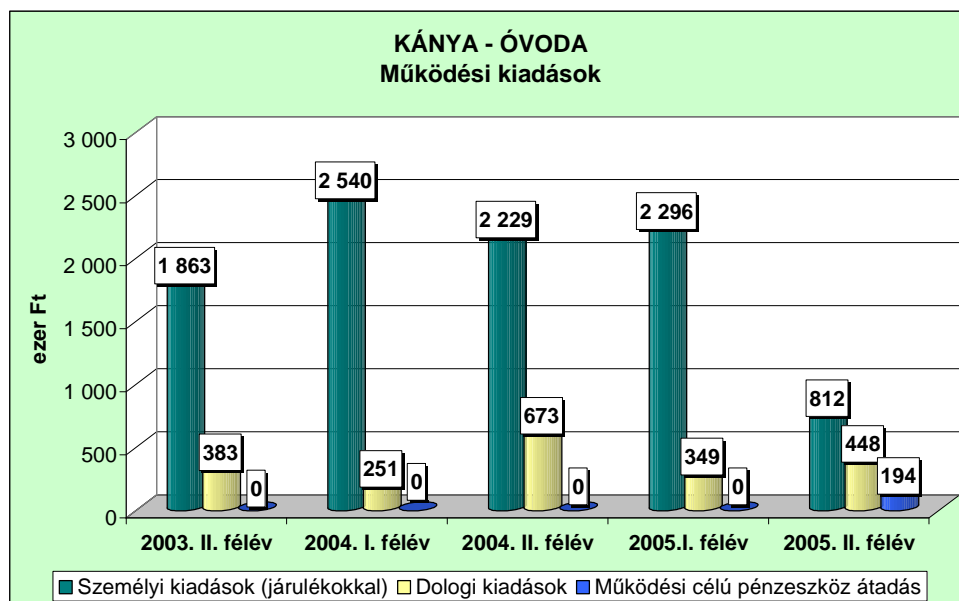
A korábbi tanévekben a 20 férőhelyen 14-15 óvodást foglalkoztattak, így a férőhely-kihasználtság 70-75%-os volt.

30. sz. ábra



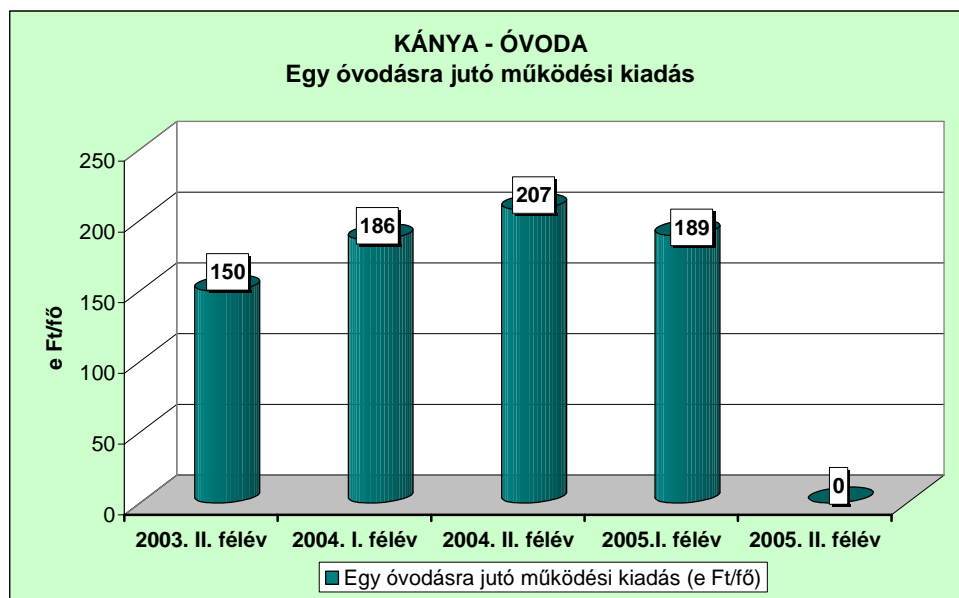
4.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

31. sz. ábra



A 2005. II. félévi adatok a tagintézménnyé válást követően a II. félévre áthúzódó kifizetéseket mutatják. Ezek egyszeri kiadást jelentettek. A működési célú pénzeszköz átadás technikai jellegű tétel (Tengőd kapja, mivel a tagintézmény közüzemi számlái is Tengődre érkeznek.)

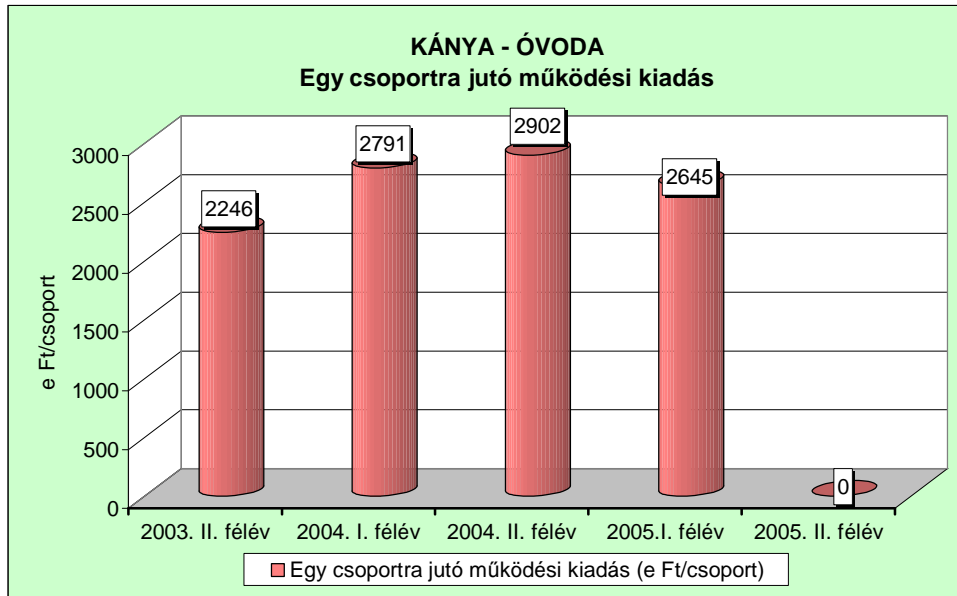
32. sz. ábra



Az egy óvodásra jutó működési kiadás tanévekre összesítve 336 e Ft/fő összegről 396 e Ft/fő összegre nőtt. Ennek oka az 1 fős gyermeklétszám csökkenés, valamint a működési kiadások enyhe (0,5 millió Ft összegű) emelkedése.

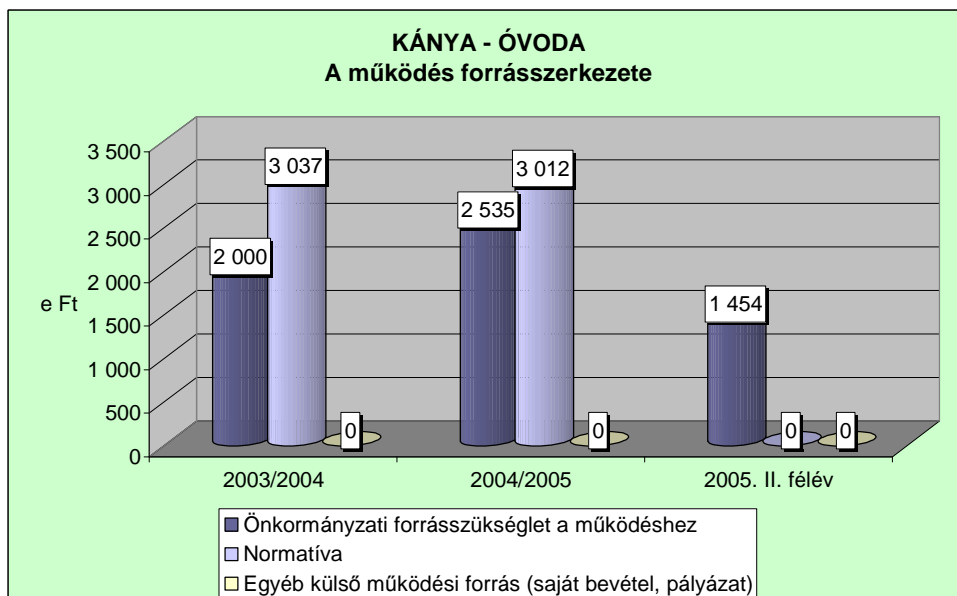


33. sz. ábra



Az egy csoportra jutó működési kiadás összege azonos az óvoda működési kiadásaival, hiszen 1 csoportban foglalkoztatják a gyermekeket. A kistérségi óvodák átlagához mérten igen alacsony a kiadási összeg. Ennek oka, hogy a szakmai létszám elmarad az előírttól (mindössze 1 óvodapedagógus – a tagintézmény vezetője – és egy részmunkaidős dajka alkotja a szakmai létszámot).

34. sz. ábra

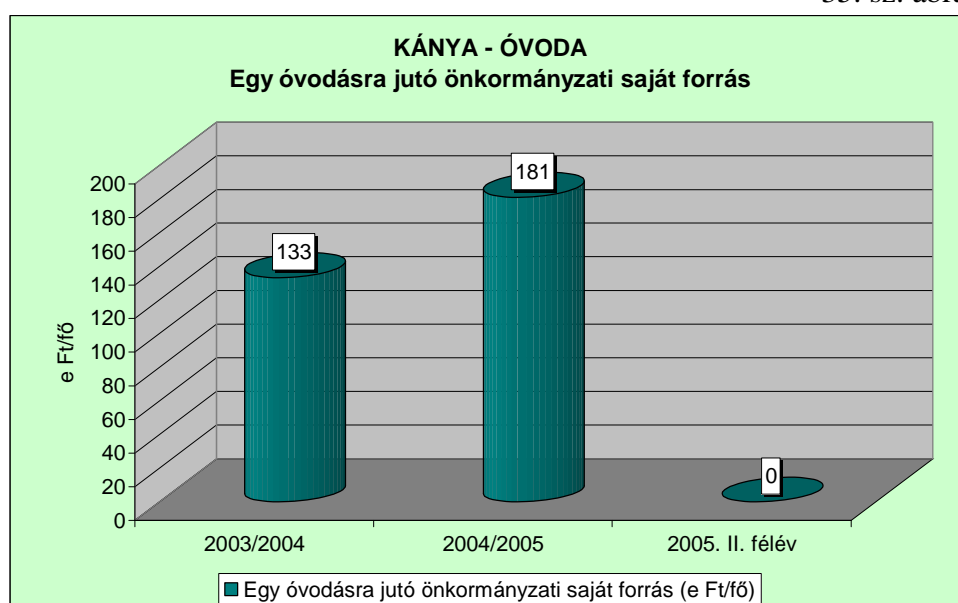


Az alacsony működési költségek ellenére a működtetés önkormányzati forrásokat is igényel, mivel a 14-15 fős óvodáslétszámra igényelhető központi normatíva összege nem elegendő a működtetéshez.

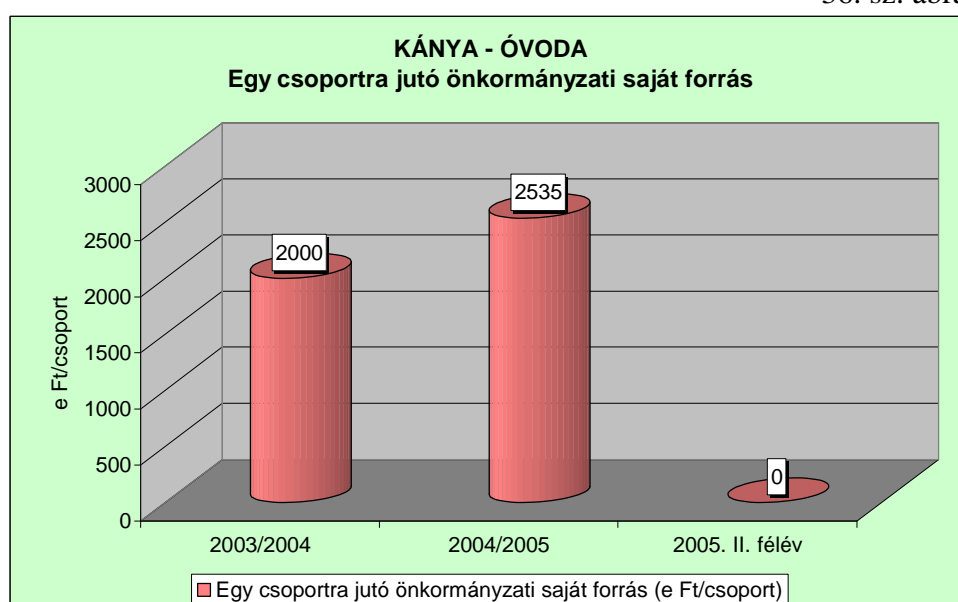


Érdeemes megfigyelni, hogy a központi normatíva hozzávetőleg az összes forrás 55-60%-át jelenti. A gyermeklétszám a maximálisan szervezhető létszám 50%-a, azaz teljes feltöltöttség esetén a normatíva megfinanszírozná a jelenlegi működést. Igaz ugyanakkor az is, hogy a jelenlegi szakmai létszám elmarad az előírttól, és így az indokoltnál kevesebb személyi kiadást kell megfinanszírozni. Ez az összetett probléma is jelzi, hogy a kistérségek önerőből, központi kistérségi támogatás nélkül nem képesek a hatékony működés feltételeit megteremteni.

35. sz. ábra



36. sz. ábra



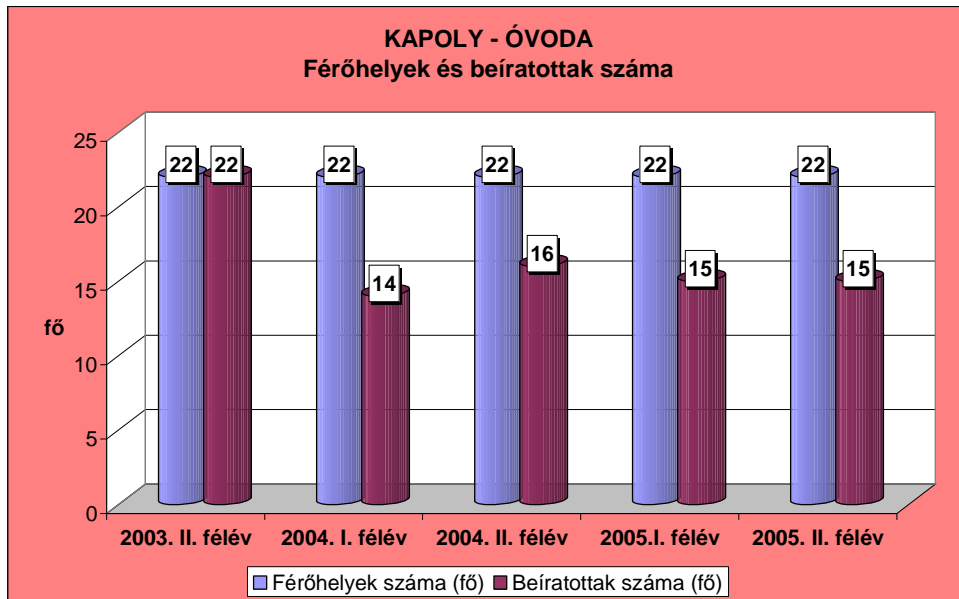
Az egy óvodásra illetve egy csoportra jutó önkormányzati forrás-szükséglet – az előzőekben leírtak miatt – igen szerény.



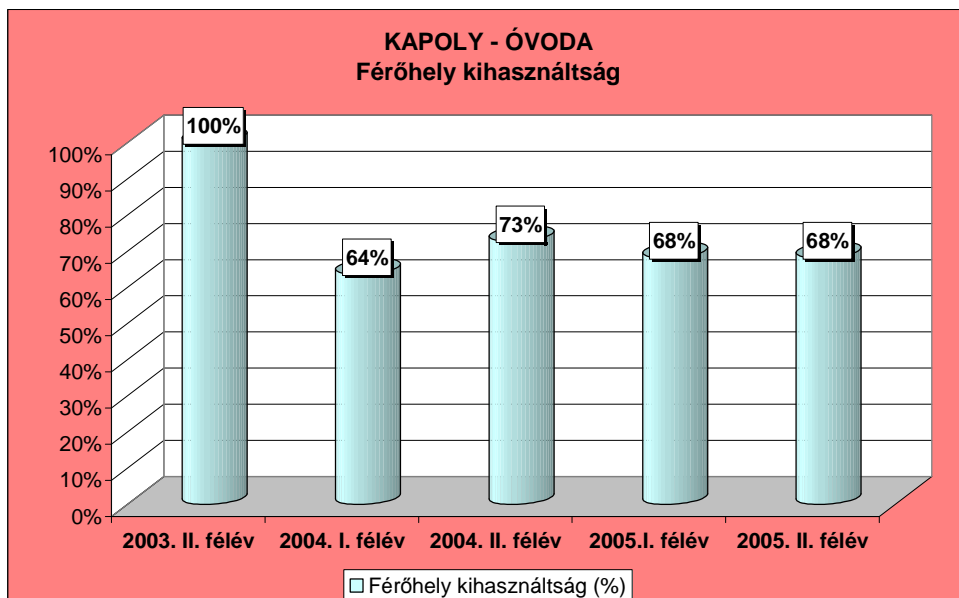
5. Kapoly

5.1. Működési jellemzők

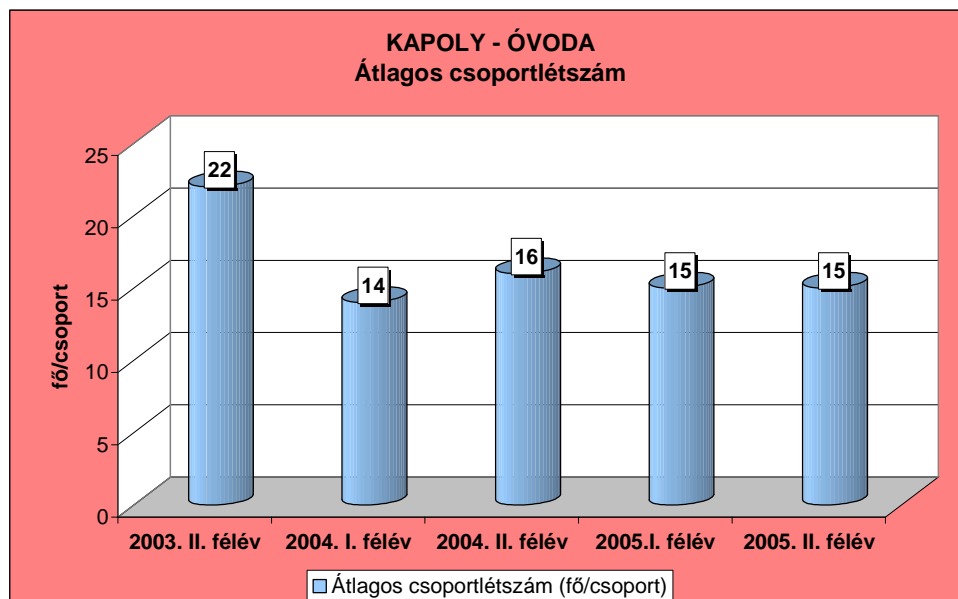
37. sz. ábra



38. sz. ábra



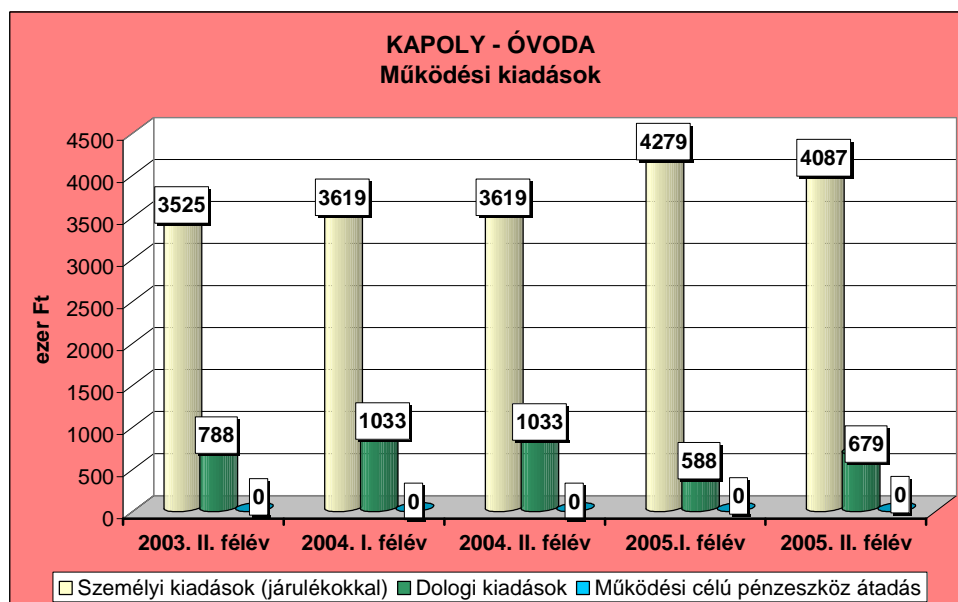
39. sz. ábra



Az óvoda 22 férőhelyén 2003-ban még 22 gyermeket foglalkoztattak, a férőhely-kihasználtság 100%-os volt. A gyermeklétszám csökkenése miatt a kihasználtság jelenleg 68%-os.

5.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

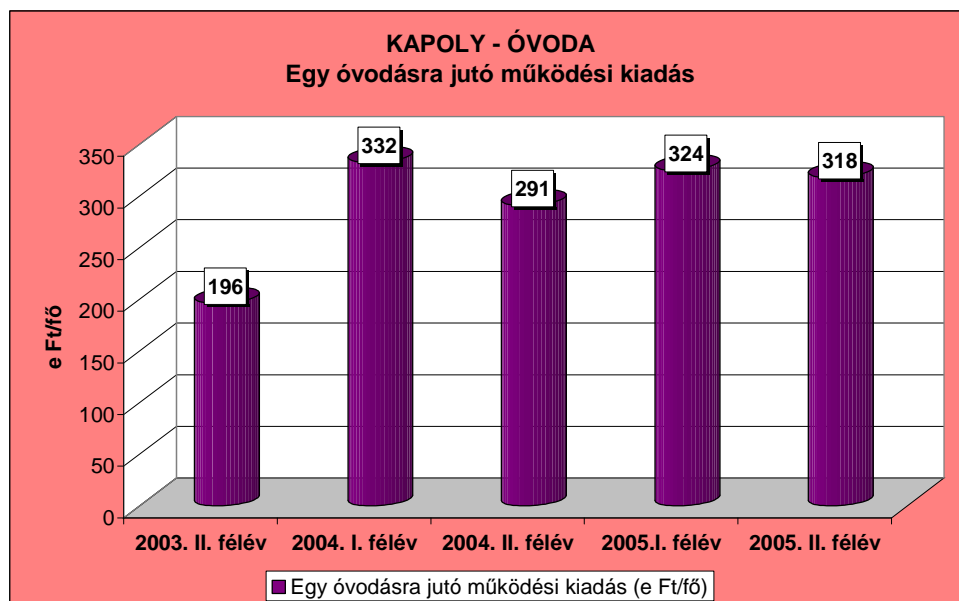
40. sz. ábra



Az óvoda működési kiadásai az elmúlt tanévekre összesítve alig emelkedtek (2003/04-ről a következő tanévre 6%-kal, az elmúlt félévben pedig az előző tanévi kiadásnak az 50%-a merült fel). A személyi kiadások enyhe (kötelező mértékű) emelkedése a dologi kiadások mérséklődése mellett valósult meg.

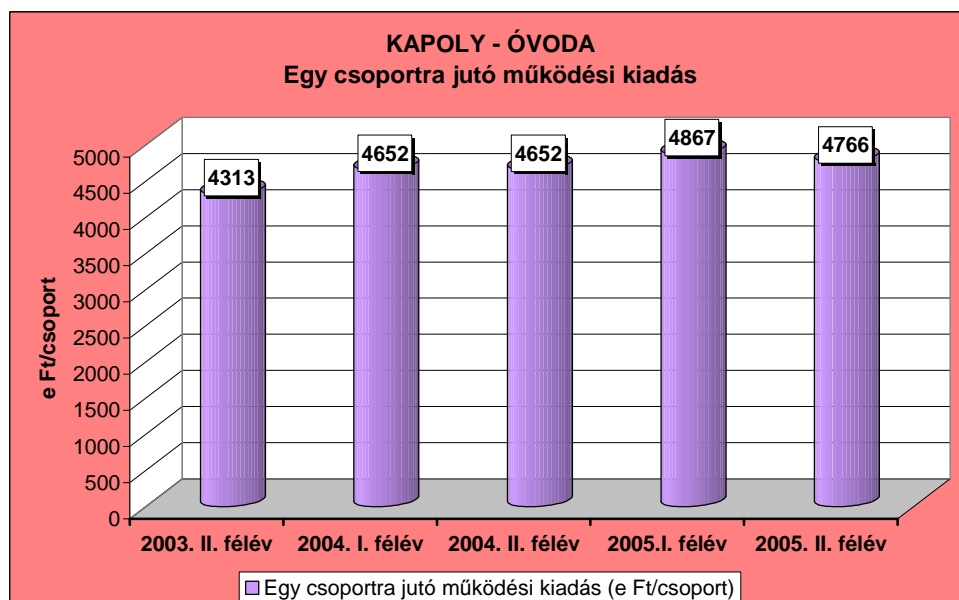


41. sz. ábra



Az egy óvodásra jutó kiadások alakulása jól tükrözi a létszámváltozást. A 2003. II. félévi 100%-os feltöltöttség idején összege 196 e Ft/fő volt, ami jelenleg 300 e Ft fölé emelkedett. Ez a kistérségi óvodák átlagánál magasabb érték, ami az alacsony gyermeklétszám következménye.

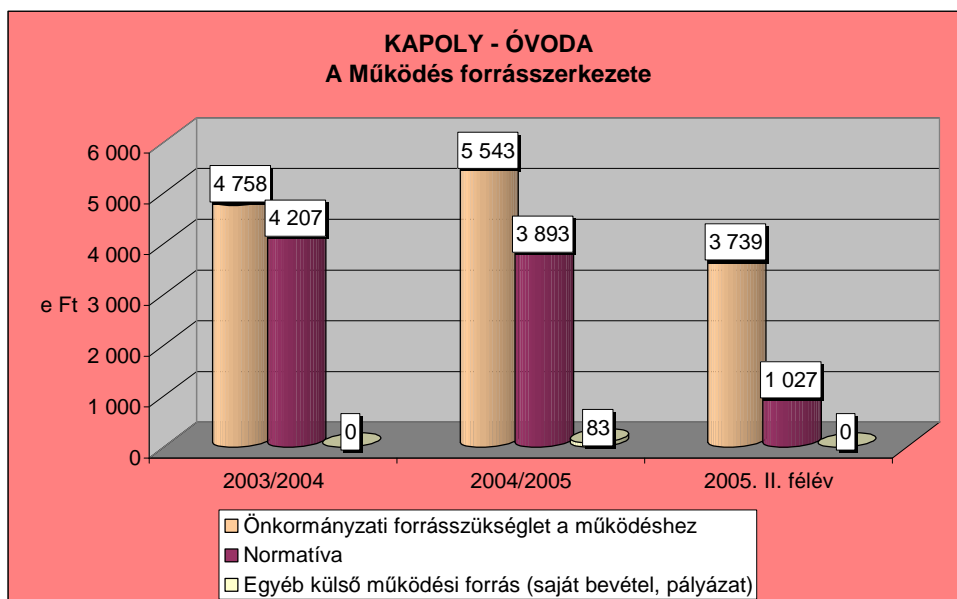
42. sz. ábra



Az előzőek miatt az egy csoportra jutó kiadás mutatója is magasabb az intézményrendszer átlagánál.

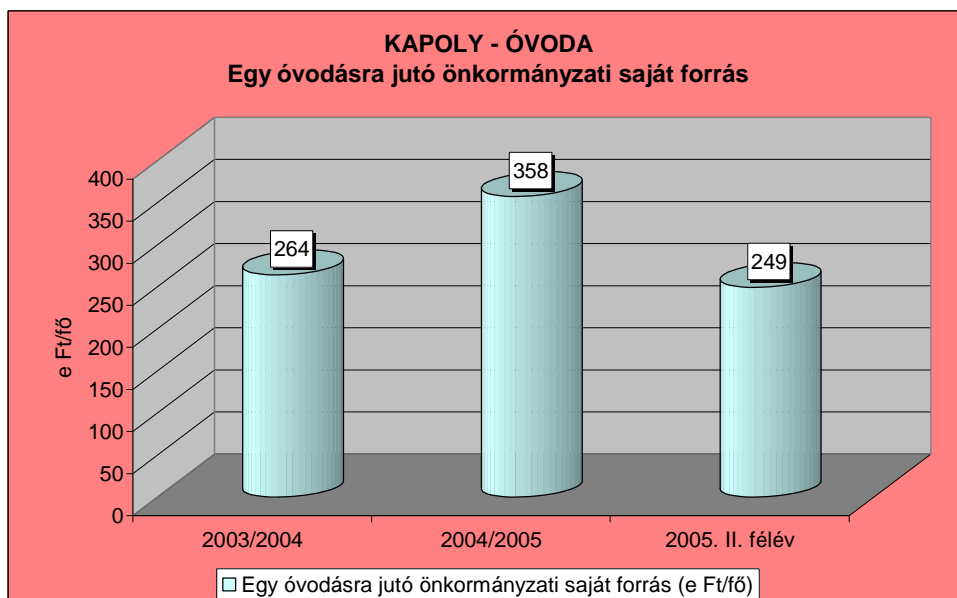


43. sz. ábra

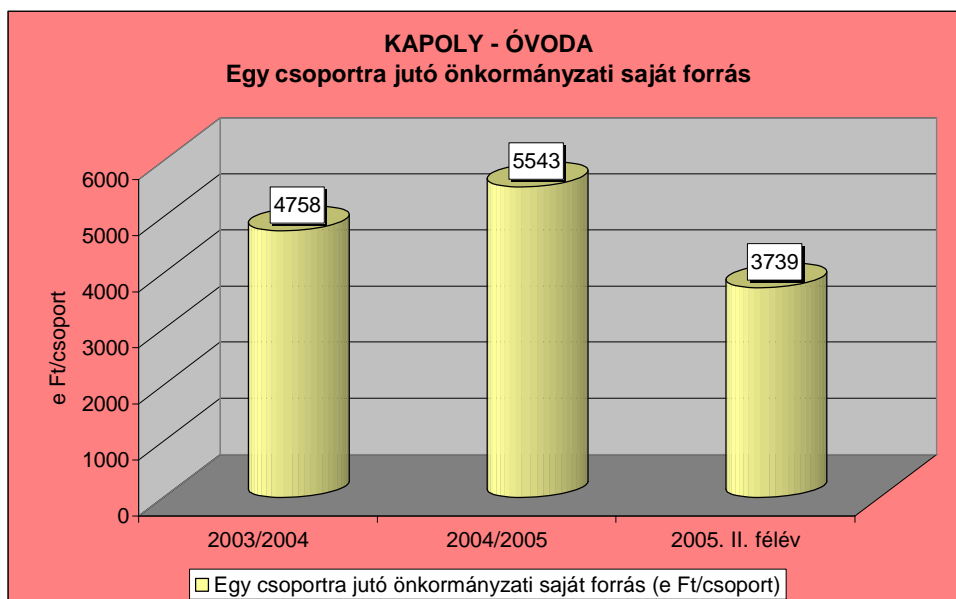


A működést a 2003/04-es tanévben még 47%-ban a központi normatíva finanszírozta. A csökkenő gyermekszámra az elmúlt tanévben azonban már kevesebb normatív forrás érkezett, így a normatíva már csak az összes kiadás 41%-ára volt elegendő. (A 2005/06-os tanév adatait a tanév lezárását követően érdemes elemezni.)

44. sz. ábra



45. sz. ábra

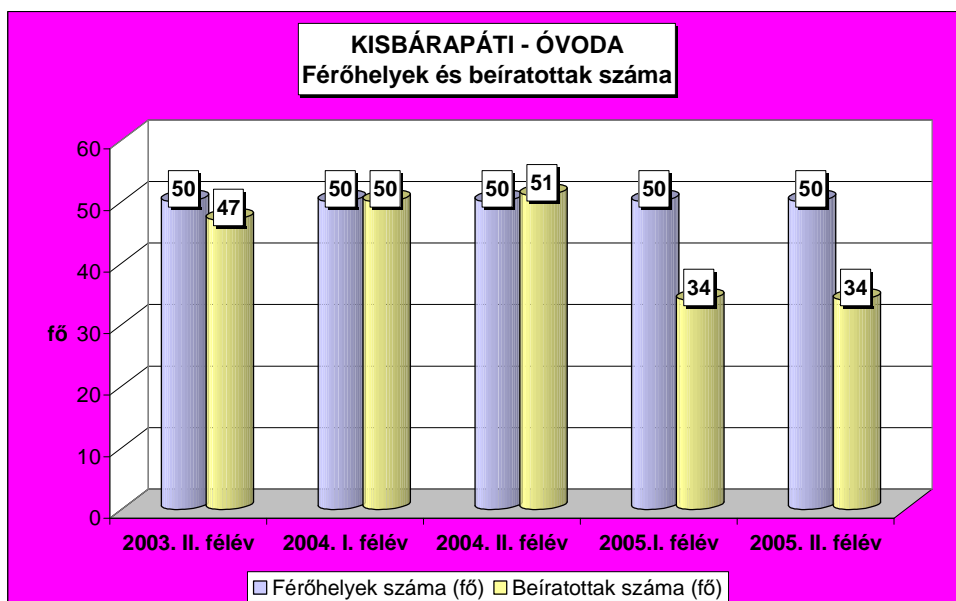


Az előzőekből következik, hogy az önkormányzat terhei növekedtek, az alig emelkedő működési kiadásokat (a normatíva csökkenése miatt) egyre nagyobb arányban önkormányzati forrásokból kell finanszírozni.

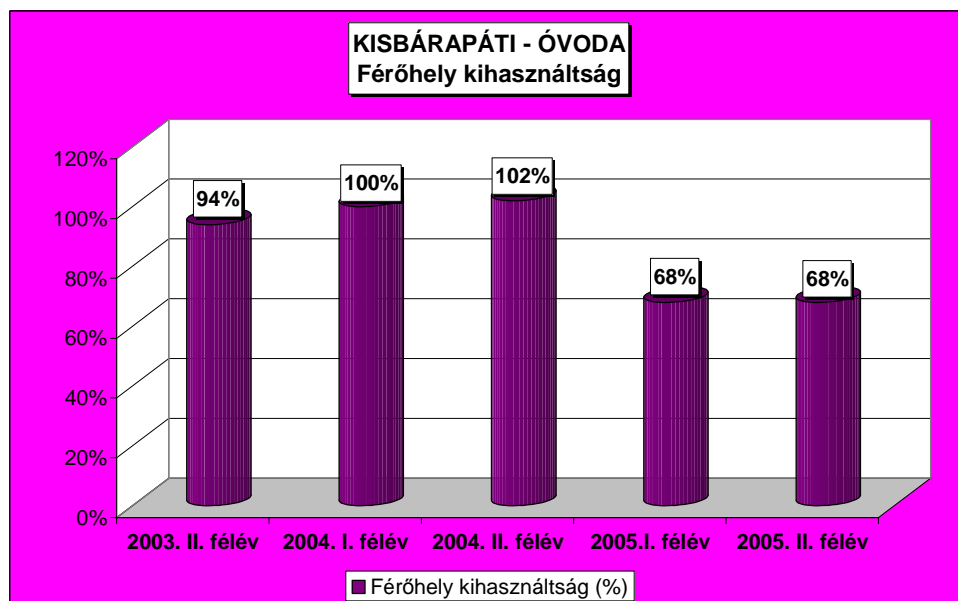
6. Kisbárapáti

6.1. Működési jellemzők

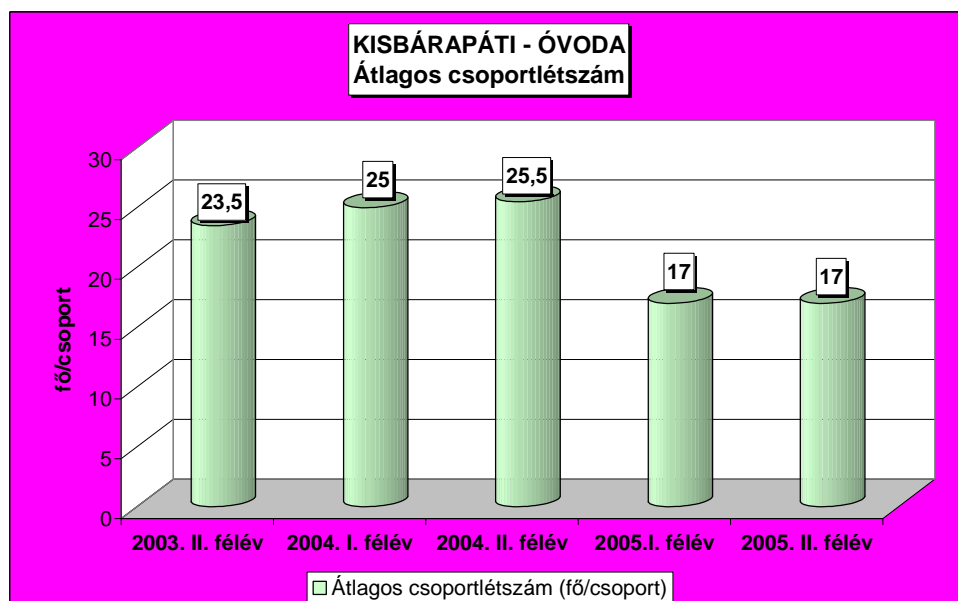
46. sz. ábra



47. sz. ábra



48. sz. ábra



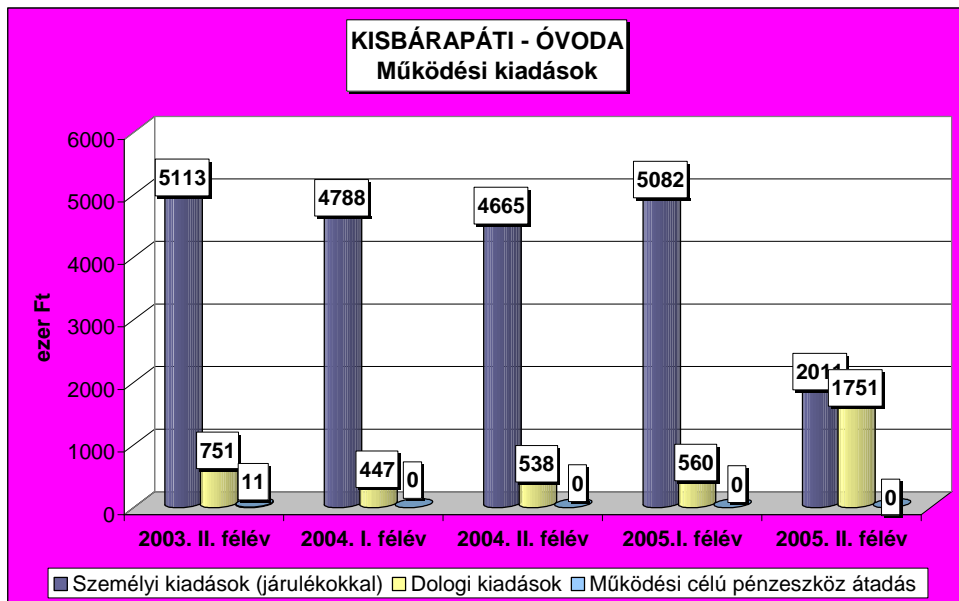
Kisbárapáti óvodájában 50 férőhelyen, 2 csoportban foglalkoztatják a gyermekeket. A gyermeklétszám 2005-ben drasztikusan, 51 főről 34 főre csökkent, így a korábbi teljes kihasználtság 68%-ra mérséklődött.

Ezzel összhangban a korábbi magas átlagos csoportlétszámok (23,5-25,5 fő/csoport) csoportonként átlagosan 17 főre csökkentek.

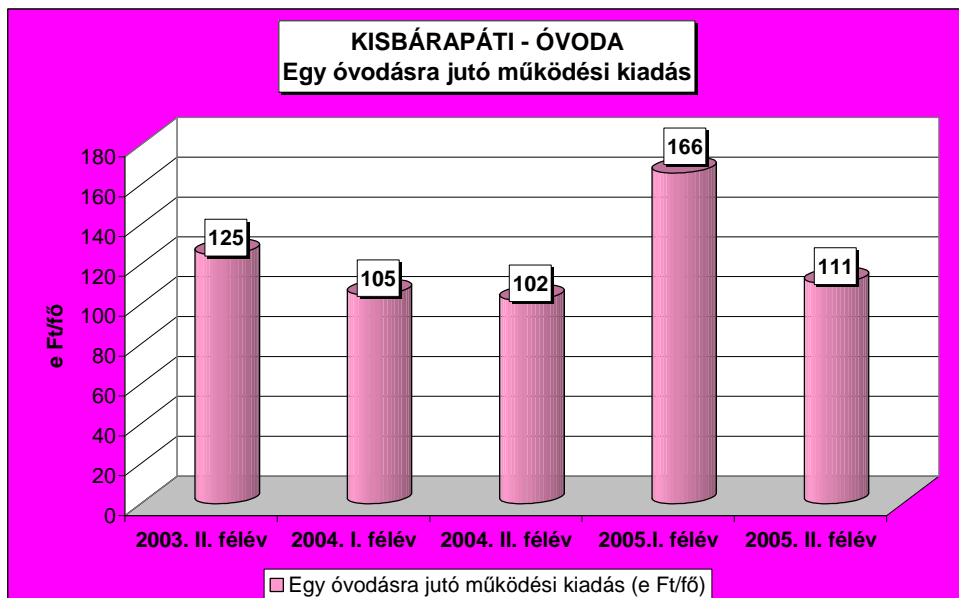


6.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

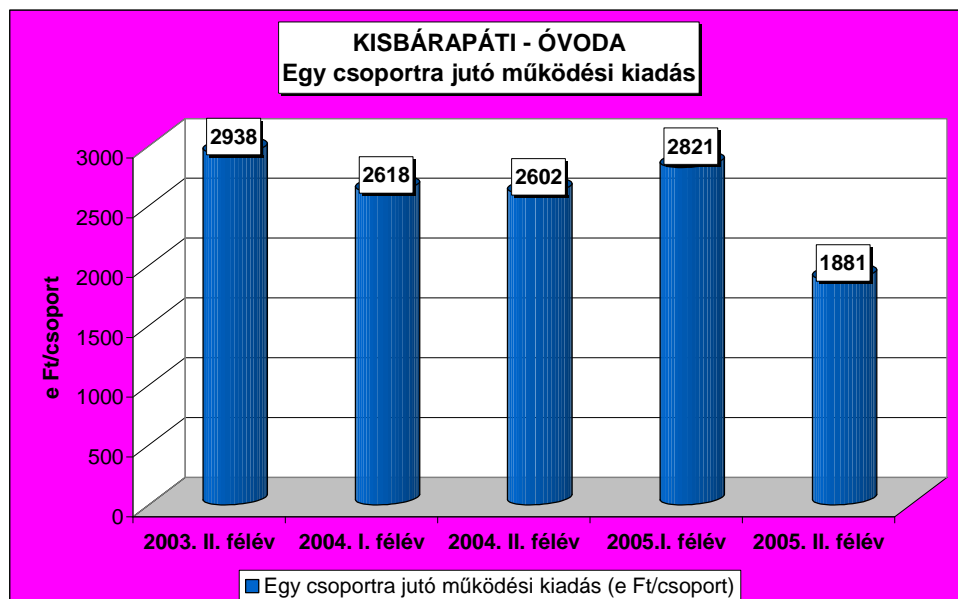
49. sz. ábra



50. sz. ábra

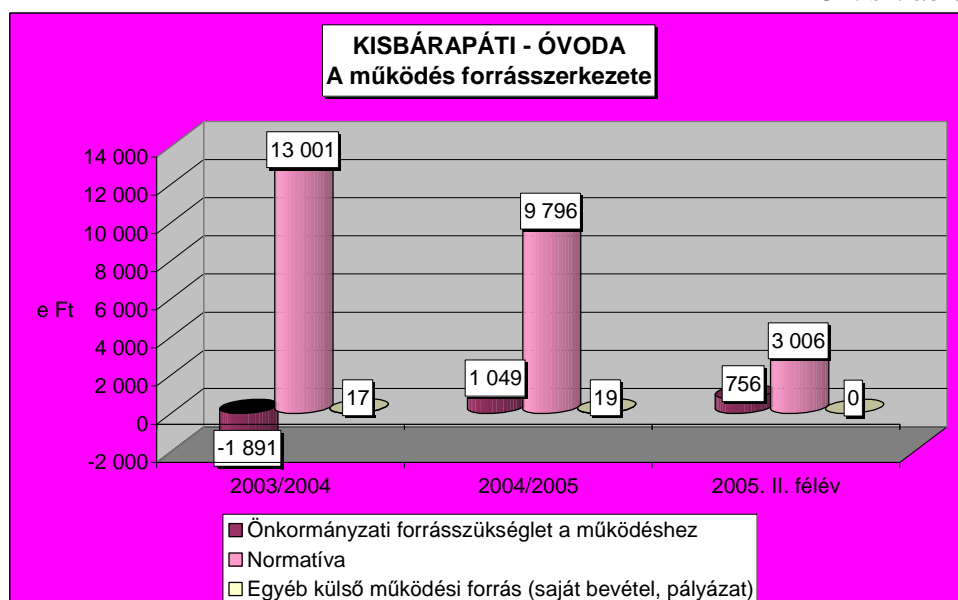


51. sz. ábra



Az óvoda működési kiadásai igen alacsonyak. Az egy óvodásra illetve egy csoportra jutó mutatószámok lényegesen elmaradnak a kistérség óvodáinak átlagától. Ennek okait érdemes részletesen megvizsgálni, mivel információink szerint a működés szakmai és gazdasági-technikai létszáma biztosított, az alacsony kiadási értékek nem létszámhiányból erednek.

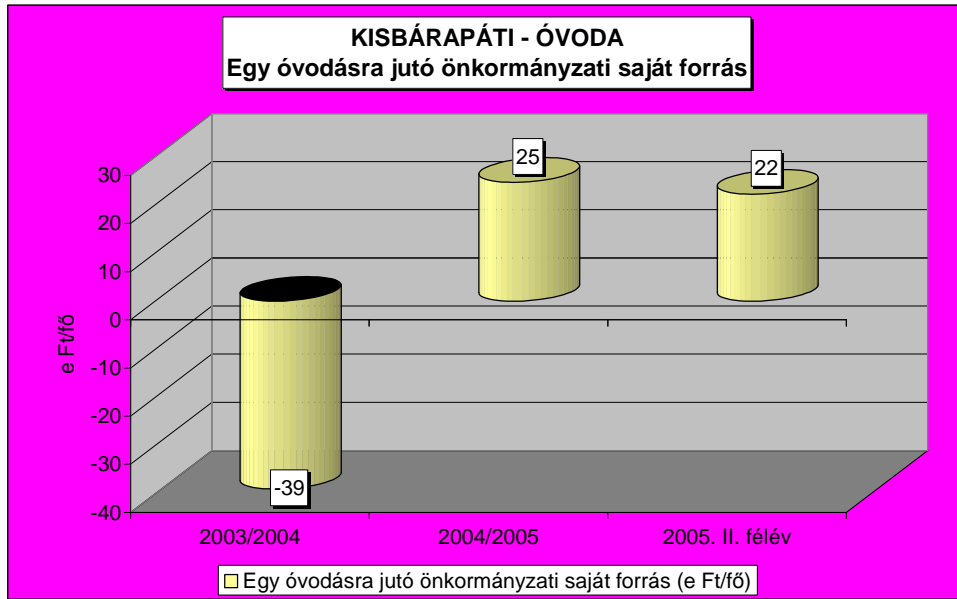
52. sz. ábra



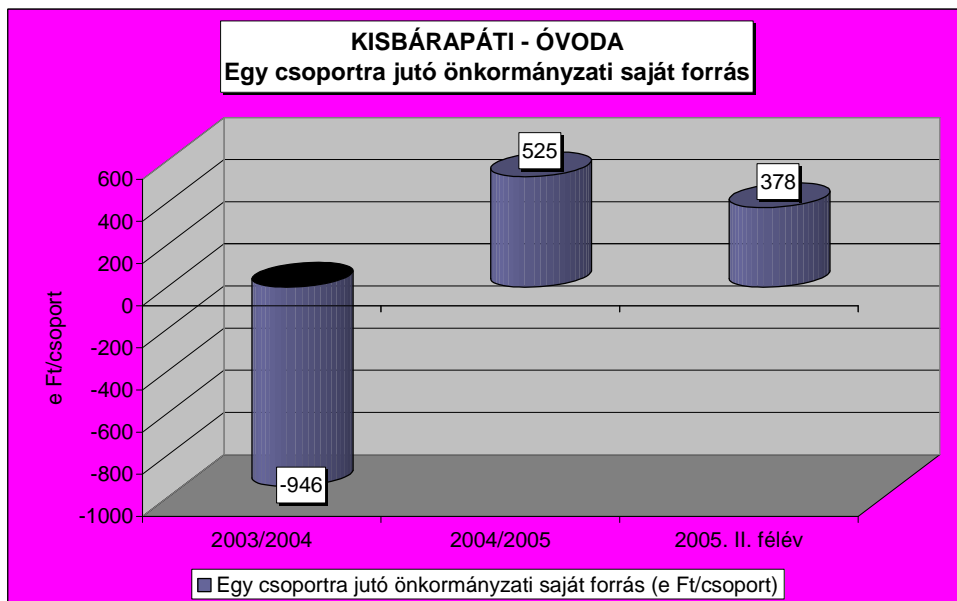
Az alacsony kiadások következtében a működést szinte teljes egészében megfinanszírozza a központi normatíva, illetve 2003/04-ben a feladaton 1,9 millió Ft maradvány is képződött. Jelen tanév adatai – a második féléves adatok nélkül – még nem értékelhetők.



53. sz. ábra



54. sz. ábra



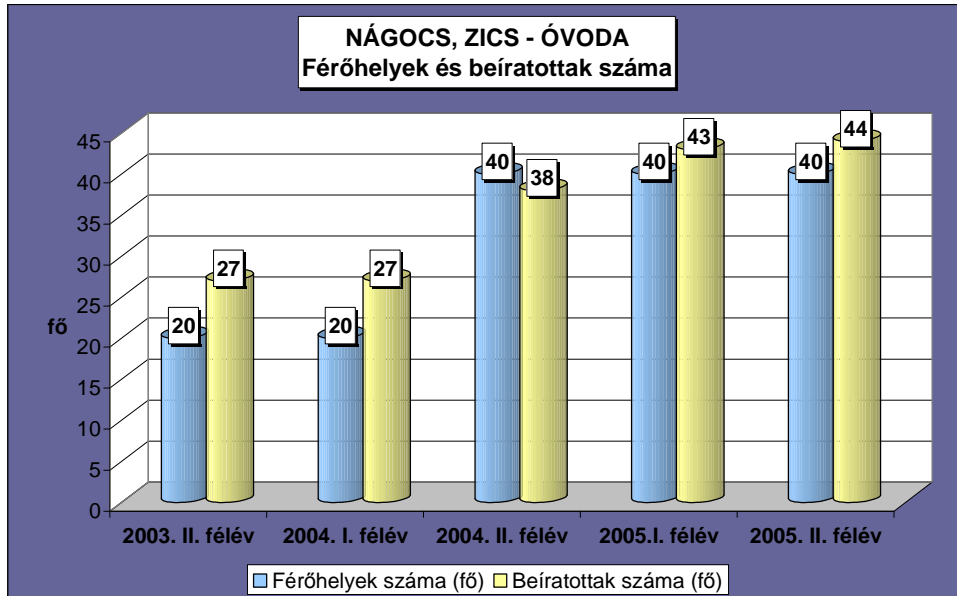
Az egy óvodásra illetve egy csoportra jutó önkormányzati forrásszükséglet is lényegesen elmarad az intézményrendszer egészének átlagától.



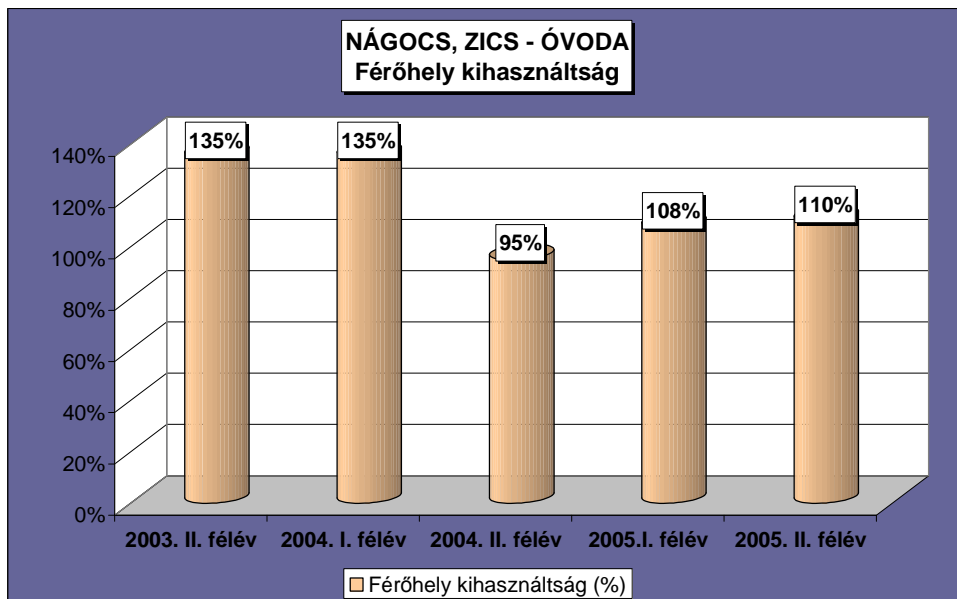
7. Nágocs, Zics

7.1. Működési jellemzők

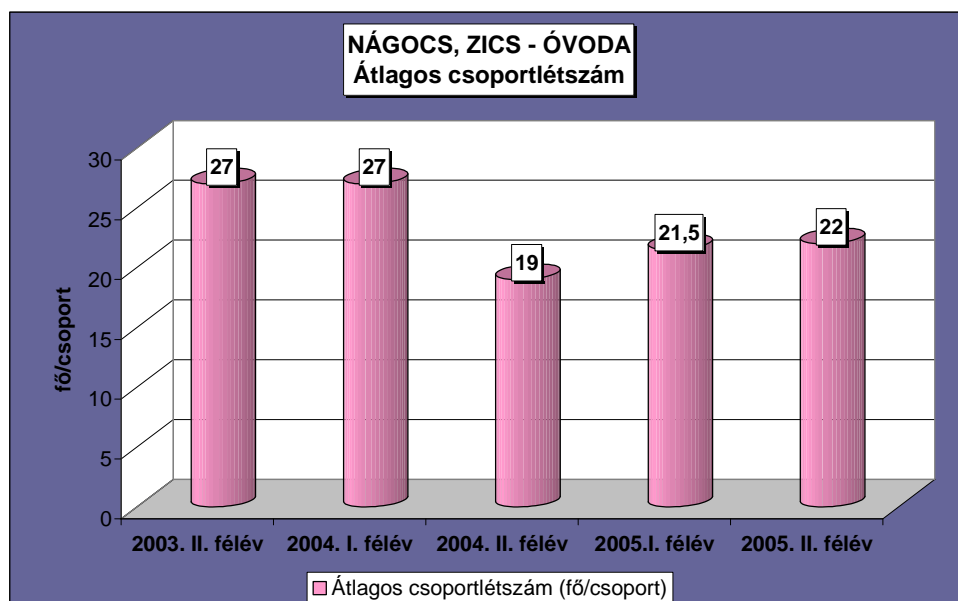
55. sz. ábra



56. sz. ábra



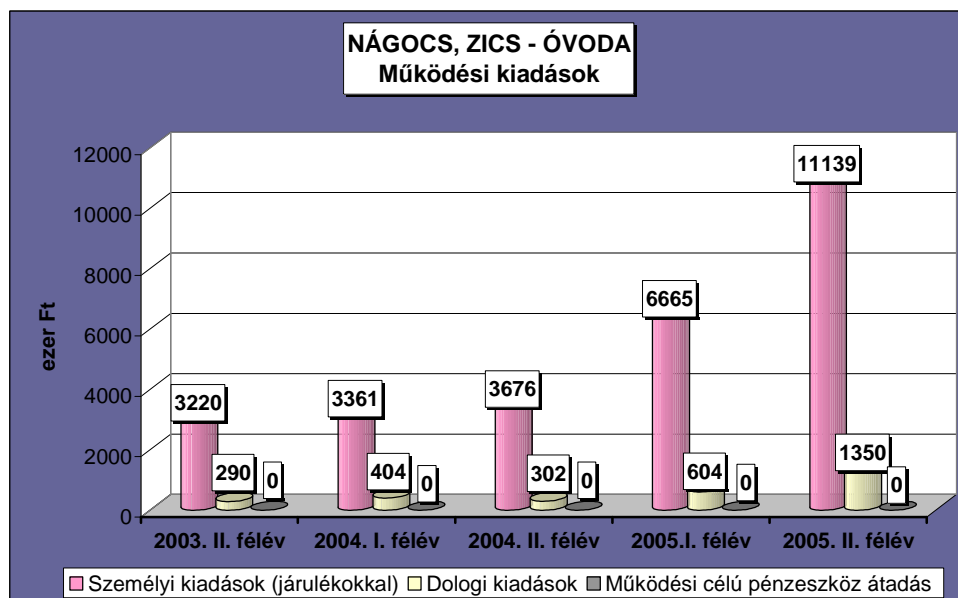
57. sz. ábra



A zicsi óvoda a 2004/05-ös tanévvel lett a nágocsi óvoda tagintézménye. Nágocson magas gyermeklétszámokkal, igen magas férőhely-kihasználtsággal működött az óvoda, de az integrációt követő, két csoportra vetített adatok is kedvező képet mutatnak. Az óvoda a jogszabályi mértékek szerinti átlagos csoportlétszámmal működik.

7.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

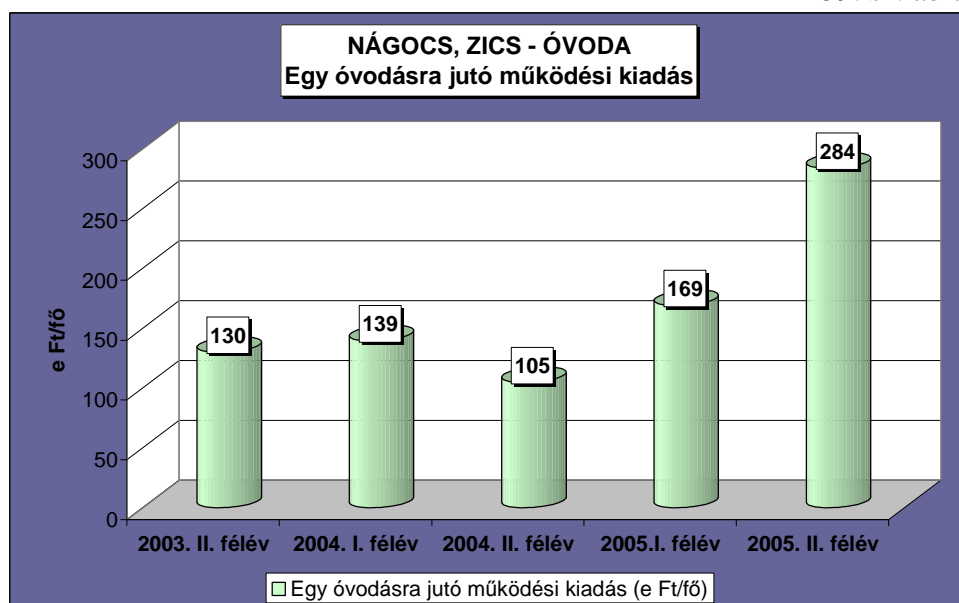
58. sz. ábra



A működési kiadások a 2003/04-es tanévben 7.275 e Ft összegben alakultak, ami az integrációt követően, a tagintézmény belépésével 11.247 e Ft-ra növekedett. (A 2005. II. félévi adat nem értelmezhető, valószínűleg téves adatszolgáltatásról van szó.).

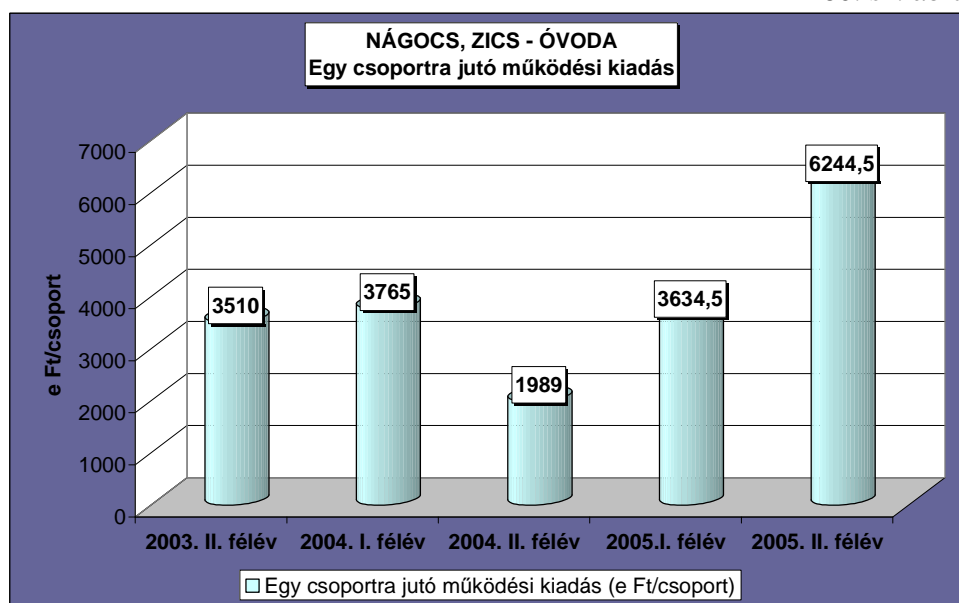


59. sz. ábra

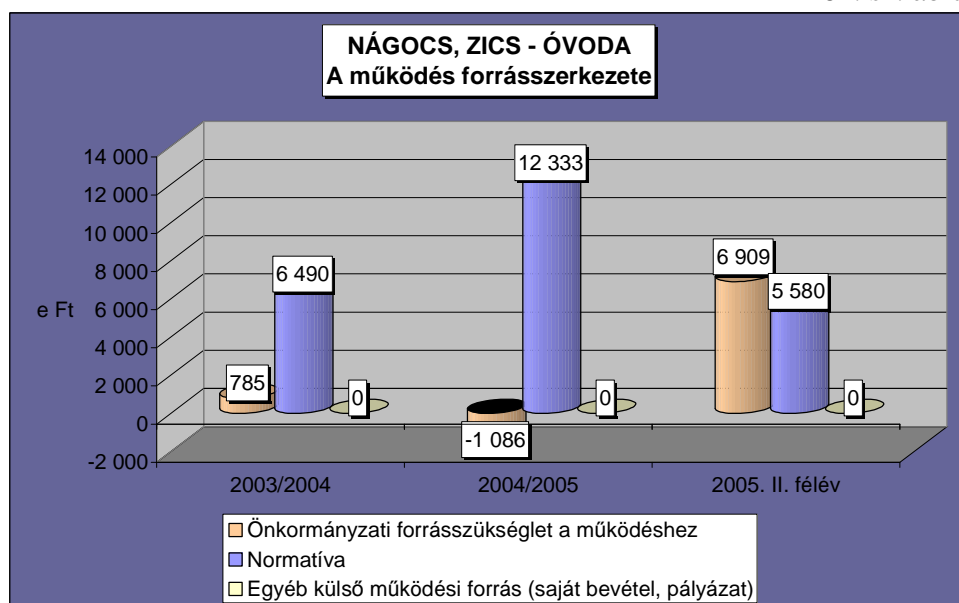


Az egy óvodásra jutó kiadási mutatószámok igen mérsékeltek. Az óvodai intézményrendszer egészében az egyik legalacsonyabb értéket mutatják: 2003/04-ben 269 e Ft/fő, 2004/05-ben 274 e Ft/fő összegben. (A 2005. II. félévi mutatószám az alapadat helytelensége miatt nem értelmezhető.) Ez részben a magas gyermeklétszám következménye, részben azonban abból ered, hogy az óvodában nincs meg az előírás szerinti szakmai létszám.

60. sz. ábra

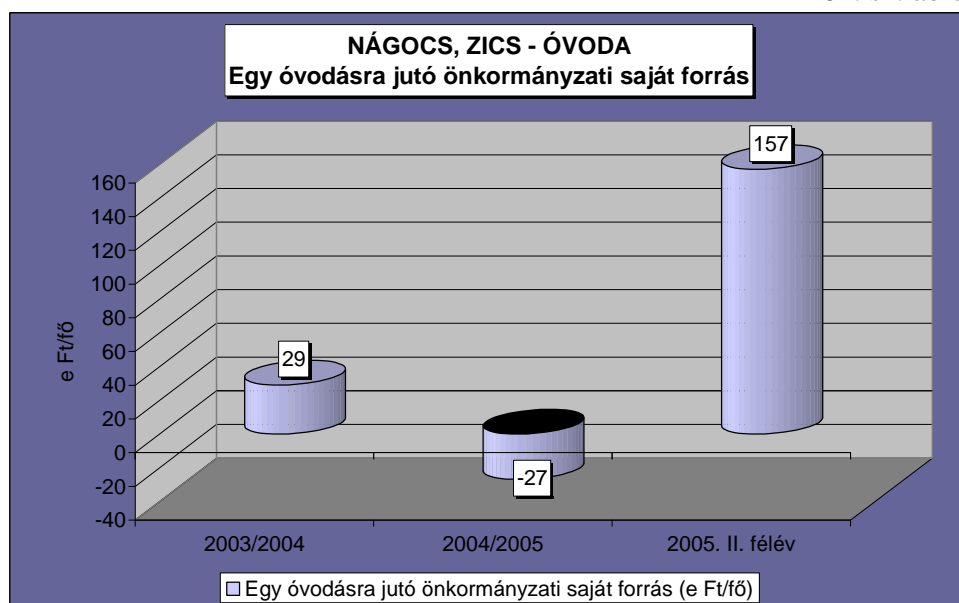


61. sz. ábra

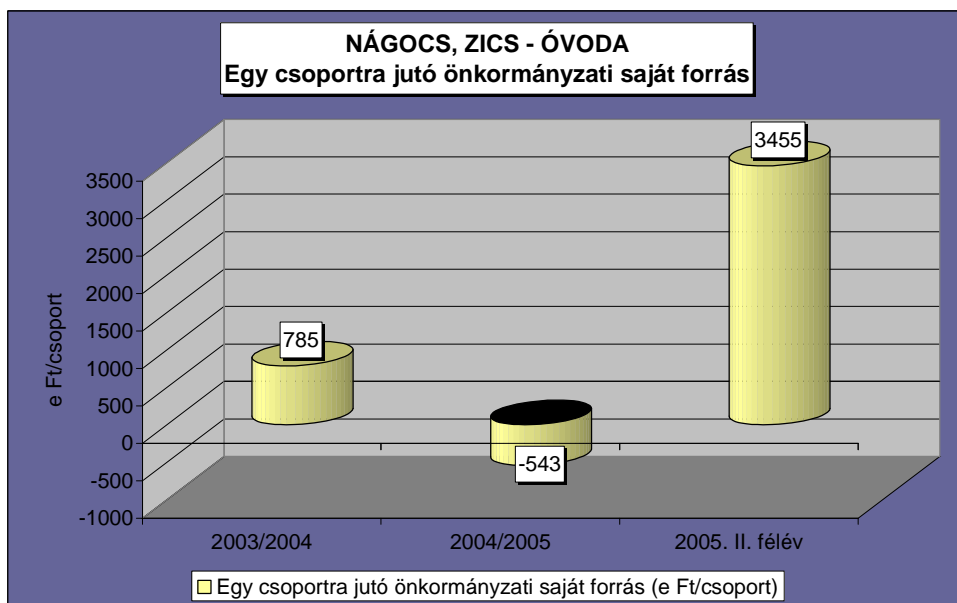


A magas gyermeklétszám és a működési költségek indokoltnál alacsonyabb volta miatt (szakmai létszámhiány) a normatíva szinte teljes egészében megfinanszírozza a működést, illetve 2004/2005-ben némi maradvány is képződött a feladaton.

62. sz. ábra



63. sz. ábra

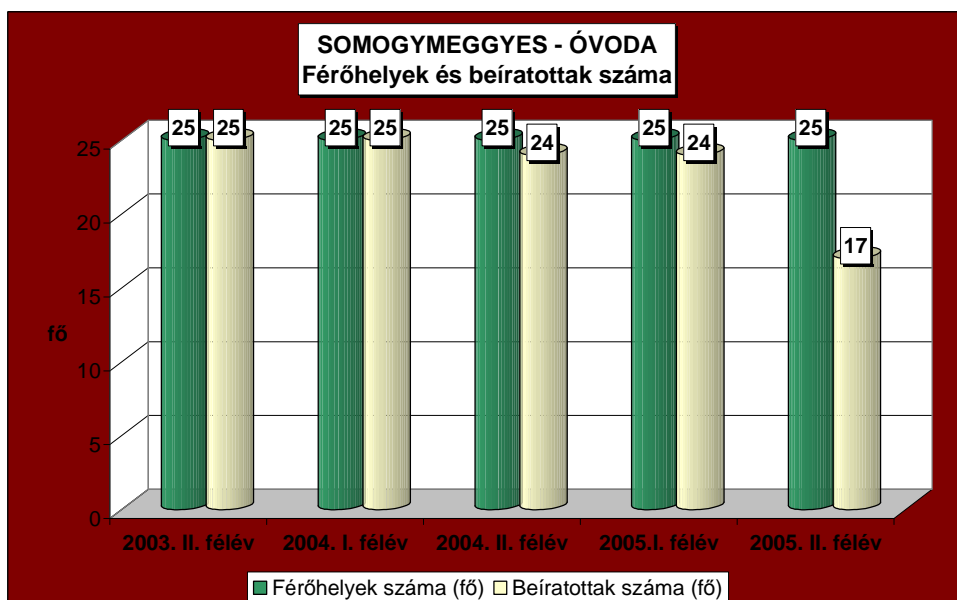


Ugyanezt a helyzetet szemléltetik az egy óvodásra és egy csoportra jutó önkormányzati forrás-szükséglet igen alacsony értékű mutatószámai.

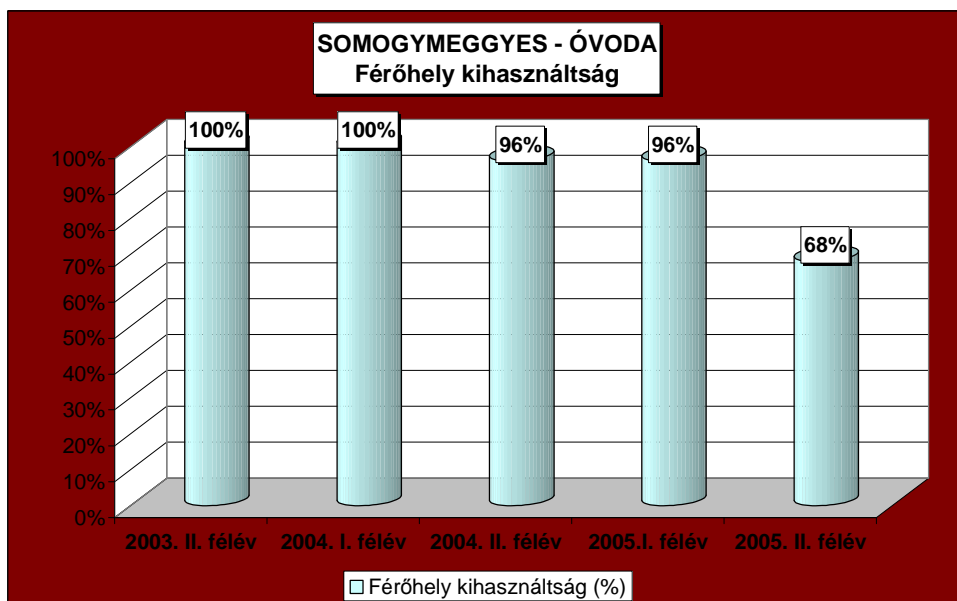
8. Somogy megyes

8.1. Működési jellemzők

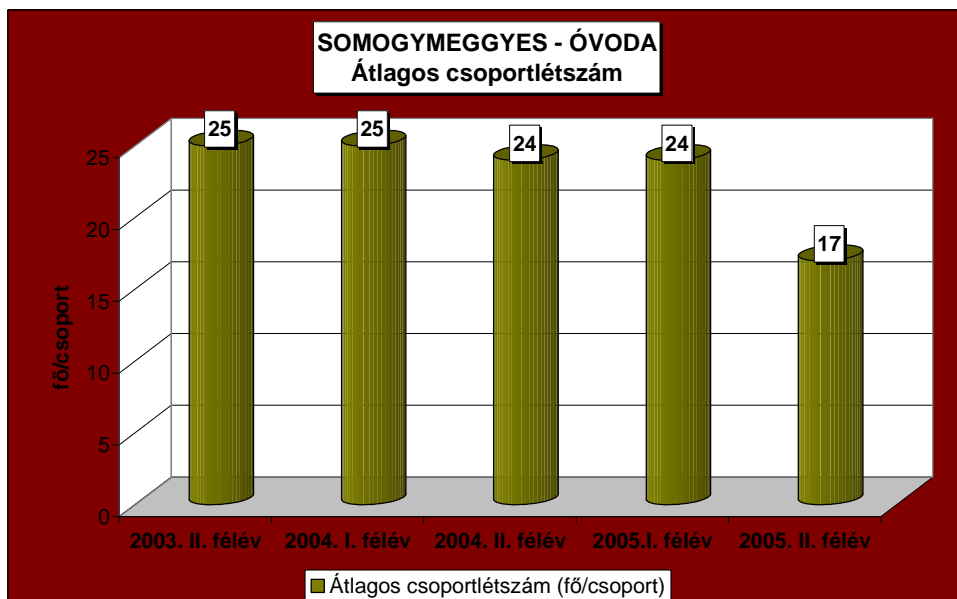
64. sz. ábra



65. sz. ábra



66. sz. ábra

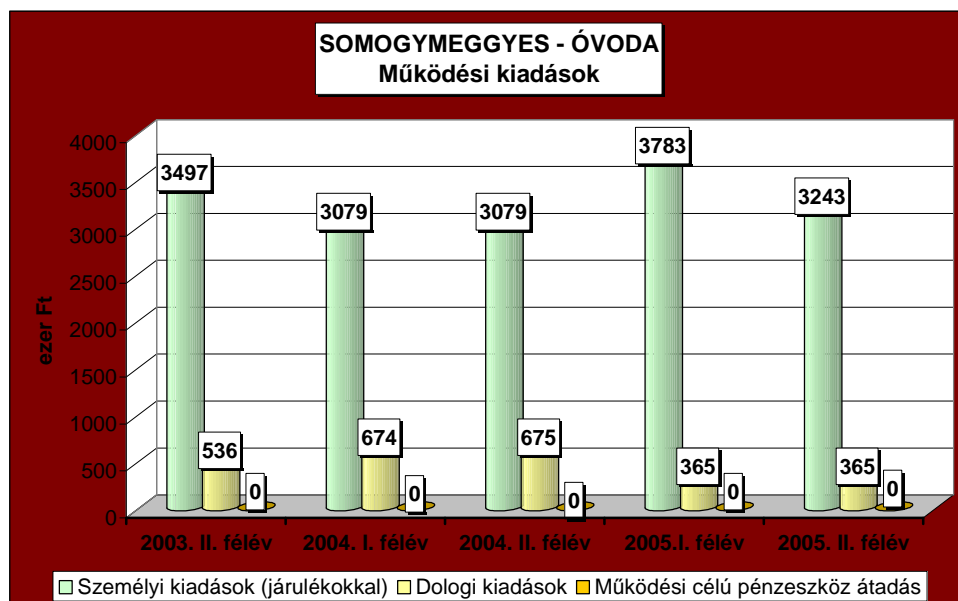


Somogy megyeszen az elmúlt tanévig 96-100%-os férőhely-kihasználtsággal, magas feltöltöttséggel működött az óvoda,. Jelen tanévben a beíratottak száma már csak 17 fő, a férőhely-kihasználtság 68%-ra csökkent.



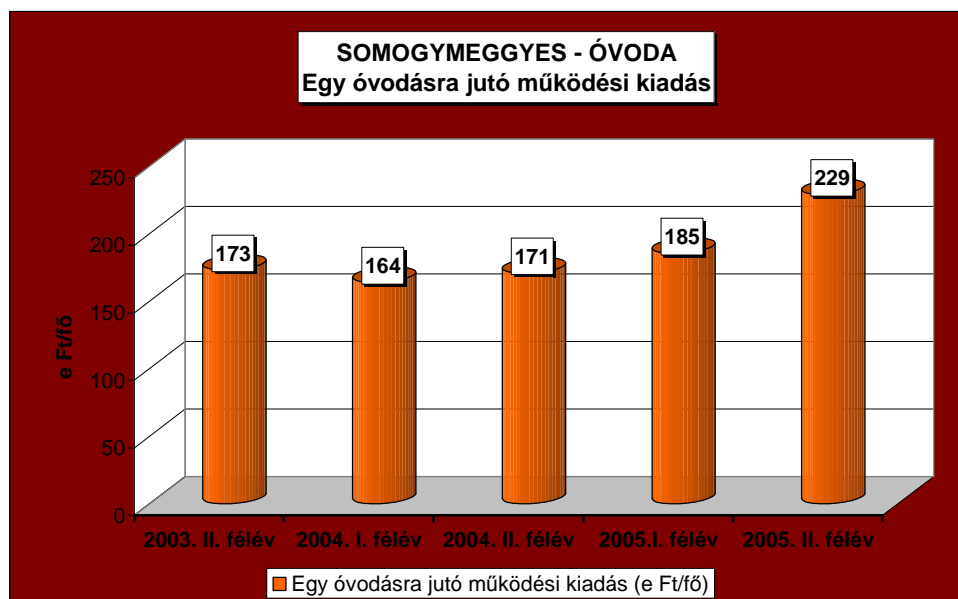
8.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

67. sz. ábra



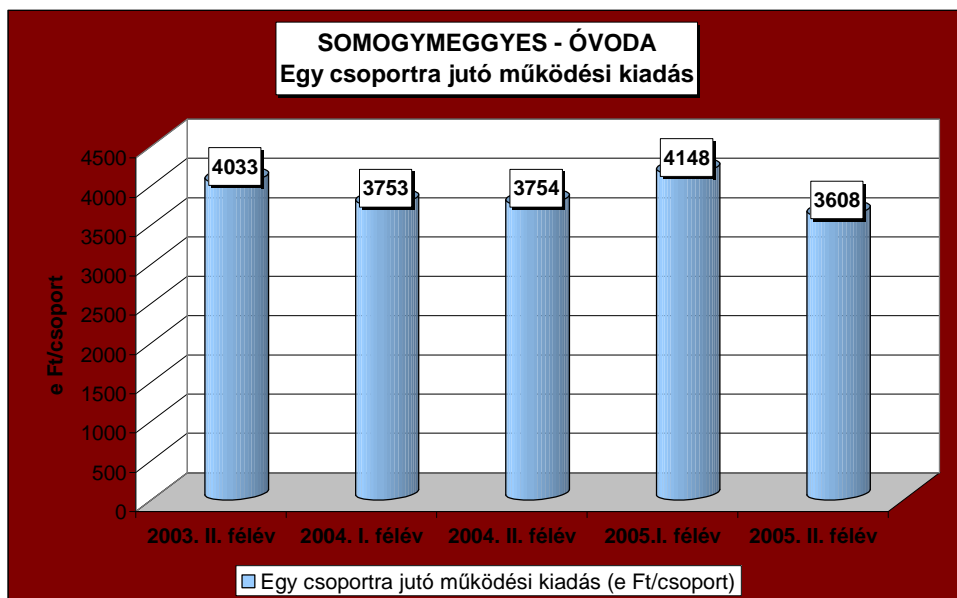
A működési kiadások a 2004/05-ös tanévben az előzőhöz képest mindössze 1%-kal emelkedtek. Jelen tanév első félévében pedig a kiadások várható értéke elmarad a 2004. II. félévi összegtől. Jelen tanévtől az iskolával közös igazgatásúvá vált az óvoda, ami némileg mérsékli a személyi kiadásokat (vezetői pótlék mértéke), a kötelező béremelés hatása miatt azonban a személyi kiadások összessége nem csökkent. A működési kiadások mérséklődése a dologi kiadások csökkenéséből adódik.

68. sz. ábra

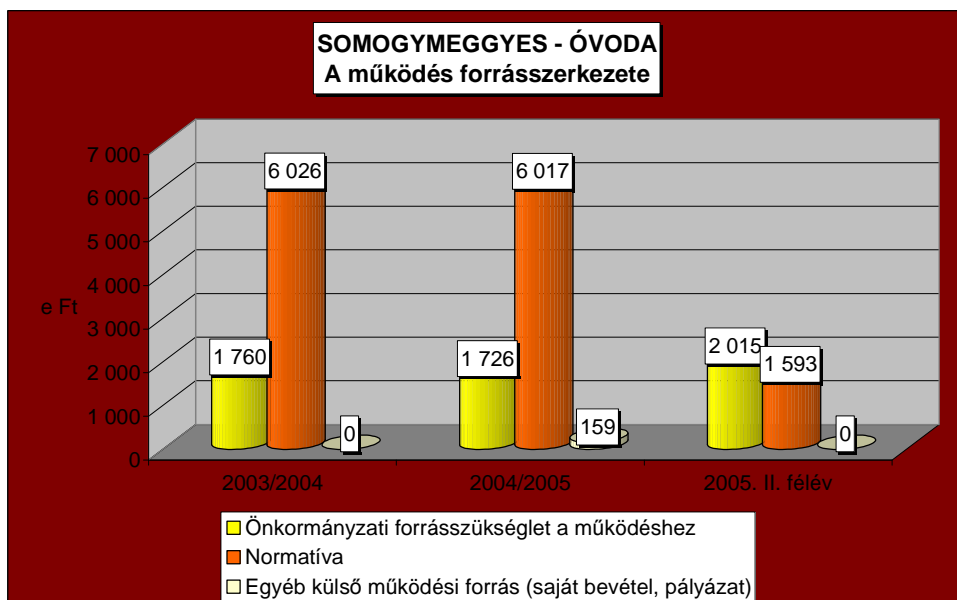


Az egy óvodásra jutó kiadás ennek ellenére emelkedett, hiszen a gyermeklétszám csökkenése miatt nem volt mód a korábbi magas létszámú csoport szervezésére. A mutatószám értéke még így is csak az intézményrendszer egészének átlagát éri el (korábban annál jóval mérsékeltebb volt).

69. sz. ábra



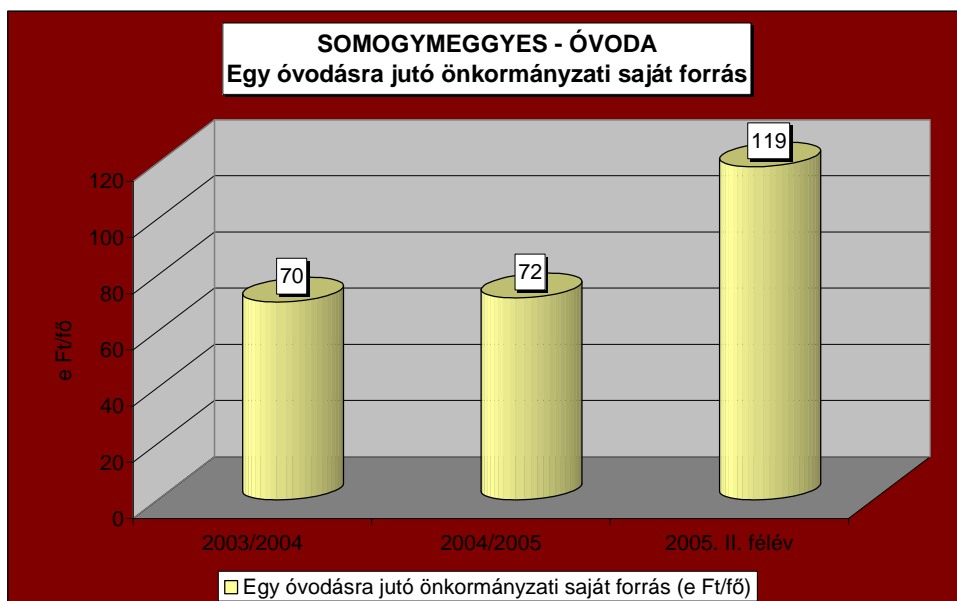
70. sz. ábra



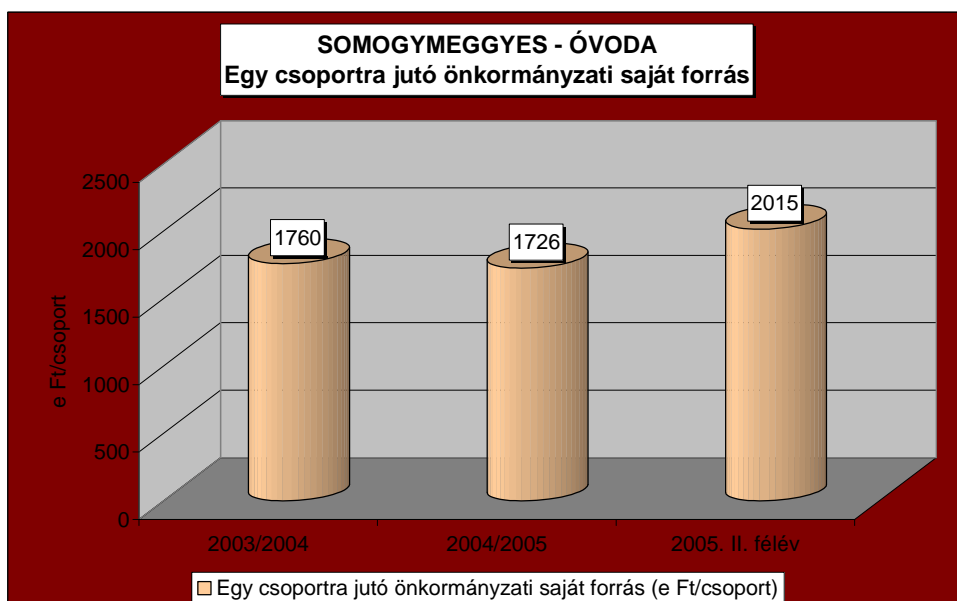
A magas csoportlétszám miatt az elmúlt két tanévben a működési kiadásokat a normatíva igen magas arányban megfinanszírozta, aránya 76-77% volt. Jelen tanévben ez az arány mérséklődni fog, de a diagramon szereplő értéknél lényegesen kedvezőbb lesz. (A tanév második félévére jár a normatíva 2/3 része, itt csak az 1/3 részt jelentettük meg.).



71. sz. ábra



72. sz. ábra



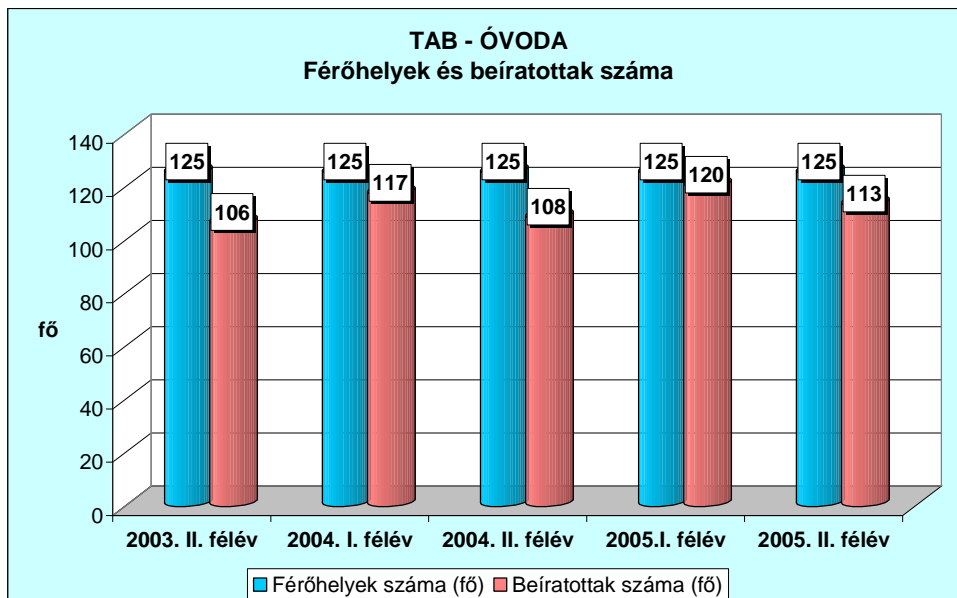
A somogymeggyesi óvodában az egy óvodásra illetve az egy csoportra jutó önkormányzati forrásszükséglet az elemzésben szereplő óvodák közül az egyik legalacsonyabb érték. Ez részben a magas csoportlétszámnak köszönhető, részben a fenntartó szűkös lehetőségeit jelzi.



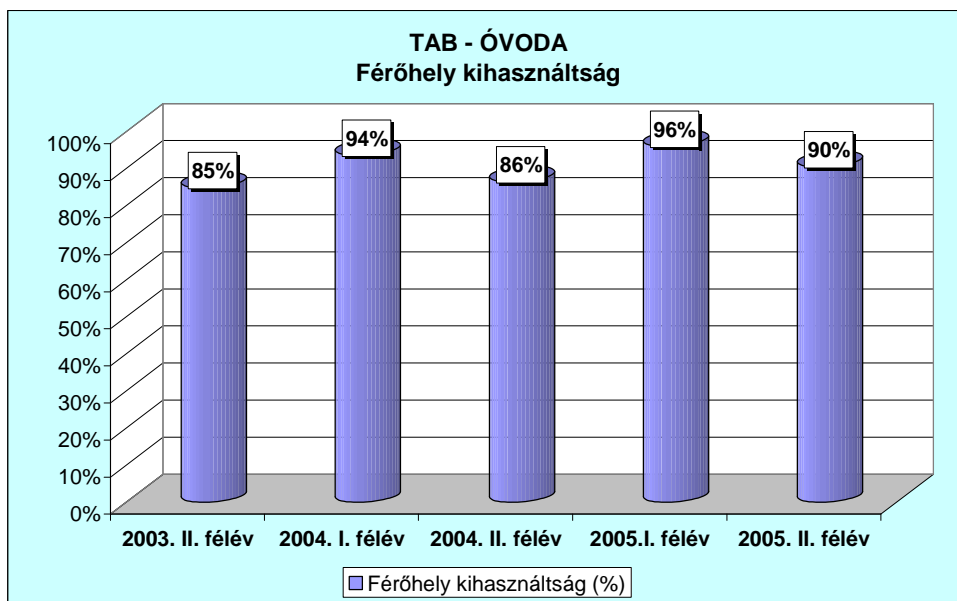
9. Tab

9.1. Működési jellemzők

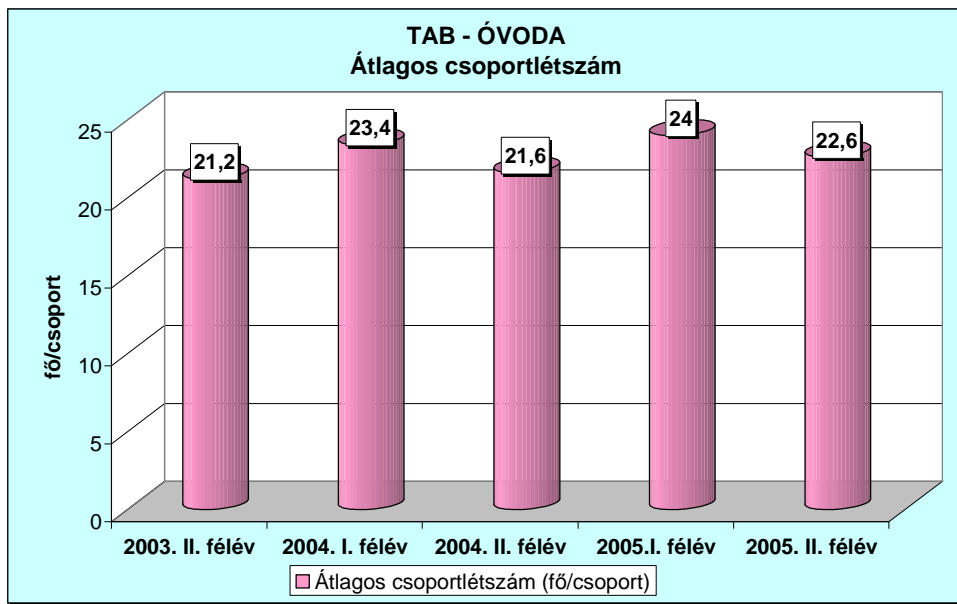
73. sz. ábra



74. sz. ábra



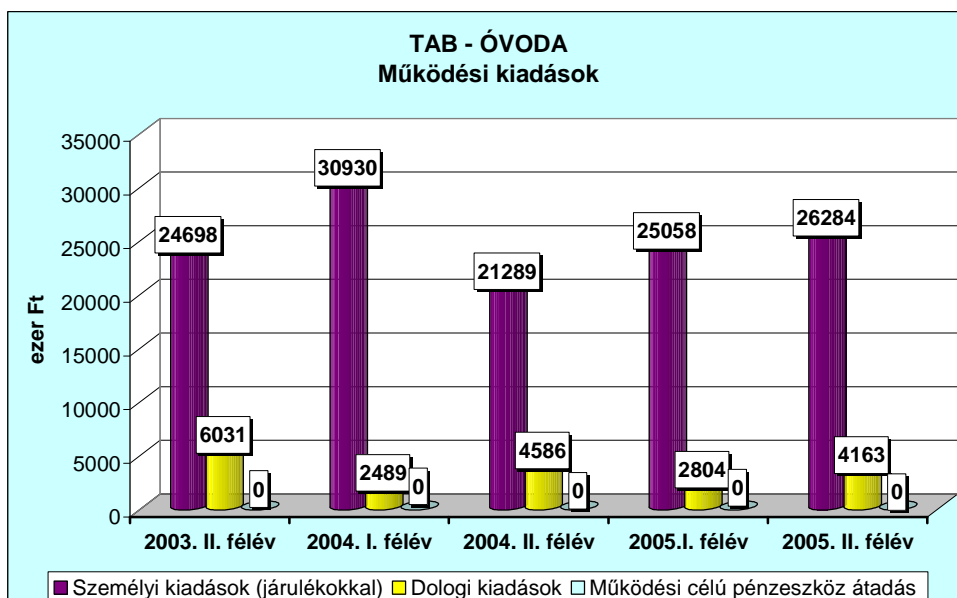
75. sz. ábra



Tab a kistérség központja, 125 férőhelyen 5 óvodai csoportot működtet. Az átlagos csoportlétszám minden időszakban igen kedvező, a férőhely-kihasználtság 85-96% között mozog. Ez a korábbi racionalizálás következménye, 2003-ban férőhely-csökkentést hajtottak végre és 6 csoport helyett 5 csoportba szervezték a beíratottakat, így az enyhén csökkenő gyermeklétszám mellett az átlagos csoportlétszám az előző tanévekhez képest alig változott, jelenleg is kedvezően magas.

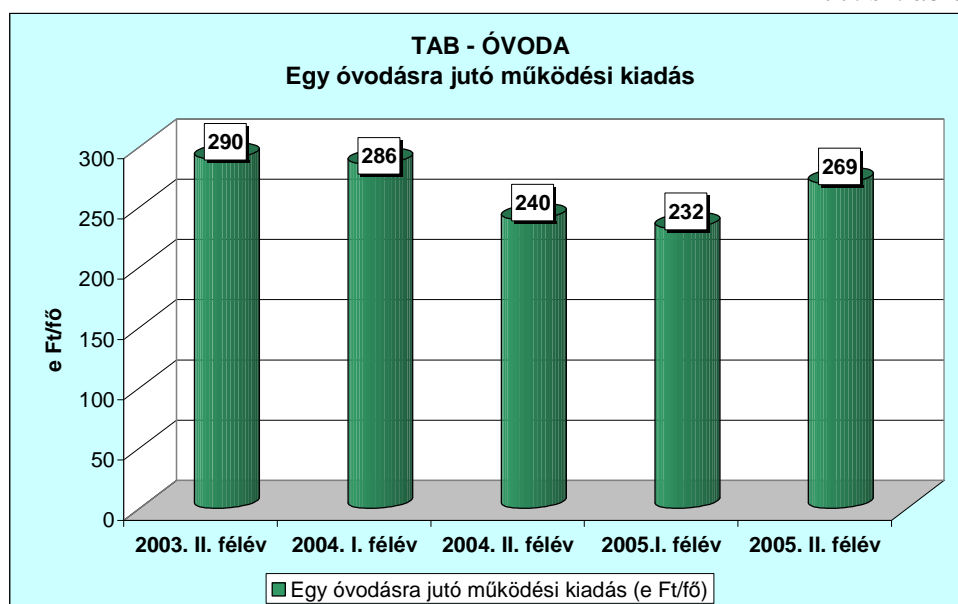
9.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

76. sz. ábra

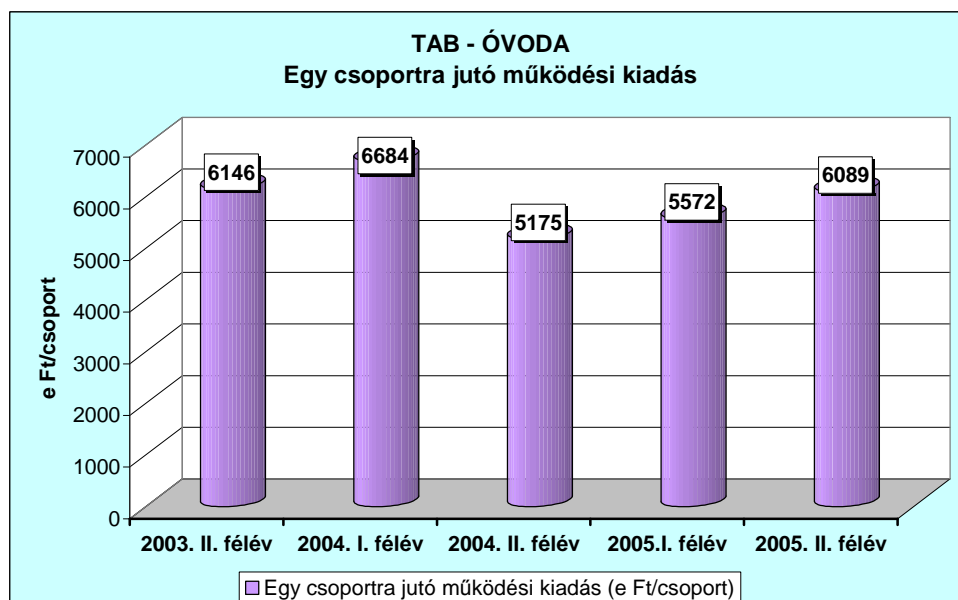


A működési kiadásokon belül szokatlanul magas a személyi kiadások aránya, 80-93% között mozog. Ennek oka, hogy a racionalizálást nem követte létszámleépítés, – a kérdőíves adatszolgáltatás alapján – az óvodában változatlanul 13 óvodapedagógus és 6 dajka dolgozik. (A fenntartóval történt adategyeztetés szerint 2004. szeptemberétől 11 óvodapedagógus és 5 dajka látja el a feladatokat. Ennek fényében a magas személyi kiadásokat a létszámleépítés egyszeri költségei okozhatták.)

77. sz. ábra



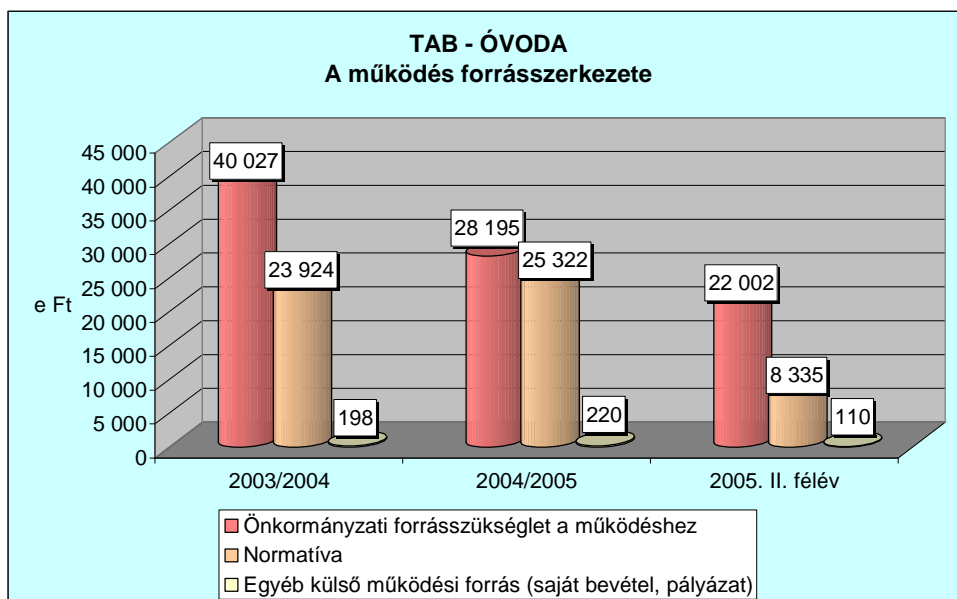
78. sz. ábra



Az egy óvodásra illetve egy csoportra jutó működési kiadások mértéke – a kedvező csoportlétszámok ellenére – a személyi kiadások következtében magas, minden időszakban jelentősen meghaladja a kistérségi óvodai intézményrendszer egészének átlagát.

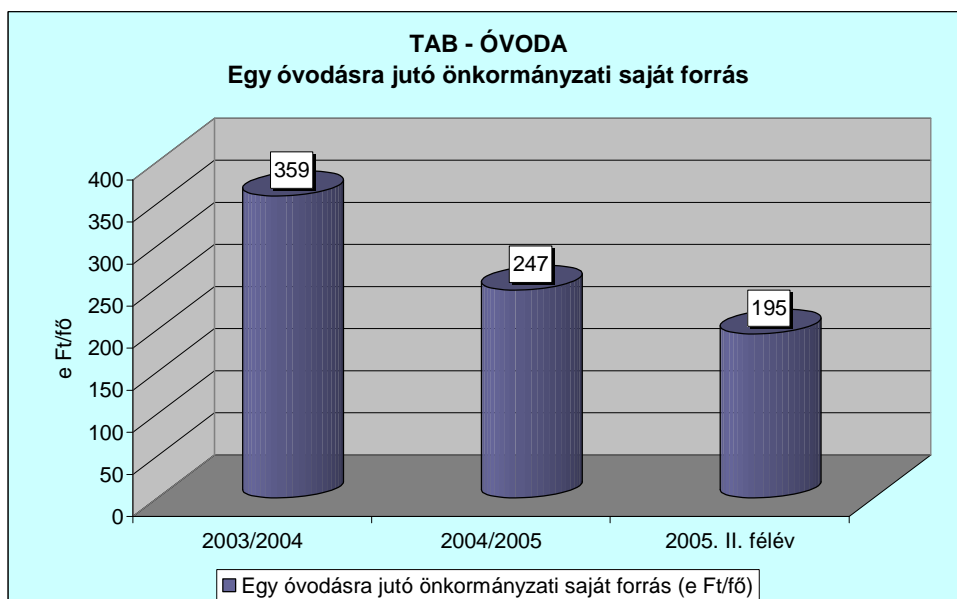


79. sz. ábra

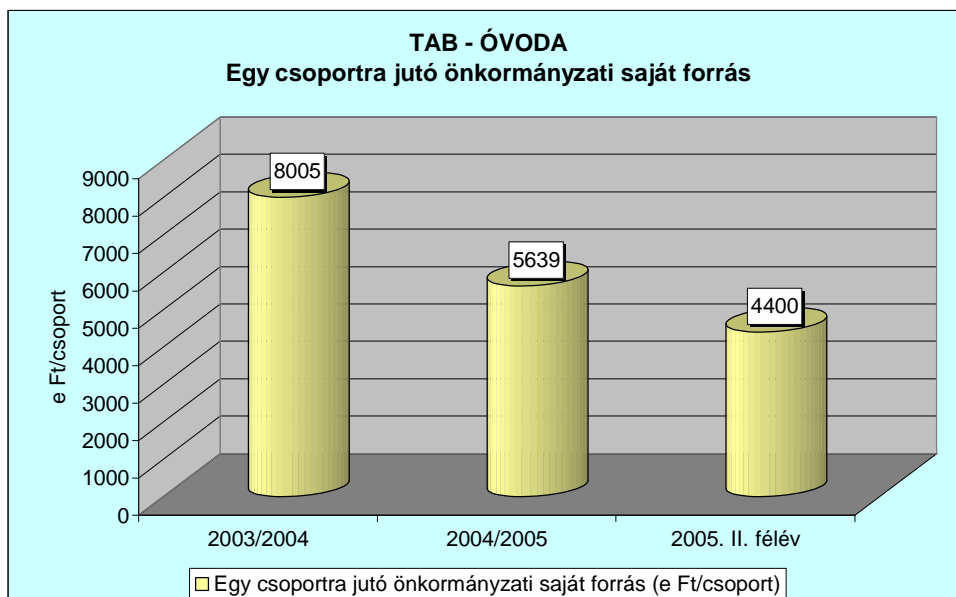


A magas működési kiadásokat a normatíva csak részben finanszírozza meg. A tabi óvoda az egyetlen a térségben, ahol a működéshez az önkormányzat lényegesen magasabb összeget biztosít, mint amennyi a központi normatív támogatás. Ez adódhat az önkormányzat kedvezőbb pénzügyi helyzetéből, de kétségtelen tény, hogy a működési kiadások több mint felét (sőt, a 2003/04-es tanévben a 62%-át) az önkormányzat saját forrásaiból finanszírozza.

80. sz. ábra



81. sz. ábra

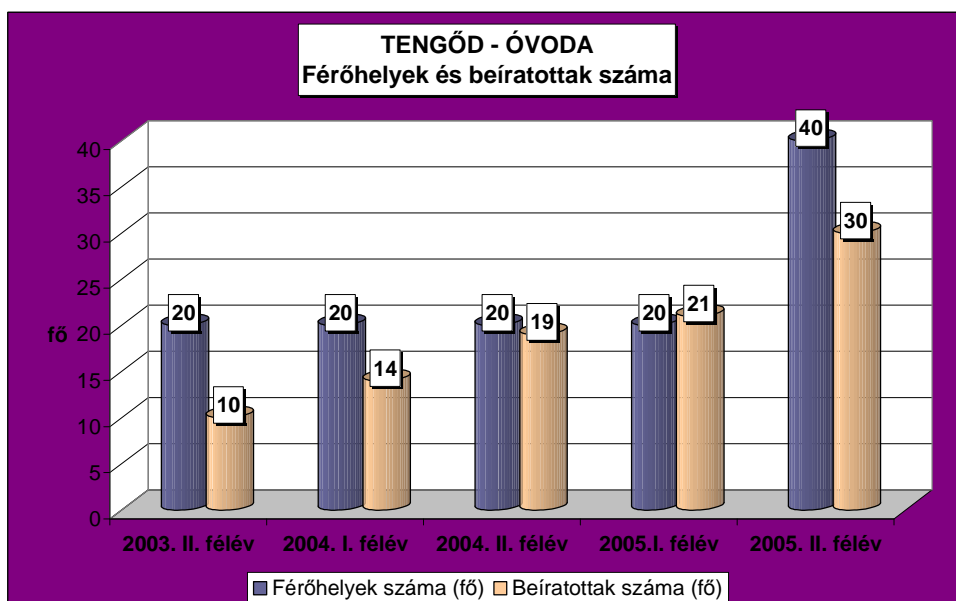


Az előzőek következménye, hogy mind az egy óvodásra, mind az egy csoportra jutó önkormányzati forrásszükséglet mutatóértéke magas. A gazdálkodási adatokban és mutatókban nem jelenik meg a férőhely-csökkentés és a racionálisabb csoportszervezés eredménye. A személyi erőforrás mértékét nem igazították a működő kapacitásokhoz, így a működési kiadások legjelentősebb eleménél, a személyi kiadásoknál nem jelentkezett megtakarítás.

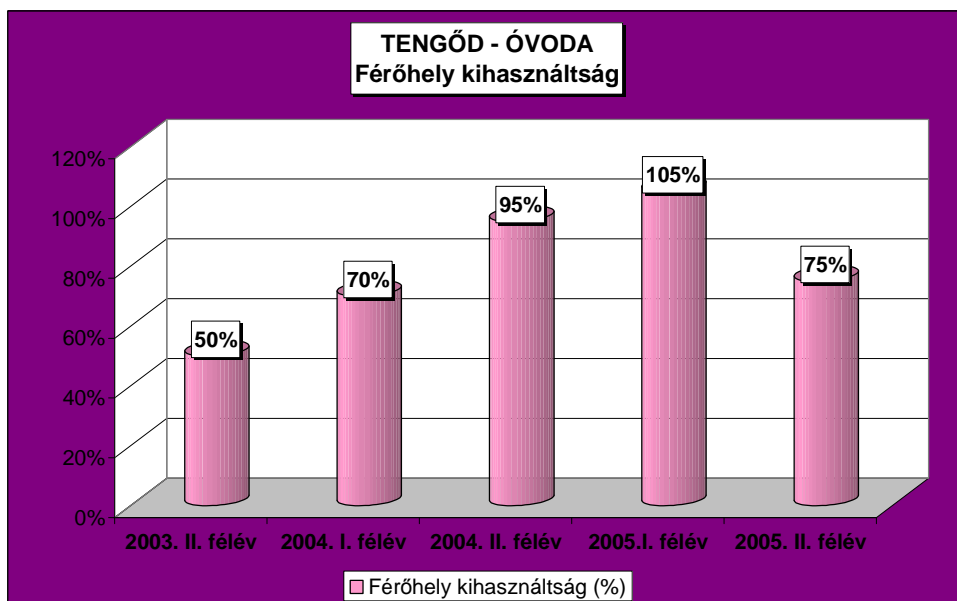
10. Tengőd

10.1. Működési jellemzők

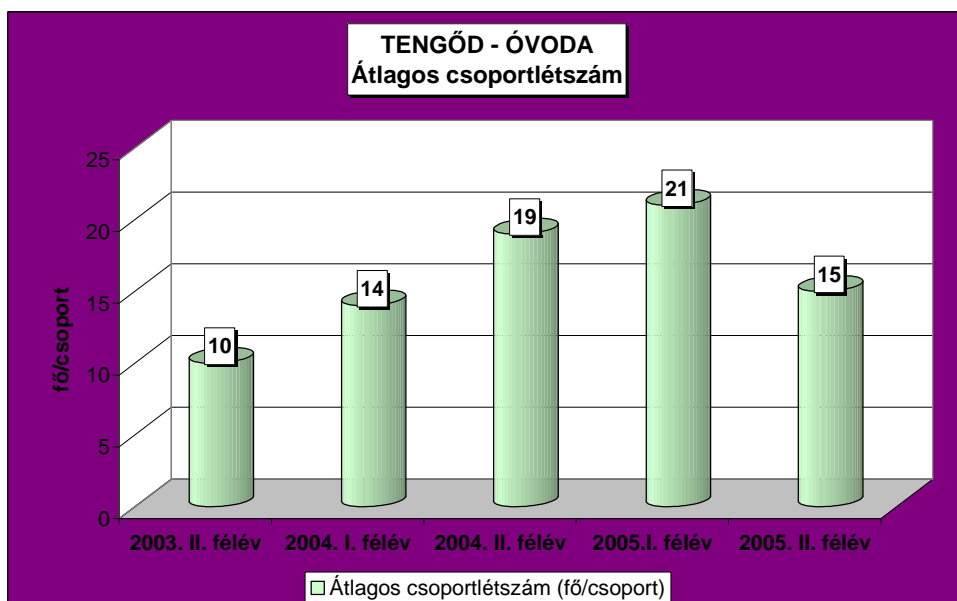
82. sz. ábra



83. sz. ábra



84. sz. ábra

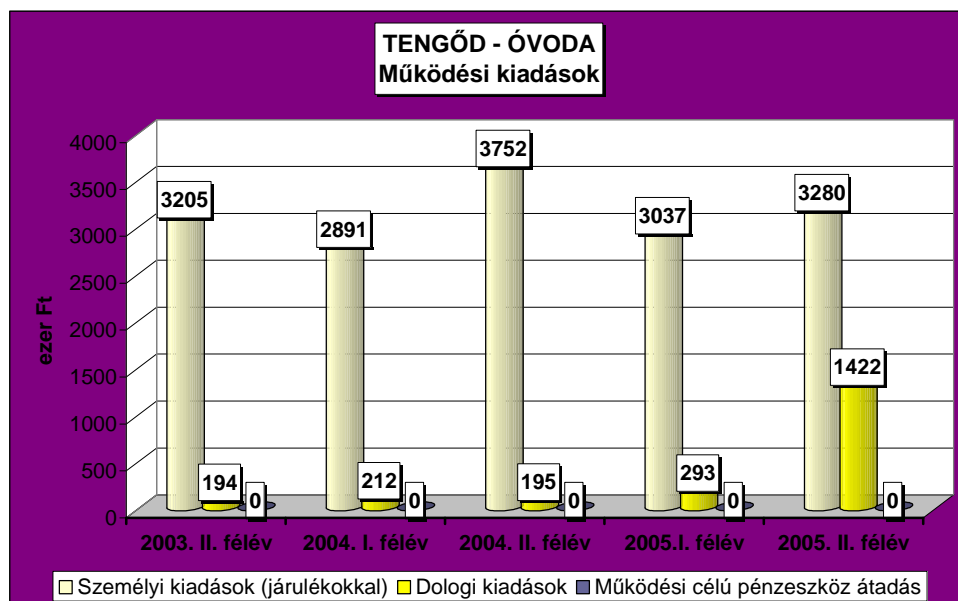


A 2005/06-os tanévtől a kányai óvoda Tengőd tagintézménye lett. Ezt jelzi a diagramon a férőhelyek és a beíratotti létszám növekedése. Tengődön az elmúlt tanévben teljes volt az óvodai férőhelyek kihasználtsága (20 férőhelyen 19 illetve 21 fő), Kányán kevesebb gyermek jár az óvodába, így e tanévre a tagóvodával együtt számított férőhely-kihasználtság csökkent, jelenleg 75%-os. A két csoport átlagléttszáma 15 fő/csoport.

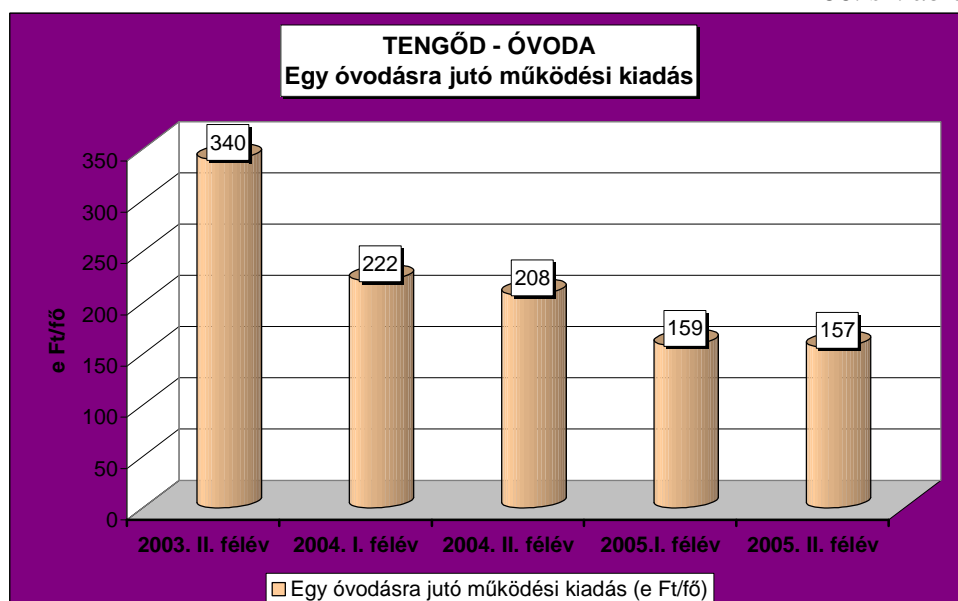


10.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

85. sz. ábra



86. sz. ábra

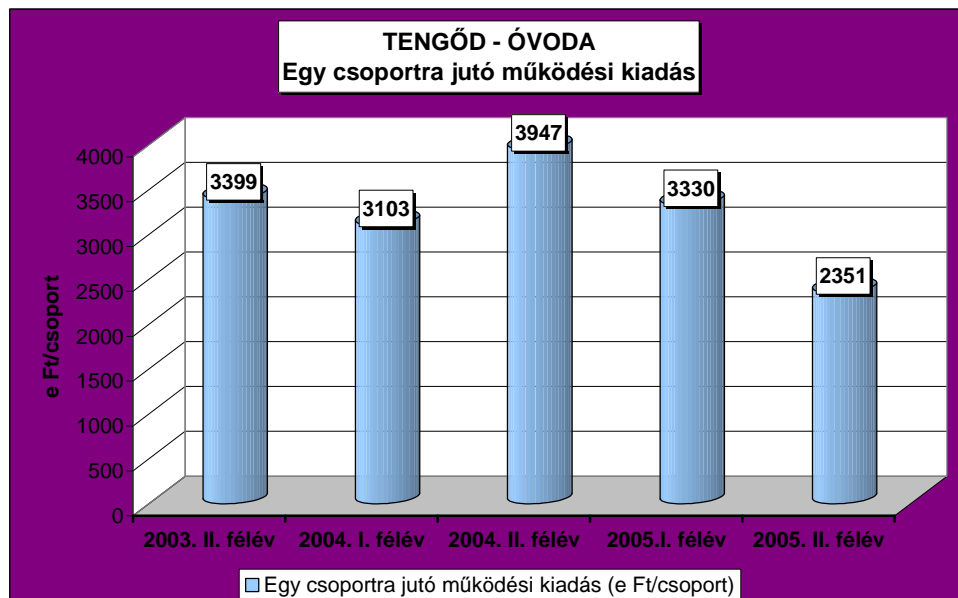


Az egy óvodásra jutó működési kiadás kiugróan magas értékű volt 2003. II. félévében. Ennek oka, hogy abban az időszakban mindössze 10 gyermek járt az óvodába, akik számára ugyanúgy biztosítani kellett a személyi-tárgyi feltételeket, mint a nagyobb létszámú csoportoknál. Azaz azonos mértékű működési kiadások kevesebb gyermek ellátása mellett merültek fel. A beíratotti létszám növekedésével, a kapacitások jobb kihasználásával az egységköltségek rendre mérséklődtek.

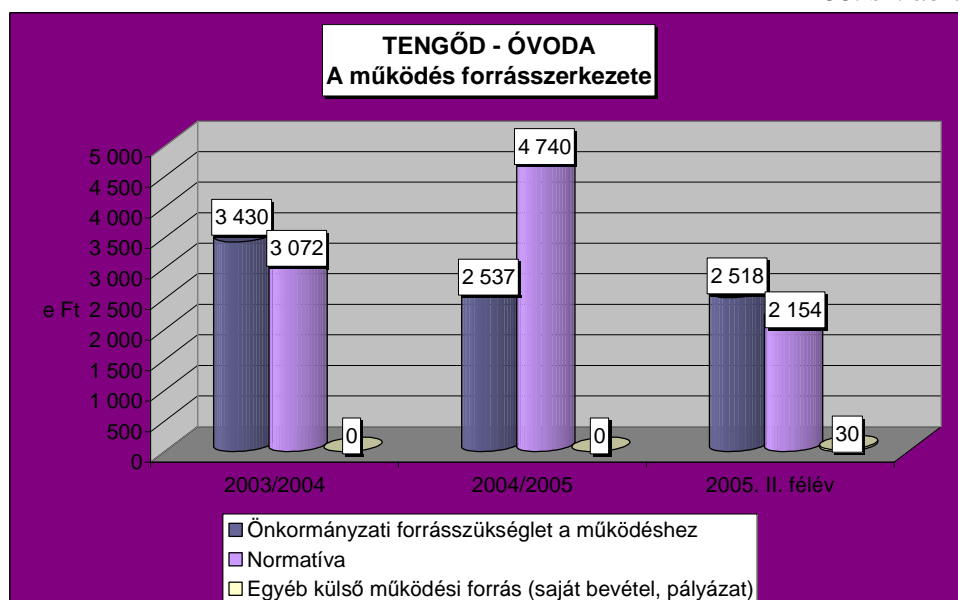


Itt ismét jelezzük, hogy az intézményeknek kevés mozgástere van e kérdésben. Az előregedő kistelepüléseken sokkal nagyobb probléma a gyermeklétszám csökkenése, mint egy nagyvárosban. Itt a többnyire egy csoportból álló óvoda – ha a fenntartó a kötelező feladatát el akarja látni – annyi gyermeket fogad, ahányat beíratnak, csoportmegszüntetésre nincs lehetőség.

87. sz. ábra



88. sz. ábra



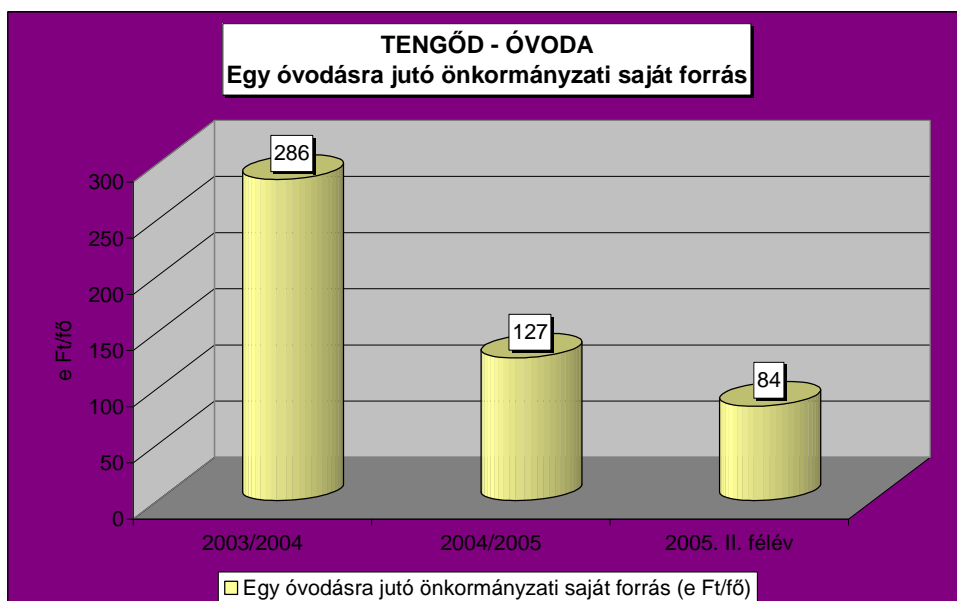
A működést finanszírozó források alakulása jól szemlélteti az előzőekben taglalt létszám-problémát. A 2003/04-es tanévben az alacsony gyermeklétszám miatt az igényelhető normatíva összege a kiadások felét sem fedezte, ahhoz az önkormányzatnak további 3,4 millió Ft-ot kellett biztosítania saját forrásaiból.



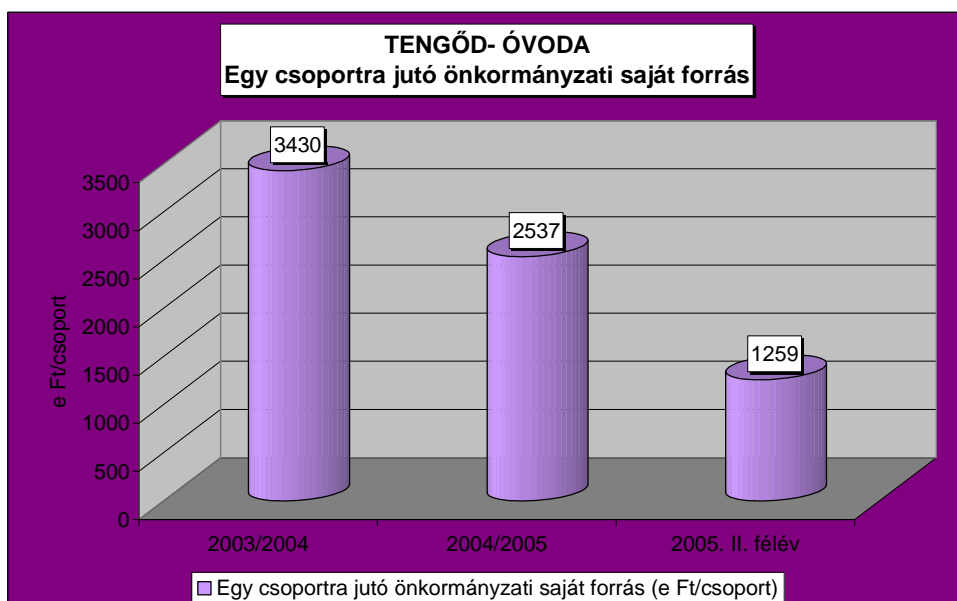
A következő tanévre megváltozott a helyzet. A gyermeklétszám növekedése miatt a normatíva már 65%-ban megfinanszírozta a működést, és ahhoz csupán 2,5 millió Ft önkormányzati forrásra volt szükség.

Jelen tanévet ebből a szempontból még nem érdemes elemezni, a normatíva nagyobb része (2/3) a tanév második felére jár, ez jelentősen módosítani fogja az itt kimutatott arányokat.

89. sz. ábra



90. sz. ábra

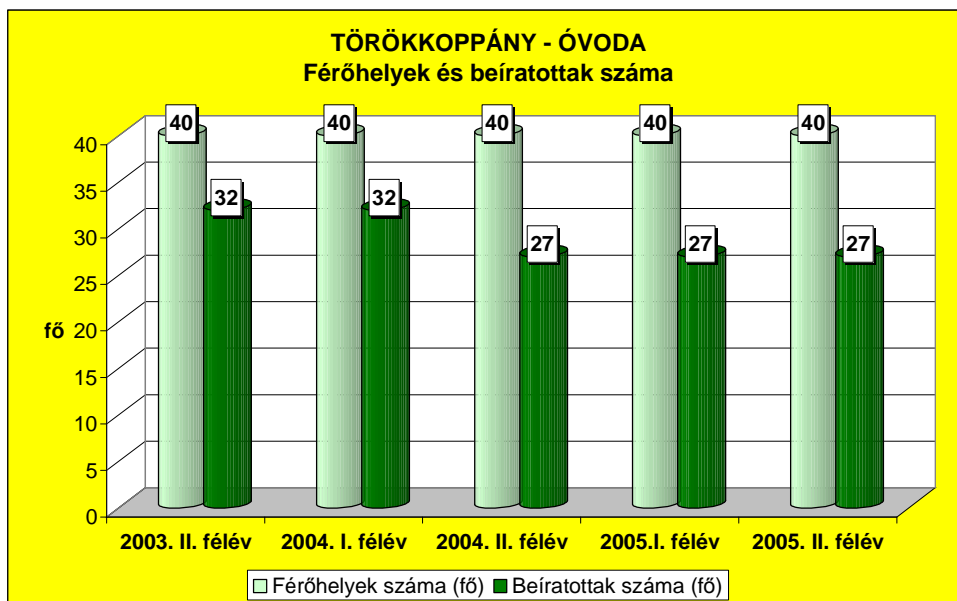


A fajlagos mutatók is az előzőekben leírtakkal összhangban alakultak. A magasabb csoportlétszámok azt eredményezték, hogy az önkormányzat működtetési terhei a kiadások finanszírozása terén mérséklődtek.

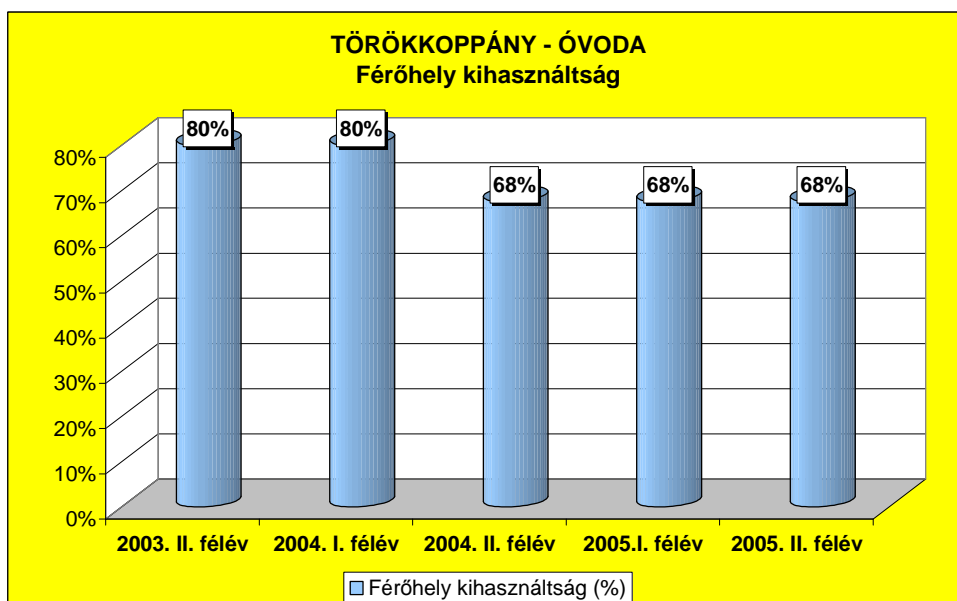
11. Törökkoppány

11.1. Működési jellemzők

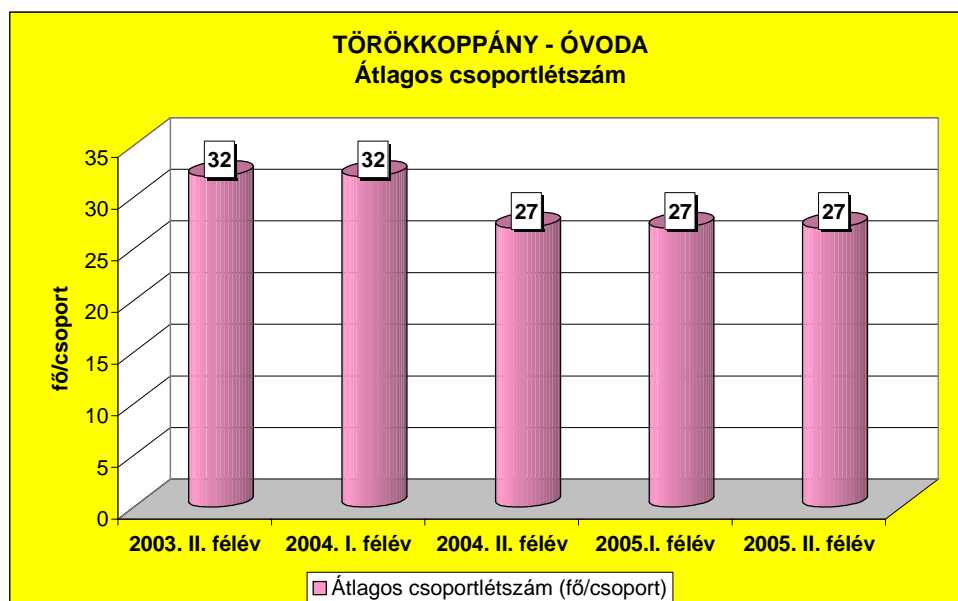
91. sz. ábra



92. sz. ábra



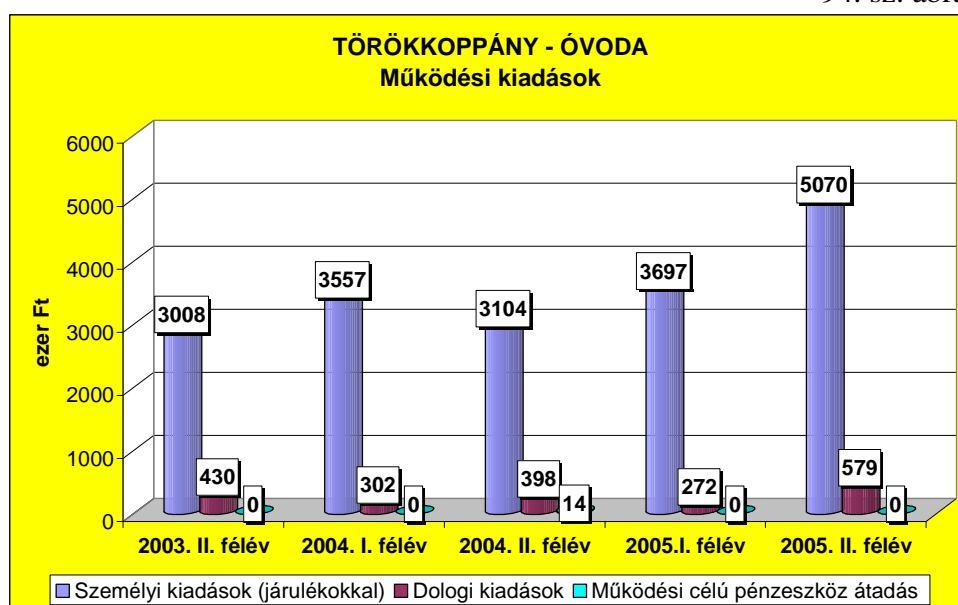
93. sz. ábra



A törökkoppányi óvoda egy csoporttal működik. Átlagos csoportlétszám adatai igen kedvezőek (27 fő), még akkor is, ha a 2003/04-es tanévhez képest némi csökkenés mutatkozik.

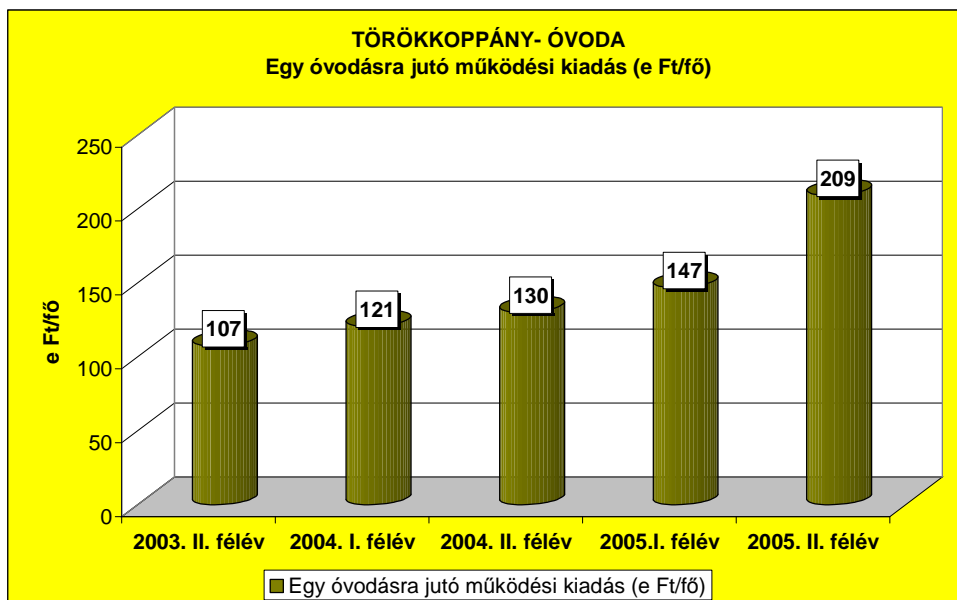
A férőhelyek kihasználtsága 90-100%-osnak tekinthető, mivel az óvoda által közölt 40 férőhelyen törvényesen akkor is csak 30 gyermek foglalkoztatható, ha a csoportszoba egyébként tágas. Működési kiadások és bevételek alakulása

94. sz. ábra

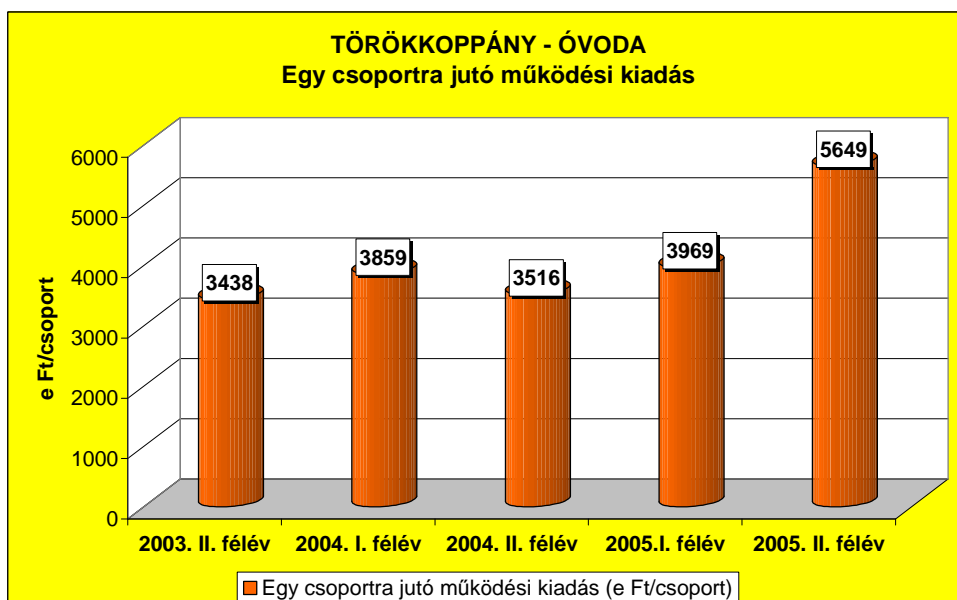


Az óvoda fenntartása igen alacsony működési kiadásokkal jár. Ennek oka, hogy az óvodában a tagintézményvezető az egyetlen óvodapedagógus, munkáját 2 dajka segíti. A szakmai létszám összetétele nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, ennek következtében a személyi kiadások is alacsonyabbak az indokoltnál.

95. sz. ábra



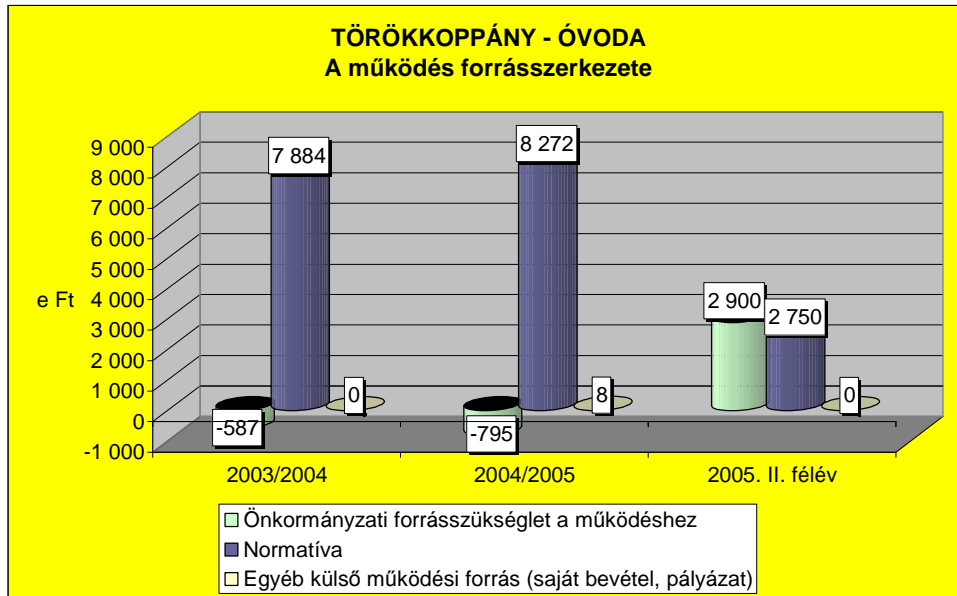
96. sz. ábra



A hiányzó szakmai létszám miatt a kiadások fajlagos mutatói is alacsonyak, a bemutatott időszakok többségében lényegesen elmaradnak a kistérségi óvodák együttes átlagértékeitől.



97. sz. ábra

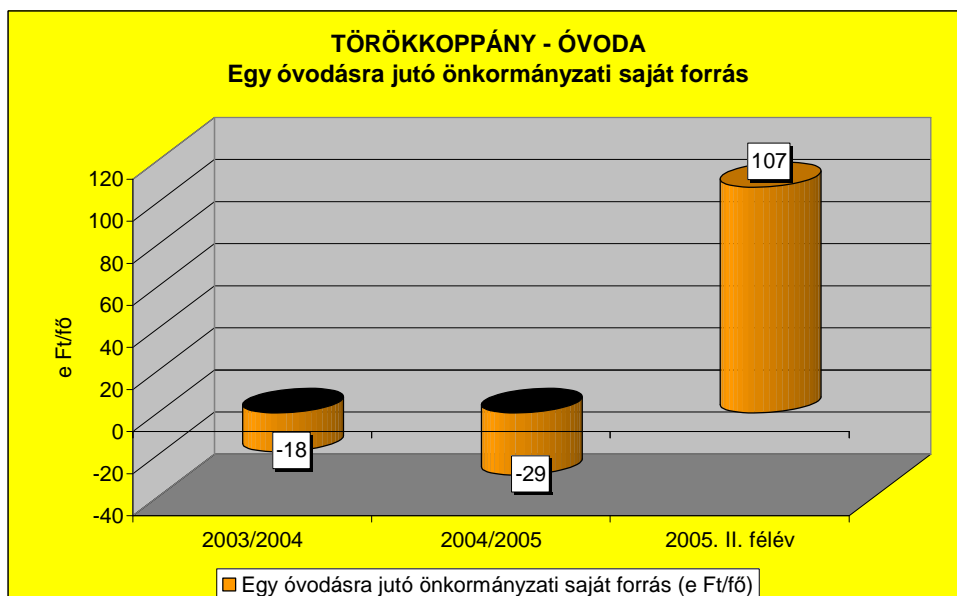


A törökkoppányi óvoda az egyetlen, ahol a normatíva minden időszakban fedezetet nyújtott a működési kiadásokra (jelen tanévet ebből a szempontból még nem érdemes elemezni).

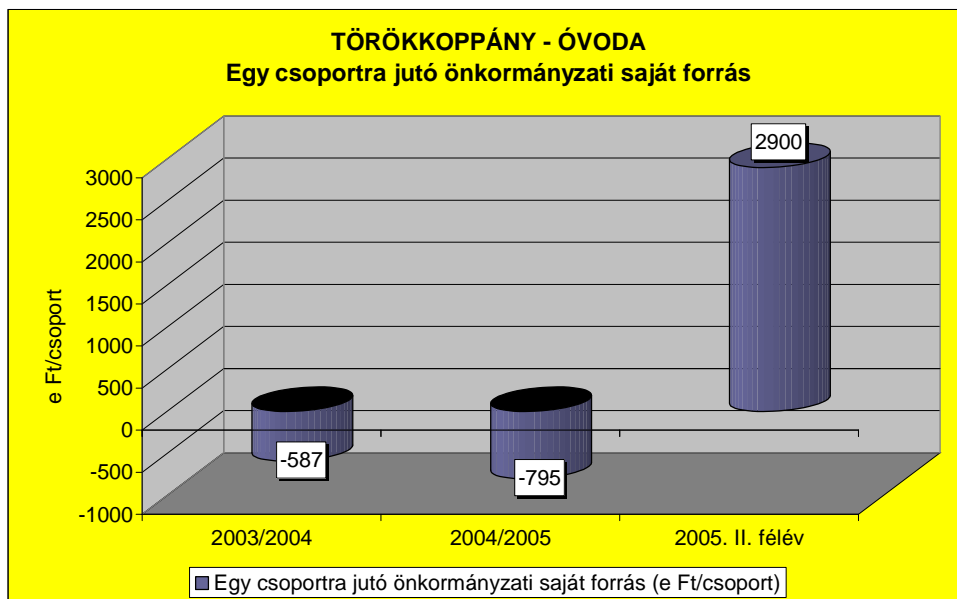
Ennek kettős oka van:

- a beíratott létszám és így az óvoda átlagléttszáma igen kedvező. Ennek következtében magas összegű normatíva igényelhető;
- ugyanakkor a szakmai létszám összetétele miatt (a hiányzó óvodapedagógust egy dajka foglalkoztatásával „helyettesítik”) kevesebb személyi kiadás merül fel, így a működtetés nem igényel önkormányzati forrásokat.

98. sz. ábra



99. sz. ábra

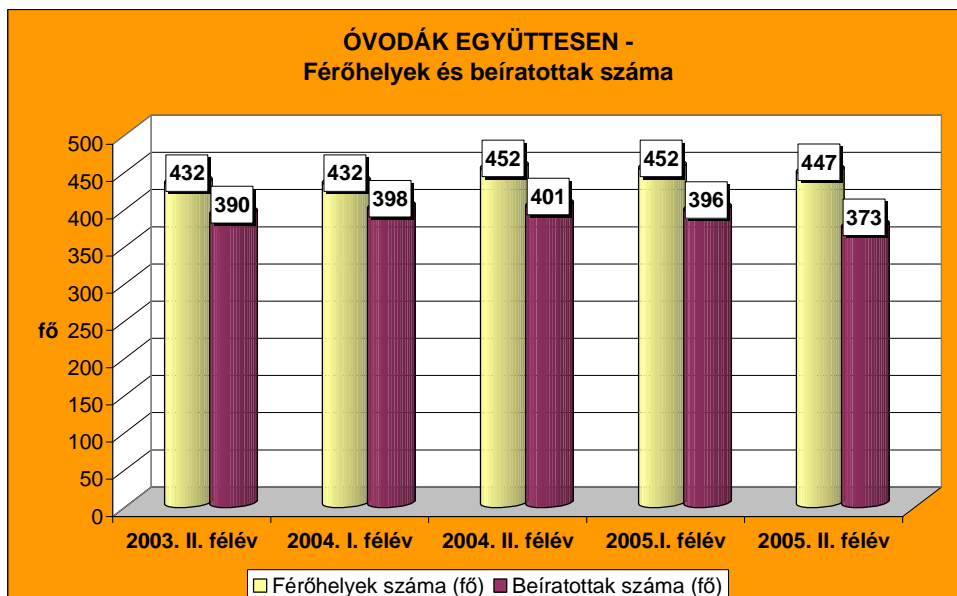


Az egy óvodásra illetve egy csoportra jutó értékek is az előzőeket tükrözik, a mutatószámok értéke jelentősen elmarad az intézményrendszer egészének átlagától.

12. Koppány-völgye kistérség - óvodák összesen

12.1. Működési jellemzők

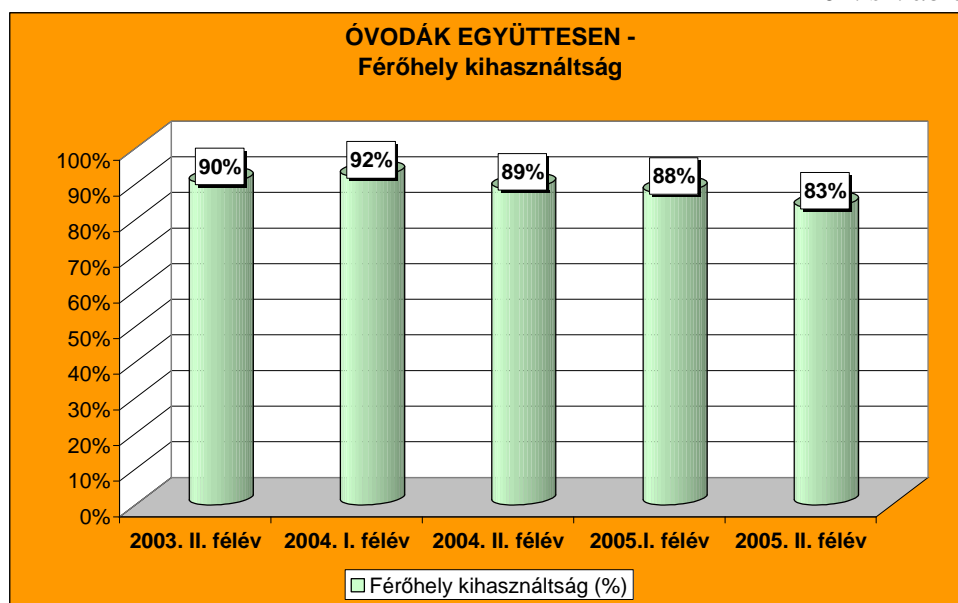
100. sz. ábra



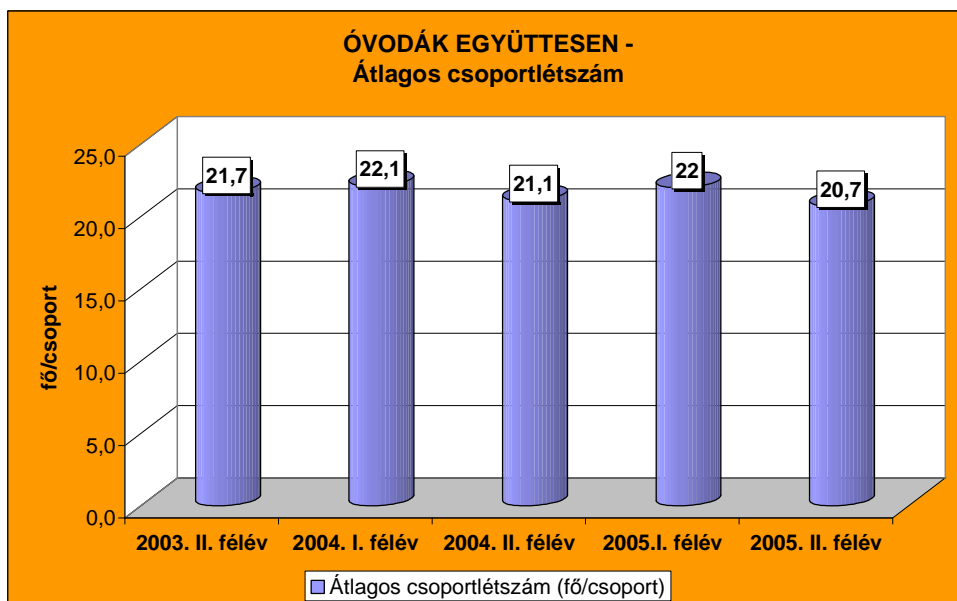
A modellkísérlet megalapozására készült helyzetelemzés részletesen foglalkozik az óvodai létszám alakulásával és ennek jövő tanévekre vonatkozó prognózisával. A végkövetkeztetés szerint az óvodai kapacitások megfelelnek az óvodai ellátási igényeknek, túlzott kapacitások sehol sem lelhetők fel. A diagramon kimutatott összesítő adatok is ezt támasztják alá. Igaz, hogy a kapacitások a gyermekszámhoz képest 3 további csoport működtetésére elegendőek lennének, megfordítva, három jelenlegi csoport megszüntethető, összevonható lenne.

Ez azonban ellentmondana az előző alfejezetben idézett kritériumnak, mert az óvodások ellátása a kistelepülések többségében csak 1 óvodai csoportban történik. A csoportösszevonás települési óvodák megszüntetését és az óvodások „utaztatását” igényelné. A gazdaságossági szempontokat ebben az esetben nem lehet összhangba hozni a szakmai szempontokkal, a szakmai érveknek prioritást kell kapnia.

101. sz. ábra



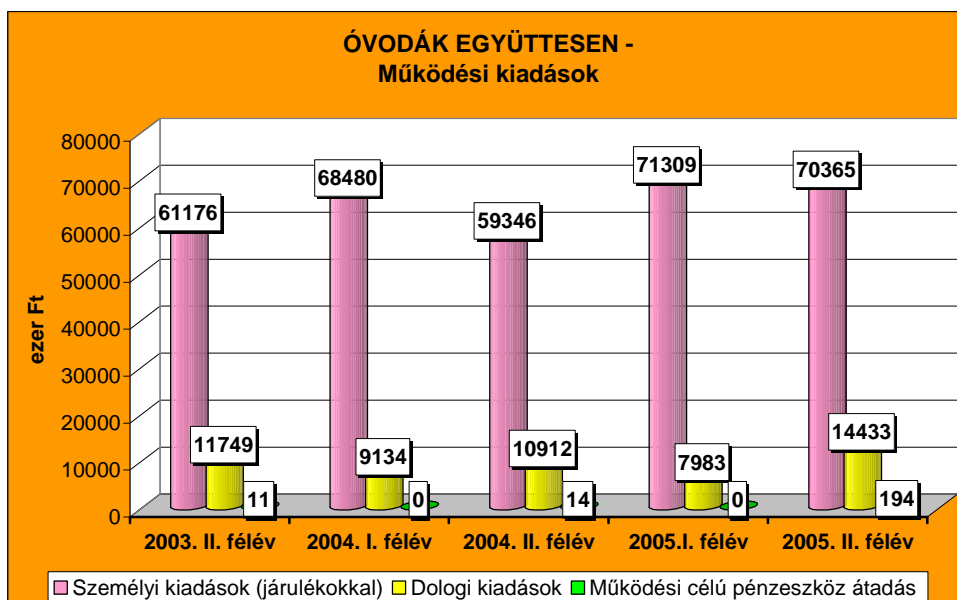
102. sz. ábra



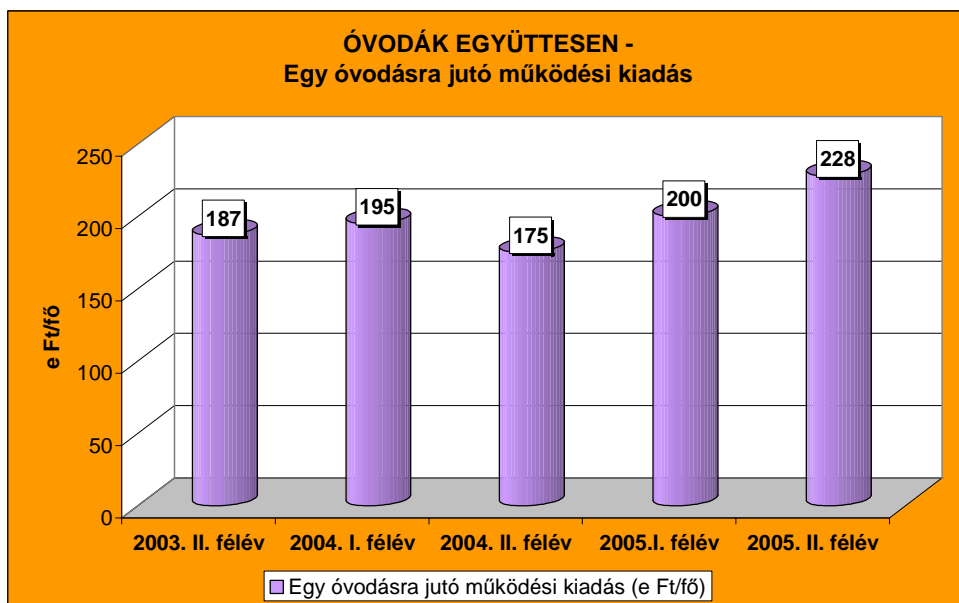
A férőhely-kihasználtság és az átlagos csoportlétszám adatok is azt tükrözik, hogy a kistérség kapacitásai nem túlzottak, megfelelnek a kistérségi igényeknek.

12.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

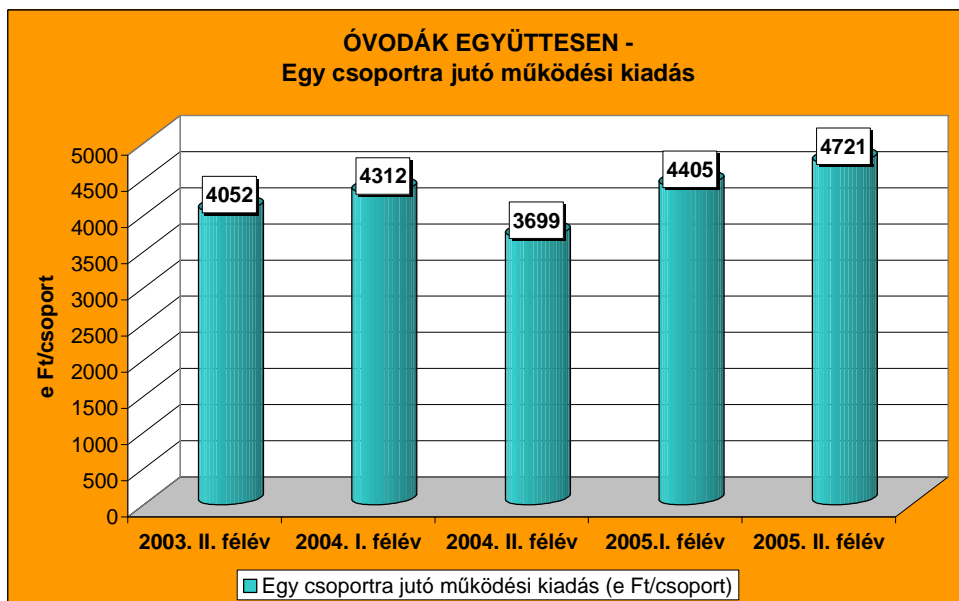
103. sz. ábra



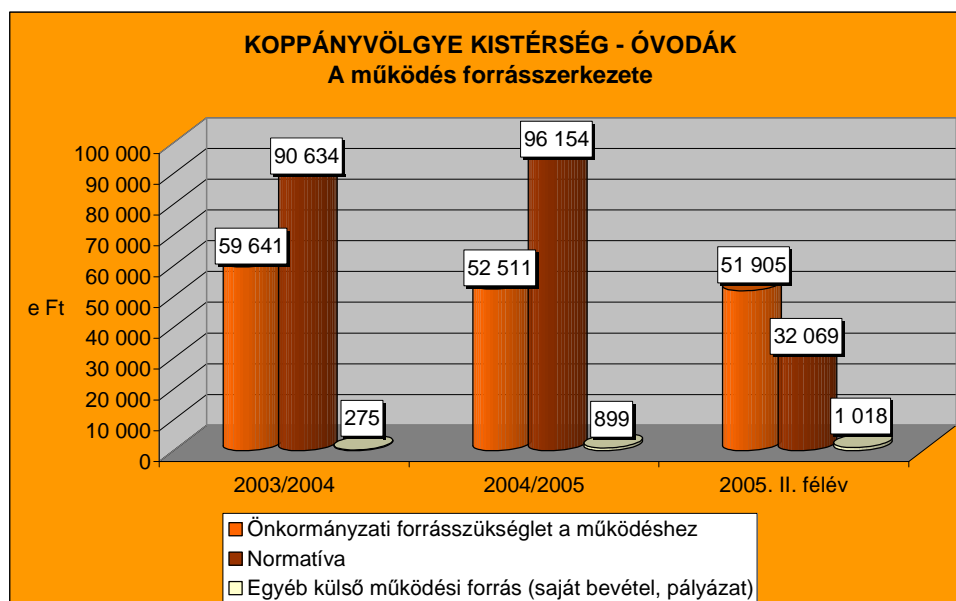
104. sz. ábra



105. sz. ábra



106. sz. ábra



A működési kiadásokat és azok forrásait tartalmazó elemeket az előzőekben intézményenként részletesen bemutattuk. Alig van olyan intézmény, ahol a működési kiadások terén tartalékok tárhatók fel, az óvodák többségében a leelemibb működési kiadásokra van csak forrás. Néhány helyen az előírt szakmai létszám sem biztosítható a működéshez. Még akkor sem, ha a kedvezően magas beíratotti létszámhoz megfelelő mértékű központi normatív összeg járul, és ezt csak némileg kellene kiegészíteni önkormányzati forrásokkal. Van olyan óvoda (Törökkoppány), amely önkormányzati saját forrás hiányában 1 fő óvodapedagógus létszámhiánnyal működteti a 27 fős csoportot.

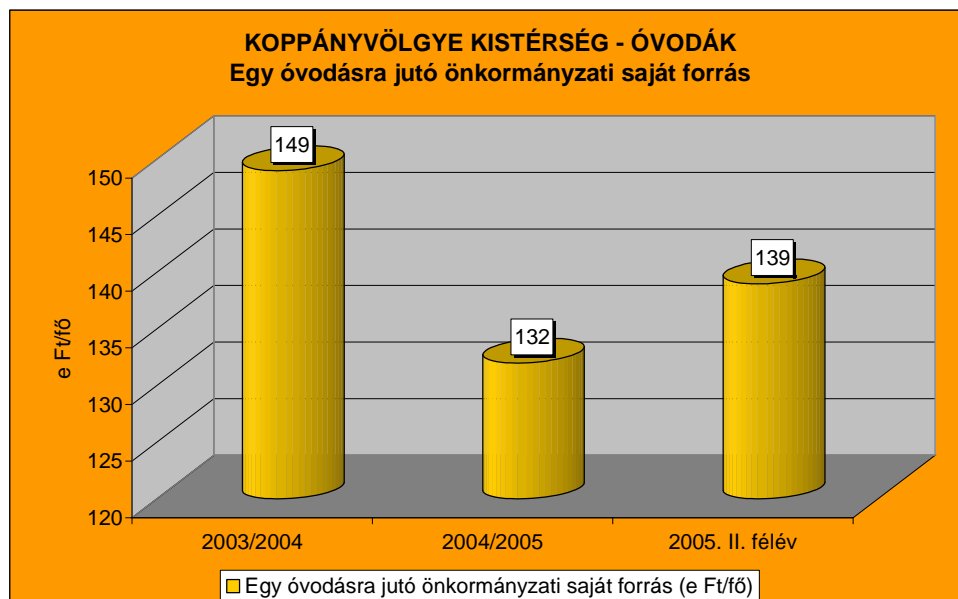
Mindez azt jelzi, hogy a kistérségekre a szakmai törvényekben, rendeletekben előírt kötelezettségek sokszor megoldhatatlanul nagy feladatot rónak. Lakosságuk előregszik, a munkanélküliség magas, helyi adóbevételük nincs, így nincs elegendő helyi forrás a gyermekintézmények előírás szerinti működtetésére (amellyel a kis- és nagyvárosok is kiegészíteni kénytelenek a központi támogatás összegét).

Emellett a gyermekintézményeket a legracionálisabb szervezés mellett sem képesek optimális létszámmal működtetni (mivel lehetőségeiket a települési gyermekek létszáma behatárolja).

Mindezek miatt a kistérségek támogatásának jogszabályban is deklarált támogatása kiemelt fontosságú, egyszerűen fogalmazva, „létkérdés” e települések számára. Az itt nevelkedő gyermekek akkor indulhatnak viszonylag egyenlő eséllyel, ha nevelésük, oktatásuk személyi-tárgyi feltételei biztosítottak. Erre azonban a kistérségek többsége önerőből nem képes.



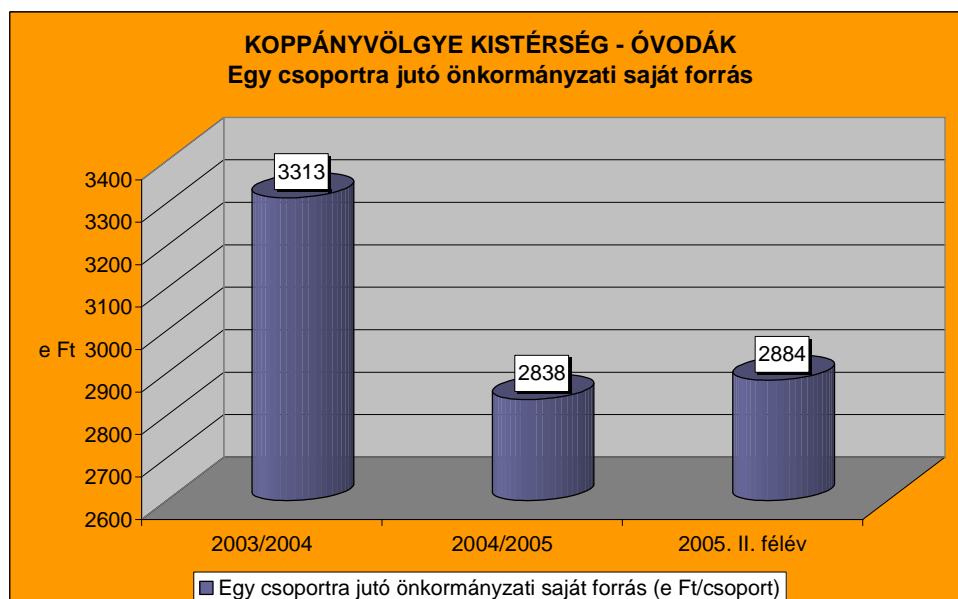
107. sz. ábra



Az előzőekben leírtakat támasztják alá a diagram adatai. A Koppány-völgye kistérségben az önkormányzatok által biztosítható saját forrasszükséglet egy gyermekre jutó összege igen szerény. Az elmúlt években számos önkormányzat óvodai ellátását vizsgáltuk, és elmondható, hogy a némileg nagyobb, de szerény helyzetben lévő településeken (néhány ezer fős lélekszámú kisvárosokban) hozzávetőleg a 2002-2003. évi működtetés járt hasonló mértékű önkormányzati terhekkkel. Azóta a 2003. évi jelentős közalkalmazotti illetményemelés erőteljesen megterhelte az önkormányzatok költségvetését, a helyi terhek – a normatíva összegének emelkedése ellenére is – növekedtek.

Koppány-völgye kistérségben a finanszírozási lehetőségek legalább 2-3 évvel elmaradnak az általunk máshol tapasztalt szinttől.

108. sz. ábra



Az egy csoportra jutó önkormányzati forrásszükséglet is igen szerény mértékű, holott még ez is jelentősen megterheli a helyi önkormányzatok költségvetését. Ezért nem biztosítják helyenként az előírás szerinti szakmai létszámot sem.

12.3. Foglalkoztatottság

2. sz. táblázat

Foglalkoztatottság	Koppányvölgye Kistérség - óvodák összesen				
	2003. II.	2004. I.	2004. II.	2005. I.	2005. II.
Szakmai létszám (fő)	51,5	51,5	52,5	52,5	53,0
Gazdasági-technikai létszám (fő)	19,5	19,5	20	21	16
Alkalmazotti létszám összesen (fő)	71	71	72	73	69
Személyi kiadások járulékokkal (e Ft)	61 176	68 480	59 346	71 309	71 437
Átlagjövedelem (e Ft/fő/hó) ⁶	93	113		117	
Átlagjövedelem változása (előző év = 100%)		121%		104%	
Gyermeklétszám (fő)	390	398	401	396	373
Gyermeklétszám változás (előző tanév= 100%)	100%		101%		94%
Csoportok száma	18	18	19	18	18
1 csoportra jutó szakalkalmazott (fő/csoport)	2,9	2,9	2,8	2,9	2,9
1 szakmai alkalmazottra jutó gyermeklétszám (gyermek/szakalkalmazott)	7,6	7,7	7,6	7,5	7,0
1 foglalkoztatottra jutó gyermeklétszám (gyermek/alkalmazott)	5,5	5,6	5,6	5,4	5,4

Koppányvölgye térségében az elmúlt 2,5 tanév során az óvodai nevelés szakmai létszáma 51,5 főről 53 főre, 1,5 fővel növekedett. A működő csoportok száma 18, ehhez 54 fős szakmai létszámra lenne szükség (csoportonként 2 óvodapedagógus és 1 fő dajka). Az elemzés előző fejezeteiben bemutatottak szerint több helyen szakmai létszámhiány van, illetve annak struktúrája nem az előírás szerinti. (Ugyanakkor a tabi többletlétszám ezt a hiányt részben pótolhatná.).

A gazdasági-technikai létszámot az ellátott feladatok mértéke határozza meg. Nagyobb vagy több telephelyes intézmény több alkalmazottat igényel, az önkormányzatok a helyi igények felméréseivel határozhatják meg a gazdasági-technikai létszám mértékét. A Koppány-völgye kistérségben ez a felmérés az adatok tanúsága szerint megtörtént, a most folyó tanév a

⁶ Az átlagjövedelem torzíthat, mert a beszámoló strukturája nem azonos. Az élelmezési szakterület kiadásai nincsenek benne, de ez az eltérő strukturájú adatszolgáltatás miatt ez nem mindenütt különült el.



korábbihoz képest 5 fős létszámcsökkenés mellett indult el (4 fő létszámcsökkentés Bedegkén, 1 fő Tabon).

Az átlagjövedelmek 2004-ben jelentősen, 21%-kal növekedtek. Ez a kormányzati általános közalkalmazotti illetményemelés következménye. 2005-ben a bérnövekmény mindössze (4%), ezen felül a helyi önkormányzatok többletjövedelmet nem tudtak biztosítani.

Az egységre jutó mutatószámok szerint az óvodai ellátás működési jellemzői stabilak, a feladat-ellátás mutatószámai az elmúlt tanévek és a jelenlegi tanév során alig változtak.

13. Az integráció hatása

Az óvodák esetében az elmúlt tanév kezdetével a következő strukturális változások történtek:

- Kapoly óvodája az iskolával közös igazgatásúvá vált;
- Somogyeggyes óvodája az iskolával közös igazgatásúvá vált;
- Kánya óvodája Tengőd tagintézménye lett.

13.1. Kapoly illetve Somogyeggyes óvodájának integrációja

A településen belüli közös igazgatásnak legfőképpen szakmai előnyei vannak (szorosabb szakmai koordináció, a gyermekek iskolára felkészítése, stb.).

Gazdálkodási szempontból a vezetői pótlékok (intézményvezető helyett tagintézményvezetői pótlék) összegének mérséklődése említhető. Egyebekben a szervezeti integráció nem jelent költségcsökkentést, ha a tagintézmény változatlan személyi-tárgyi feltételek között működik. Megemlíthető még a pénzügyi-számviteli nyilvántartások vezetésének egyszerűsödése azáltal, hogy az intézmények egy egységet alkotnak. Ez azonban ilyen kis intézmények esetében már korábban is többnyire a fenntartó apparátusával történt, és szakfeladat szinten ugyanúgy megbontásra kerülnek a gazdálkodási adatok, mint az önálló működés esetén. Ezen a téren egyszerűsödést és megtakarítást az jelent(ene), ha az integrációval egy korábban önálló gazdálkodási jogkörű szervezet „olvad be” a másik intézménybe (ekkor a gazdasági apparátus „karcsúsodhat”, nincs szükség a tagintézményben gazdasági vezetőre, illetve az önálló beszámoló-készítési kötelezettség megszűnik).



13.2. Kánya-Tengőd

A települések közötti óvoda-integráció hatását mutatjuk be Kánya-Tengőd példáján a táblázatban.

3. sz. táblázat

Működési jellemzők és mutatók	Kánya			Tengőd			Kánya - Tengőd együtt			Óvodák összesen		
	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév
Önkormányzati forrásszükséglet a működéshez	2 000	2 534	1 454	3 430	2 537	2 518	5 430	5 071	3 972	63 382	52 226	45 165
Normatíva	3 037	3 013	0	3 072	4 740	2 154	6 109	7 753	2 154	86 893	96 439	39 124
Egyéb forrás	0	0	0	0	0	30	0	0	30	275	899	1 018
Egy óvodásra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/fő)	133	181	0	286	127	84	201	149	132	161	131	121
Egy csoportra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/csoport)	2000	2534	0	3430	2537	1259	2715	2536	1986	3521	2823	2509
Átlaglétszám	15	14	0	12	20	30	27	34	30	394	398,5	373
Csoportok száma	1	1	0	1	1	2	2	2	2	18	18,5	18

Az egyesülésnek – a vezetői pótlékok mérséklődésén túl – gazdasági előnyei nem mutathatók ki. A tagintézmény változatlan személyi-tárgyi feltételek mellett, az ezekhez kapcsolódó kiadásokkal működik tovább.

Az átlagos értékek esetleg kedvezőek lehetnek (átlaglétszám, átlagos működési költségek, fajlagos mutatók, stb.) Ez azonban elfedi a részleteket. Kánya és Tengőd esetében pl. az átlagos, 75%-os férőhely-kihasználtság mögött a tengődi 100%-os és a kányai 50%-os kihasználtság áll. A gazdaságosság tehát nem javult, csupán „megfelelővé” vált mindkét egység esetében.

Hasonlóképpen az átlagos költségek is változhatnak, de az átlagértékek mögött jelentős eltérések húzódnak. Amennyiben a költségek mérése nem történik meg telephely szinten és a két önkormányzat az egy gyermekre jutó átlagos költségek alapján „számol el” egymással, az alacsonyabb csoportlétszámmal működő óvoda önkormányzata „jár jól” az



elszámolás során. Valójában kevesebbet térít, mint ha az intézményt saját fenntartásában működtetné, és a különbözetet a kedvezőbb mutatókkal rendelkező óvoda fenntartója fizeti meg (jelen esetben Tengőd).

Összességében tehát az óvodai integrációnak kevés mozgástere van, éppen azért, mert a gazdaságossági szempontok érvényesítése, az óvodások „utaztatása” másik településre, éppen a modell-kísérlet egyik alapvető „sarokpontját”, peremfeltételét hiúsítaná meg, amely szerint: „az óvoda és az alsó tagozat maradjon helyben, az adott településen”.

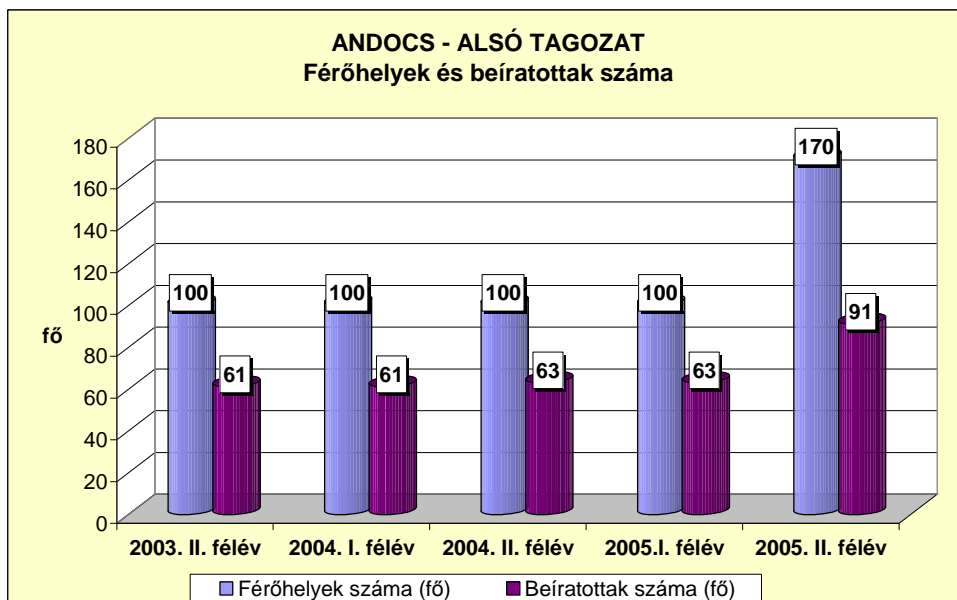


III. Általános Iskolák - alsó tagozat

1. Andocs

1.1. Működési jellemzők

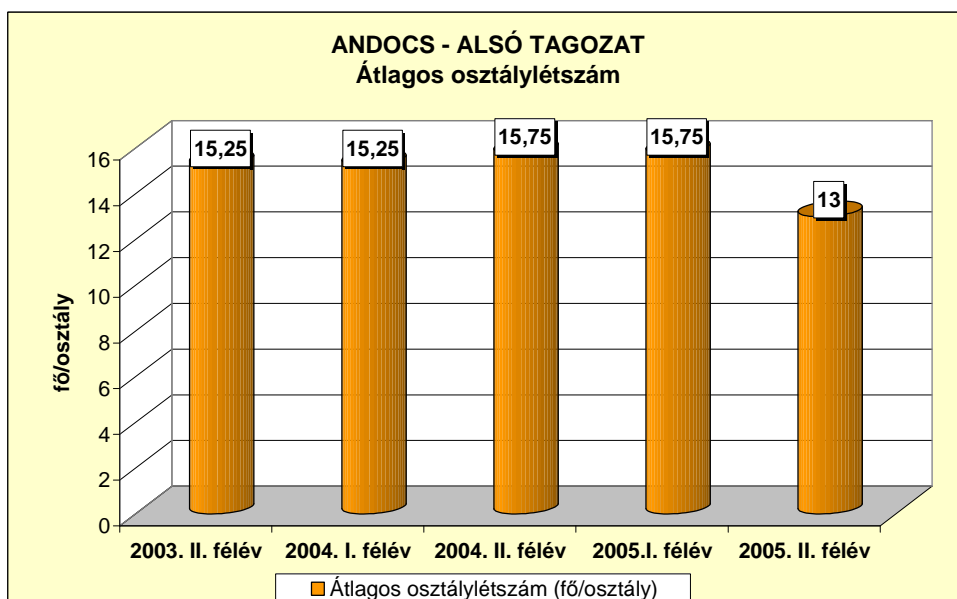
109. sz. ábra



A modellkísérlet keretében Kisbárapáti intézménye a 2005/06-os tanévtől az andocsi iskola tagintézménye lett. 70 fős férőhelyén 30 tanulót oktat, 3 osztályban (1. és 2. évfolyam 1-1 osztályban osztott és 3-4.évfolyamon 1 osztályban összevont oktatás folyik).

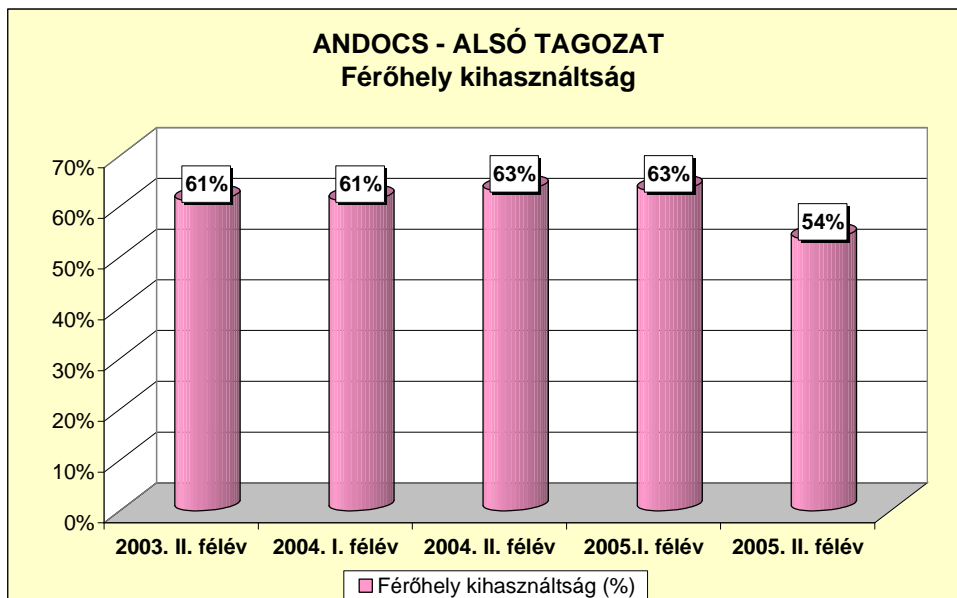
Ezt tükrözik a jelen tanévre megnövekedett férőhely- és tanulólétszám adatok.

110. sz. ábra



Az átlagos osztálylétszám az andocsi iskola 4 alsó tagozatos osztályában az elmúlt tanévekben átlagosan 15-16 fő körüli volt, az integrációt követően a kisbárapáti iskola 3 osztályában oktatott, összesen 30 fős tanulólétszáma ezt tovább mérsékelte. Az együttes tanulólétszám a jelen tanévben átlagosan 13 fő/osztály.

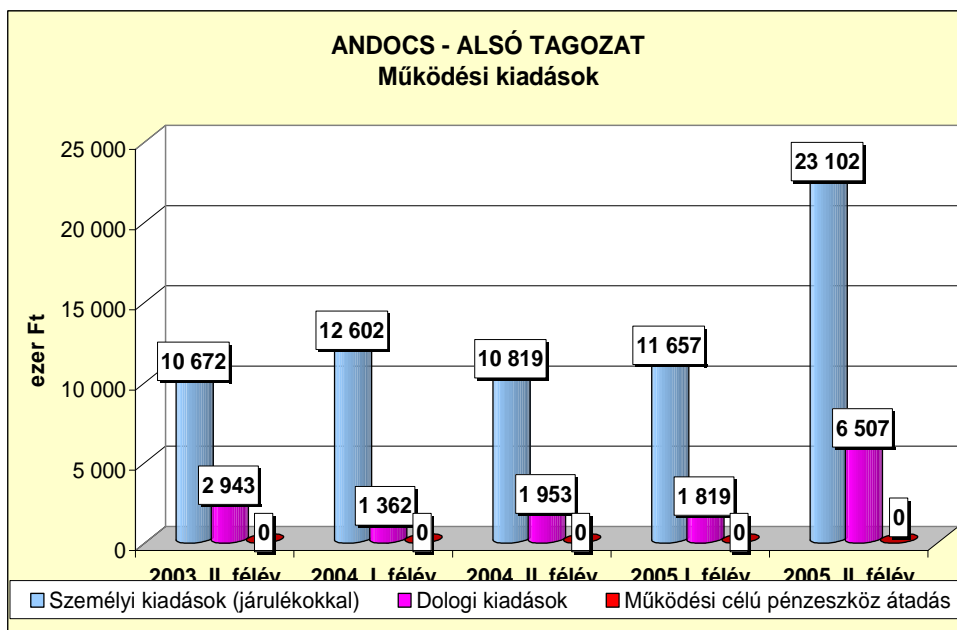
111. sz. ábra



A két iskola integrációjával a férőhely-kihasználtság 54%-os, ami az andocsi kedvezőbb (most 61%-os) és a kisbárapáti alacsony (43%-os) férőhely-kihasználtságának átlaga.

1.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

112. sz. ábra

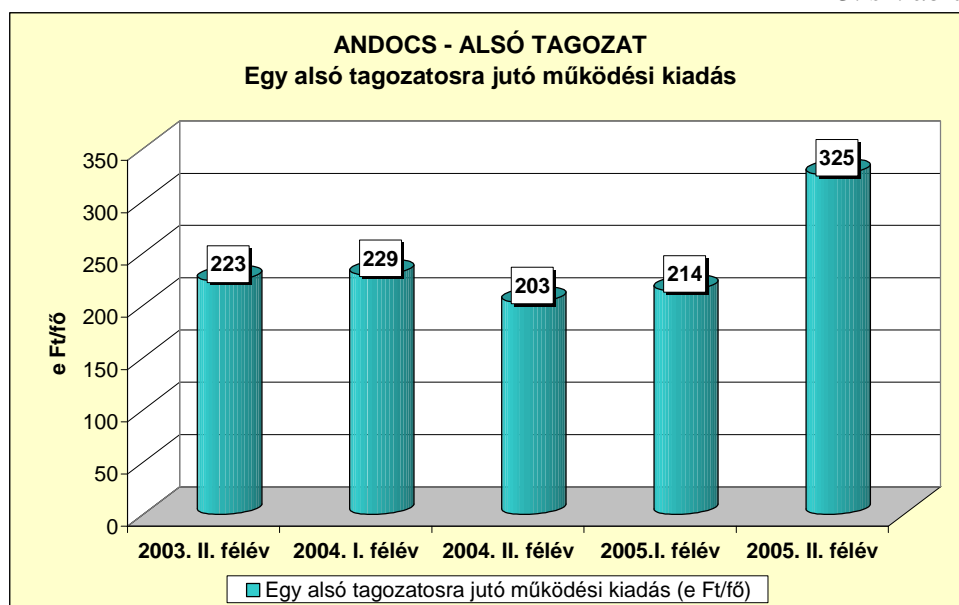


A működési kiadások döntő részét minden időszakban a személyi kiadások alkotják. A 2005. II. félév jelentős emelkedés csak részben adódik az integrációból (a kisbárapáti tagiskola mindössze 3 pedagógussal és 3 fős gazdasági-technikai személyzettel működik, e 6 fős létszám nem jelent ilyen mértékű kiadás-növekedést). A magyarázat, hogy a pedagógus illetményeket 2005. I. félévében helytelenül nem az iskolai szakfeladatra könyvelték, és ezt a II. félévben korrigálták.

A kisbárapáti integráció nem okozott többletköltséget, csupán az történt, hogy Kisbárapáti helyett az anyaintézménynél jelennek meg a gazdálkodási adatok.

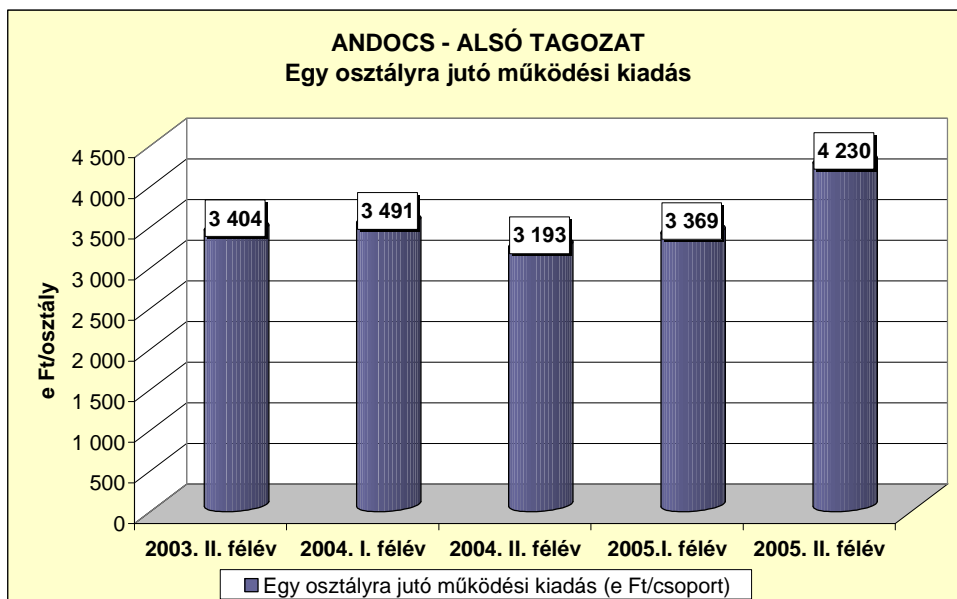
Ezen túlmenően a szakos pedagógus-ellátás érdekében Andocsra létszámbővítés történt, ennek alsó tagozatra eső többletkiadásait is mutatja a diagram.

113. sz. ábra



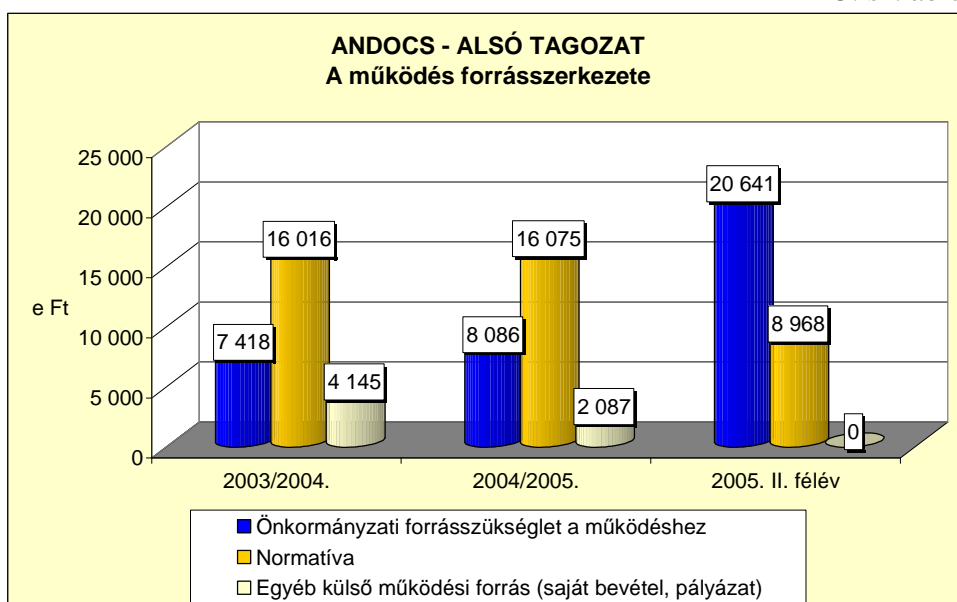
Jelen tanév első félévében az alsó tagozatos létszámra eső kiadások az integrált intézményben részben az alacsony tanulólétszámmal működő kisbárapáti iskola miatt, részben a pedagógus létszámbővítés miatt növekedtek.

114. sz. ábra



Ugyanezen okokból növekedett meg az egy osztályra eső kiadások fajlagos mutatójának értéke is, ami azonban minden időszakban mérsékeltebb a kistérség alsó tagozatos átlagértékeinél.

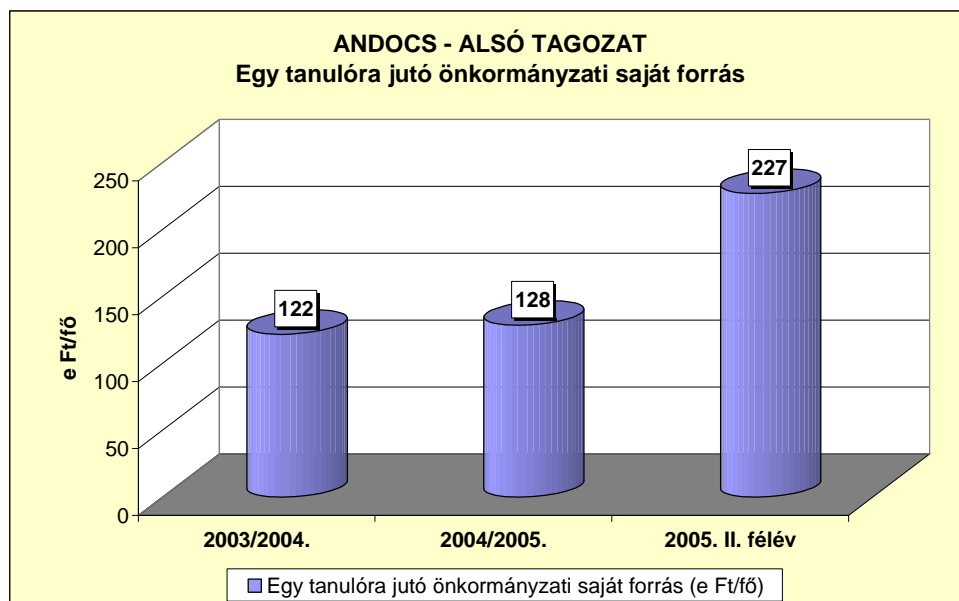
115. sz. ábra



Az elmúlt tanévekben a működési kiadásokat hozzávetőleg 2/3-1/3 arányban finanszírozta meg a normatíva és az önkormányzati saját források összege. Mindkét elmúlt tanévben jelentős pályázati források is segítettek a működés finanszírozását. A 2003/04-es tanévben a 4,1 millió Ft az összes kiadás 15%-át, az elmúlt tanévben a 2,1 millió Ft az összes kiadás 8%-át finanszírozta. Jelen tanév adatai még nem mutatnak valós képet, azokat a tanév lezárását követően érdemes elemezni.



116. sz. ábra



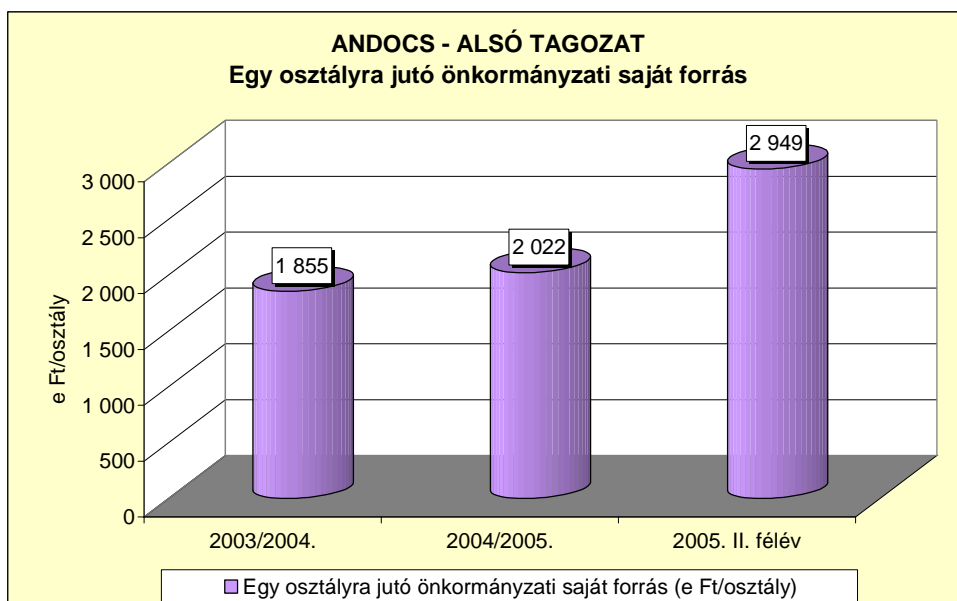
Az egy tanulóra jutó önkormányzati forrásszükséglet mértéke a már lezárt tanévek vonatkozásában Andocson igen alacsony volt, jelentősen elmaradt a kistérségi alsó tagozatos átlagértéktől, sőt Koppány-völgye kistérségben alig van olyan település, ahol ennél alacsonyabb önkormányzati költségekkel működött az iskola alsó tagozata.

Ennek magyarázata, hogy az iskola kevés pedagógussal oldotta meg feladatait, bár ez relatív, mivel a szakmai létszám-szükséglet pedagógiai program-függő. A 8 osztály oktatására az elmúlt tanévekben mindössze 13-15 pedagógus álláshely volt betöltve. Valószínűsítjük, hogy a feladat-ellátás a szűkös erőforrások miatt csak a tanulók kötelező óraszámaira korlátozódott, tanórán kívüli egyéb foglalkozások megszervezésére a fenntartó finanszírozott többlet-időkeretet nem biztosított.

Ezen a helyzeten javított a létszámbővítés, amelynek pénzügyi hatásait jelzi a diagram 2005. II. félévére vonatkozó adata. (Az időközi adat azonban itt sem lehet pontos, a normatíva aránya a tanév előrehaladtával erőteljesen növekedni fog, és ezzel fordított arányban csökken az önkormányzati forrásszükséglet. A tényleges helyzetet csak a tanév lezárása után érdemes értékelni.)



117. sz. ábra

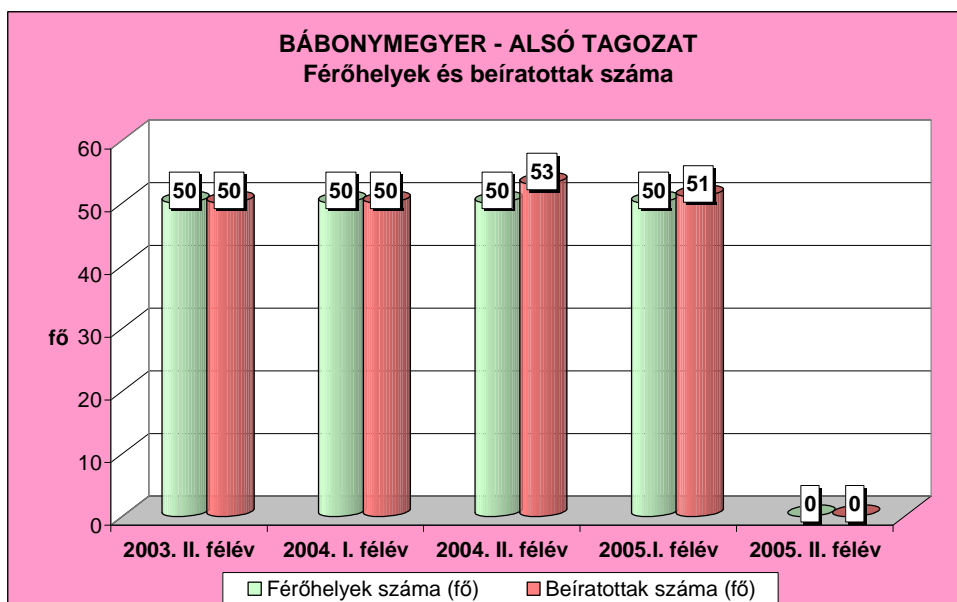


Az előbb jelzett okok miatt az egy osztályra jutó önkormányzati forrás-szükséglet is igen mérsékelt volt az elmúlt tanévekben, a kistérség összes iskolájának együttes átlaga alatti az érték. A jelen tanév értéke, a diagram utolsó oszlopának adata még nem értékelhető.

2. Bábonymegyer

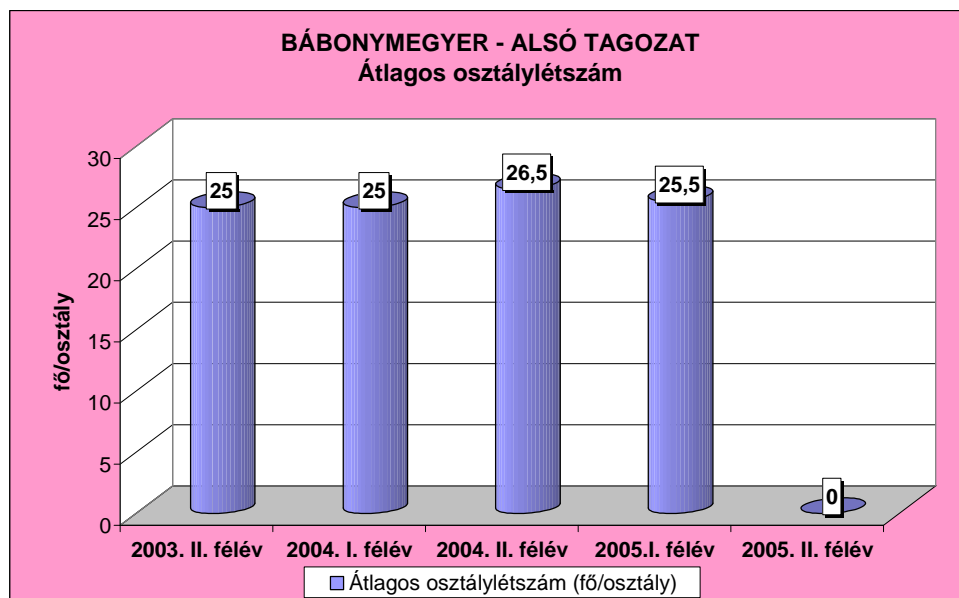
2.1. Működési jellemzők

118. sz. ábra

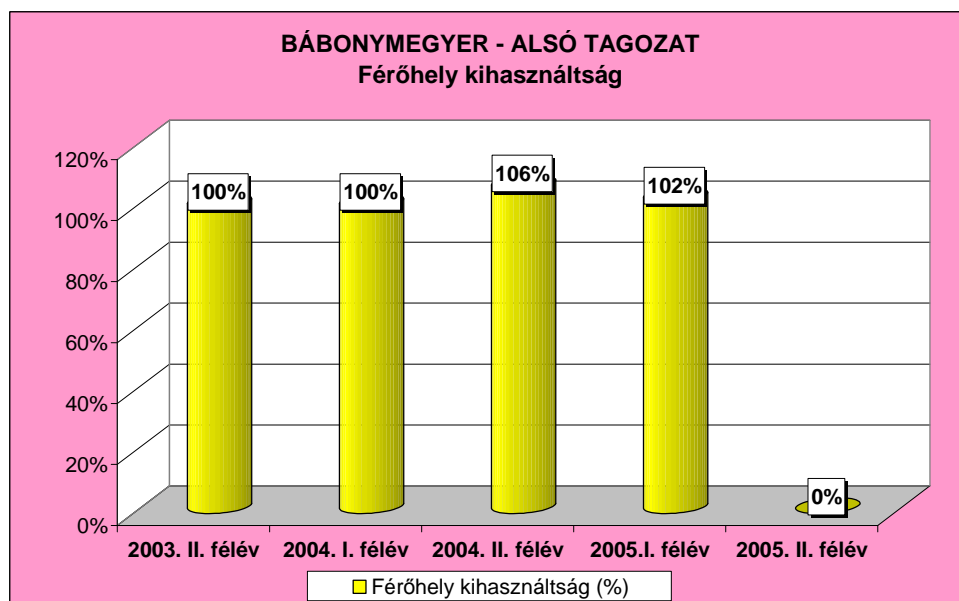


Bábonymegyer iskolája a jelen tanévtől Tab tagintézménye lett. Emiatt jelen tanévre minden adatot Tabnál mutatunk ki. (Az alsó tagozaton, 50 férőhelyen 44 tanuló oktatása folyik helyben, 2 összevont osztályban.)

119. sz. ábra



120. sz. ábra

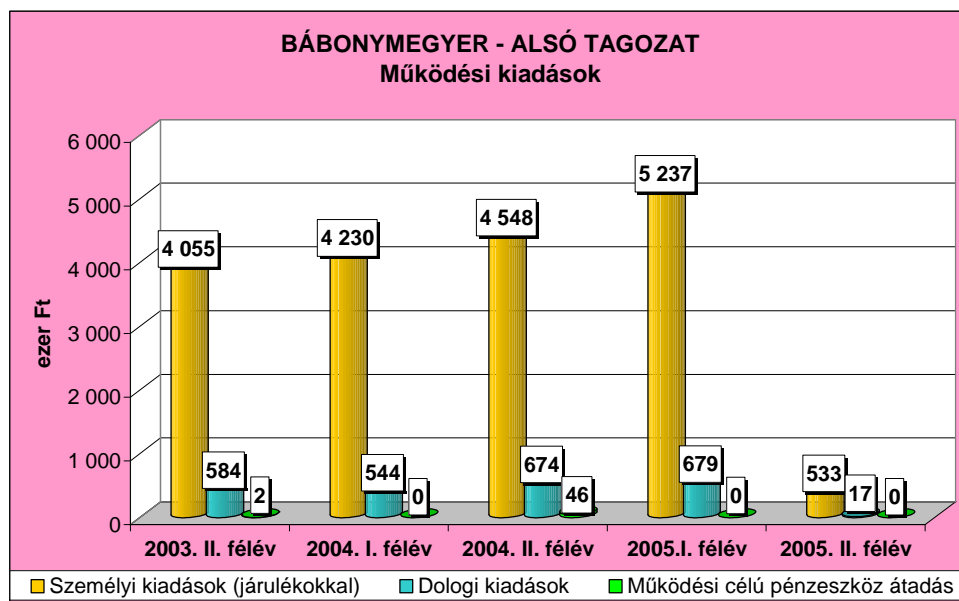


A helyi tanulók létszáma alapján az alsó tagozaton, 2 osztályban, magas létszámú, 25-26 fős osztályok szervezésére nyílt lehetőség. Így a férőhely-kihasználtság igen jó, 100%-os, vagy a fölötti. A teljes képhez azonban hozzátartozik, hogy összevont osztályokról van szó, 2-2 évfolyam kisdíákjai 1-1 osztályban tanulnak. Ez nem egyedi eset és nem mond ellent a kistérségi modellkísérlet céljainak (amely alsó tagozat esetében a lakhely szerinti oktatást támogatja és a korszerű, versenyképes tudást nyújtó oktatás megszervezését a felső tagozatra koncentrálja).



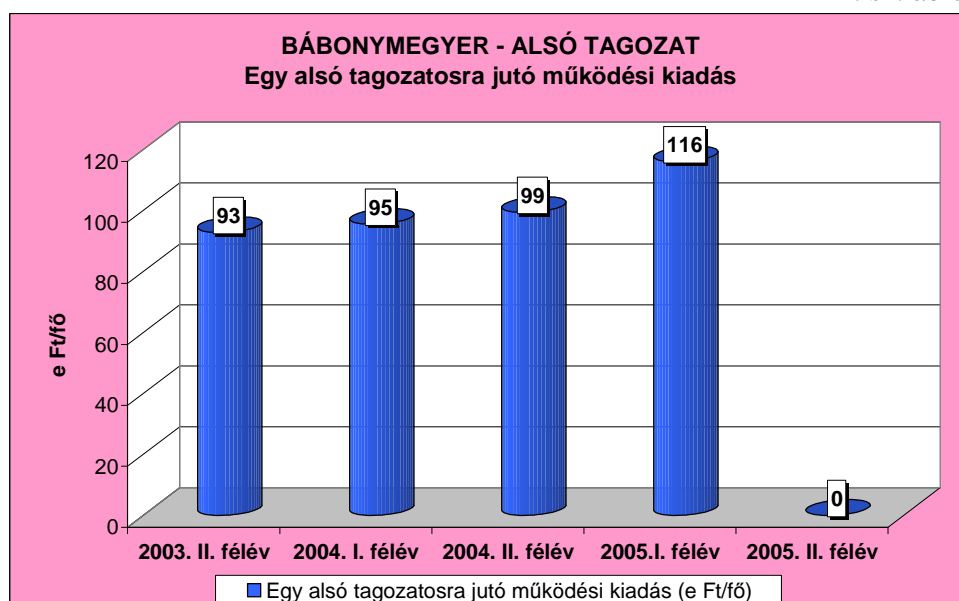
2.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

121. sz. ábra



A működési kiadások – az előzőekben leírtak miatt – igen mérsékeltek. Ezt szemléletesen jeleníti meg a fajlagos mutatókat tartalmazó, két következő diagram.

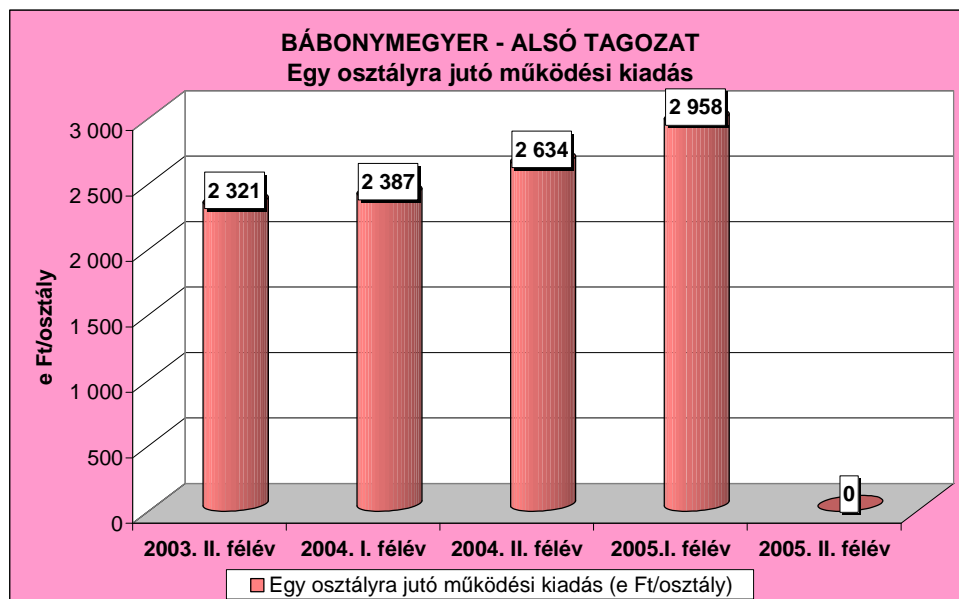
122. sz. ábra



A Koppány-völgye kistérség alsó tagozatos oktatásának egy tanulóra jutó átlaga a vizsgált időszakban 254-269 e Ft/fő érték között mozgott. Babonymegyeren az érték ennek felét sem éri el. Az iskola igen mérsékelt egységköltségekkel működik. Ennek alapvető magyarázata az lehet, hogy a 2 alsó tagozatos és 4 felső tagozatos osztályt mindössze 7 pedagógus látja el, ami nyilvánvalóan kevés (minimálisan 9 főre + a napközis csoportok számával megegyező további pedagóguslétszámra lenne szükség).

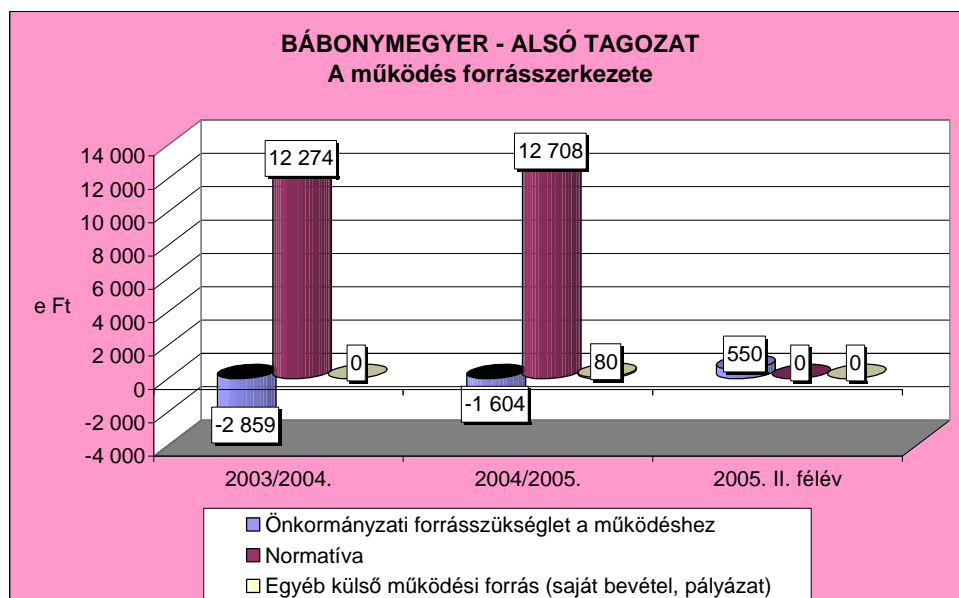


123. sz. ábra



A fenti okokból az egy osztályra eső működési kiadás összege is messze elmarad a kistérségi átlagtól, amely a vizsgált időszakban 4000-4400 Ft /osztály értékek között mozgott.

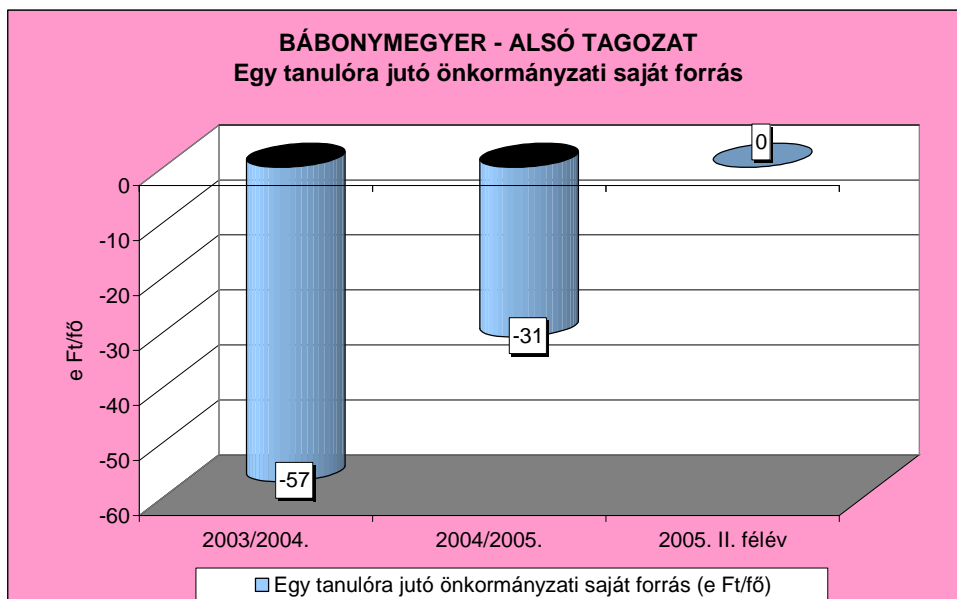
124. sz. ábra



A magas osztálylétszámok miatt az igényelhető normatíva összege viszonylag magas. A pedagógus létszáhiány miatt a működési költségek alacsonyak, így a működtetés az önkormányzat szempontjából nem jelentett többletterhet, az elmúlt tanévekben a feladaton 2,9 illetve 1,6 millió Ft maradvány képződött (a feladat-ellátás költségeit ennyivel haladta meg a normatíva összege).

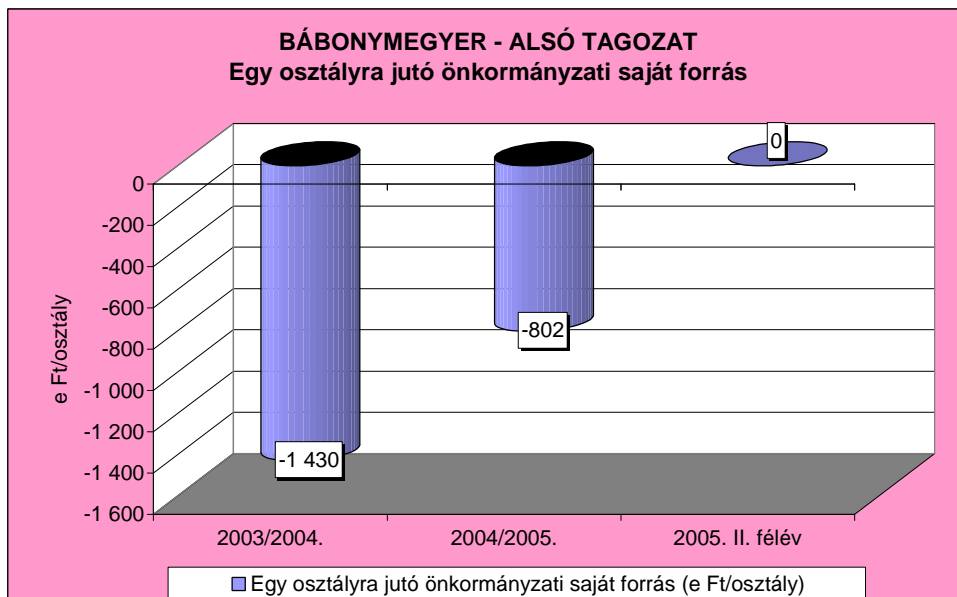


125. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó önkormányzati forrás-szükséglet mutatója is az előzőekben leírtakat támasztja alá. Az önkormányzat tanulónként a 2003/04-es tanévben 57 e Ft-tal, az elmúlt tanévben pedig 31 e Ft-tal több állami normatív forrást kapott, mint amennyit e feladat ellátására az alsó tagozatos iskolai oktatás terén fordított.

126. sz. ábra



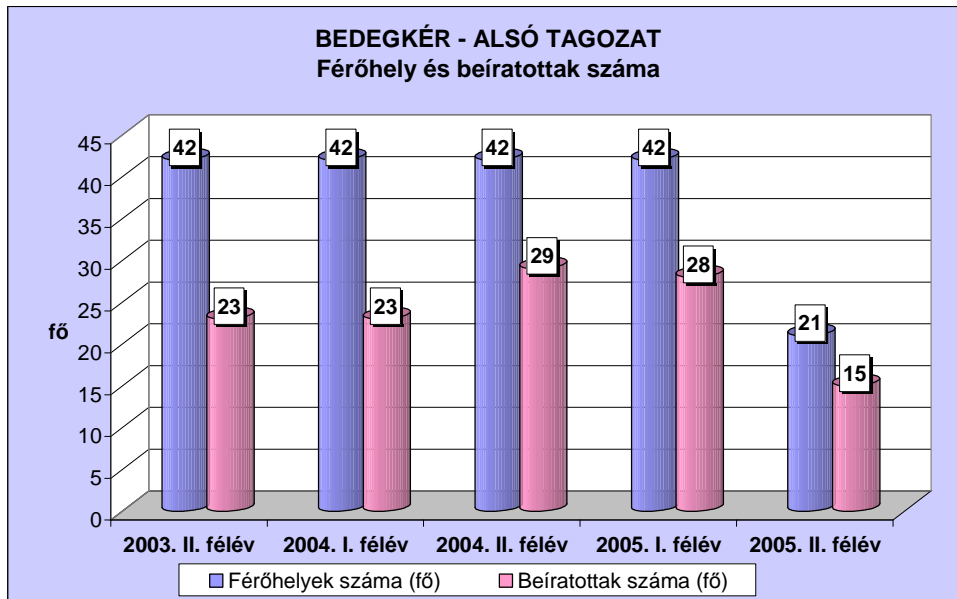
Egy osztályra vetítve az értékek azt mutatják, hogy az alsó tagozatos oktatás működtetése osztályonként a 2003/04-es tanévben 1,4 millió Ft-tal, az elmúlt tanévben pedig 0,8 millió Ft-tal került kevesebbe az önkormányzatnak, mint amennyit e feladat-ellátáshoz a központi normatív forrásból kapott.



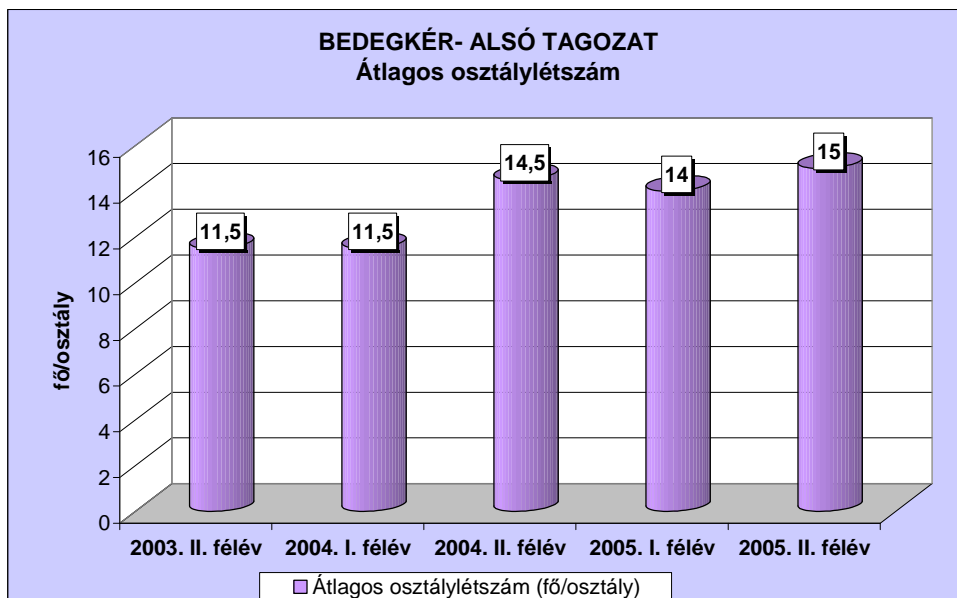
3. Bedegkér

3.1. Működési jellemzők

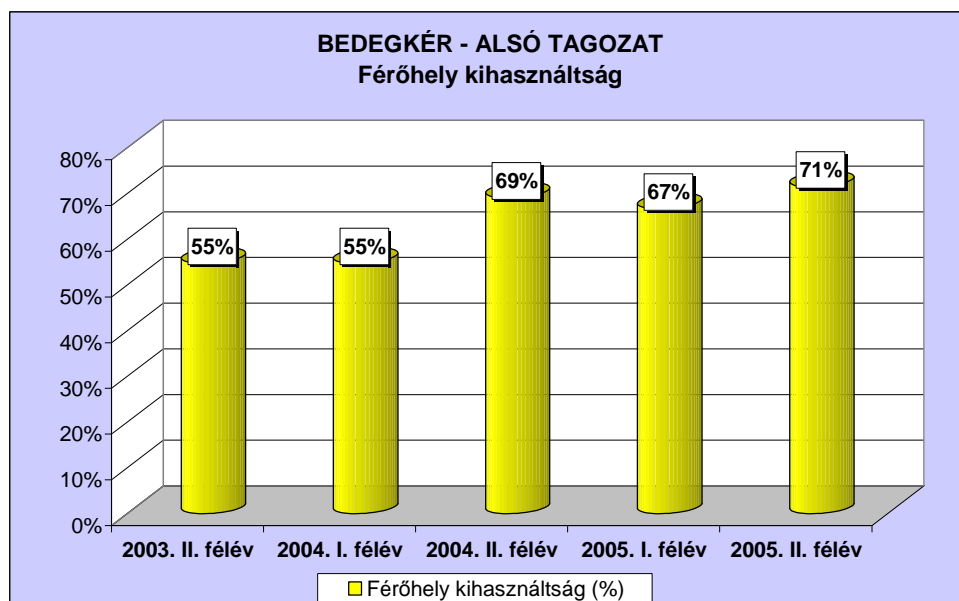
127. sz. ábra



128. sz. ábra



129. sz. ábra



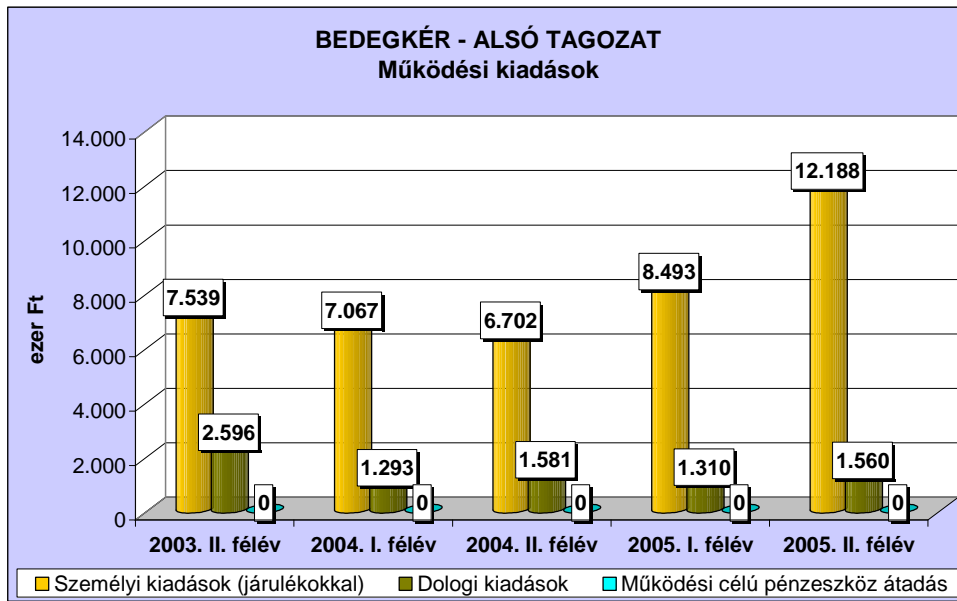
A jelenlegi tanév kezdetével Bedegkéren az integráció keretében jelentősen változott az oktatás szerkezete. Korábban 2 alsó és 2 felső tagozatos összevont osztályban folyt az oktatás. A 2005/06-os tanévtől a felső tagozatosok oktatása Tabon történik, az alsó tagozatos oktatás helyben maradt, de a korábbi két összevont osztály helyett 1 összevont osztályt szerveztek.

A működés hatékonysága szempontjából ez indokolt volt, hiszen az alsó tagozatos létszám jelen tanévre drasztikusan, közel felére (28 főről 15 főre) csökkent. Az osztály-összevonás nélkül az átlagléttség és a férőhely-kihasználtság jelentősen csökkent volna, illetve megnövekedtek volna az egységköltségek.

Az összevonás révén a tanulólétszám jelentős csökkenése ellenére nőtt az átlagos osztálylétszám és a férőhely-kihasználtság is.

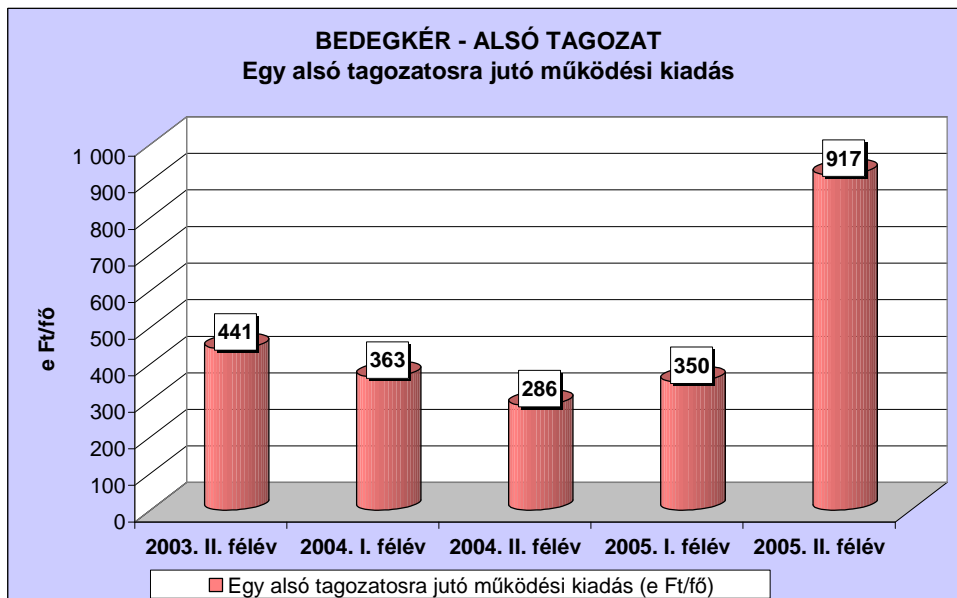
3.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

130. sz. ábra



Az iskola szakmai létszáma a korábbi 7 főről jelen tanévben 2 főre csökkent. 2005. II. félévi adata magas személyi kiadásokat mutat. Ez a létszámleépítés és az első félév kifizetéseinek áthúzódó hatását takarhatja. A következő félévben a kiadások jelentősen mérséklődni fognak.

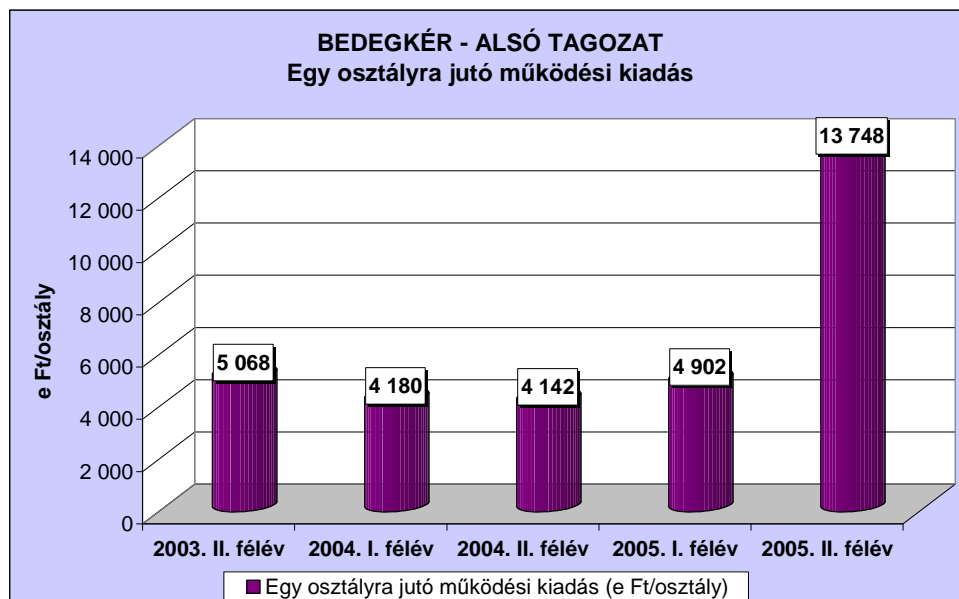
131. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó működési kiadás az iskolában viszonylag magas volt, annak ellenére, hogy a 2 alsó és 2 felső tagozatos osztály oktatását mindössze 7 pedagógussal oldották meg, és a felső tagozaton a tantárgyi összevonások miatt a szakmaiság, mint fő törvényi kritérium, nem érvényesülhetett. Ennek magyarázata az alacsony tanulólétszám volt. Az összevont osztályok ellenére csak 14-15 fős osztálylétszámokat lehetett kialakítani. Jelen tanév első időszakát – az áthúzódó hatások és egyszeri költségek miatt – még nem érdemes értékelni.

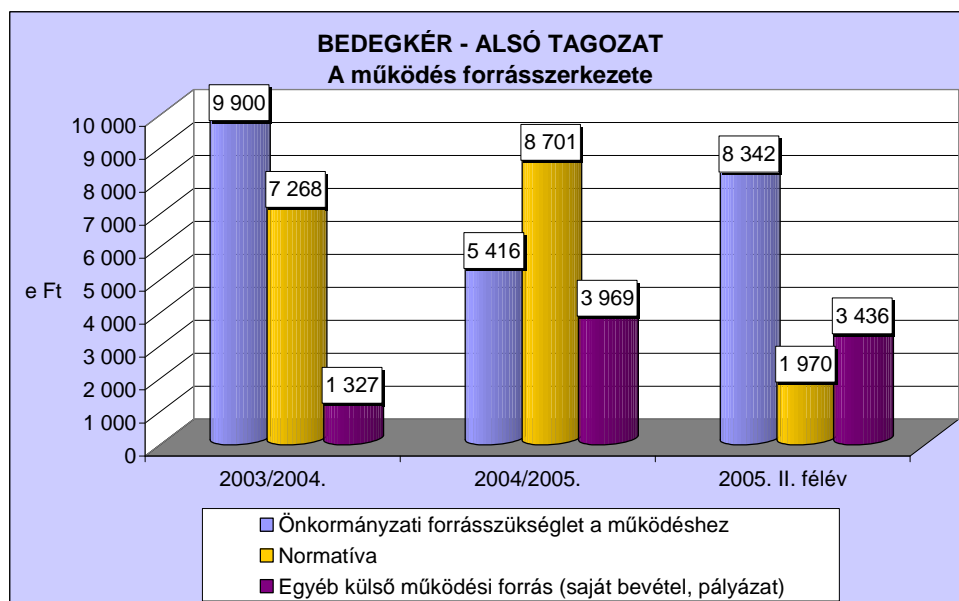


132. sz. ábra



Az előzőekkel összhangban, magas volt az egy osztályra jutó működési kiadások mértéke, szinte minden időszakban meghaladta a kistérség alsó tagozatos működési költségeinek együttes átlagát.

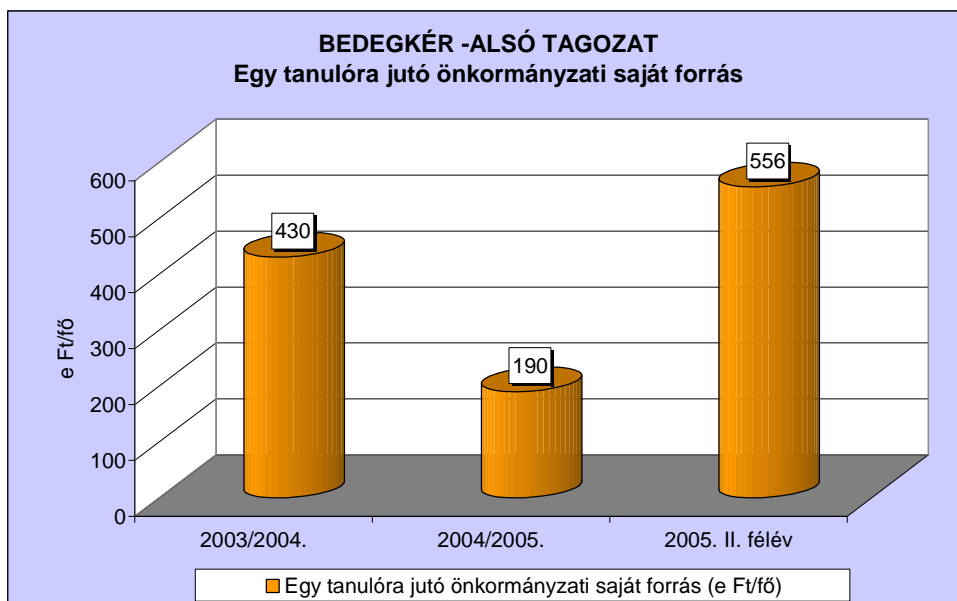
133. sz. ábra



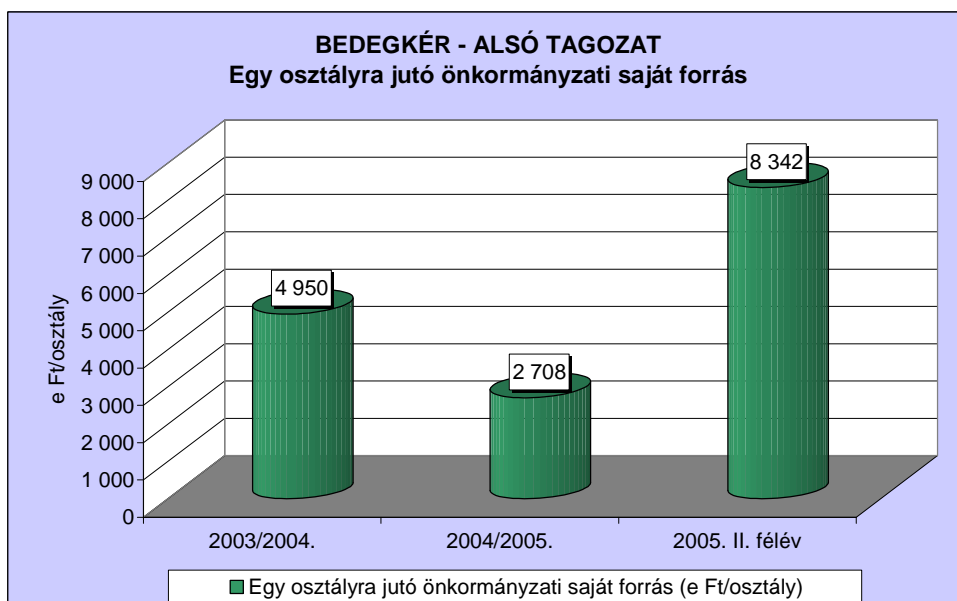
Az alacsony gyermeklétszám miatt a 2003/04-es tanévben a normatíva összege a működéshez szükséges összes forrás felét sem fedezte, az önkormányzat a 7,3 millió Ft normatív összeghez saját forrásaiból közel 10 millió Ft-tal járult hozzá. Az elmúlt tanévben 6 fővel növekedett az alsó tagozatosok száma, ez mutatkozik meg a normatíva növekvő összegében is. Az önkormányzati forrásszükségletet emellett az is mérsékelte, hogy az iskolának a korábnál magasabb összegű pályázati forrást sikerült elnyernie működéséhez. (Jelen tanév adatai még nem értékelhetők.)



134. sz. ábra



135. sz. ábra



Az egy tanulóra illetve egy osztályra jutó önkormányzati saját forrás a 2003/04-es tanévben meghaladta a kistérségi átlagot. Az elmúlt tanévre az önkormányzati terhek – a normatíva és a pályázati források megnövekedése miatt – jelentősen mérséklődtek. A fajlagos mutatók értéke így jelentősen kedvezőbb lett a kistérség átlagánál.



Összegezve: Bedegkér iskolája jól tükrözi a kistérségek problémáit.

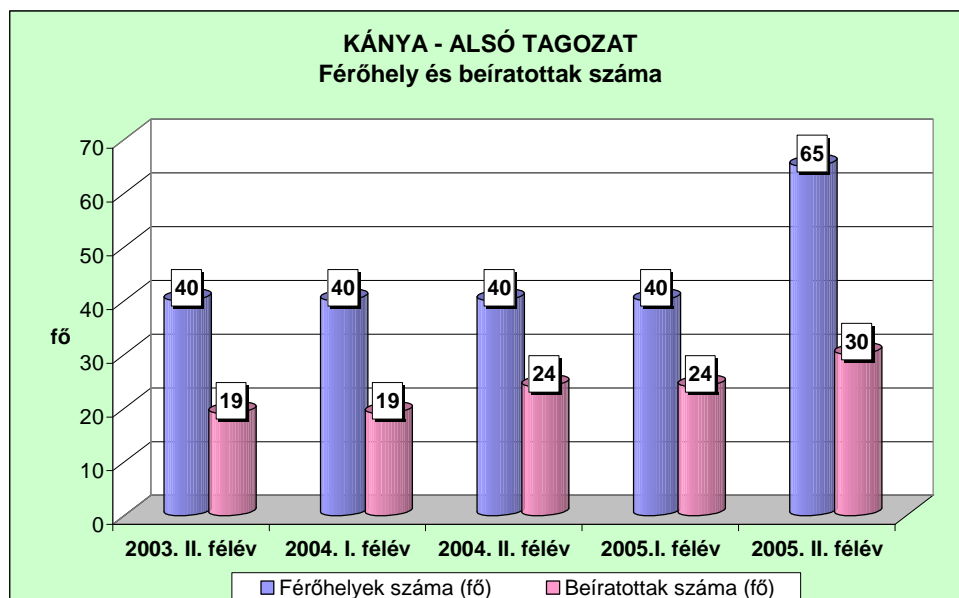
- A tanulókat mind alsó, mind felső tagozaton összevont osztályokban oktatták. Ez szakmailag, a gyermekek továbbtanulási esélyeit tekintve – különösen felső tagozaton – igen kedvezőtlen;
- Ennek ellenére – az alacsony gyermeklétszám miatt – az átlagos osztálylétszám jelentősen elmaradt a közoktatási törvény átlagos osztálylétszám értékeitől.
- A központi támogatás, a gyermeklétszám alapján járó normatív összeg így alacsony volt, ami egyben azt is jelentette, hogy a működtetéshez az önkormányzatnak nagyobb összeggel kellett hozzájárulnia.
- A fajlagosan magasabb önkormányzati terhek mellett sem sikerült az oktatás személyi feltételeit biztosítani, az iskola pedagógus létszámhiánnyal működött.

Indokolt volt tehát az integráció, de ennek elősegítésére és folyamatos működtetésére a kistérségnek elengedhetetlenül szüksége van külső többlet forrásokra is.

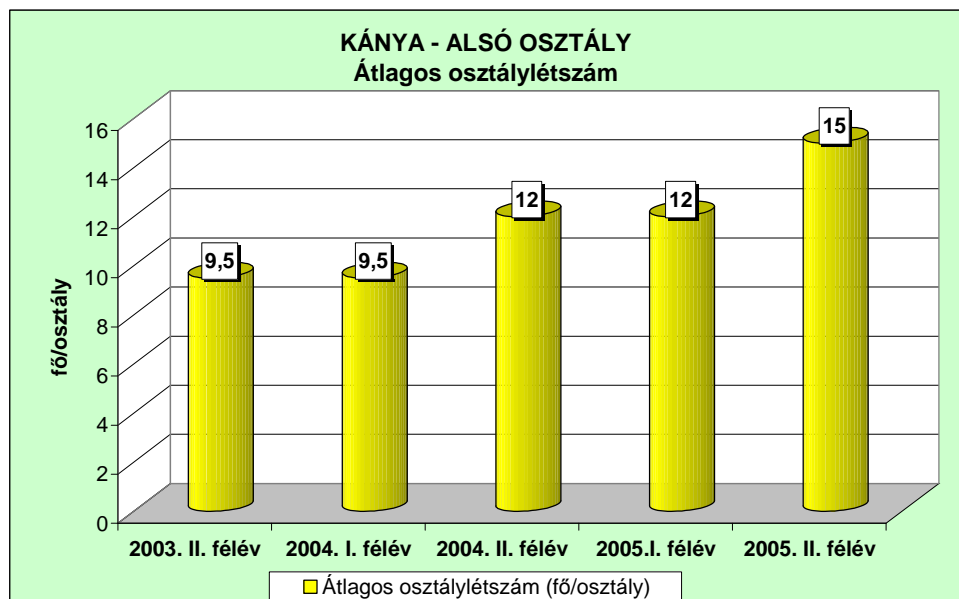
4. Kánya

4.1. Működési jellemzők

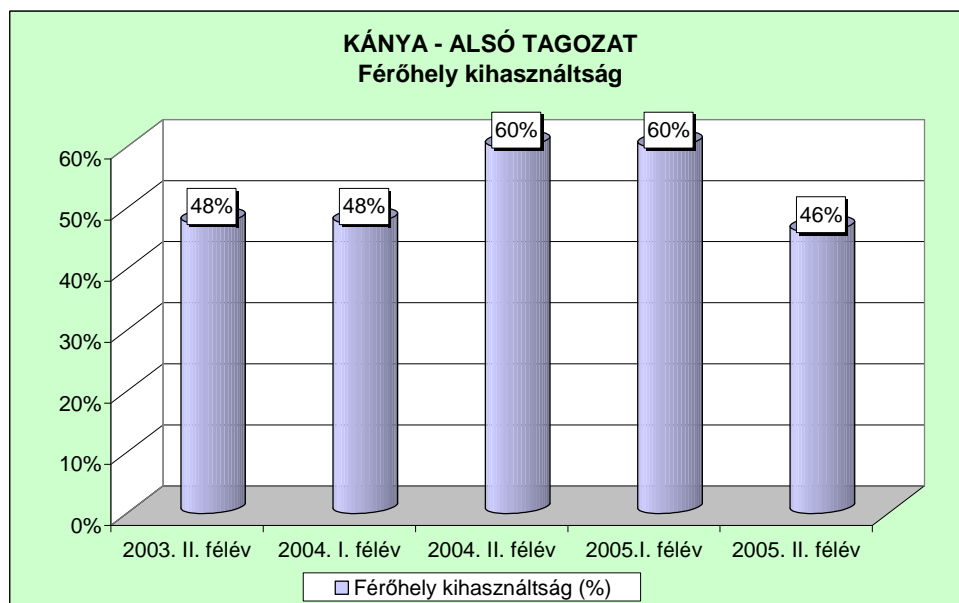
136. sz. ábra



137. sz. ábra



138. sz. ábra



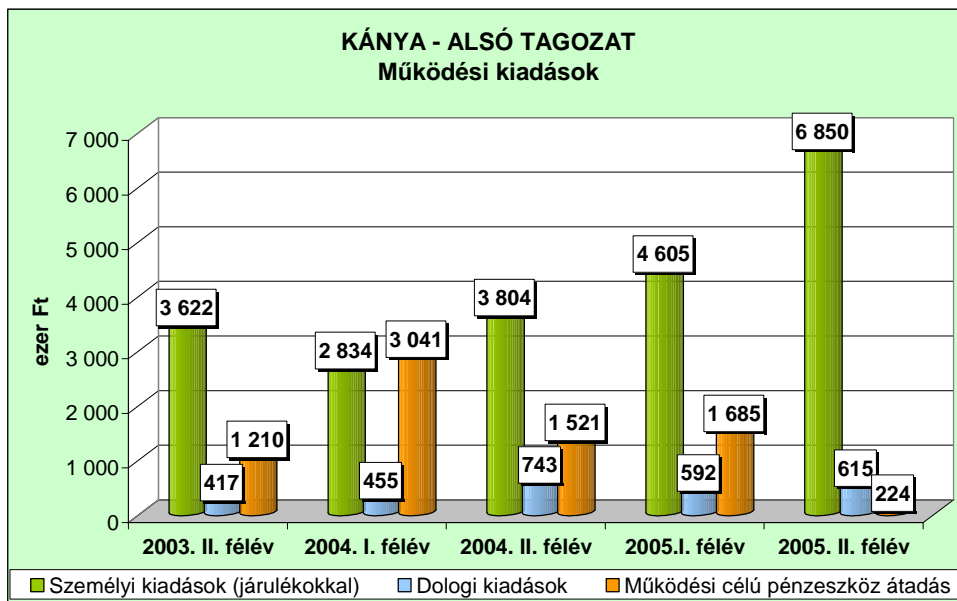
Kánya iskolájában az elmúlt tanév végéig 40 férőhelyen 19-24 tanulót oktattak, 2 alsó tagozatos, összevont osztályban. Jelen tanévtől Tengőd 1 összevont, alsó tagozatos iskolája Kánya tagintézménye lett, Kányán pedig már csak 1 összevont alsó tagozatos osztály működik. Ezt tükrözik a megnövekedett férőhely-, és tanulólétszám adatok.

A csökkenő gyermeklétszám miatt csak az osztályok számának csökkentésével sikerült átlagosan 15 fős létszámú osztályokat szervezni.



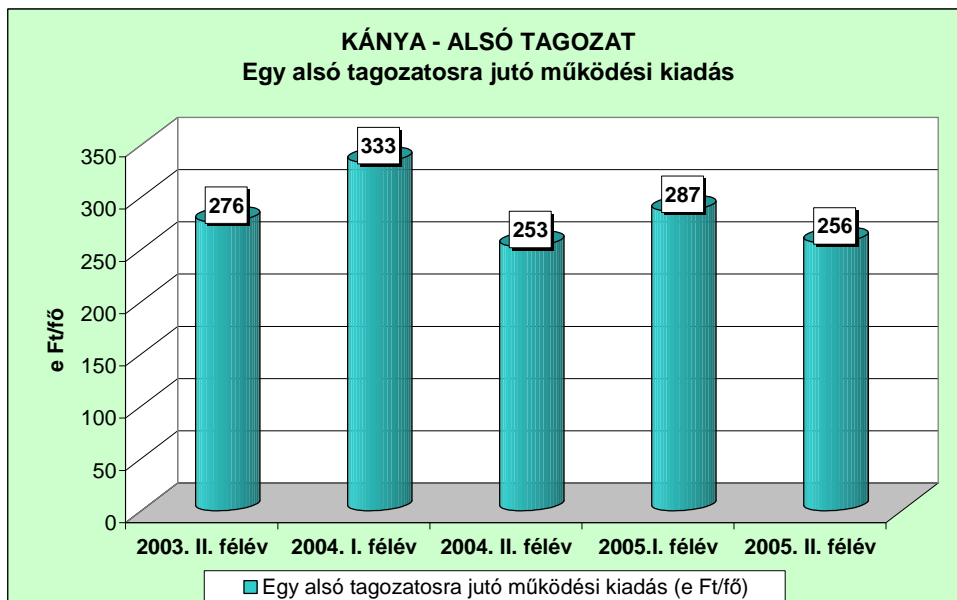
4.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

139. sz. ábra



A működési kiadások a korábbi időszakban és jelenleg is igen mérsékeltek. A 2005. II. félévi növekedés összességében nem jelent többletterheket, csupán az történt, hogy a tengődi tagintézmény gazdálkodási adatait itt jelenítjük meg.

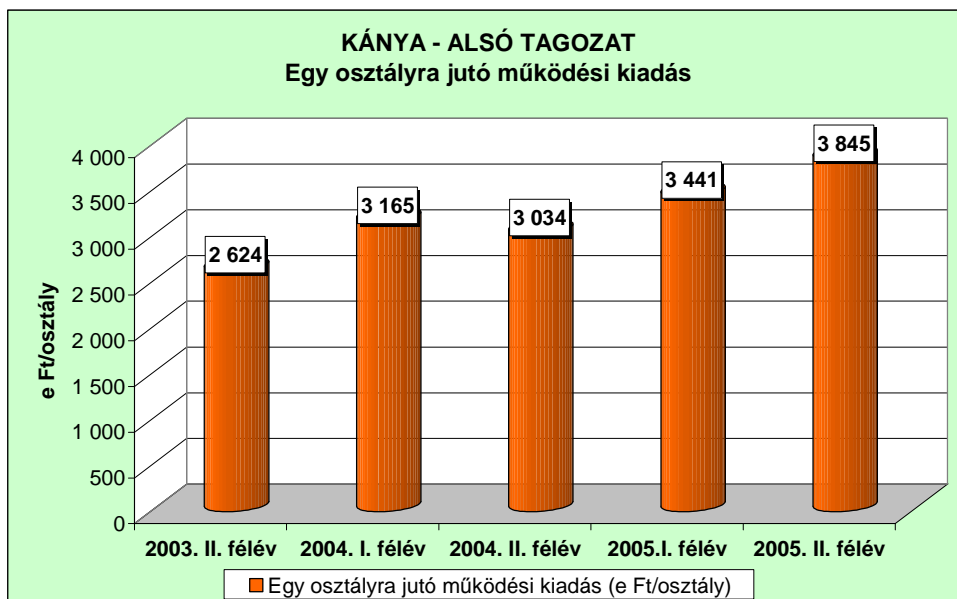
140. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó működési kiadások – az alacsony gyermeklétszám miatt – meghaladják, vagy megközelítik a kistérségi átlagot, annak ellenére, hogy a két osztályt jelenleg összesen 3 pedagógus oktatja (tengődön a létszámhiány miatt a napközis foglalkozást csak óraadó pedagógussal tudják biztosítani).

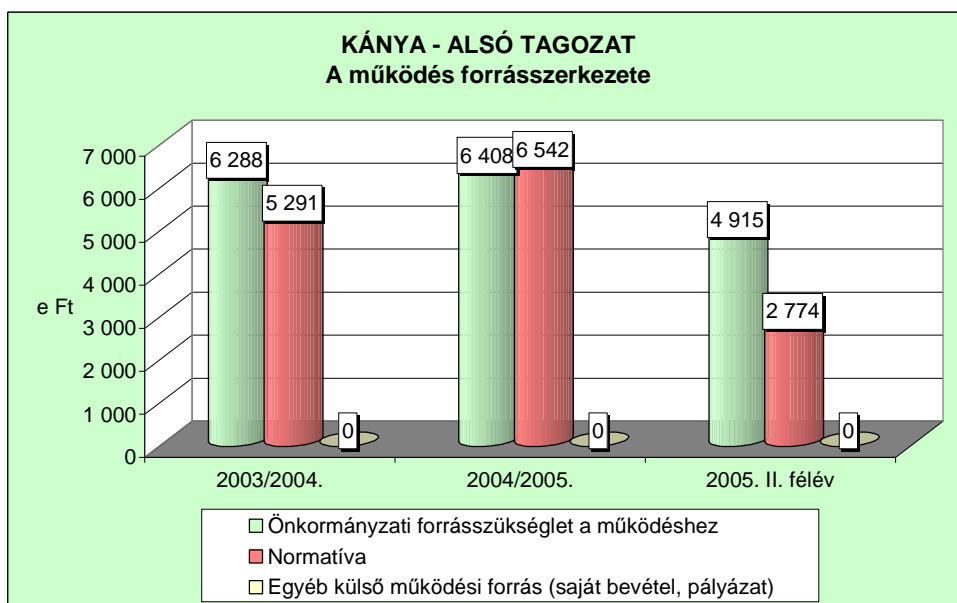


141. sz. ábra



Az egy osztályra jutó kistérségi átlag minden időszakban 4 000 e Ft felett van, Kányán ennél lényegesen mérsékeltebbek a működési kiadások.

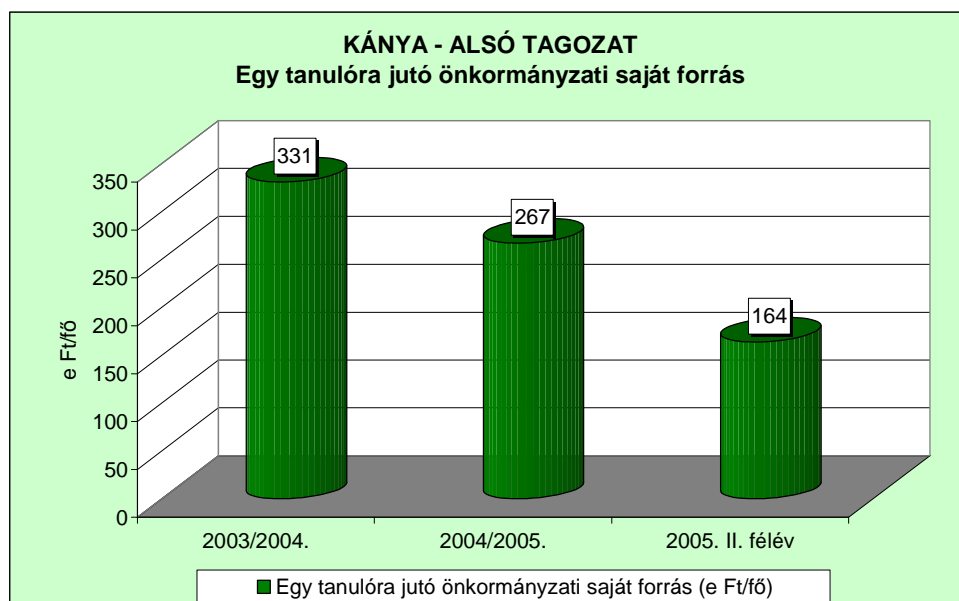
142. sz. ábra



Az összességében alacsony működési kiadások finanszírozásában jelentős részarányt képvisel az önkormányzati saját forrás, mivel az alacsony gyermeklétszámra igényelhető normatíva hozzávetőleg csak a kiadások 45-50%-ára elegendő.

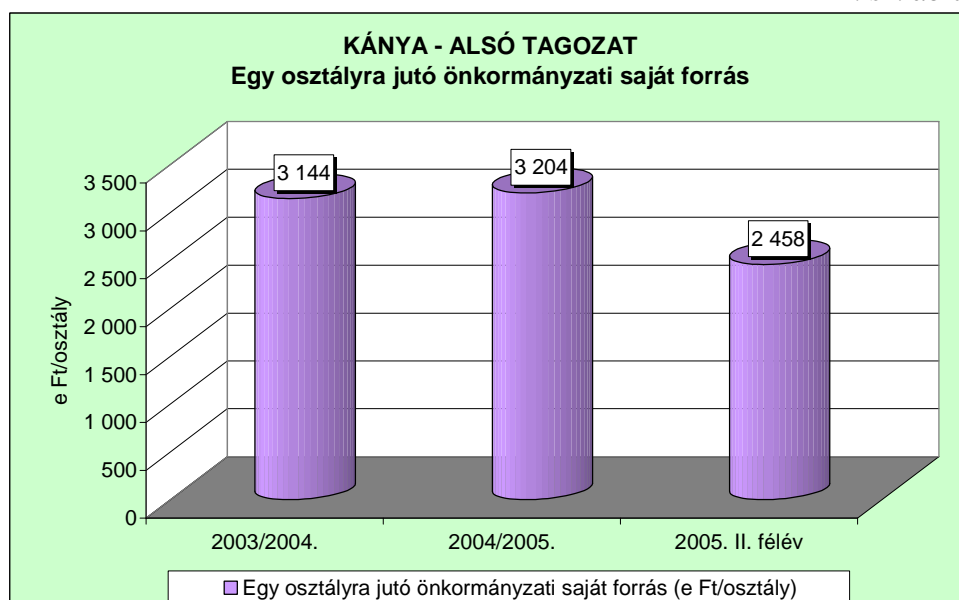


143. sz. ábra



Az előzőek miatt 2003/04-ben magas volt az egy tanulóra jutó önkormányzati forrásszükséglet, lényegesen meghaladta a kistérségi átlagot. Az elmúlt tanév magasabb gyermeklétszáma miatt, illetve az integrációt követően a tagintézménnyel együtt figyelembe vett ézvi érték egyre javuló – az önkormányzat szempontjából csökkenő – egységkosltégeket mutat.

144. sz. ábra



Az egy osztályra vetített értékek minden időszakban mérsékeltebbek a kistérségi átlagnál. Jelen tanévben a mutató értéke még ezen belül is erőteljesen mérséklődött. Ennek oka, hogy Kányán és a tagintézményben 34 fő helyett most alig kevesebb tanuló, 30 főt oktatnak, de a

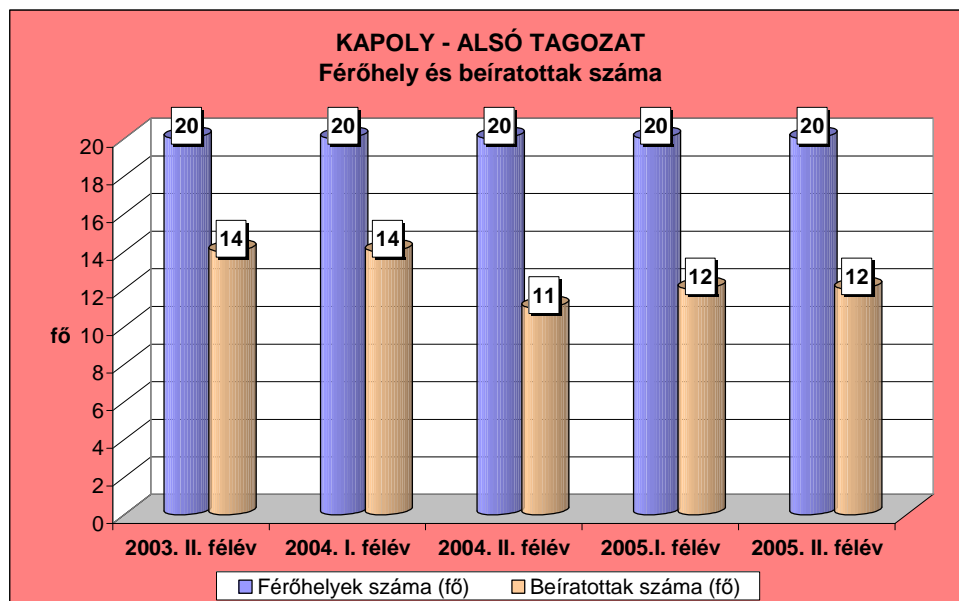


korábbi 3 osztály helyett 2 osztályban. A normatíva összege némileg csökkenni fog ugyan a teljes tanév átlagában, de a hatékonyabb osztályszervezés mérsékelte az önkormányzati forrásszükségletet.

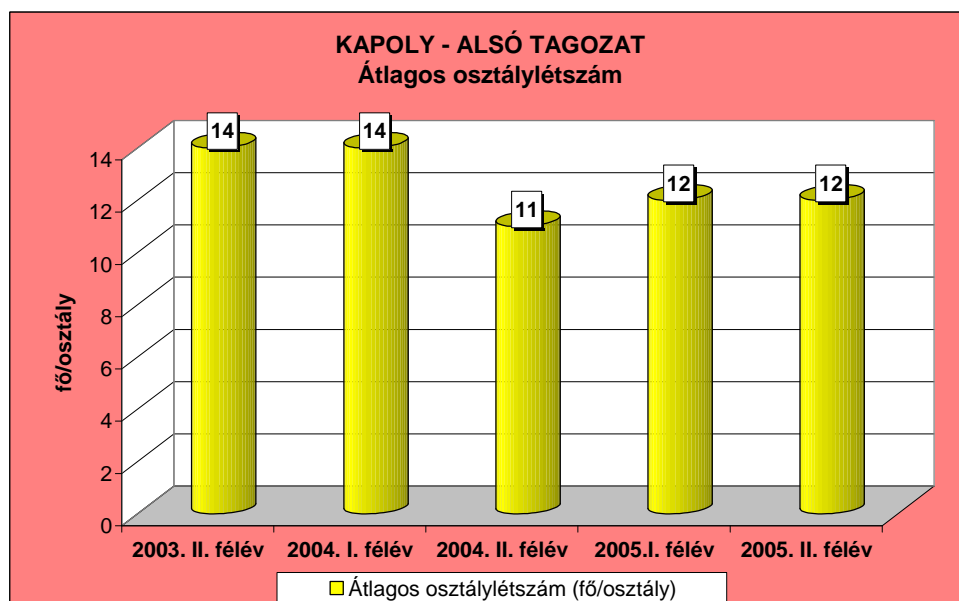
5. Kapoly

5.1. Működési jellemzők

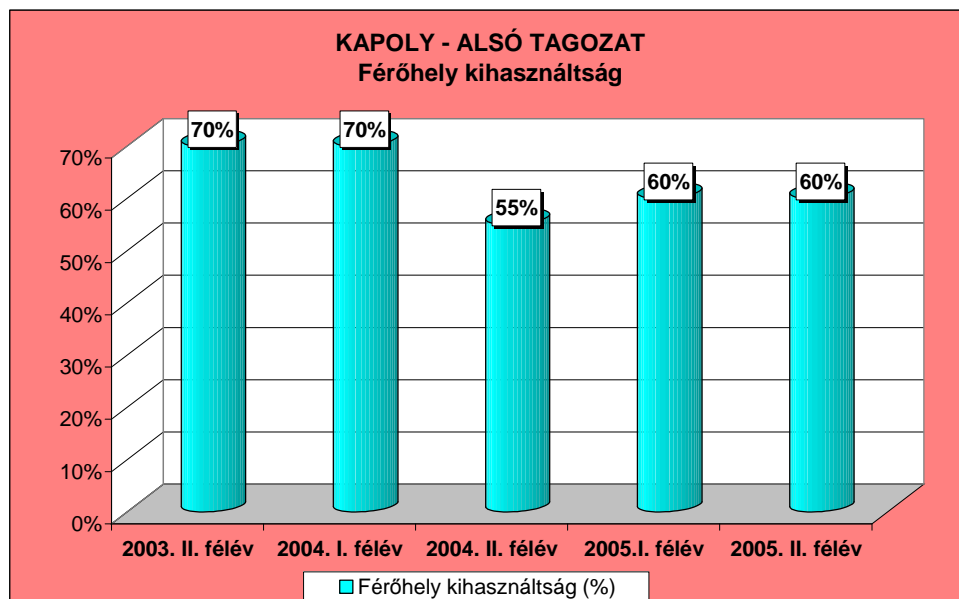
145. sz. ábra



146. sz. ábra



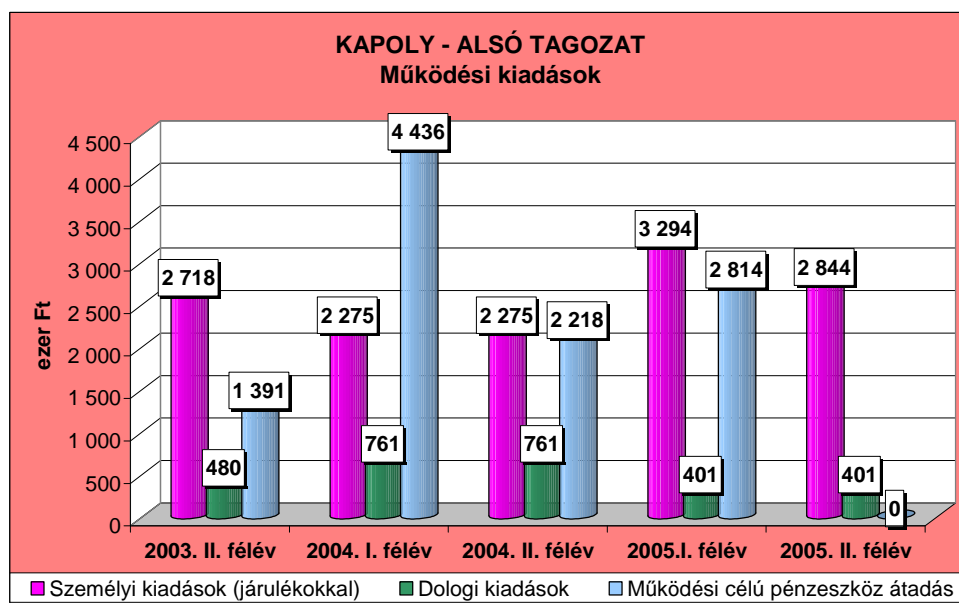
147. sz. ábra



Kapolyon a modellkísérlet keretében az iskola és az óvoda közös igazgatásúvá vált. Ennek nincs érdemi hatása a működési jellemzőkre, továbbra is egy óvodai csoport és egy alsó tagozatos összevont osztály működik a településen. Az osztály létszáma még így is csak 12 fő, a férőhely-kihasználtság 60%-os.

5.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

148. sz. ábra



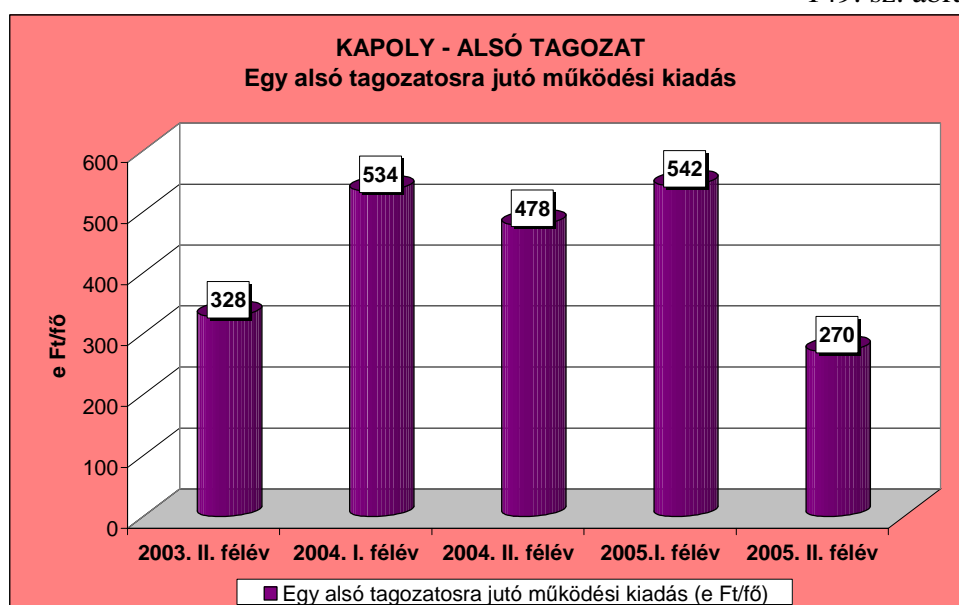
Kapolyon az alsó tagozatos osztály működési kiadásai egy-egy félév során alig haladták meg a 3 millió Ft-ot. Az iskola költségvetésében az egyik legjelentősebb költségelem a pénzeszköz



átadás, amely valójában nem az alsó tagozat működési költségeit takarja, hanem a Tabra járó felső tagozatosok utáni hozzájárulás összege szerepel itt.

A számadatokat érdemes áttekíteni abból a szempontból is, hogy tanévekre összesítve a pénzeszköz átadás 5-6 millió Ft kiadást jelent. Ez felső tagozaton – még a legszerűebb finanszírozás mellett is csak – 1-2 osztály működtetésére lenne elegendő. Az integrációval a tanulókat Tabra „átadó” önkormányzat terhei jelentősen csökkentek, miközben a gyermekek korszerűbb oktatás-szerkezetben, évfolyamok szerint osztott osztályokban, szakos ellátás keretében tanulhatnak, azaz a hatékonyság mind szakmai, mind gazdasági szempontból növekedett.

149. sz. ábra

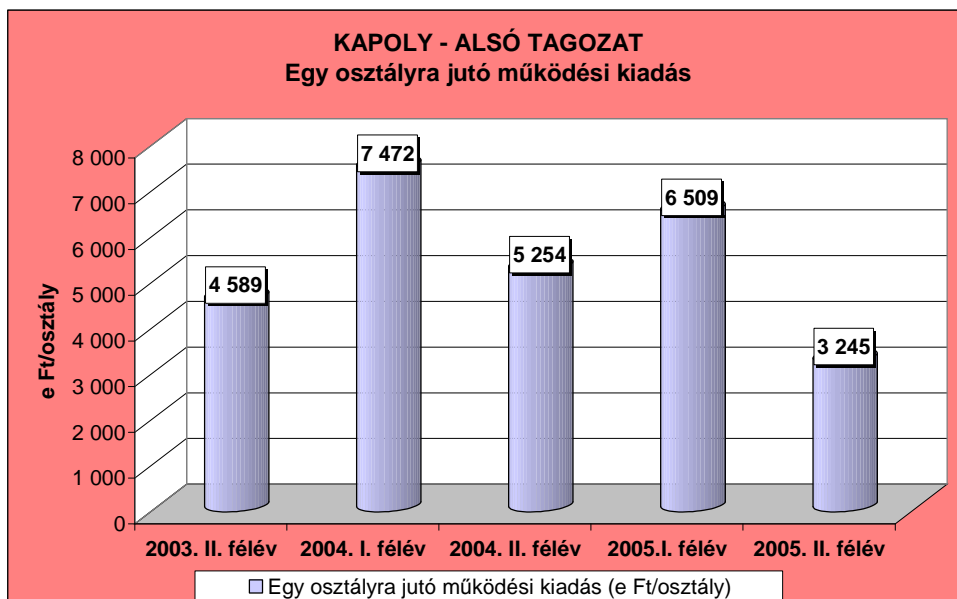


A mutatószám értékében – a 2005. II. féléve kivételével, ahol a pénzeszköz átadás összege még nem ismert – jelentős szerepet játszik a felső tagozatosok miatti pénzeszköz-átadás.

Ha a mutatószámot e nélkül képezzük, a kapolyi iskolában egy tanulóra 228-308 e Ft kiadás jut, ami némi szórással, hozzávetőleg a kistérségi átlagnak felel meg (Az elmúlt félévre vonatkozóan a mutatószám még nem tartalmazza a pénzeszköz átadás összegét, így ez az adat az alsó tagozatos működés fajlagos értékét tisztán tükrözi.)



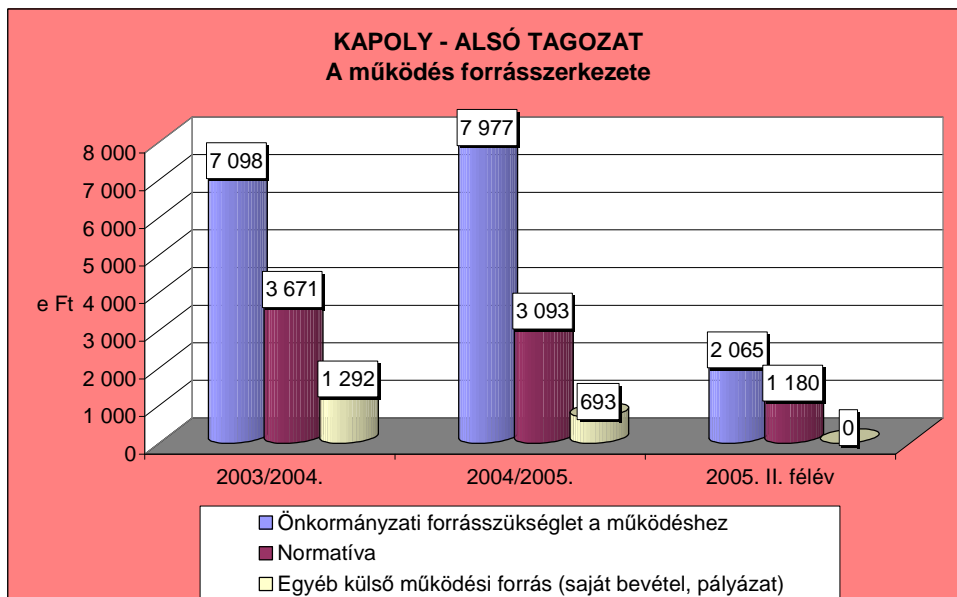
150. sz. ábra



A kistérség többi iskolájával való összehasonlítás érdekében e mutatószám értéke is korrekciót igényel.

A pénzeszköz átadás nélkül számított érték minden időszakban mérsékeltebb a kistérségi átlagnál (ami 4000-4700 e Ft), Kapolyon egy-egy félév során 3200-3700 e Ft között mozog.

151. sz. ábra

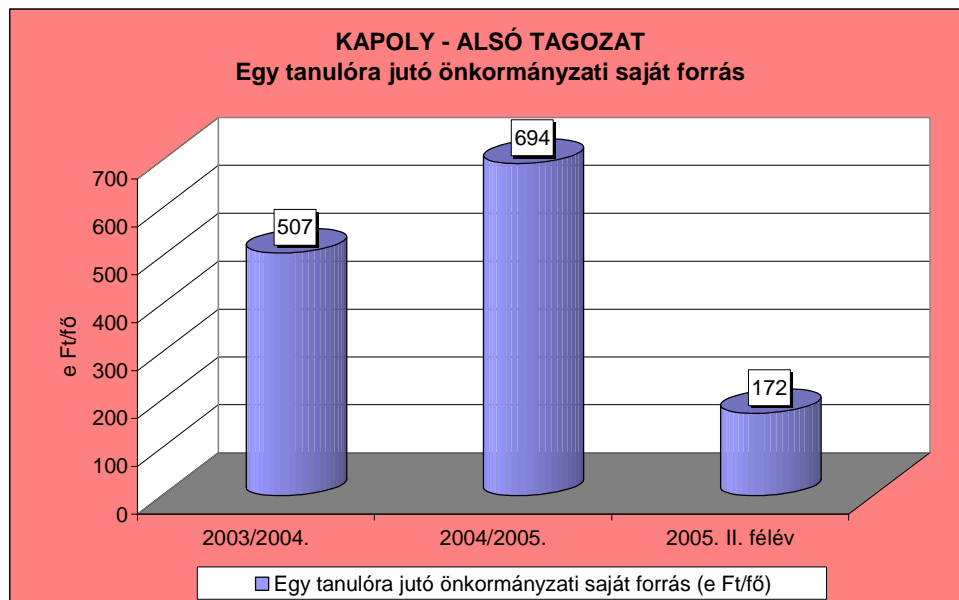


Az előző diagramnál leírtakhoz kapcsolódva, a számadatok itt is némi magyarázatot igényelnek. A 2003/04-es tanévben a felső tagozatosok miatt az önkormányzat 5.827 e Ft-ot, az elmúlt tanévben 5.032 e Ft-ot adott át Tab város önkormányzatának. Ez az összeg tehát nem az alsó tagozat működési kiadásaira szolgált, az önkormányzatnak csak a fennmaradó 2-3



millió Ft-ot kellett az iskola működtetésére fordítania. Ez is figyelemre méltó összeg, ha tekintetbe vesszük, hogy magasabb osztálylétszám esetén a normatíva és a működés támogatásához elnyert egyéb források hozzávetőleg elegendőek lennének a finanszírozáshoz, illetve a kistérségi integráció bővítésével, továbbfejlesztésével az intézmények jelentős többletforrásokhoz is jutnának.

152. sz. ábra

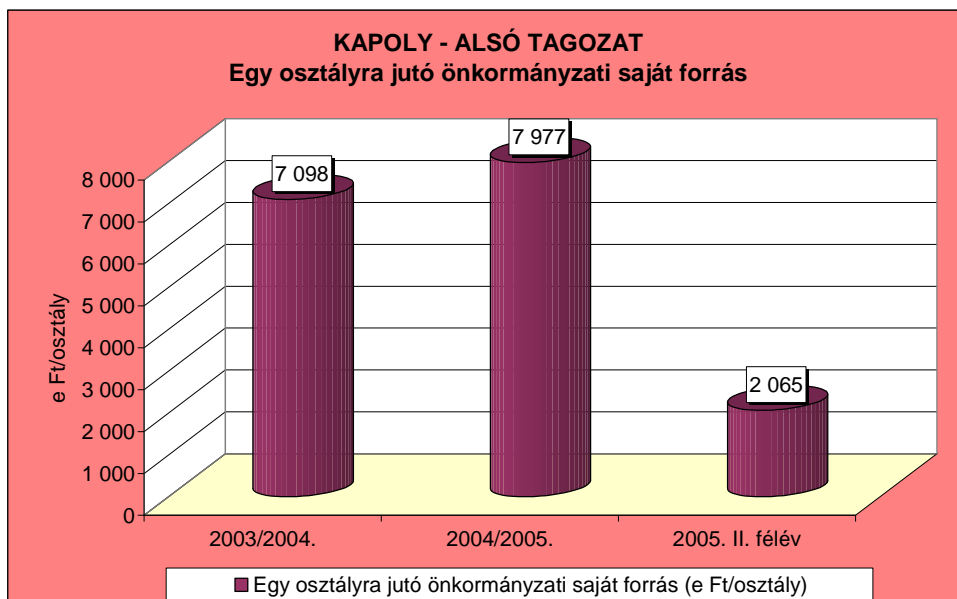


Az egy tanuló oktatásához szükséges önkormányzati forrasszükséglet mutatószáma is tartalmazza a pénzeszköz-átadás összegét. E nélkül a 2003/04-es tanévben tanulónként mindössze 91 e Ft önkormányzati forrásra volt szükség (nem kis mértékben az e tanévben kapott 1,3 millió Ft pályázati forrás miatt).

Az elmúlt tanévben kevesebb külső forrást sikerült az iskolának szereznie, a csökkenő tanulólétszám miatt a normatíva összege is mérséklődött, így az önkormányzati terhek növekedtek, a korrigált érték 256 e Ft/tanuló. Ez még mindig alacsonyabb, mint a kistérségi átlag.



153. sz. ábra



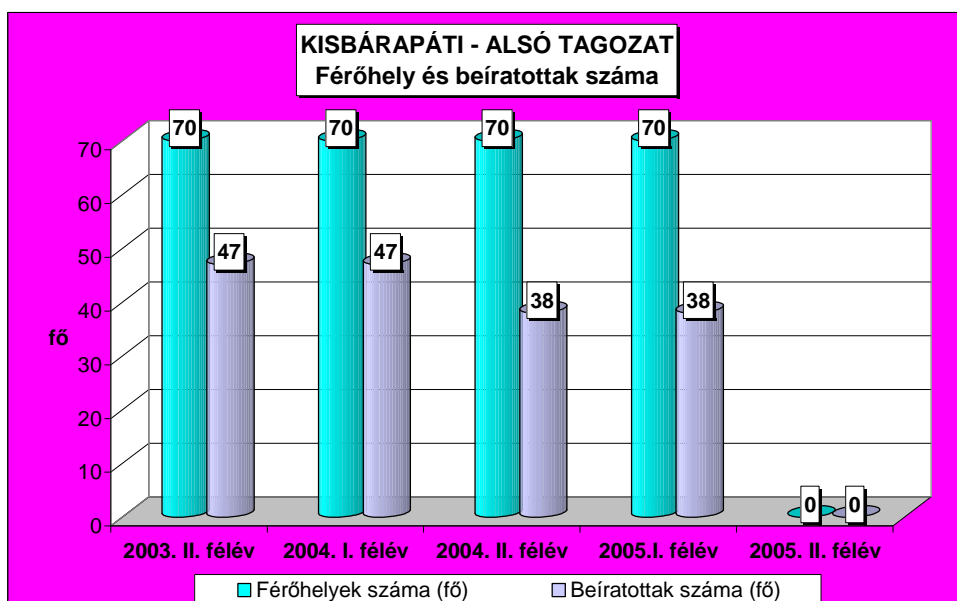
Az egy osztályra jutó – a pénzeszköz átadás összegével korrigált – önkormányzati forrás mértéke a 2003/04-es tanévben 1.271 e Ft, az elmúlt tanévben 2.945 e Ft volt.

Ez lényegesen alacsonyabb érték a kistérségi átlagnál (az önkormányzati terheket legfőképpen az mérsékelte, hogy mindkét tanévben pályázati pénzeszközök is finanszírozták a működést).

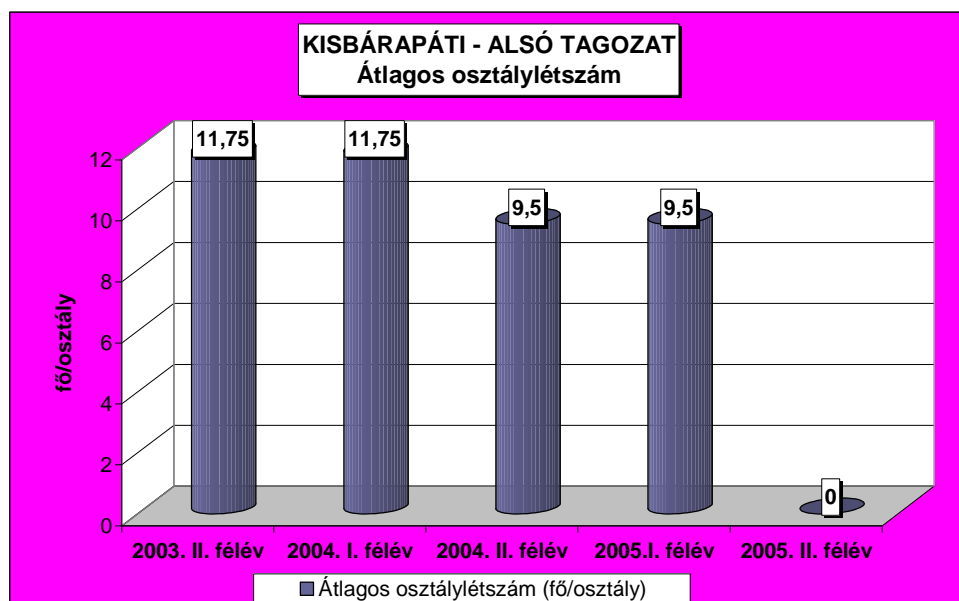
6. Kisbárapáti

6.1. Működési jellemzők

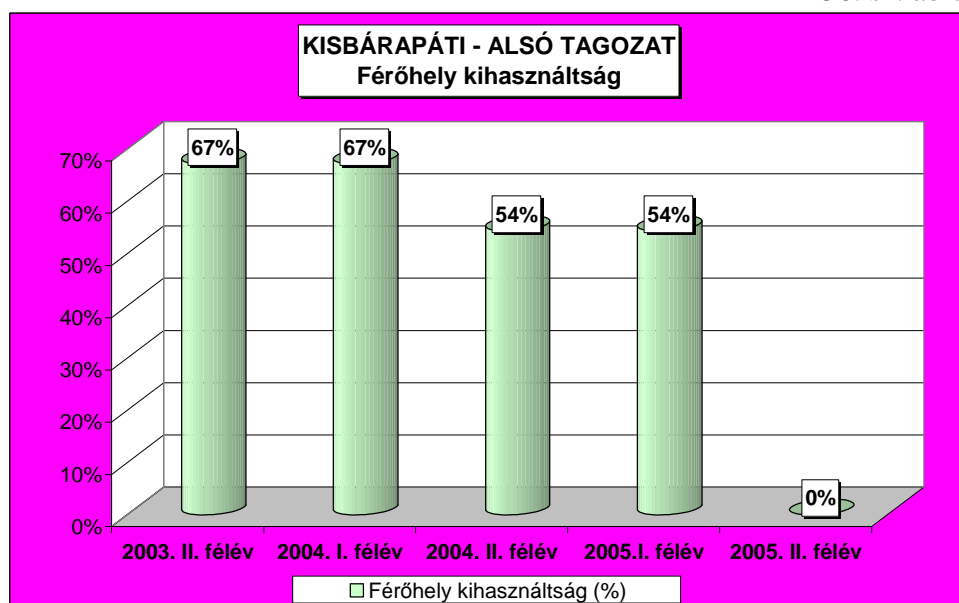
154. sz. ábra



155. sz. ábra



156. sz. ábra



Az andocsi iskola működési jellemzőinek bemutatásánál már jeleztük, hogy Kisbárapáti iskolája e tanévtől az andocsi iskola tagintézménye lett, így az adatokat e tanévre már ott mutattuk ki.

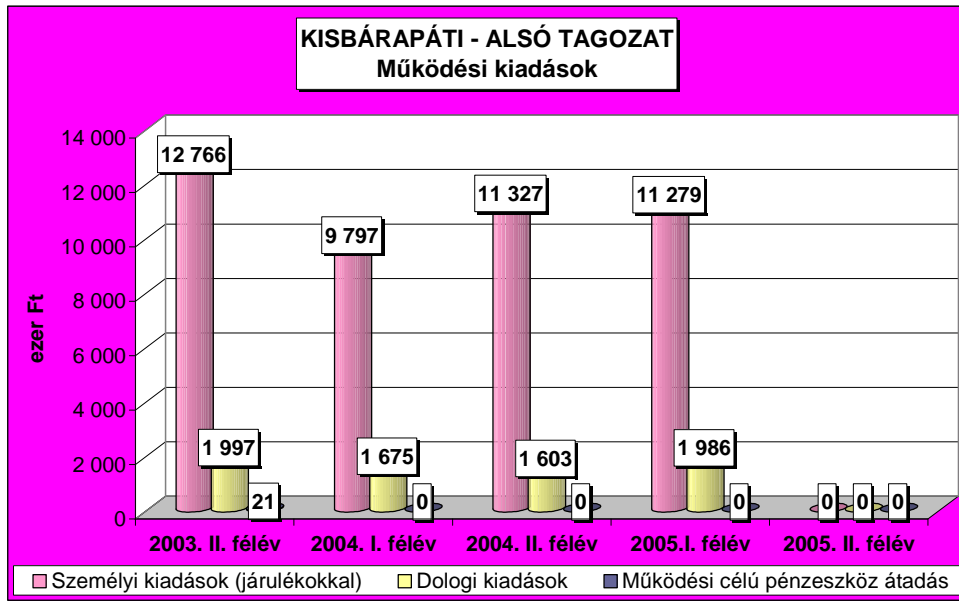
A megelőző két tanévben 70 férőhelyen, 4 osztályban, csökkenő gyermeklétszám, és igen alacsony átlagos osztálylétszám mellett folyt az oktatás.

A tagintézménnyé válás során az osztályok számát is csökkentették, jelenleg 3 osztályban mindössze 30 gyermeket oktatnak. Az átlagos osztálylétszám így – az osztályösszevonás ellenére – tovább csökkent, mindössze 10 főre.

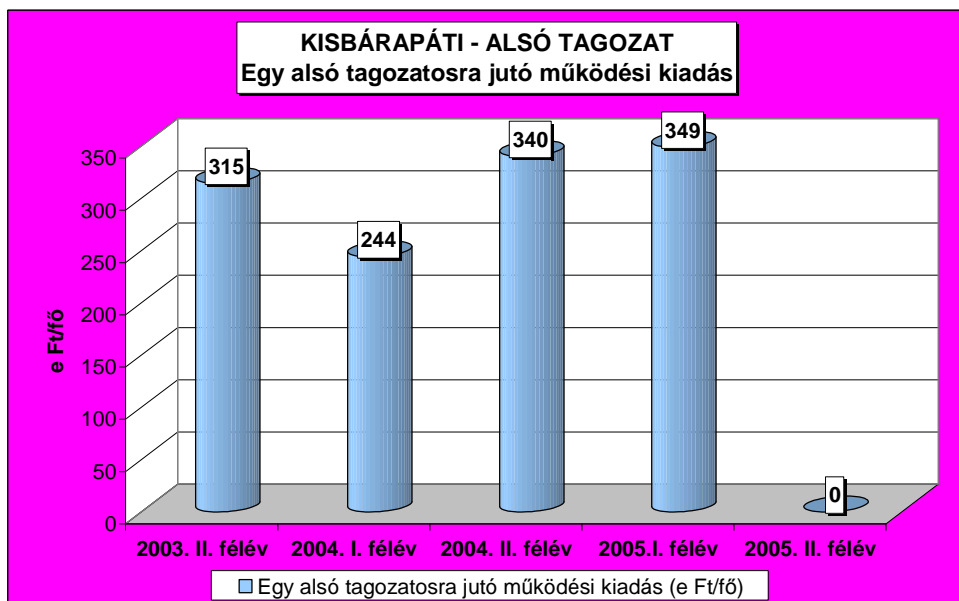


6.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

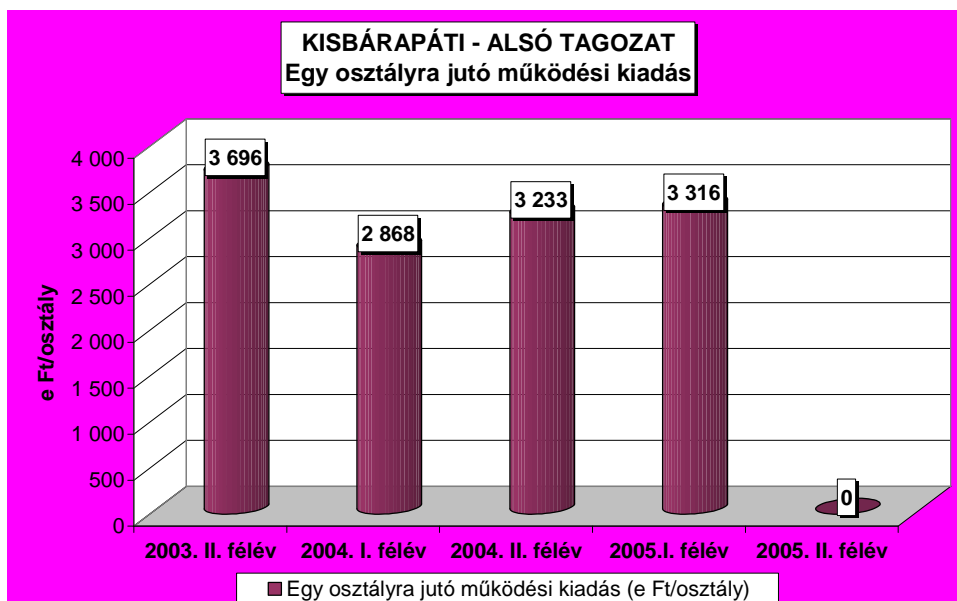
157. sz. ábra



158. sz. ábra



159. sz. ábra

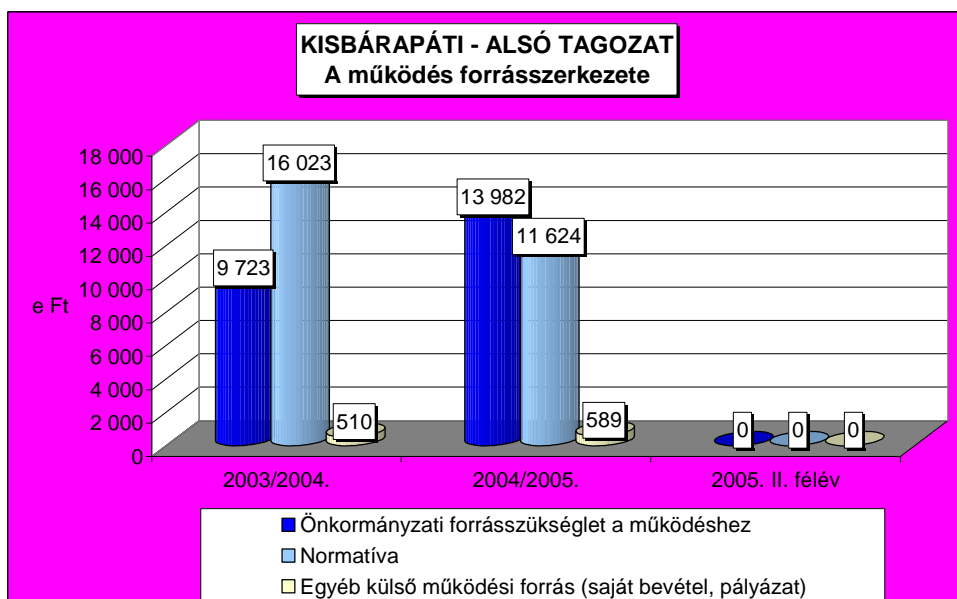


Az iskolában az egy osztályra jutó működési kiadás mértéke a kistérségi átlagnál mérsékeltebb volt. Ennek oka, hogy az integrációt megelőző időszakban a 4 alsó és a 4 felső tagozatos osztályt mindössze 12 pedagógus oktatta, az oktatásnak nem voltak meg a jogszabályban előírt személyi feltételei, így a személyi kiadások lényegesen alacsonyabbak voltak az indokoltnál.

Ennek ellenére – az előző diagramon bemutatott adatok szerint – az egy tanulóra jutó működési kiadás magas volt (magasabb, mint a kistérségi átlag), mivel az egyes osztályok alacsony, mindössze 10-12 fős létszámmal működtek.

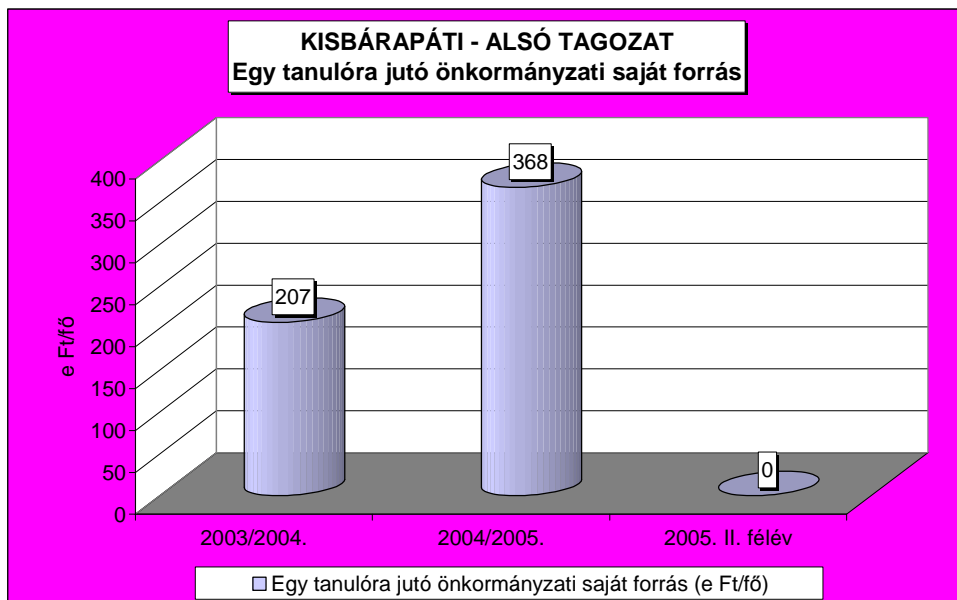
A működés mind szakmai, mind gazdasági szempontból alacsony hatékonyságú volt.

160. sz. ábra



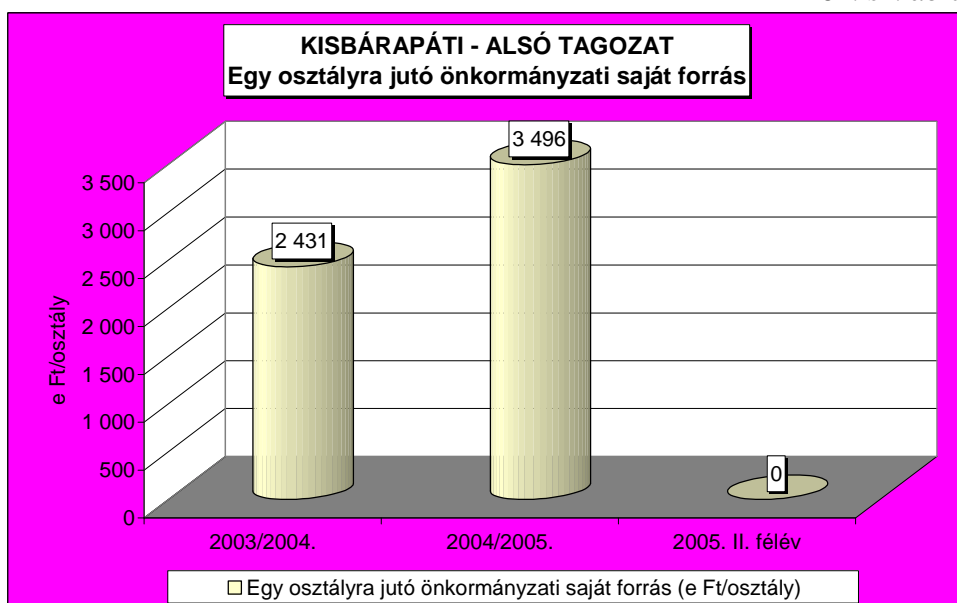
Az alacsony hatékonyságot jelzi, hogy a pedagógus-hiány miatti alacsony működési költségek ellenére a működés igen jelentős önkormányzati saját forrásokat igényelt. A néhány fős tanulólétszámmal működő osztályokra járó normatív támogatási összeg még e mérsékelt kiadásokat sem finanszírozta.

161. sz. ábra



Az előzőek együttes eredményeképpen az elmúlt tanévre egy-egy tanuló oktatása az iskolában már jelentős, 368 e Ft önkormányzati forrást igényelt (a kistérségi átlag e tanévben 213 e Ft volt).

162. sz. ábra



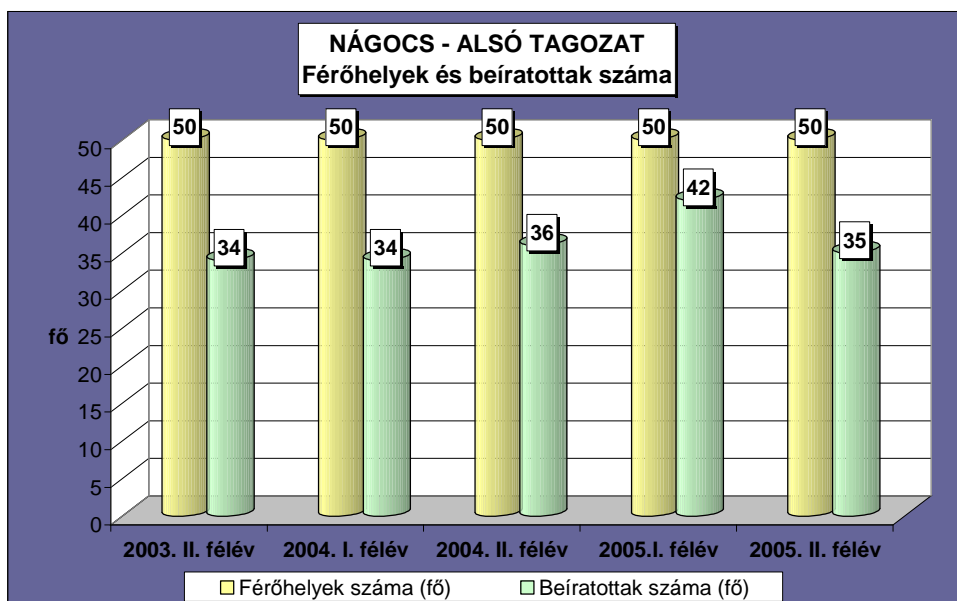
Az egy osztályra jutó önkormányzati forrásszükséglet a 2003/04-es tanévben még mérsékelt volt (a kistérségi átlag 3.664 e Ft/osztály), az elmúlt tanévben azonban már meghaladta az átlagértéket (kistérségi átlag 3.482 e Ft). Az egységköltéseket még a szakmai szempontok rovására sem sikerült alacsony szinten tartani.

Az integráció és az oktatási szerkezet átalakításának indokoltságát mindezek alátámasztják.

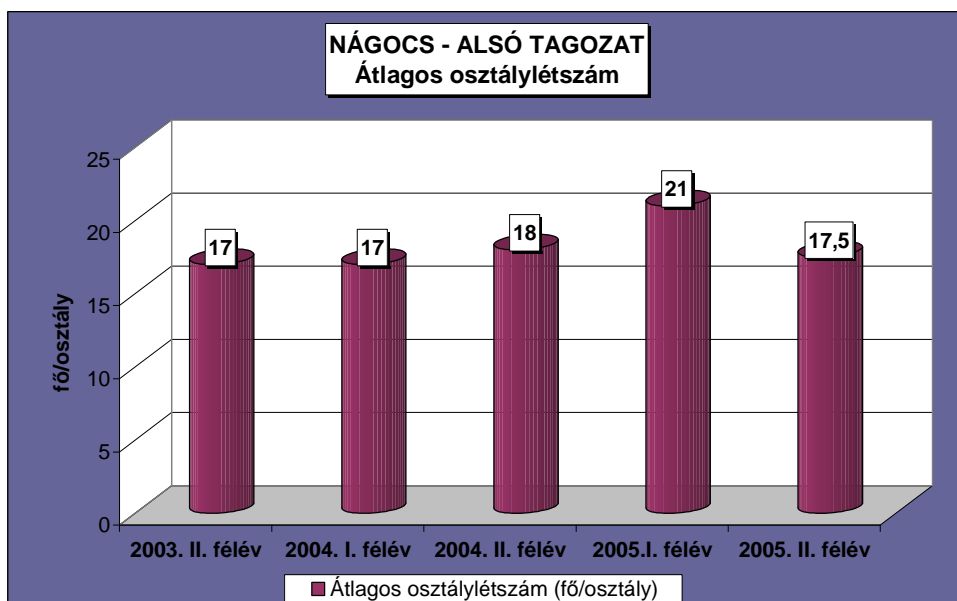
7. Nágocs

7.1. Működési jellemzők

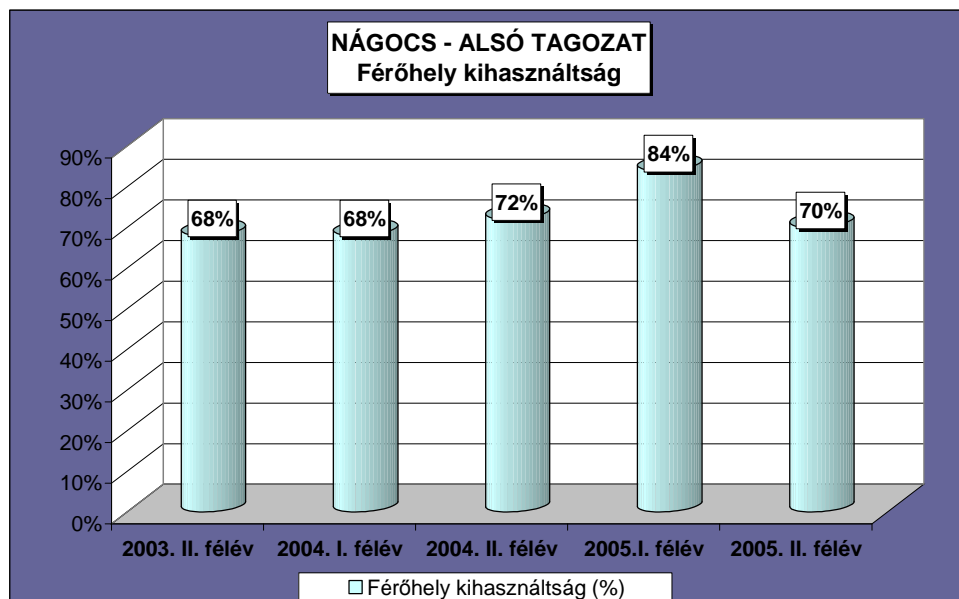
163. sz. ábra



164. sz. ábra



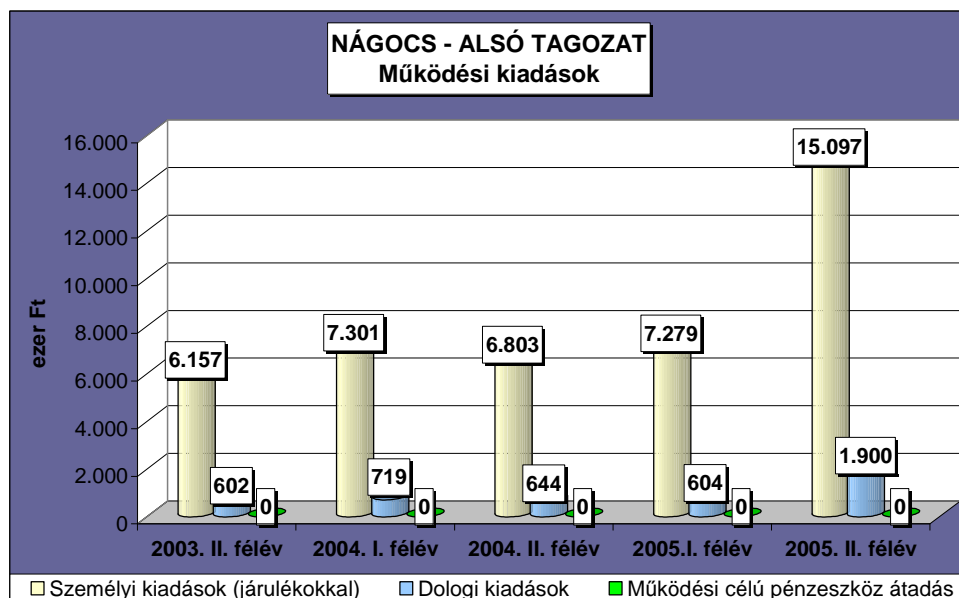
165. sz. ábra



Nágocs iskoláját ez idáig nem érintette az integráció. Iskolájának 2 alsó tagozatos osztályában összevont évfolyamokon folyik az oktatás. Az osztályok átlaglétszáma megfelelő, habár jelen tanévre az elmúlt tanévhez képest az átlaglétszám csökkent. Ennek megfelelően a férőhelykihasználtság is 70%-ra mérséklődött.

7.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

166. sz. ábra



Az alsó tagozat működési költségei 2005. II. félévére jelentősen megnövekedtek. Ennek okai összetettek:

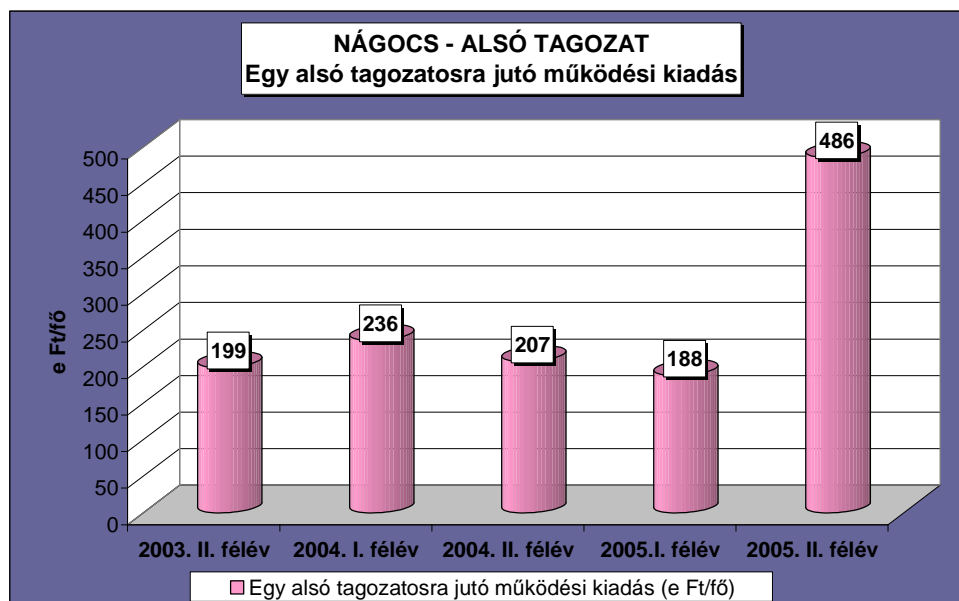
- az intézmény üzemeltetési kiadások az óvoda és az iskola vonatkozásában összevontan jelennek meg. A bevezető fejezetben jeleztük, hogy e kiadásokat az



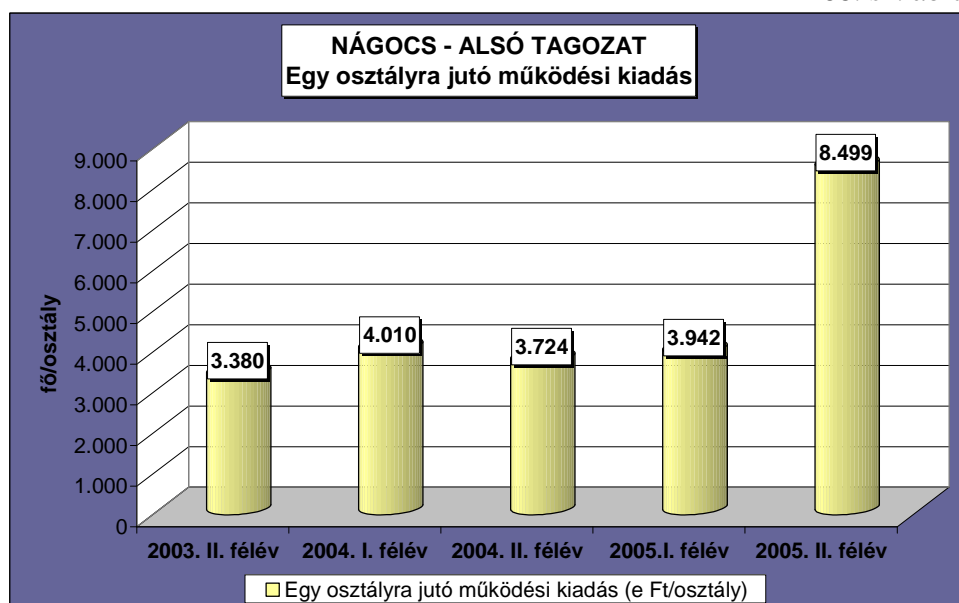
óvodai csoportok illetve az alsó- és felső tagozatos osztályok száma alapján osztjuk fel az intézményegységek között. Mivel Nágocson e tanévben a felső tagozaton 4 osztály helyett már csak 2 működik, és a kapacitások nem csökkentek (a költségek mértéke azonos az előző félévvel), az intézmény fenntartási költségekből arányosan több hárul a változatlanul 2 osztályt működtető alsó tagozatra.

- A kiadások megnövekedésében minden valószínűséggel megjelenik a létszámleépítés egyszeri hatása is (az iskola egészében 2,5 pedagógus álláshelyet és egy kisegítő álláshelyet szüntettek meg).

167. sz. ábra

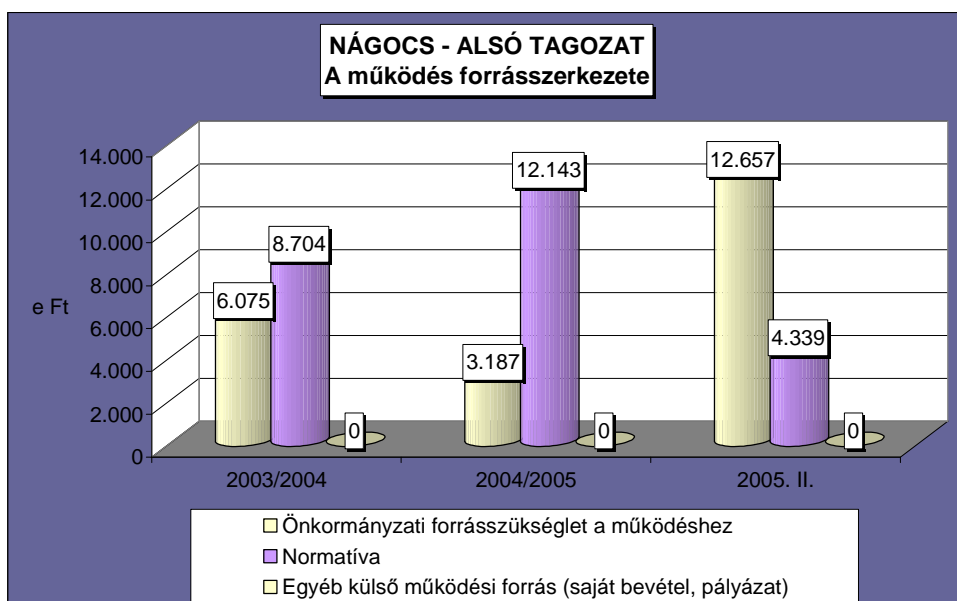


168. sz. ábra



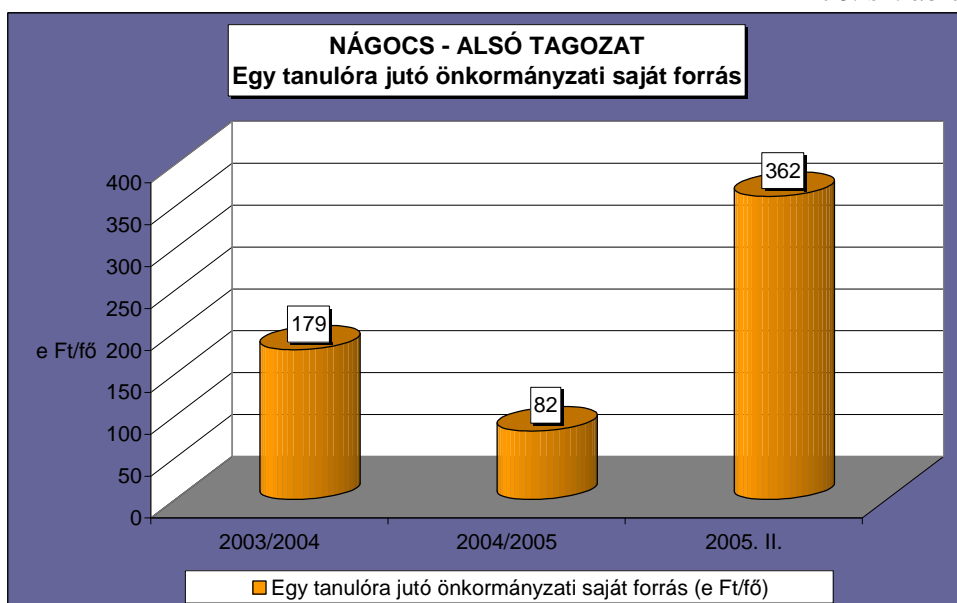
Az előzőekkel összefüggésben növekedett meg az alsó tagozaton az egy tanulóra és egy osztályra jutó kiadások mértéke is.

169. sz. ábra

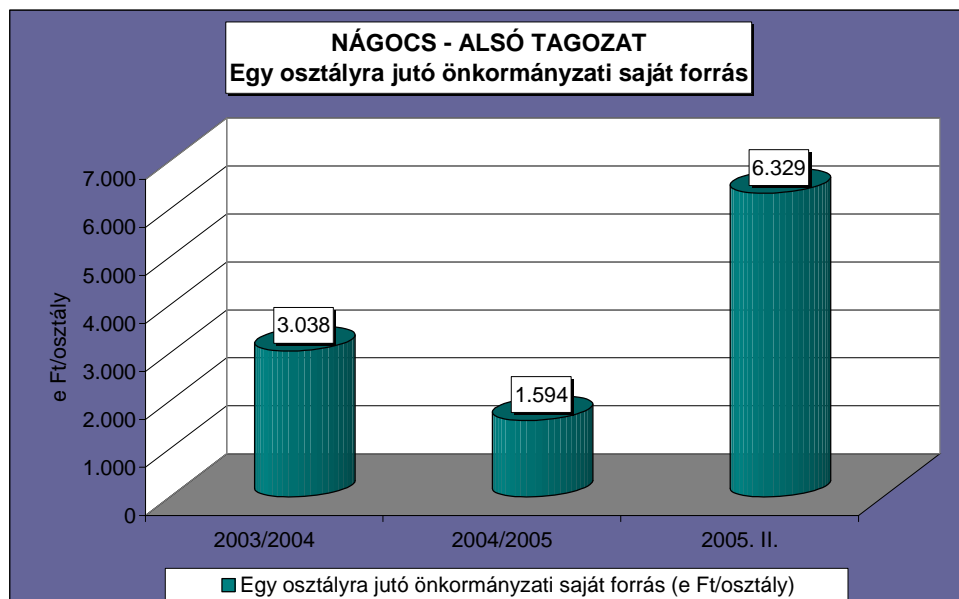


A működést – annak ellenére, hogy az iskola pedagógus-létszáma éppen csak megfelelő a 4 összevont osztály működtetéséhez – jelentős önkormányzati forrásokkal kell megtámogatni. Az alacsony – és a helyi gyermeklétszám miatt nem növelhető – osztálylétszámok miatt a normatíva csak részben nyújt fedezetet a működési kiadásokra. (A jelen tanévi adatok még nem véglegesek, a tanév lezárása után az együttes értékeket érdemes elemezni.)

170. sz. ábra



171. sz. ábra



A fajlagos mutatók jelen tanévi megnövekedett értéke több dolgot jelez:

- a felső tagozatos osztályok számának csökkenése miatt arányaiban nagyobb kiadás hárul az alsó tagozatra;
- az intézményfenntartási kiadások az adatszolgáltatás szerint várhatóan a korábbi szinten alakulnak, ez is jelentősen megterheli a kiadások összegét;
- a megnövekedett értékadatok a létszámleépítés egyszeri terheit is tartalmazzák;
- emellett azonban az önkormányzat terhei konkrétan is növekednek a tanulólétszám csökkenéséből adódó normatíva csökkenés miatt (igaz, nem olyan mértékben, mint ahogy azt a diagram jelzi, mert itt még csak a tanév első felére számított 1/3 arányú normatíva szerepel).

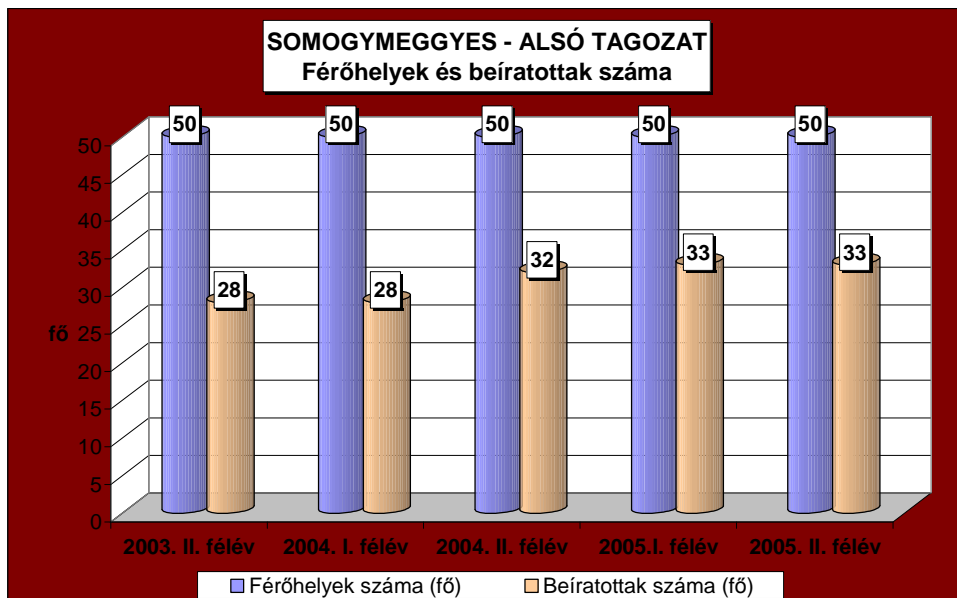
Összességében a kiadások növekedése és a fajlagos mutatók kedvezőtlen irányú változása figyelhető meg. Az integráció továbbfejlesztése során a nágocsi iskola helyzetének újragondolását is javasoljuk.



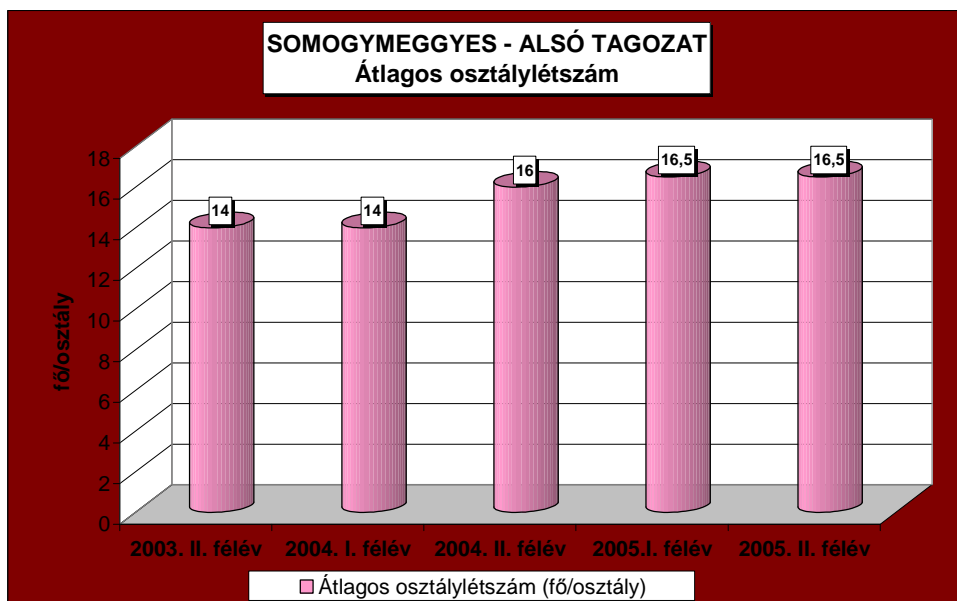
8. Somogy megyes

8.1. Működési jellemzők

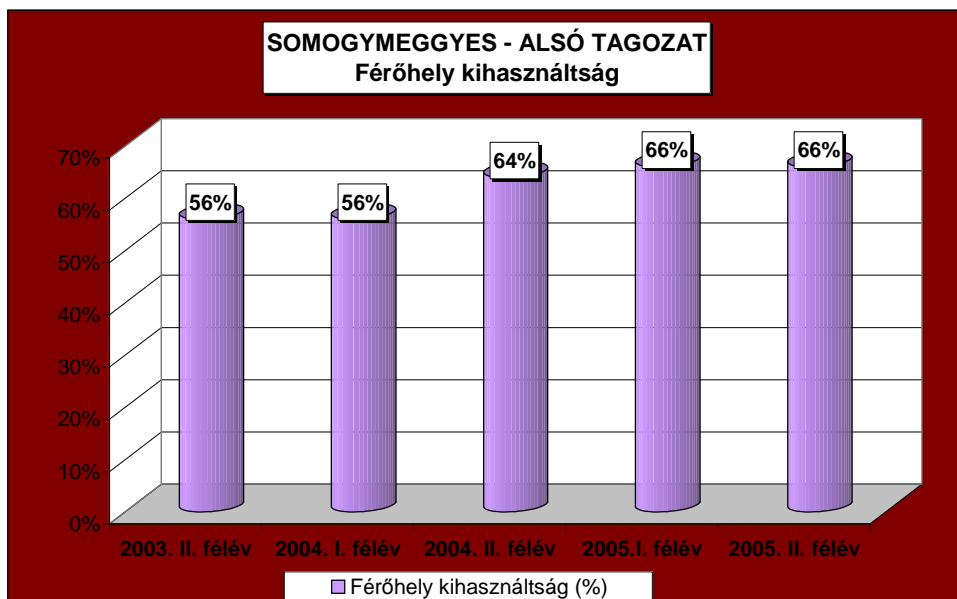
172. sz. ábra



173. sz. ábra



174. sz. ábra

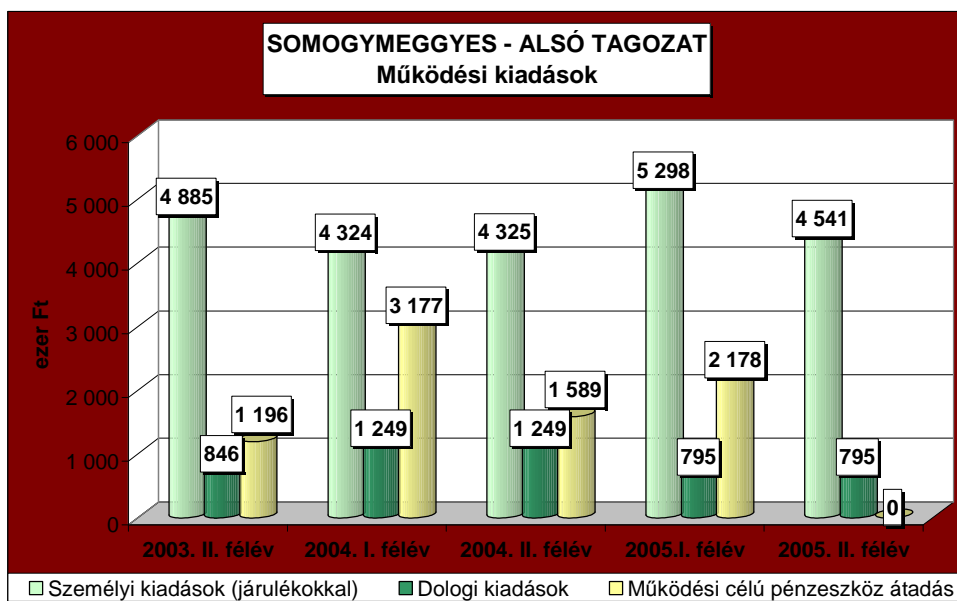


Somogymeggyesen 1-4. évfolyamon 2 összevont osztály működik. (Jelen tanévre az integráció keretében az iskola az óvodával közös igazgatásúvá vált.)

A két osztályba jelenleg 33 gyermek jár, az átlagos osztálylétszám és a férőhely-kihasználtság az elmúlt tanévekhez képest némileg növekedett.

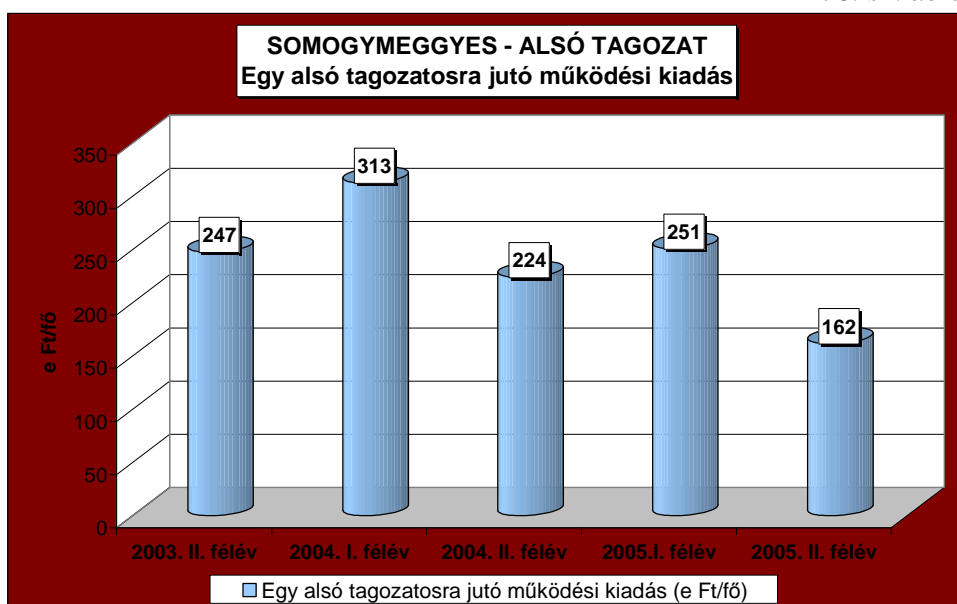
8.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

175. sz. ábra



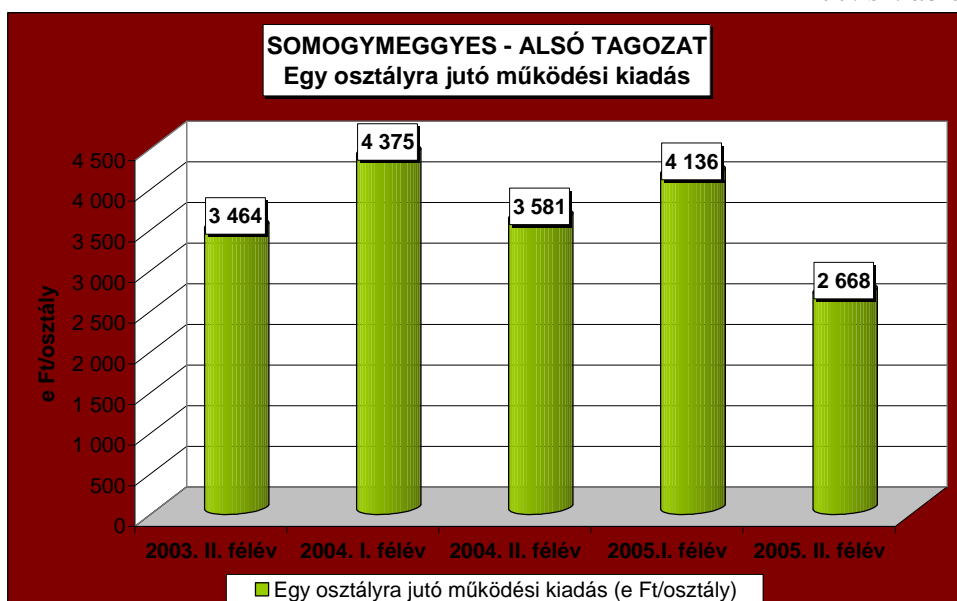
Az iskola a szakmailag szükséges minimális létszámmal (4 pedagógus, 0,5-0,5 álláshelyen gazdasági ügyintéző és takarító tartozik az iskola állományába). E létszám személyi kiadásai kapcsán az egyes félévekben 4-5 millió Ft közötti személyi kiadás jelentkezik. Ehhez szerény mértékű dologi kiadás járul. Az iskola költség szerkezetében működési célú pénzeszköz átadás is megjelenik, ami valójában nem az alsó tagozatos oktatást, hanem a Tabon ellátott felső tagozatosok oktatásához való hozzájárulást jelenti.

176. sz. ábra



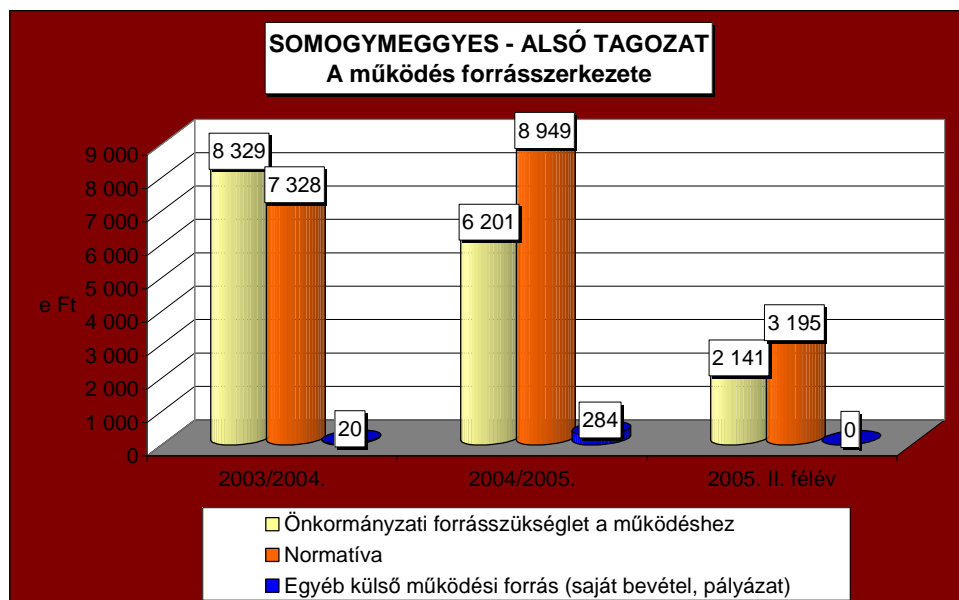
Az előzőekben leírtak szerint a kiadási adatokat érdemes korrigálni, csökkenteni a felső tagozatos oktatást „illető” összegekkel. E korrekció után a diagramban megjelenített, egy tanulóra jutó kiadás mérséklődik, az egyes félévekben 162-205 e Ft közötti értéket mutat. Ez minden időszakban lényegesen alacsonyabb érték a kistérségi átlagnál.

177. sz. ábra



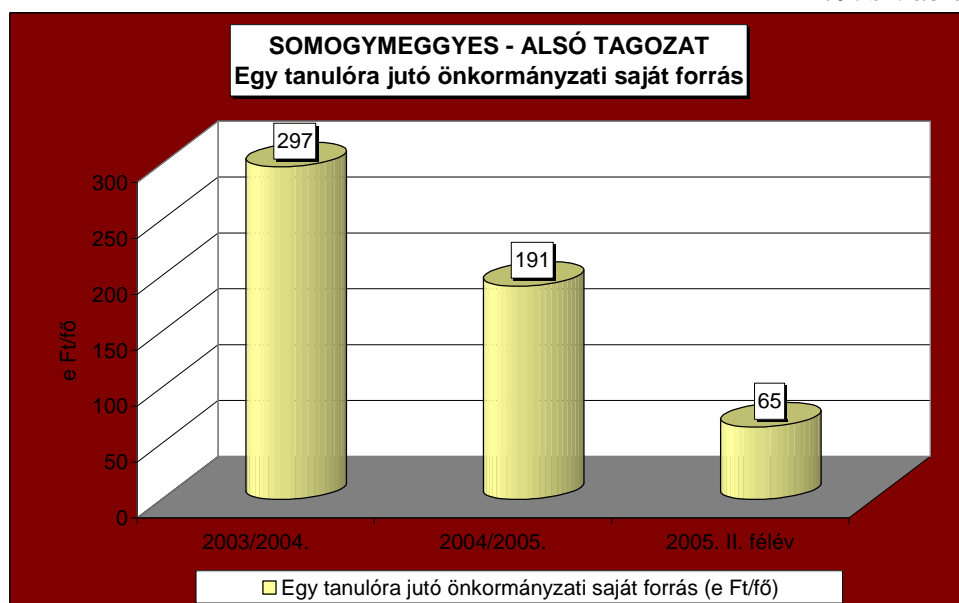
Az előzőekben jelzett korrekciót elvégezve, az egy osztályra jutó működési kiadás összege 2,7-3 millió Ft közötti érték az egyes időszakokban. Ez szintén nagyon alacsony érték, lényegesen elmarad a kistérségi átlagtól.

178. sz. ábra



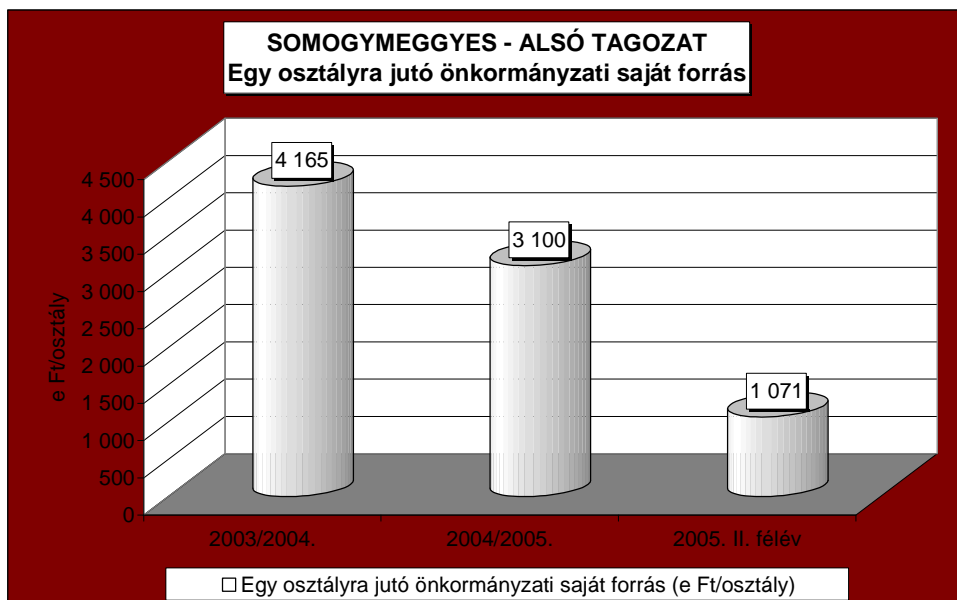
A szerény működési kiadások ellenére az önkormányzat számára jelentős terheket jelent az iskola fenntartása. Az elmúlt tanévek során 7,3 illetve 6,2 millió Ft-tal kellett a normatíva összegét „kipótolni”. Ennek egy része a felső tagozatos oktatást illette (pénzeszköz-átadás). Az alsó tagozat fenntartása a 2003/04-es tanévben 4,4 millió, az elmúlt tanévben pedig 3,8 millió Ft önkormányzati forrást igényelt.

179. sz. ábra



A diagramon feltüntetett adatok is tartalmazzák a felső tagozatos működéshez való hozzájárulást. A korrekció elvégzése után az alsó tagozatot „illető”, egy tanulóra jutó önkormányzati forrás összege az elmúlt 2 tanévben 156 illetve 116 e Ft. Ez igen szerény mérték, messze elmarad a kistérség átlagától.

180. sz. ábra

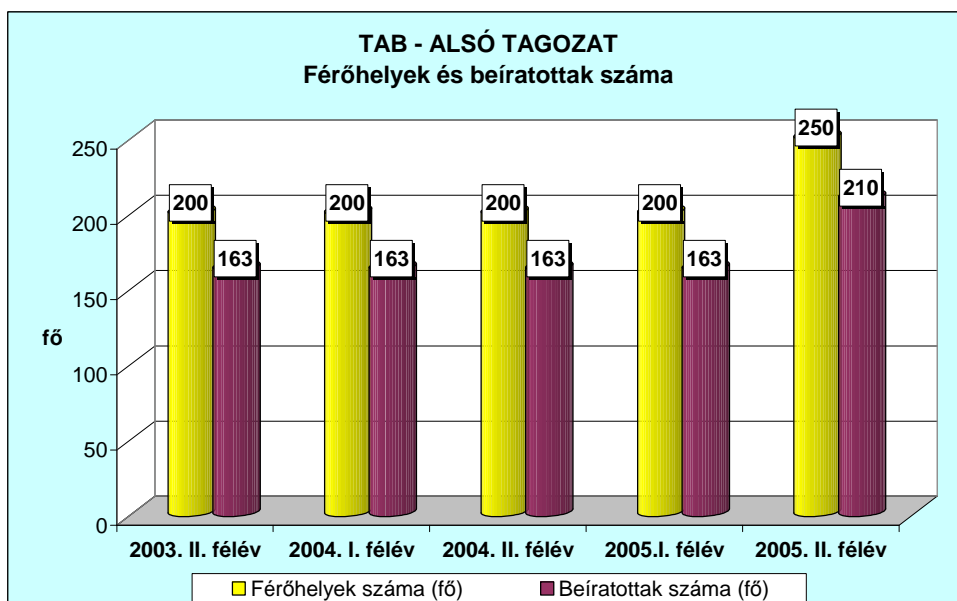


A pénzeszköz átadás nélkül számított érték alapján az egy osztályra jutó önkormányzati forrás összege a 2003/04-es tanévben 2,2 , az elmúlt tanévben pedig 1,9 millió Ft volt.

9. Tab

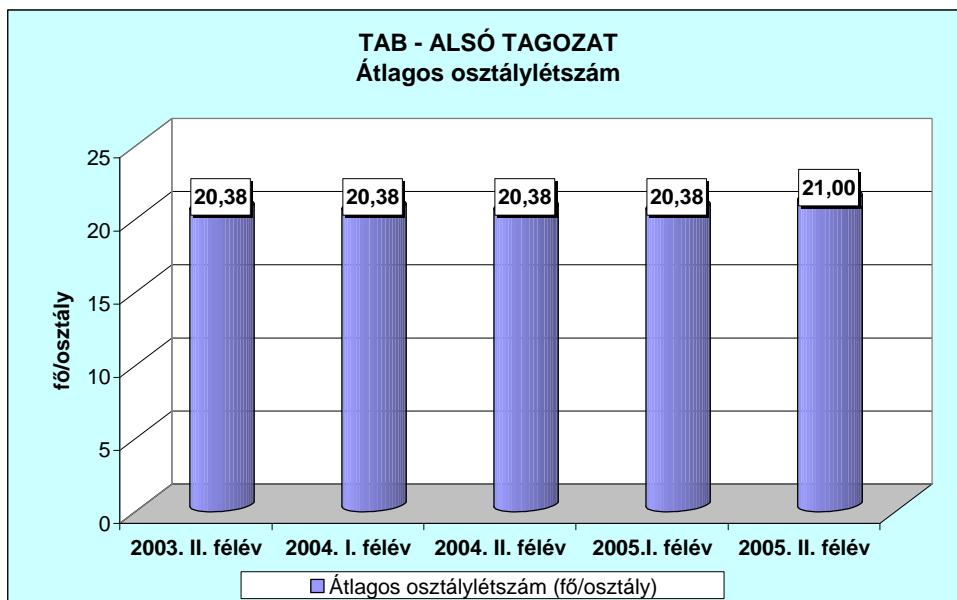
9.1. Működési jellemzők

181. sz. ábra



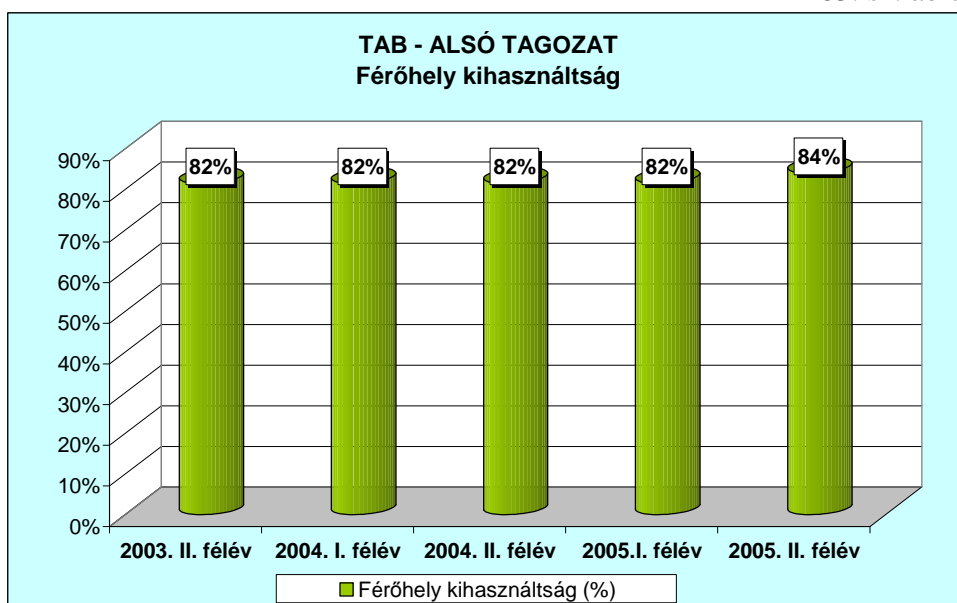
A modellkísérlet egyik elemeként Bábonymegyer iskolája jelen tanévtől a tabi iskola tagintézményévé vált. Az integrált intézmény férőhely-száma 250-re, tanulóinak száma 210-re, az osztályok száma 10-re növekedett.

182. sz. ábra



Az átlagos osztálylétszám kiegyensúlyozott, stabil képet mutat. Minden időszakban meghaladja a közoktatási törvényben előírt átlagos létszámot (holott a kistérségekre vonatkozó jogszabályok ennél „megengedőbb” létszámhatárokat írnak elő).

183. sz. ábra

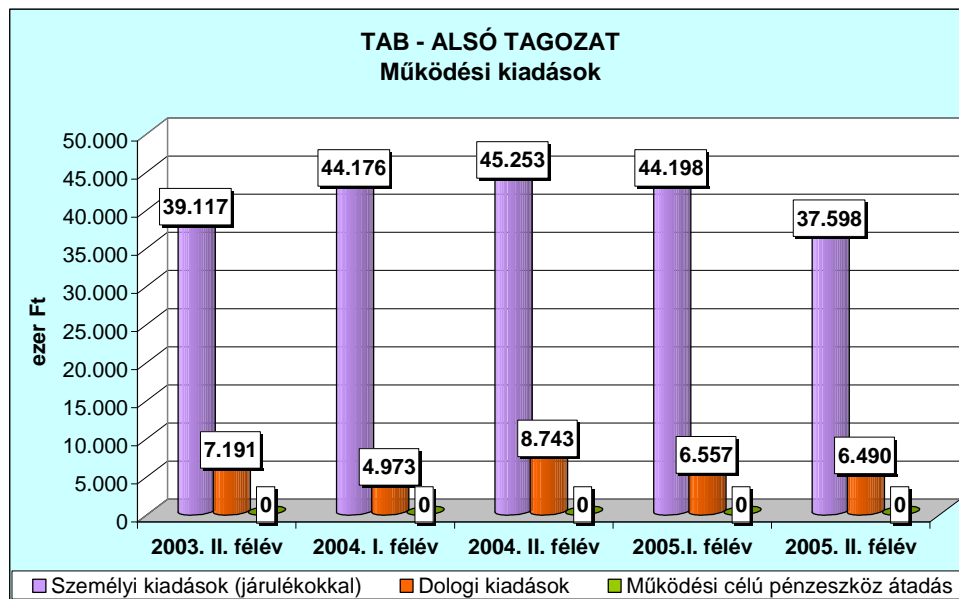


A férőhely-kihasználtság minden időszakban 80% feletti.

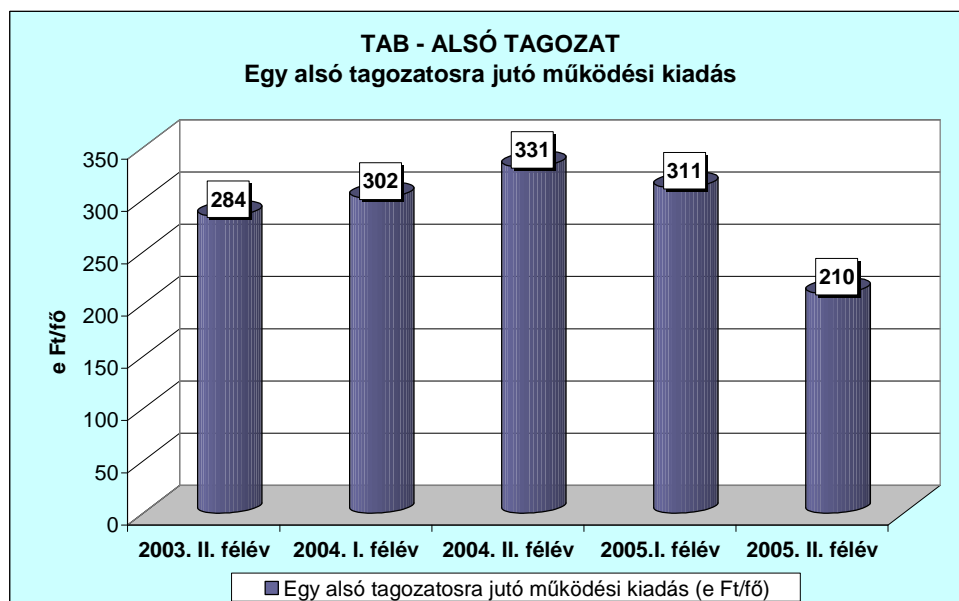


9.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

184. sz. ábra



185. sz. ábra



A tabi iskola egy tanulóra jutó működési költségei a kistérségi átlagot meghaladják.

Ez természetesen következik abból, hogy:

- a 10 alsó tagozatos osztályt ellátó pedagógusok – arányosított – létszáma 21,7 fő, ideálisnak mondható, pedagógus létszámhiány nincs;
- az iskola költségvetésében szerepel a Pedagógiai Szakszolgálat és a Nevelési Tanácsadó 5 fős létszáma, amelyek jelen tanév kezdetéig szakfeladat szinten és szervezetileg sem nem különültek el (a Pedagógiai Szakszolgálat előírás szerinti létrehozása is a modellkísérlet keretében történt meg);

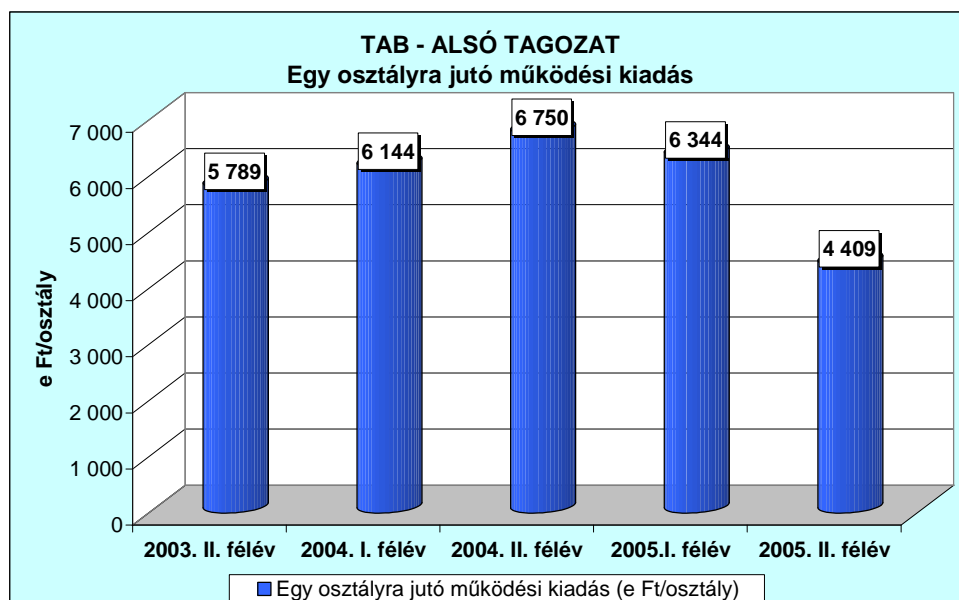


- az iskola a szakszerű ellátás érdekében nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottakat is foglalkoztat (gyermekvédelmi felelős, gyógypedagógiai asszisztens), amire a kistársulás iskoláinak egyikében sincs lehetőség.

Mindez költségnövelő tényező. Így a tabi iskola fajlagos költségei magasabbak a kistérségi átlagnál, de helyesebb úgy fogalmazni, hogy a kistérség többi iskolájának – forrás hiányában – nincs lehetősége az itt felsorolt, oktatás-szakmai szempontból szükséges feltételeket biztosítani. Az egy, vagy csupán néhány osztályt működtető kistélepedéseken ez nem is lehetséges.

A modellkísérlet keretében éppen ezért kiemelt jelentőségű a szolgáltatások koncentrált megszervezése, jelen esetben a Pedagógiai Szakszolgálat a kistérség 24 települése számára nyújtja szolgáltatásait.

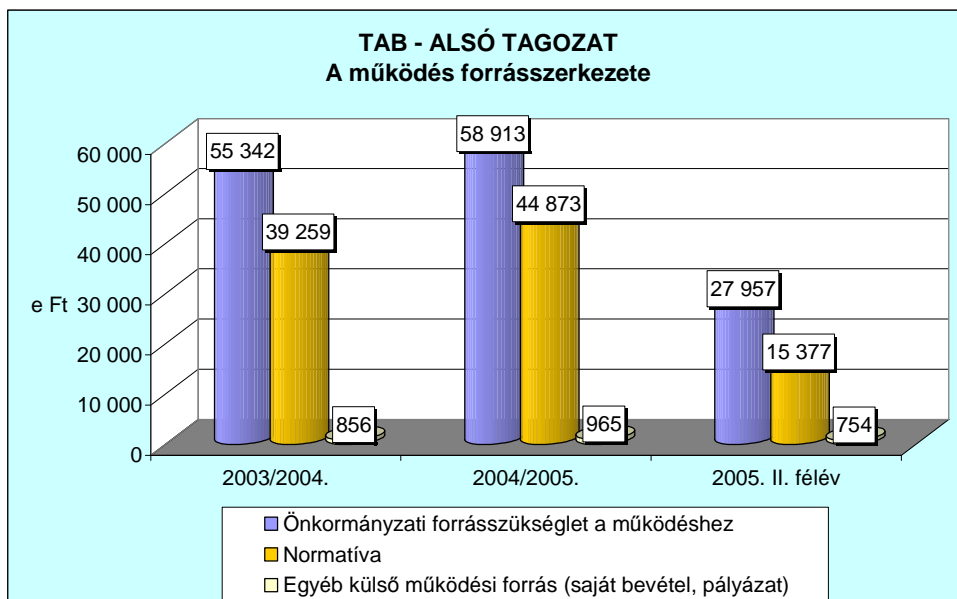
186. sz. ábra



Az előbb leírt okokból az egy osztályra jutó működési kiadások is magasabbak a kistérségi átlagnál. Jelen tanévben azonban lényeges csökkenést mutatnak az értékek. Valószínűsítjük, hogy ez – az adatszolgáltatás idején még csak prognosztizált – érték a modellkísérlet keretében létrehozott, „tisztább” struktúra következménye. Az iskolai szakfeladatok most már nem szerepelnek a Pedagógiai Szakszolgálat költségei.

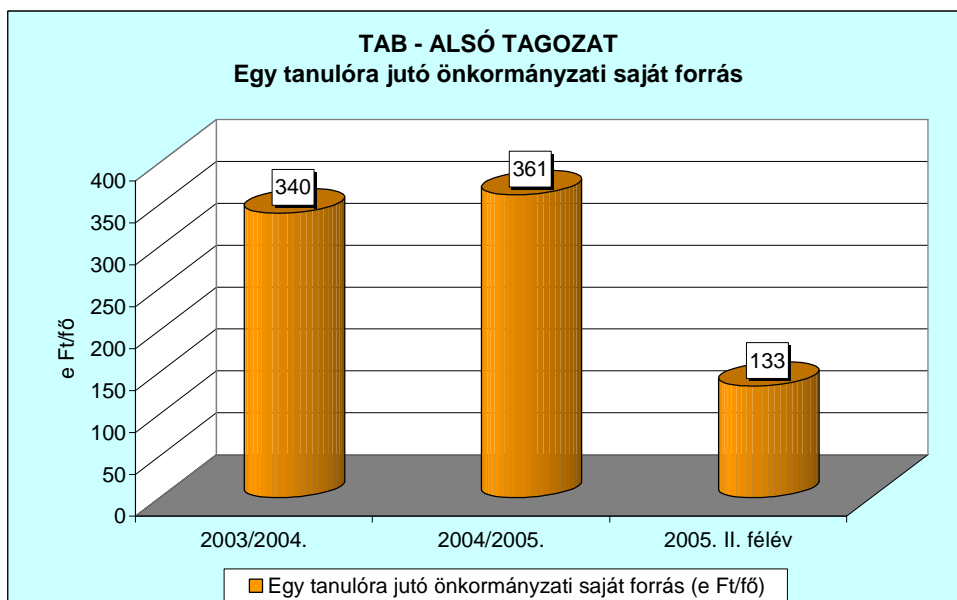


187. sz. ábra

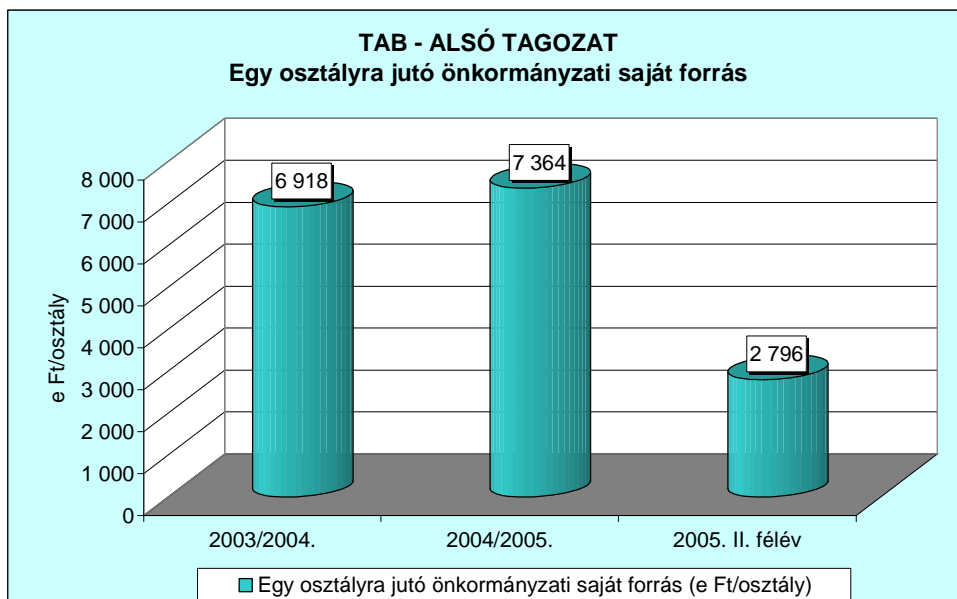


Az alsó tagozat működését hozzávetőleg 40-60%-ban finanszírozza meg a normatíva és az önkormányzati saját forrás. A magas osztálylétszámokkal működő iskola viszonylag jelentős normatív forrásokat vehet igénybe, a szakszerű oktatás többletköltségei azonban jelentős helyi forrásokat is igényelnek.

188. sz. ábra



189. sz. ábra



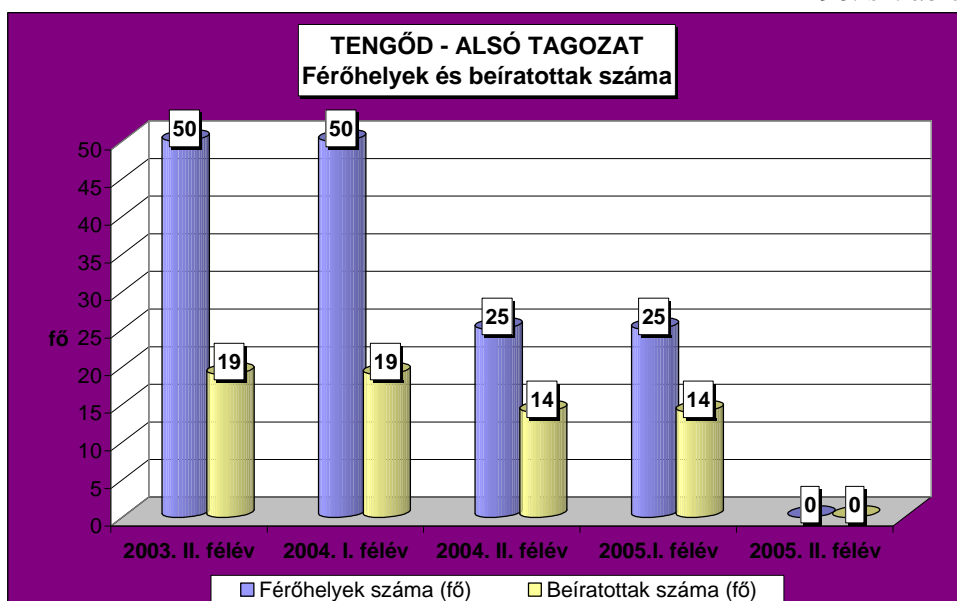
Az egy tanulóra illetve egy osztályra jutó fajlagos értékek is a kistérség egészének átlagánál magasabb önkormányzati terheket jelentenek. Itt azonban ismét megemlítjük, hogy az iskola költségvetését olyan kiadási elemek is terhelték, amelyek jelen tanévtől külön szakfeladaton szerepelnek.

A 2005. II. félévi adatokat a költségvetési beszámoló elkészülte után érdemes ismét felülvizsgálni. Amennyiben a prognosztizált adatok helyesek, a tabi iskola egy tanulóra illetve egy osztályra eső önkormányzati forrás-szükséglete is a kistérségi átlag alá csökkent (a kistérségi átlag 173 e Ft/tanuló, illetve 2999 e Ft/osztály).

10. Tengőd

10.1. Működési jellemzők

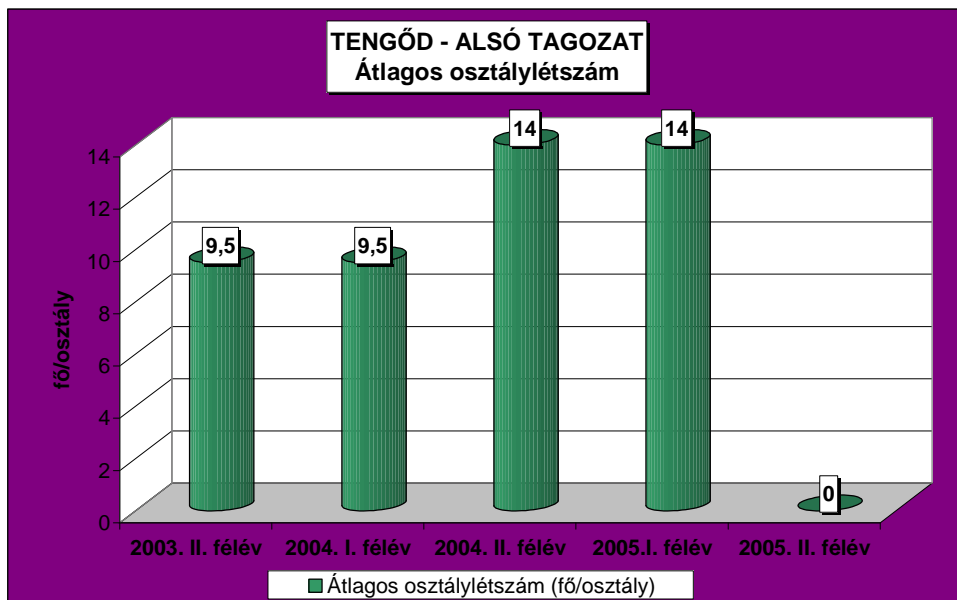
190. sz. ábra



A tengődi iskolában az elmúlt években a racionalizálás keretében több intézkedés történt:

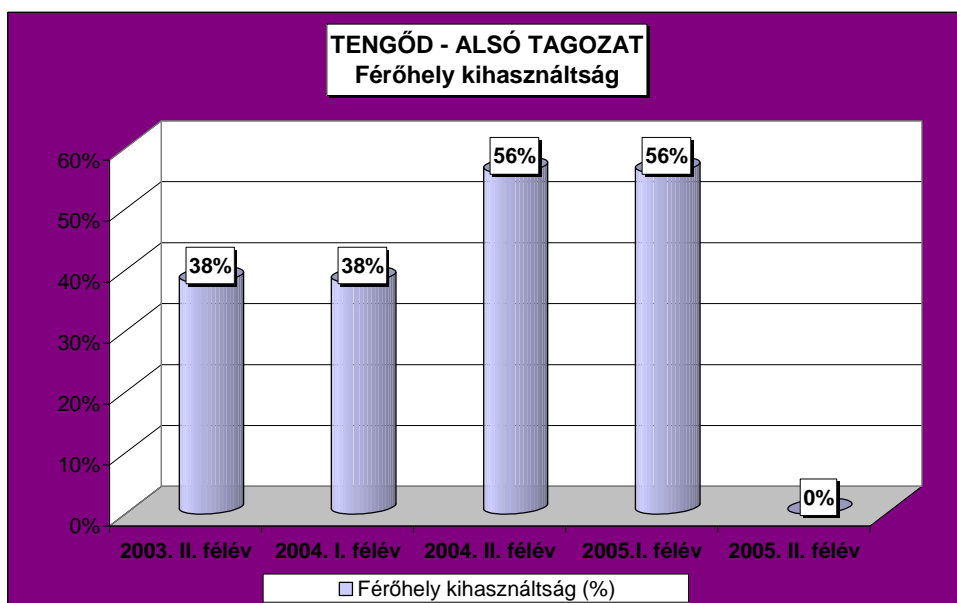
- a 2004/05-ös tanévtől felső tagozatos diákjainak oktatása Tabon történik;
- az alsó tagozatosok csökkenő létszáma miatt a korábbi 2 osztály helyett ugyanezen időszaktól már csak egy összevont osztály működik;
- az 1 osztályos iskola jelen tanévtől a kányai iskola tagintézménye lett.

191. sz. ábra



Az osztályösszevonásból következően az elmúlt tanévre az átlagos osztálylétszám megnövekedett, de még így is csak 14 főt ért el. Jelenleg a tagintézmény osztályában mindössze 11 tanulót foglalkoztatnak.

192. sz. ábra

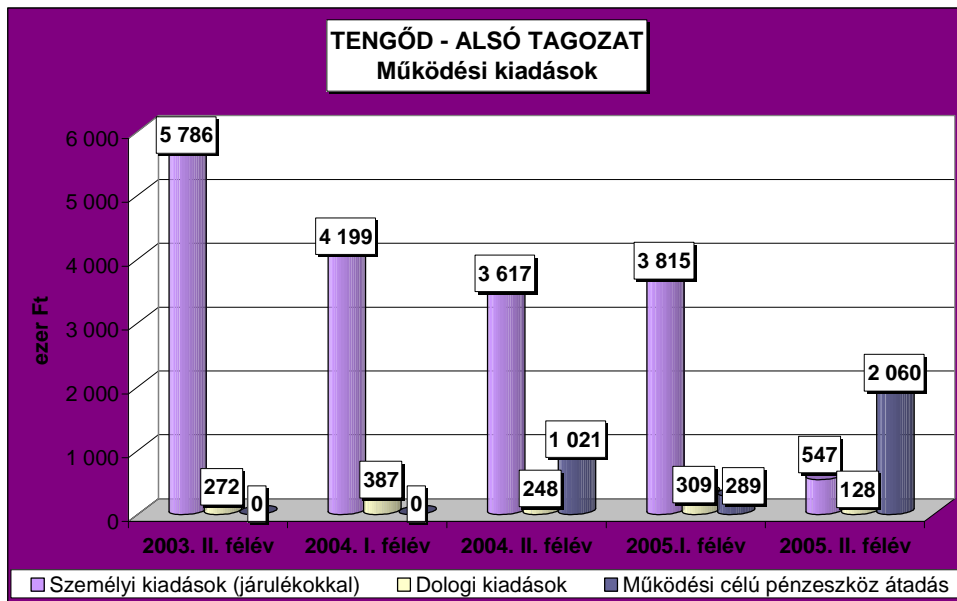


A férőhely-kihasználtság a férőhelycsökkentést követően is csak 56%-os volt, (jelenleg már 50% alatti).

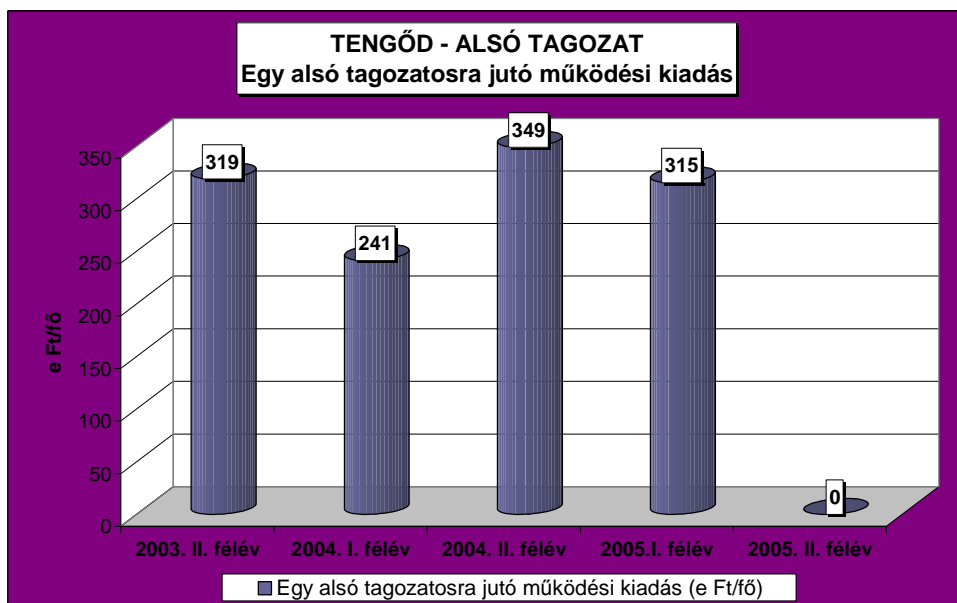


10.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

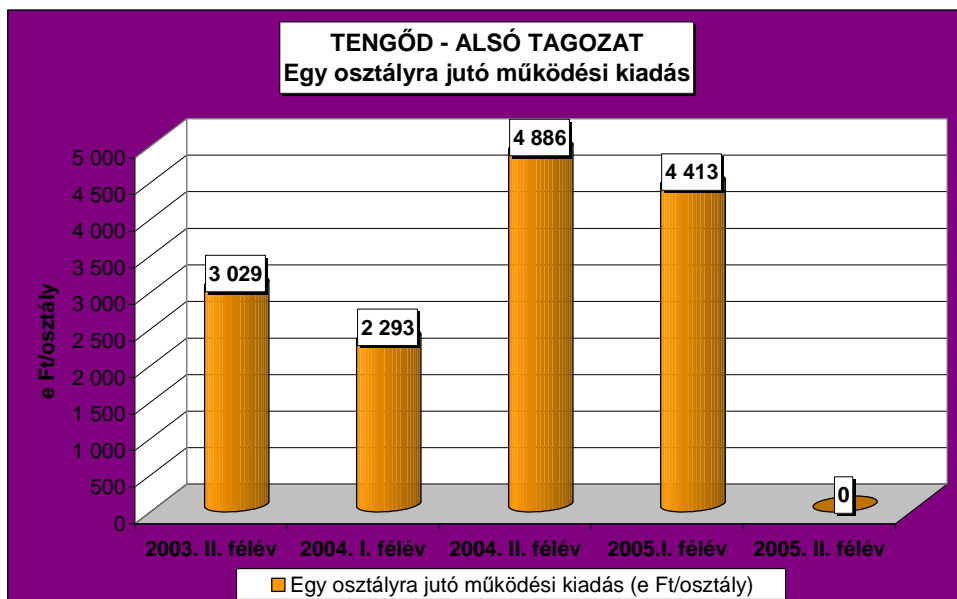
193. sz. ábra



194. sz. ábra

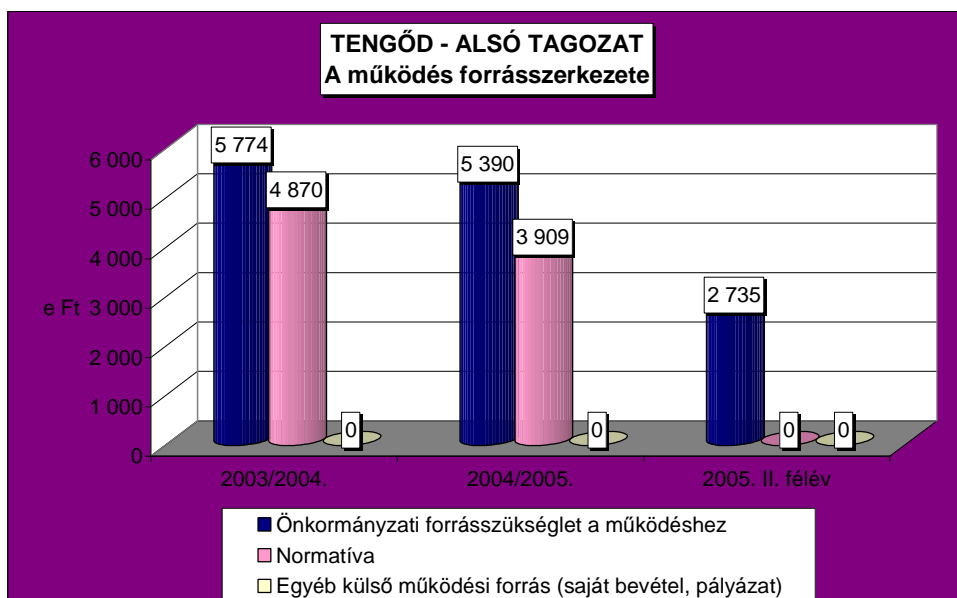


195. sz. ábra



A működési kiadások mind egy tanulóra, mind pedig egy osztályra vetített értékei meghaladták a kistérségi átlagot.

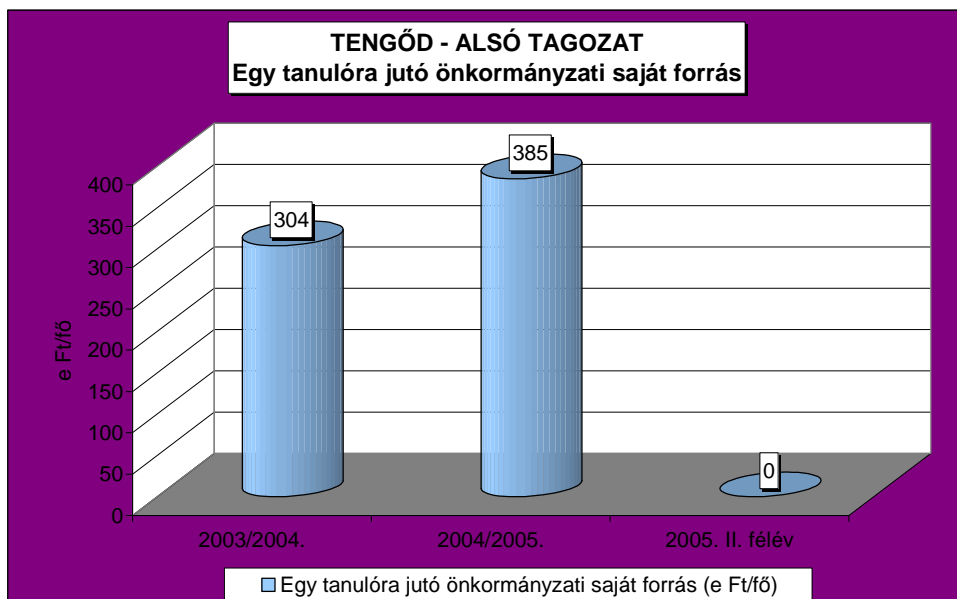
196. sz. ábra



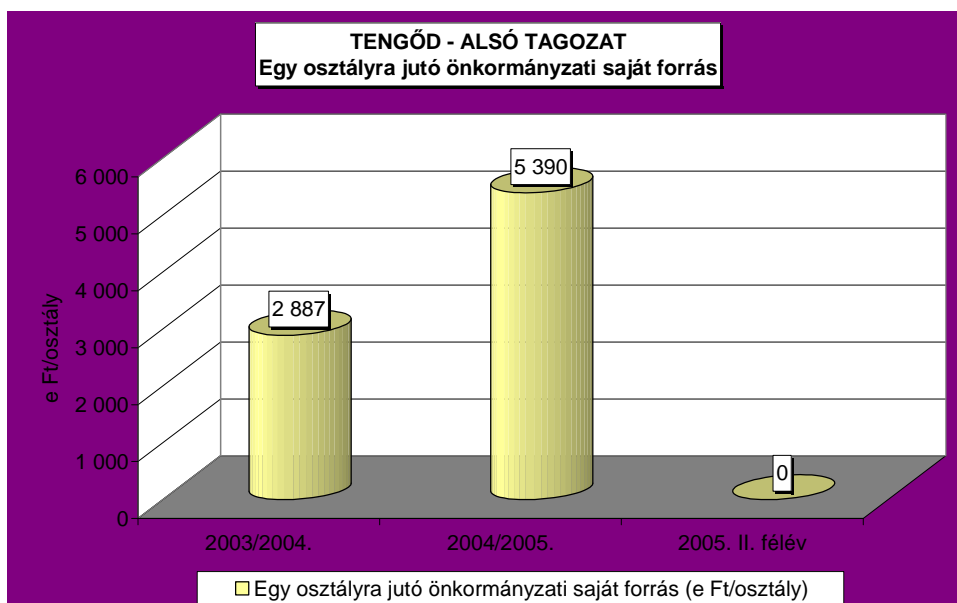
E viszonylag magas kiadásoknak több mint 50%-át önkormányzati forrásból kellett biztosítani, hiszen az alacsony tanulólétszámra igényelhető normatíva összege nem fedezte a kiadásokat. (Korrekciós tényezőként azonban megjegyezzük, hogy az önkormányzati forrásokból az elmúlt tanévben 1,3 millió Ft, jelen tanév első félévében 2,3 millió Ft a felső tagozatosok után Tabnak térített pénzeszköz átadást takarja.)



197. sz. ábra



198. sz. ábra



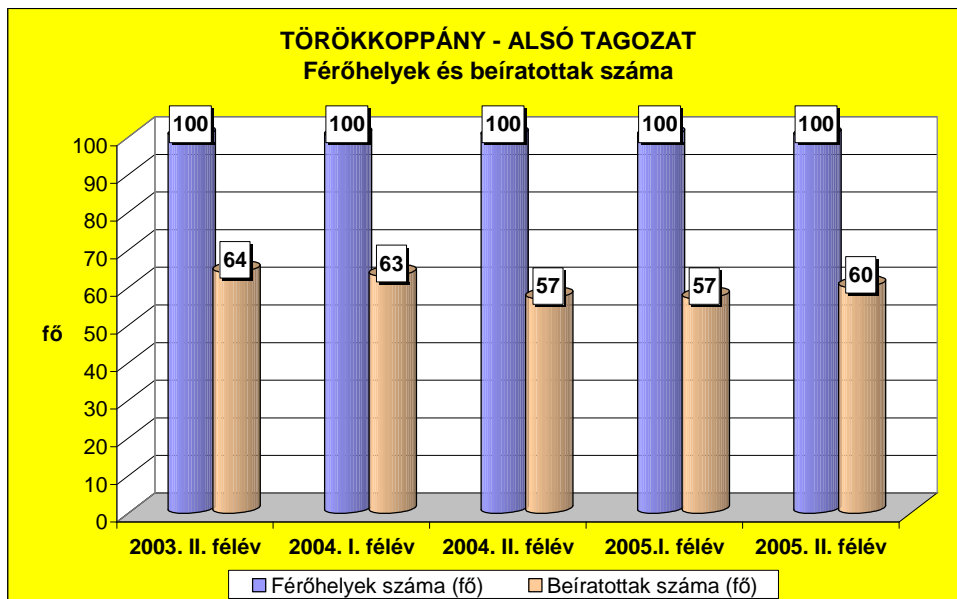
Az egy osztályra jutó önkormányzati forrásszükséglet 2003/04-es tanévben 2,9 millió Ft volt, ami az elmúlt tanévre – a pénzeszköz átadás 1,3 millió Ft-os összegével korigálva is – 4 millió Ft-ot mutat. Ez azonban nem jelent valódi kiadásnövekedést, csupán a vetítési alap változott meg 2 osztályról 1 osztályra. Valójában a felső tagozat Tabra kerülésével és az osztályösszevonással az önkormányzat terhei mérséklődtek. A 2003/04. évi működés alsó tagozatra eső kiadásai még 5,8 millió Ft önkormányzati forrást igényeltek (ezen felül forrásokat igényelt a felső tagozat működtetése is). Az elmúlt tanévben az önkormányzat terhei a Tabnak átadott összeggel együtt is 5,4 millió Ft-ra mérséklődtek.



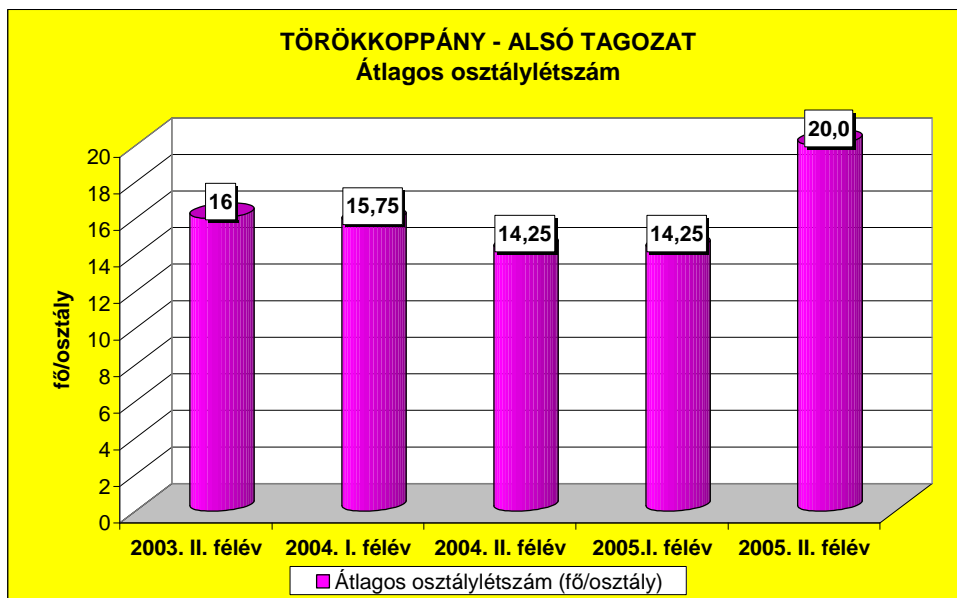
11. Törökkoppány

11.1. Működési jellemzők

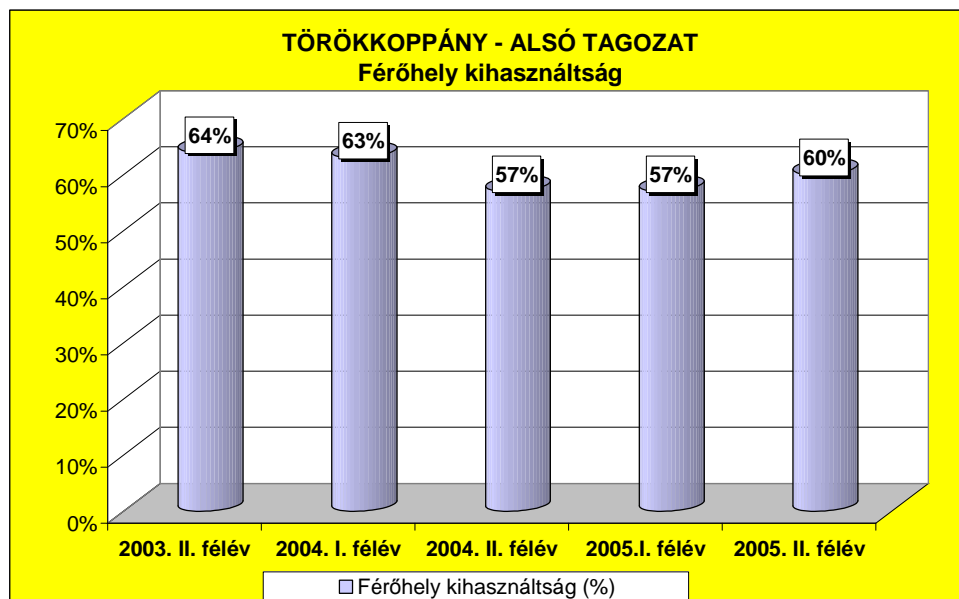
199. sz. ábra



200. sz. ábra



201. sz. ábra

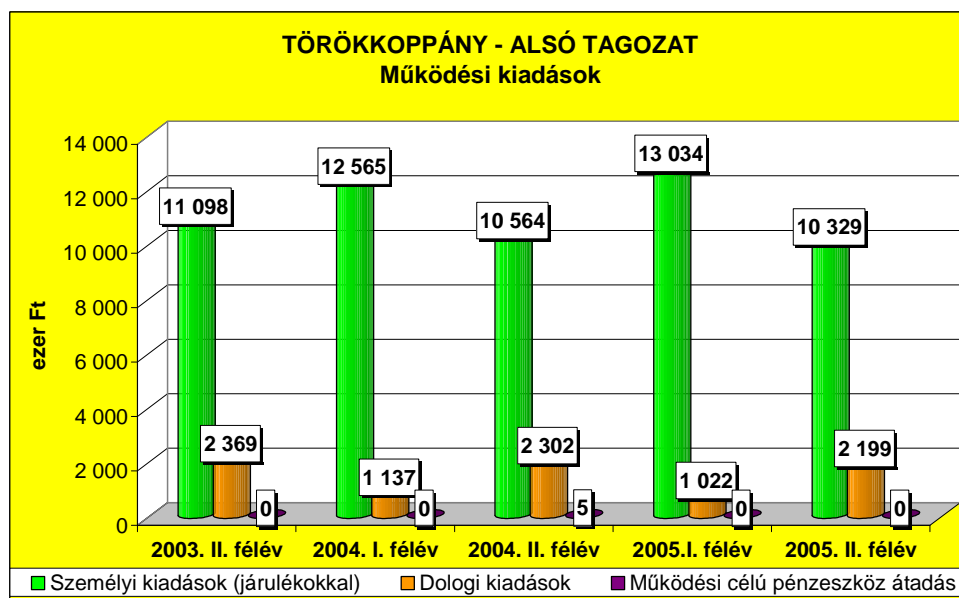


A törökkoppányi iskola az elmúlt tanévig 4 alsó és 4 felső tagozatos osztályt működtetett. Jelen tanévben alsó tagozaton 3 osztály működik, az 1-2. évfolyamon összevont, a 3. és 4. évfolyamon osztott oktatás keretében. Az osztályösszevonás következtében szinte változatlan tanulólétszám mellett az alsó tagozaton az átlagos osztálylétszám 14-15 főről 20 főre emelkedett.

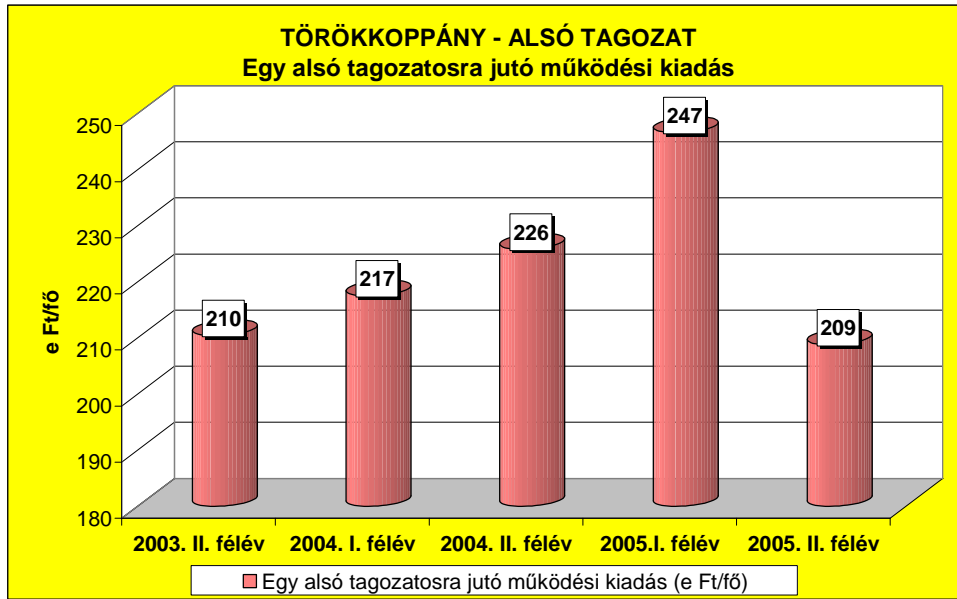
Az iskolának jelentős szabad kapacitásai vannak, a 60 tanulót 100 férőhelyen foglalkoztatja, így a kapacitás-kihasználtság csupán 60%-os.

11.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

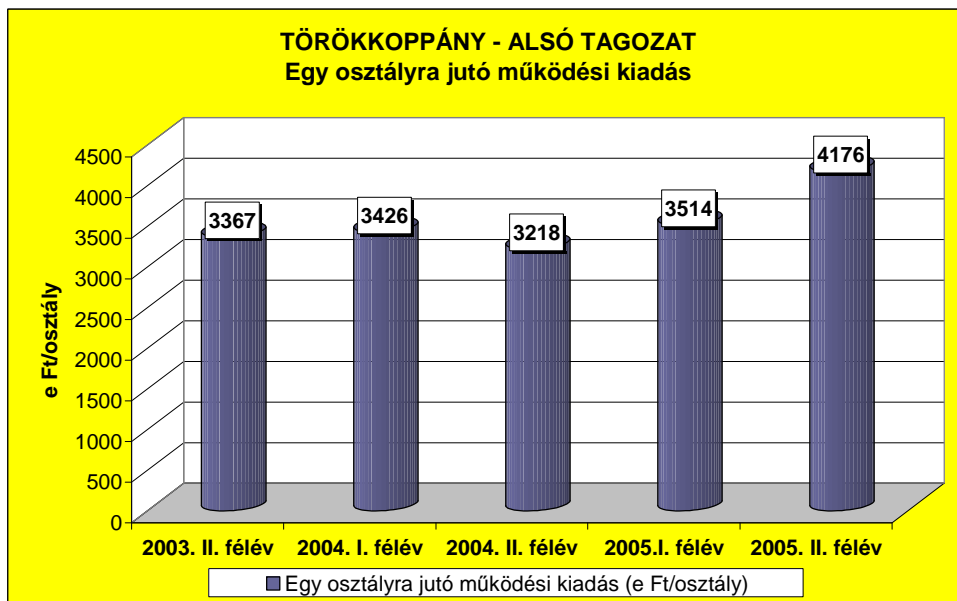
202. sz. ábra



203. sz. ábra



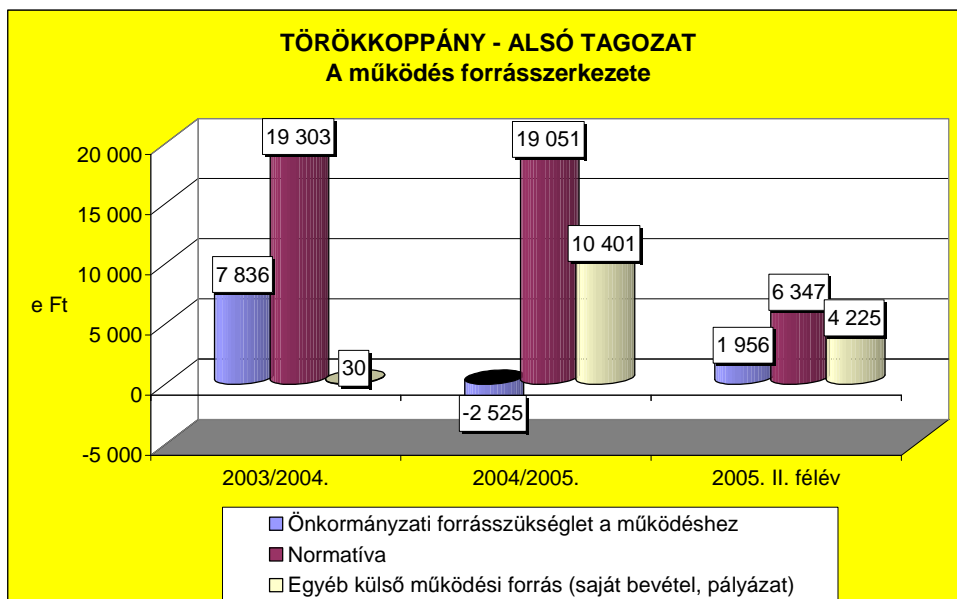
204. sz. ábra



Az iskolában mind az egy tanulóra, mind az egy osztályra vetített működési kiadások összege alacsonyabb a kistérségi átlagnál.

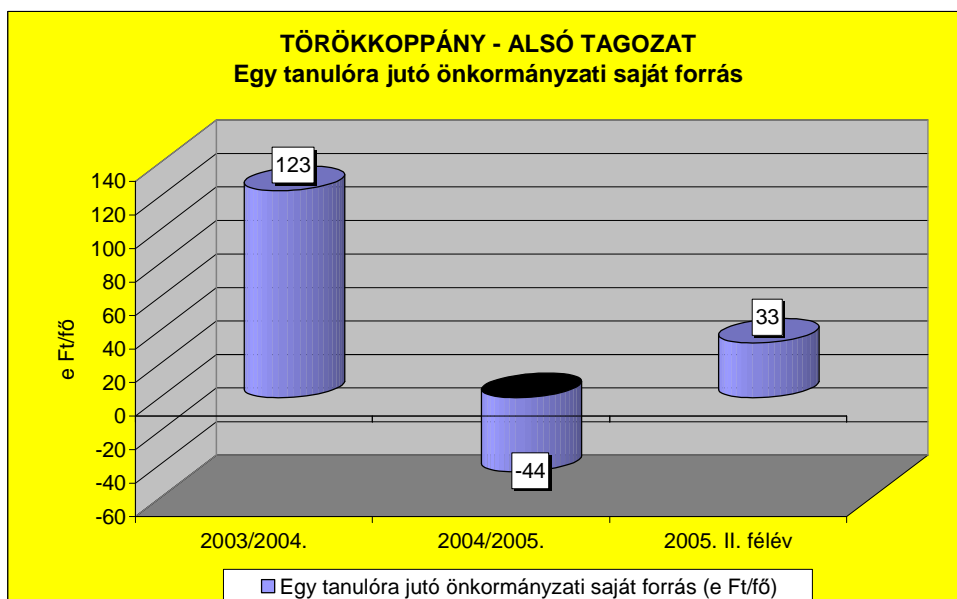


205. sz. ábra

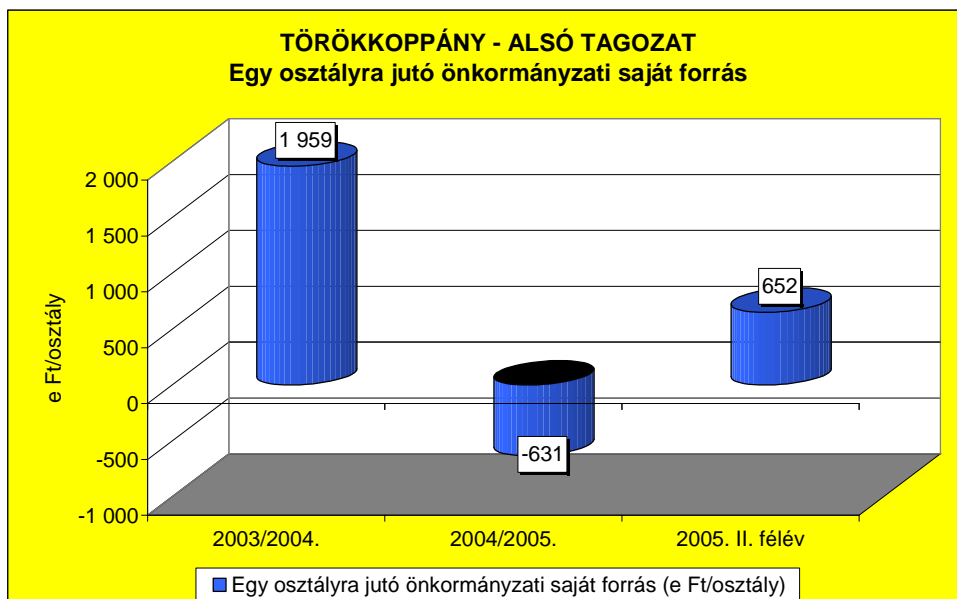


A működés jelentős részét a központi normatíva finanszírozza. Ezt az elmúlt és a jelenlegi tanévben jelentős pályázati források egészítették ki. Így az elmúlt tanévben a működés nem igényelt önkormányzati forrásokat (a feladaton 2,5 millió Ft maradvány képződött), és valószínűsíthetően jelen tanévben is hasonló lesz a pénzügyi helyzet (a 2005. II. félévi normatív összeg még csak a teljes tanévre járó összeg 1/3-át mutatja, így változatlan működési feltételek mellett a tanév végére az arányok az önkormányzat „javára” módosulnak).

206. sz. ábra



207. sz. ábra

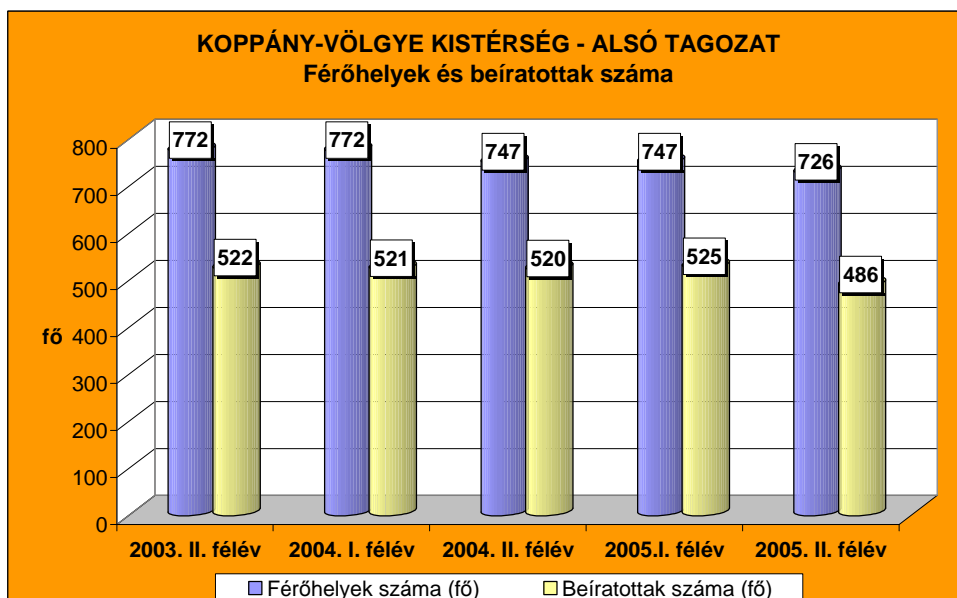


A fajlagos mutatók is messze kedvezőbbek a kistérségi átlagnál. Ez felhívja a figyelmet a pályázati lehetőségek fontosságára, hiszen a törökkoppányi iskola esetében döntően ez mérsékelte az önkormányzat terheit.

12. Koppány-völgye kistérség - általános iskolák - alsó tagozat összesen

12.1. Működési jellemzők

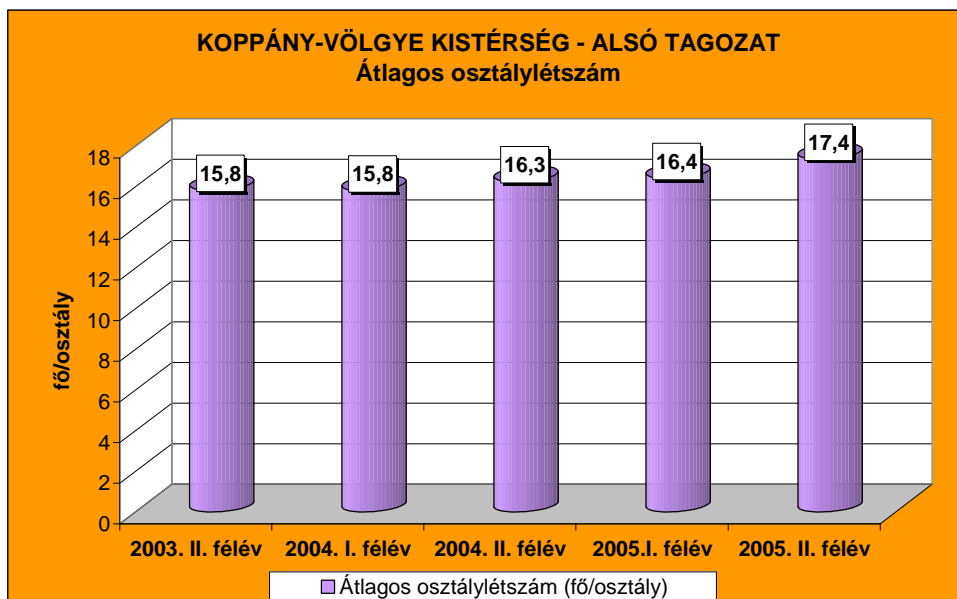
208. sz. ábra



A Koppány-völgye kistérségben az elmúlt két és fél év során – az oktatás-szakmai helyzetfeltáró elemzésben is jelzettek szerint – folyamatosan csökken a gyermeklétszám és ez a tendencia a jövőben is folytatódik. A kistérség – lehetőségeihez képest – ezt követve 772 férőhelyről 726 férőhelyre csökkentette kapacitásait.

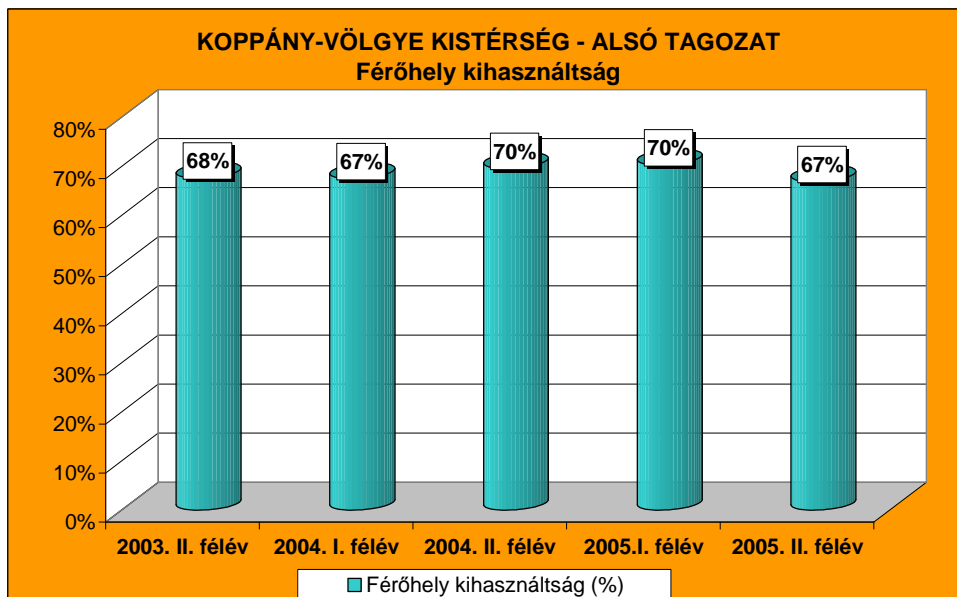


209. sz. ábra



A férőhelycsökkentéssel párhuzamosan az osztályok szervezése is hatékonyabbá vált. A tanulólétszámot az időszak eleji 33 osztály helyett jelenleg 28 alsó tagozatos osztályba szervezve oktatják. Ennek köszönhetően a 36 fővel kisebb tanulólétszám ellenére az átlagos osztálylétszám a kistérség átlagában 15,8 fő/osztály mértékről 17,4 fő/osztályra nőtt.

210. sz. ábra

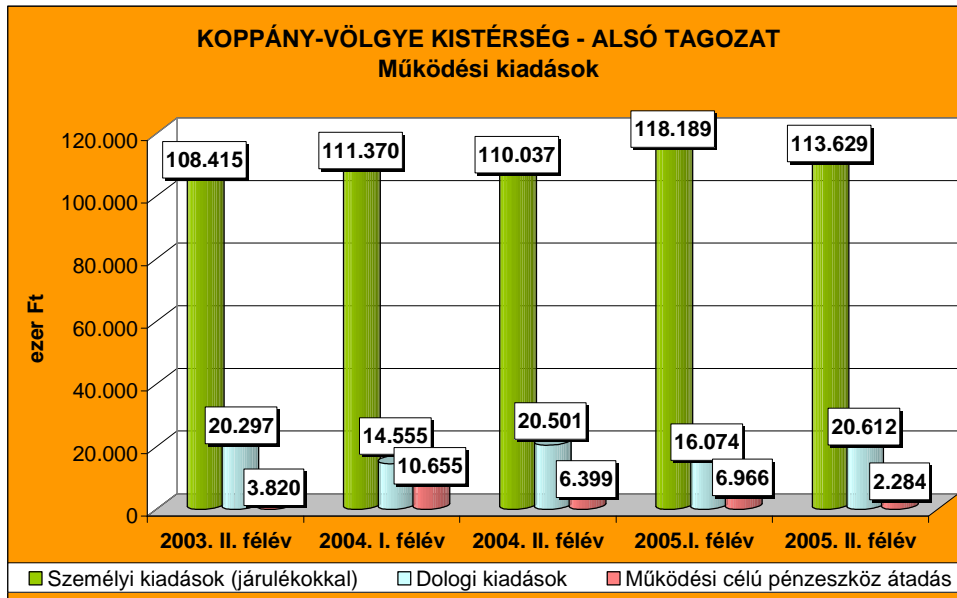


A tanulólétszám csökkenését követő férőhely-csökkenés eredményeképpen a kapacitáskihasználtságot a korábbi – 67-68%-os – szinten sikerült tartani.



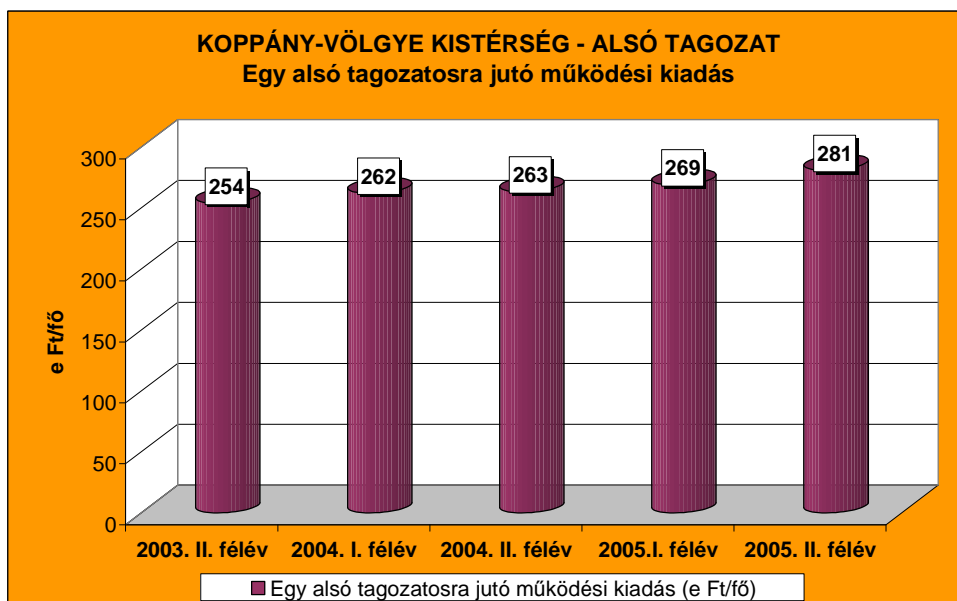
12.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

211. sz. ábra



A csökkenő gyermeklétszámot és csökkenő kapacitásokat nem követte a működési kiadások mérséklődése. Tanévről-tanévre mintegy 3%-os kiadás-növekedés következett be. Az, hogy a kiadás-növekedés ilyen szerény mértékű – közvetve – a racionalizálási intézkedéseket, a hatékonyság növekedését jelzi. A személyi kiadásokra ható kötelező közalkalmazotti illetményemelés és a dologi kiadásokat befolyásoló infláció együttes hatása e mértéknél magasabb volt. Így a mérsékelt kiadás-növekedés azt jelzi, hogy mind a humán-erőforrás, mind a dologi kiadások terén a működés feltételrendszerét is racionalizálták, az igényekhez (tanulólétszámhoz) igazították.

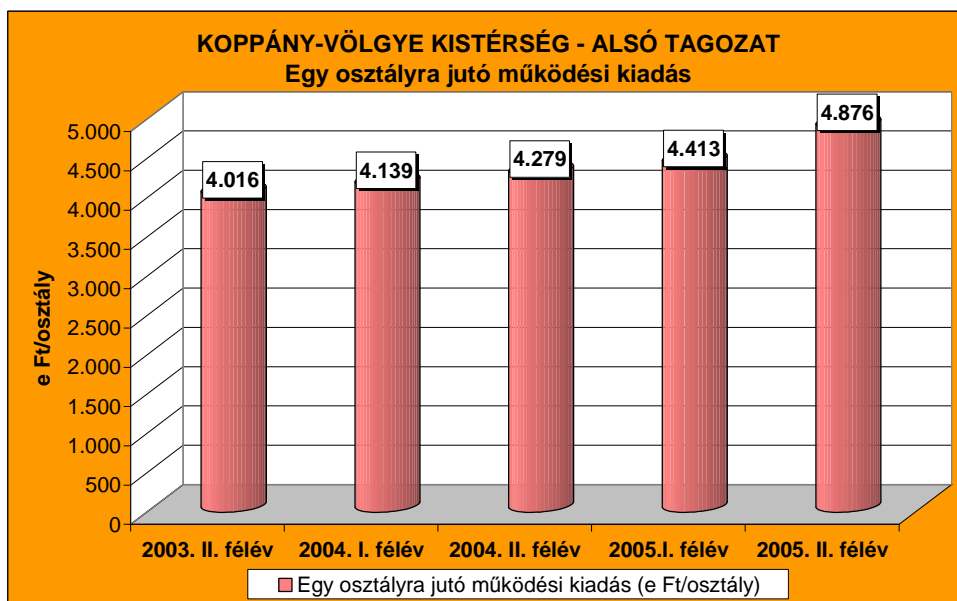
212. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó működési kiadások is csak alig, 2-3%-kal növekedtek.



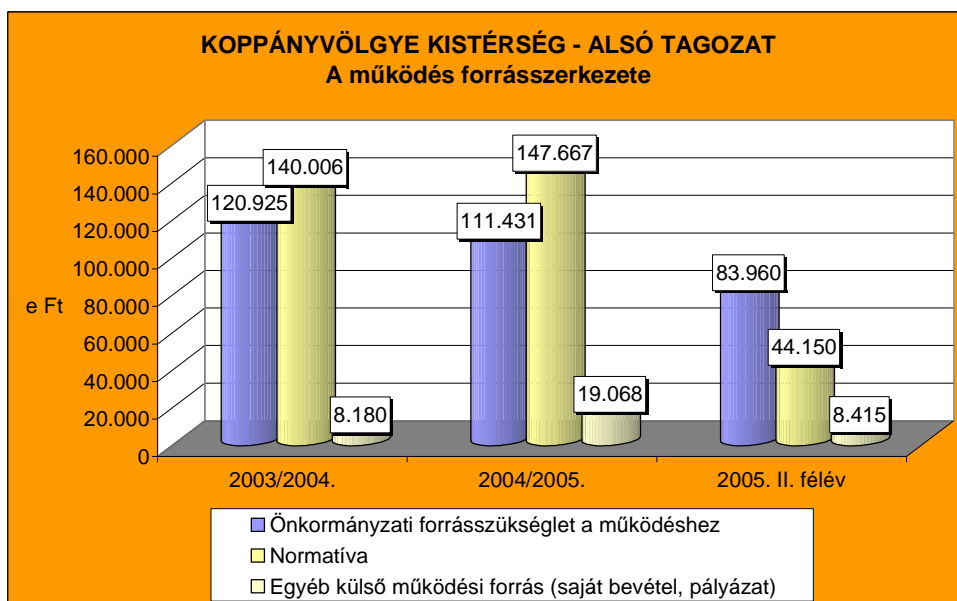
213. sz. ábra



Az egy osztályra jutó értékek 6-7%-os növekedését óvatosan kell kezelni. Első megközelítésben az érték – az előző diagramok adataihoz képest – kedvezőtlen mértékű kiadás-növekedést jelez.

Valójában az történt, hogy tanévről-tanévre kevesebb osztályt szerveztek (az osztályok száma 15%-kal csökkent a vizsgált időszak elejéhez képest), növekvő átlagos osztálylétszám mellett, azaz a hatékonyság e téren is nőtt. Az egy osztályra jutó kiadások 6-7%-os emelkedése éppen ezt jelzi: a mindössze 3%-os összes működési kiadás kevesebb osztályra vetítve merült fel, így az egy osztályra jutó érték magasabb.

214. sz. ábra

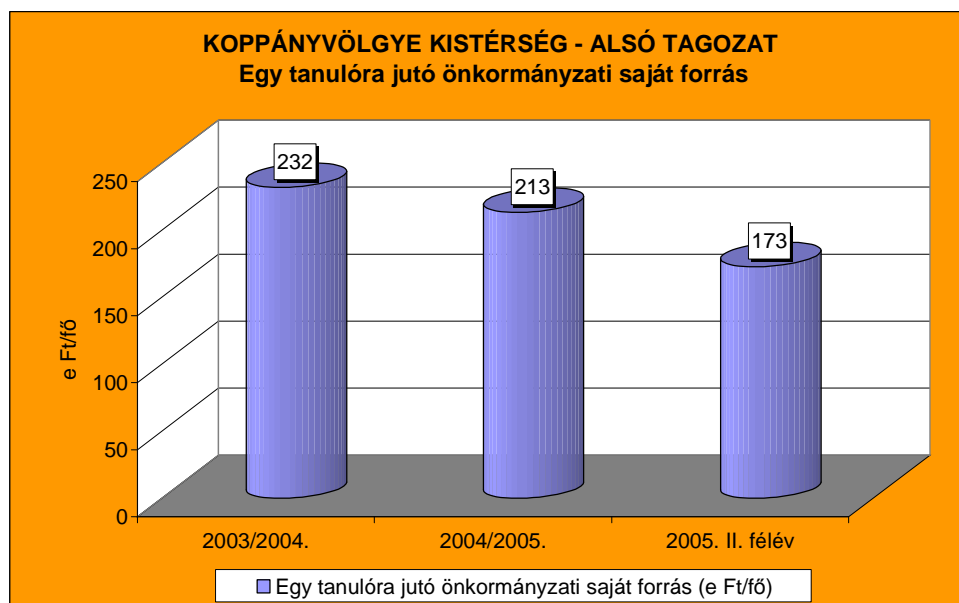


A hatékonyságnövelő intézkedések ellenére a külső források rendre csak a működési kiadások 55-60%-át finanszírozták meg. A kistérség alsó tagozatos oktatásához önkormányzati saját forrásból kellett biztosítani tanévenként mintegy 110-120 millió Ft-ot (az arányok e tanév végére is hasonlóképpen alakulnak majd, a jelenlegi adat még nem reális, abban csak a normatíva 1/3-a szerepel).

Nagyobb településeken a normatíva hozzávetőleg a működési kiadások 70-75%-át fedezi. A kistérség települései lényegesen nehezebb helyzetben vannak a finanszírozás terén. A sok esetben csak egyetlen alsó tagozatos osztályból álló kistelepülésekben a hatékonyság növelésének kevesebb eszköze van. Nincs mód osztályösszevonásra (illetve ahol erre lehetőség nyílik, legtöbbször ott sem biztosítható a maximális vagy ahhoz közelítő osztálylétszám, ami a hatékony működtetés egyik elemi feltétele).

Összességében megállapítható, hogy a kistérségek – a helyi adottságok miatt – külső források, kormányzati támogatás nélkül nem képesek a városi hatékonysági mutatók elérésére. Az integráció igen fontos a szakmai hatékonyság, az ellátás színvonalának emelése érdekében, de nem valósítható meg a szűkös helyi forrásokat kiegészítő központi támogatások nélkül.

215. sz. ábra



A hatékonyságnövelő intézkedések hatására az egy tanulóra jutó önkormányzati forrászükséglet mérséklődött. A rendszer egésze azonban lényegesen több forrást igényelne, hiszen helyenként pedagógus-hiány mellett illetve több helyen összevont osztályokban folyik az oktatás.



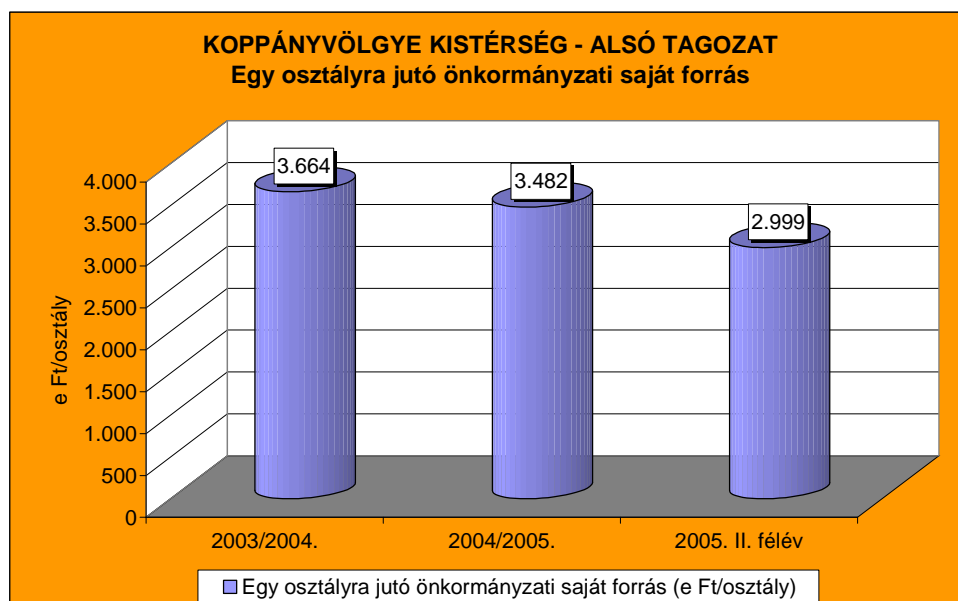
Összehasonlításként álljon itt egy kisváros néhány adata, ahol 2005. év során végeztünk hasonló elemzést. A kisváros 3 iskolájának néhány jellemző adata:

4. sz. táblázat

Megnevezés	I. sz. iskola	II. sz. iskola	III. sz. iskola
átlagos osztálylétszám (fő)	26	24	21
önkormányzati forrásszükséglet tanulónként (e Ft/tanuló)	81	85	123
önkormányzati forrásszükséglet osztályonként (e Ft/osztály)	1.914	1.914	2.200

Az adatok szemléletesen mutatják, hogy szinte egyenes összefüggés van az osztálylétszám és az önkormányzati kiadások alakulása között. Látható az is, hogy a magas létszámú osztályok szervezése esetén mennyivel mérsékeltebb az önkormányzati teher (a Koppány-völgye kistérségének fele, harmada). A korábban bemutatott adatok szerint a kistérségi települések nem élhetnek a hatékonyságnövelés eme eszközével, hiszen sok esetben az egész településen nincs annyi tanuló, amennyi az optimális osztályszervezéshez szükséges.

216. sz. ábra



Az előzőekkel összefüggésben megállapítható, hogy a Koppány-völgye kistérségben a racionalizálási intézkedések ellenére is hozzávetőleg évi 1,5-2 millió Ft-tal több helyi forrást igényel egy-egy osztály fenntartása, mint egy szerény lehetőségekkel bíró kisvárosban.



12.3. Foglalkoztatottság

5. sz. táblázat

Foglalkoztatottság	Koppányvölgye Kistérség - alsó tagozat összesen				
	2003. II.	2004. I.	2004. II.	2005. I.	2005. II.
<i>Vezetők összesen⁷</i>	7,0	6,6	6,7	6,7	8,8
<i>Beosztott pedagógusok összesen</i>	48,5	49,0	48,2	48,7	52,2
<i>Pedagógusok összesen</i>	55,5	55,5	54,9	55,4	61,0
<i>Nevelő, oktató munkát közvetlenül segítők összesen</i>	0,9	0,9	0,7	0,7	1,0
<i>Szakmai létszám összesen</i>	56,5	56,5	55,6	56,1	62,0
<i>Gazdasági-technikai létszám összesen</i>	21,2	21,2	17,4	17,4	18,4
<i>Alsó tagozatos arányosított létszám összesen</i>	77,7	77,6	73,0	73,4	80,4
Személyi kiadások járulékokkal (e Ft)	108 415	111 370	110 037	118 189	117 698
Átlagjövedelem (e Ft/fő/hó)	151	186		179	
Átlagjövedelem változása (előző év = 100%)		123%		96%	
Tanulólétszám (fő)	522	521	520	525	486
Tanulólétszám változás (előző tanév= 100%)			100,2%		93,0%
Osztályok száma	33	33	32	32	28
1 osztályra jutó pedagógus létszám (pedagógus/osztály)	1,7	1,7	1,7	1,7	2,2
1 szakmai alkalmazottra jutó tanulólétszám (tanuló/szakalkalmazott)	9,2	9,2	9,4	9,4	7,8
1 foglalkoztatottra jutó tanulólétszám (tanuló/alkalmazott)	6,7	6,7	7,1	7,1	6,0

Koppány-völgye kistérség általános iskoláinak alsó tagozatán 61 fős pedagóguslétszám és 1 fő pedagógus-asszisztens alkotja a szakmai létszámot.

A 28 osztályt ellátó technikai létszám jelenleg mindössze 18 fő.

Összességében az elmúlt tanévekhez képest az alkalmazotti létszám néhány fővel emelkedett, ezen belül is kedvező a belső struktúra változása: a szakmai létszám korábbi 73%-os aránya 77%-ra növekedett.

⁷ A vezetői létszám a tagintézményvezetők számát is tartalmazza. Valójában még ezzel együtt sem növekedett ilyen mértékben a vezetők száma. A táblázat az alsó- és felső tagozatos osztályok száma szerinti arányosított létszámot tartalmaz. A kevesebb felső tagozatos osztály miatt a kalkuláció az alsó tagozaton arányaiban magasabb vezetői létszámot jelenít meg.



Ennek következtében ma egy osztályra átlagosan 2,2 pedagógus álláshely jut, a korábbi 1,7 pedagógus/osztály helyett (ez utóbbi nyilvánvaló pedagógus hiányt jelez, egy alsó tagozatos osztály ellátásához legalább 2 pedagógus szükséges).

A táblázat adatai szemléltetik, hogy a modell-kísérlet keretében pedagógus létszámbővítésre (Andocs, Tab), és létszámleépítésre is sor került. A pedagógus létszám-növekedés azonban a bemutatottnál mérsékeltebb volt, mivel a táblázatban még szerepel a létszámleépítésben érintett, de még állományban lévő pedagógusok száma (felmondási idejüket töltik).

Az egy osztályra jutó pedagógus létszám-növekedés részben az előzőekből következik, részben a hatékonyságnövelő intézkedéseknek volt köszönhető, hiszen a tanulókat jelenleg a korábbi 33 illetve 32 osztály helyett 28 osztályban foglalkoztatják.

(A személyi kiadások adata pontatlanságot tükröz. Az intézmények eltérő struktúrájú nyilvántartásaiból nem gyűjthető ki egyértelműen az oktatási feladathoz kapcsolódó értékadat, így a megjelenített átlagjövedelem értékek minden bizonnyal túlzottak, nem a valós képet tükrözik.)



13. Az integráció hatása

13.1. Andocs-Kisbárapáti

6. sz. táblázat

Működési jellemzők és mutatók	Andocs			Kisbárapáti			Andocs-Kisbárapáti együtt			Alsó tagozat együtt		
	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév
Tanulólétszám (fő)	61	63	91	47	38	0	108	101	91	521,5	522,5	486
Osztályok száma	4	4	7	4	4	0	8	8	7	33	32	28
Átlagos osztálylétszám (fő/osztály)	15,3	15,8	13,0	11,8	9,5	0,0	13,5	12,6	13,0	15,8	16,3	17,4
Férőhely kihasználtság (%)	61%	63%	54%	67%	54%	0	64%	59%	61%	68%	70%	67%
Működési kiadások összesen (e Ft)	27 579	26 248	29 609	26 256	26 195	0	53 835	52 443	29 609	269 111	278 166	136 525
Normatíva (e Ft)	16 016	16 075	13 451	16 023	11 624	0	32 039	27 699	13 451	140 006	147 667	66 225
Egyéb külső működési forrás (saját bevétel, pályázat) (e Ft)	4 145	2 087	0	510	589	0	4 655	2 676	0	8 180	19 068	8 415
Önkormányzati saját forrás (e Ft)	7 418	8 086	24 345	9 723	13 982	0	17 141	22 068	16 158	120 925	111 431	61 885
Egy alsó tagozatosra jutó működési kiadás (e Ft/fő)	452	417	415	559	689		498	519	325	516	532	281
Egy alsó tagozatosra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/fő)	122	128	227	207	368		159	218	178	232	213	127
Egy osztályra jutó működési kiadás (e Ft/osztály)	6 895	6 562	5 399	6 564	6 549		6 729	6 555	4 230	8 155	8 693	4 876
Egy osztályra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/osztály)	1 855	2 022	3 478	2 431	3 495		2 143	2 758	2 308	3 664	3 482	2 210
Egy osztályra jutó pedagógus létszám	1,8	1,7	1,9	1,5	1,1		1,7	1,4	1,9	1,7	1,7	2,2



13.2. Tab-Bábonymegyer

7. sz. táblázat

Működési jellemzők és mutatók	Bábonymegyer			Tab			Bábonymegyer - Tab együtt - alsó tagozat			Alsó tagozat együtt		
	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév
Tanulólétszám (fő)	50	52	0	163	163	210	213	216	210	521,5	522,5	486
Osztályok száma	2	2	0	8	8	10	10	10	10	33	32	28
Átlagos osztálylétszám (fő/osztály)	25,0	26,0		20,4	20,4	0,0	21,3	21,6	21,0	15,8	16,3	17,4
Férőhely kihasználtság (%)	100%	104%		82%	82%	84%				68%	70%	67%
Működési kiadások összesen (e Ft)	9 415	11 184	550	95 457	104 751	44 088	104 872	115 935	44 638	269 111	278 166	136 525
Normatíva (e Ft)	12 274	12 708	0	39 259	44 872	23 066	51 533	57 581	23 066	140 006	147 667	66 225
Egyéb külső működési forrás (saját bevétel, pályázat) (e Ft)	0	80	0	856	965	754	856	1 045	754	8 180	19 068	8 415
Önkormányzati saját forrás (e Ft)	-2 859	-1 604	550	55 342	58 914	20 268	52 483	57 309	20 818	120 925	111 431	61 885
Egy alsó tagozatosra jutó működési kiadás (e Ft/fő)	188	215		586	643	210	492	537	213	516	532	281
Egy alsó tagozatosra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/fő)	-57	-31		340	361	97	246	265	99	232	213	127
Egy osztályra jutó működési kiadás (e Ft/osztály)	4 708	5 592		11 932	13 094	4 409	10 487	11 594	4 464	8 155	8 693	4 876
Egy osztályra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/osztály)	-1 430	-802		6 918	7 364	2 027	5 248	5 731	2 082	3 664	3 482	2 210
Egy osztályra jutó pedagógus létszám	1,2	1,2		2,3	2,4	2,3	2,0	2,1	2,3	1,7	1,7	2,2



13.3. Kánya-Tengőd

8. sz. táblázat

Működési jellemzők és mutatók	Kánya			Tengőd			Kánya - Tengőd együtt - alsó tagozat			Alsó tagozat együtt		
	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév
Tanulólétszám (fő)	19	24	30	19	14	0	38	38	30	521,5	522,5	486
Osztályok száma	2	2	2	2	1	0	4	3	2	33	32	28
Átlagos osztálylétszám (fő/osztály)	9,5	12,0	15,0	9,5	14,0	0,0	9,5	12,7	15,0	15,8	16,3	17,4
Férőhely kihasználtság (%)	48%	60%	46%	38%	56%		42%	58%	46%	68%	70%	67%
Működési kiadások összesen (e Ft)	11 579	12 950	7 689	10 644	9 299	2 735	22 223	22 249	10 424	269 111	278 166	136 525
Normatíva (e Ft)	5 291	6 542	4 161	4 871	3 909	0	10 162	10 451	4 161	140 006	147 667	66 225
Egyéb külső működési forrás (saját bevétel, pályázat) (e Ft)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 180	19 068	8 415
Önkormányzati saját forrás (e Ft)	6 288	6 408	3 528	5 773	5 390	2 735	12 061	11 797	6 263	120 925	111 431	61 885
Egy alsó tagozatosra jutó működési kiadás (e Ft/fő)	609	540	256	560	664		585	585	347	516	532	281
Egy alsó tagozatosra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/fő)	331	267	118	304	385		317	310	209	232	213	127
Egy osztályra jutó működési kiadás (e Ft/osztály)	5 790	6 475	3 845	5 322	9 299		5 556	7 416	5 212	8 155	8 693	4 876
Egy osztályra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/osztály)	3 144	3 204	1 764	2 887	5 390		3 015	3 932	3 131	3 664	3 482	2 210
Egy osztályra jutó pedagógus létszám	1,5	1,5	2,5	1,0	1,0		1,3	1,3	1,5	1,7	1,7	2,2



A táblázatokban összesítve mutatjuk be a modellkísérlet keretében a Koppány-völgye kistérség alsó tagozatos oktatási szerkezetében végbement változásokat.⁸

Ennek keretében 3 iskola tagintézménnyé vált, de az oktatás – a kísérlet alapkoncepciójával összhangban – helyben maradt. A táblázatok adatainak tanúsága szerint az integrált iskolák mutatóinak értéke az anya- és a tagintézmény korábbi értékeinek átlaga körül mozog. Az integrációból önmagában gazdasági előny nem keletkezik. Kétségtelen szakmai előnyei miatt – egységes program és szakmai irányítás, stb. – a kormányzat többletforrásokkal támogatja azon kezdeményezéseket, ahol három vagy több önkormányzat fenntartásában jön létre az integráció. (Kánya és Tengőd kivételével a táblázatban szereplő települések mindegyikd megfelel e kritériumnak, hiszen a modellkísérlet kezdetekor már korábbi társulásokra épülő struktúrát fejlesztettek tovább.)

Az integrációt tehát azért kell folytatni, mert az igényelhető illetve megpályázható központi többletforrások révén – amely a modellkísérlet egyik alapértéke – megvalósítható az egyik legfőbb célkitűzés, nevezetesen, hogy a települési önkormányzatok kötelező közoktatási feladat-ellátásra fordított költségei csökkenjenek.

⁸ Itt a költségvetési intézmények pénzforgalmi szemléletű nyilvántartását követve, azzal a korrekcióval éltünk, hogy a 2005. II. félévi gazdálkodási adatoknál az éves normatíva 50%-át mutattuk ki, hiszen a finanszírozás egyenletes. Ezért itt az önkormányzati forrásszükséglet alacsonyabb, realisabb képet mutat, mint az egyedi intézmények diagramjaiban.

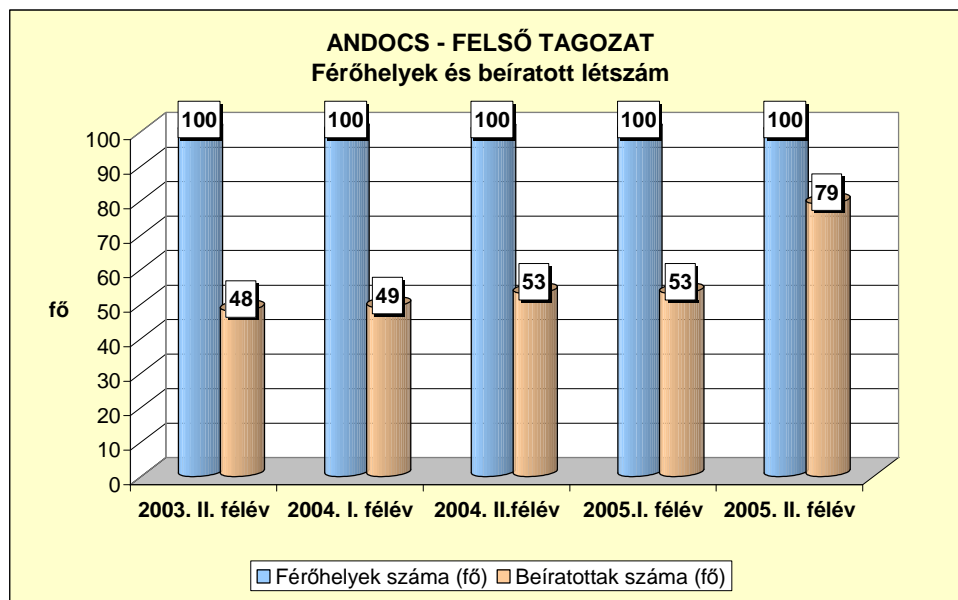


IV. Általános Iskolák felső tagozat

1. Andocs

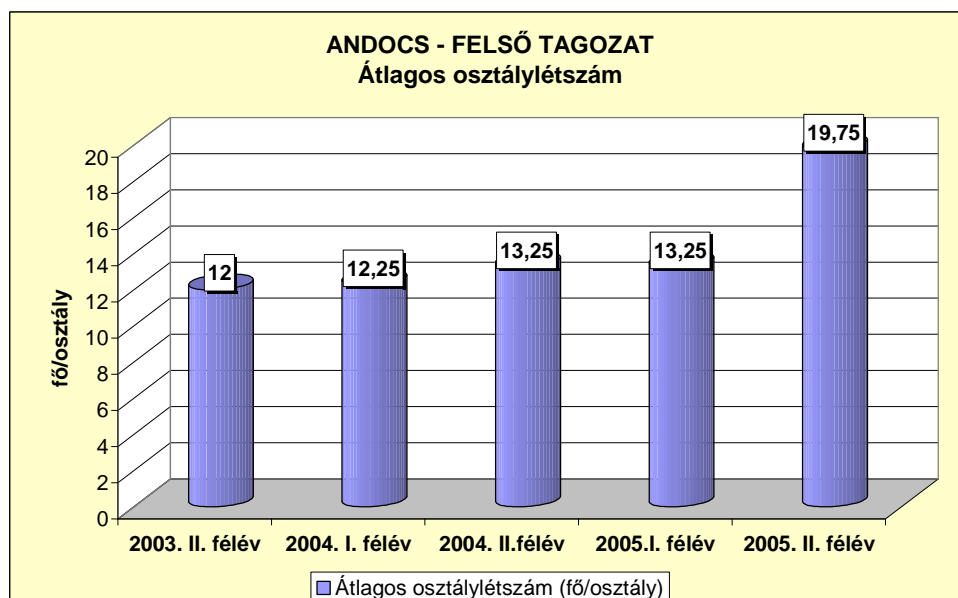
1.1. Működési jellemzők

217. sz. ábra



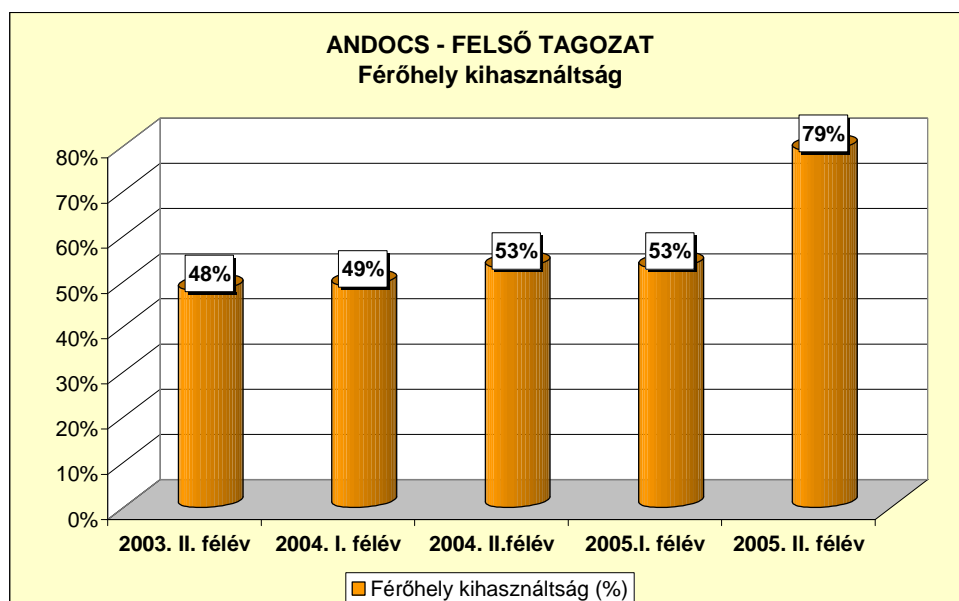
A modell-kísérlet keretében Kisbárapáti iskolája Andocs tagintézménye lett. Az alsó tagozatos oktatás helyben, 3 osztályban folyik tovább, a felső tagozatot azonban Kisbárapátiban megszüntették (korábban 4 osztály működött itt), a tanulók jelenleg Andocsra járnak. A férőhelyek száma és a szervezett osztályok száma Andocson nem változott, a tanulólétszám azonban jelen tanévben 26 fővel növekedett a felső tagozaton.

218. sz. ábra



A tanulólétszám emelkedés következtében érdemben változott az átlagos osztálylétszám, a korábbi 12-13 főről közel 20 főre növekedett (ez 50-60%-os emelkedés).

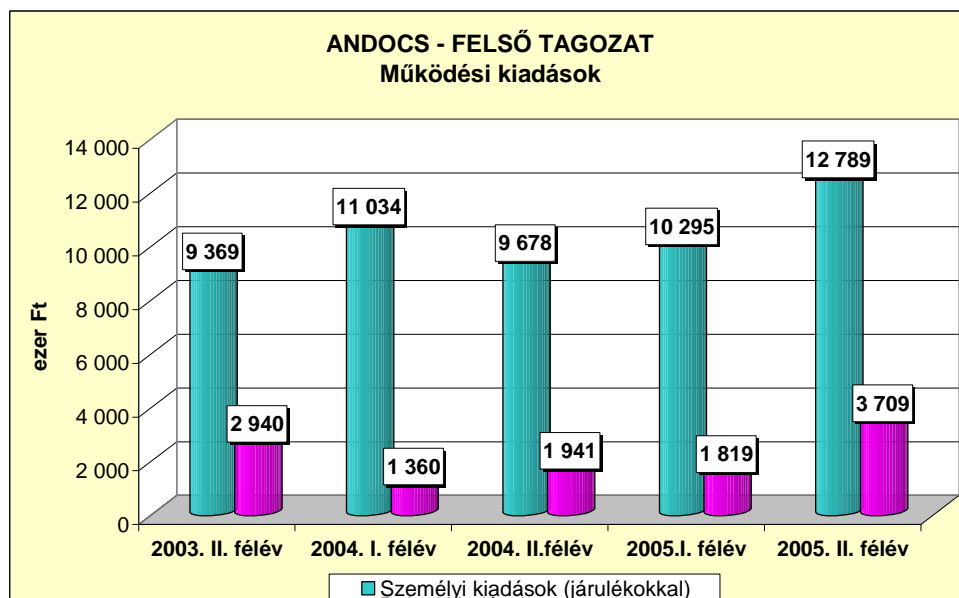
219. sz. ábra



A fenti okokból a férőhely-kihasználtság is ugrásszerűen megnőtt, a korábbi 50% körüli értékről 79%-ra.

1.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

220. sz. ábra

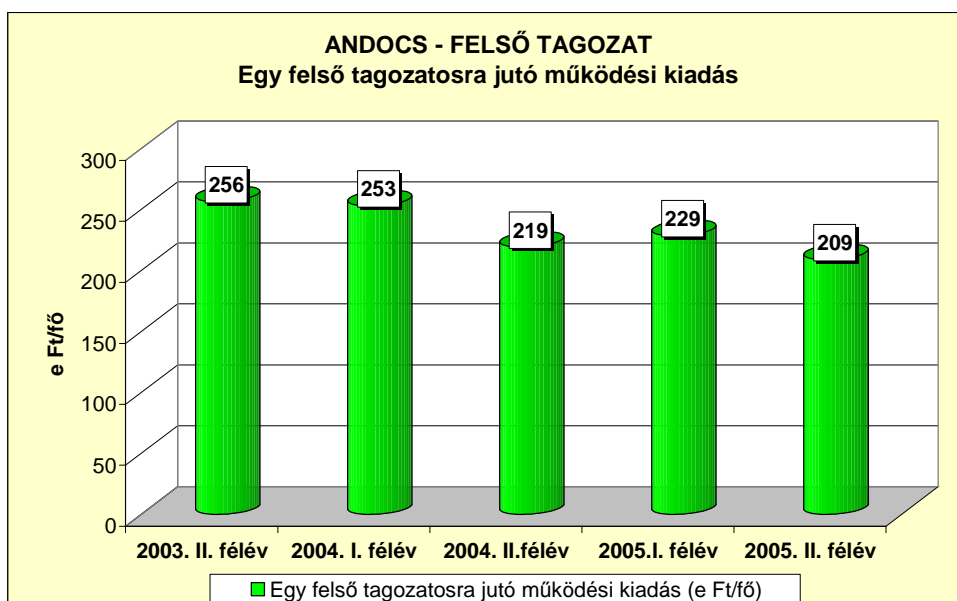


Az integráció keretében Andocson 3,5 álláshelyen pedagógus létszámbővítés történt. Emellett 2005. II. félévben már az andocsi beszámolóadatok részeként jelenik meg a kisbárapáti tagintézmény alkalmazottainak személyi kiadása is. (Ezen túlmenően az alsó tagozatnál már



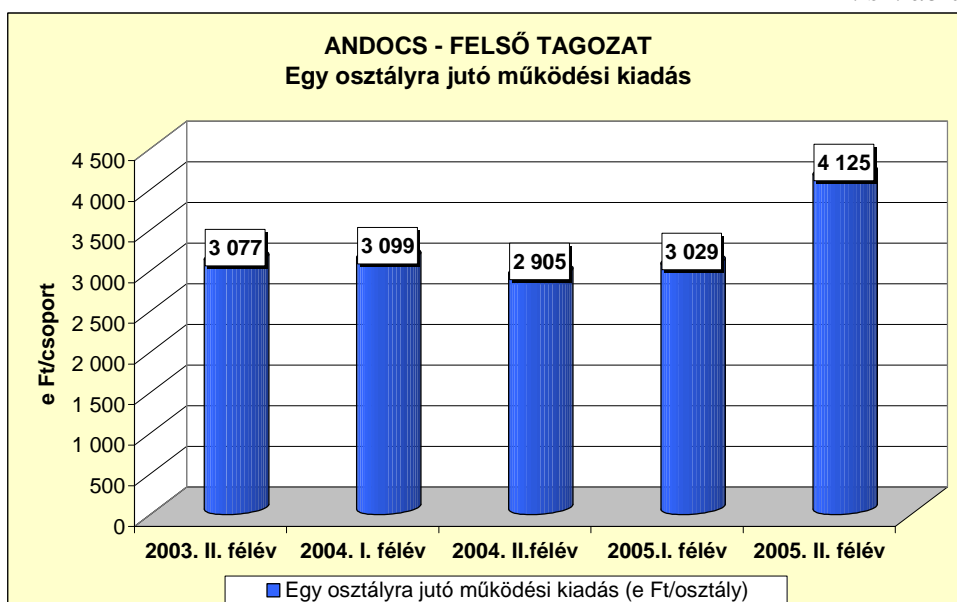
jelzett hibás könyvelés is növeli a személyi kiadásokat, valójában a II. félévet nem terheli ekkora költség.)

221. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó kiadás szemléletesen tükrözi a pozitív változást. Az integráció hatására 20 e Ft-tal csökkent a mutató értéke. (A valóságban az értékadat még kedvezőbb, mivel ebben szerepel a hibás könyvelés hatása is.)

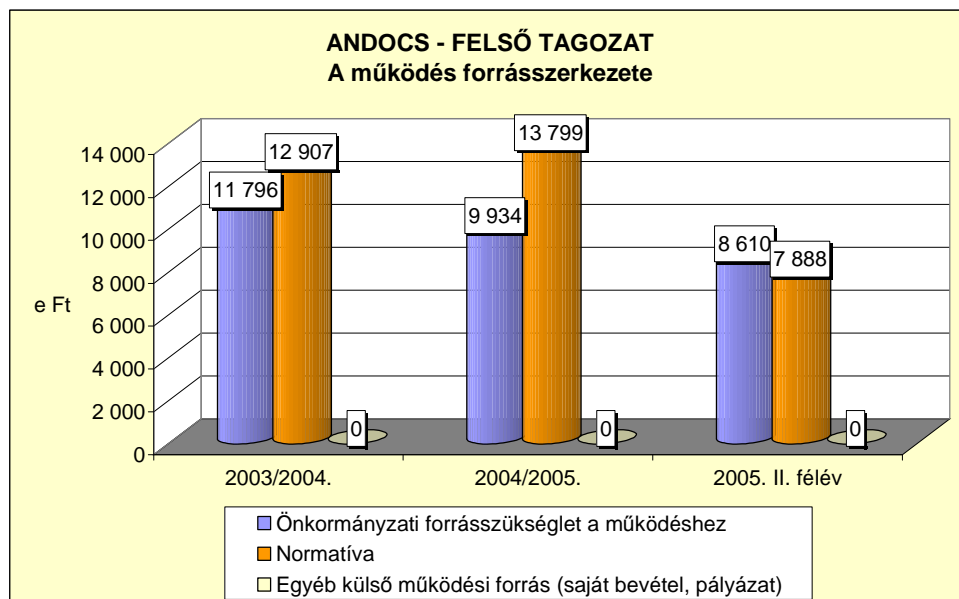
222. sz. ábra



A diagram szemlélteti, hogy az oktatás színvonalának emelése, a szakos ellátás bővítése érdekében végrehajtott létszámbővítés az osztályok változatlan száma mellett hozzávetőleg 1,1 millió Ft-tal növelte az egy osztályra jutó kiadások összegét.



223. sz. ábra

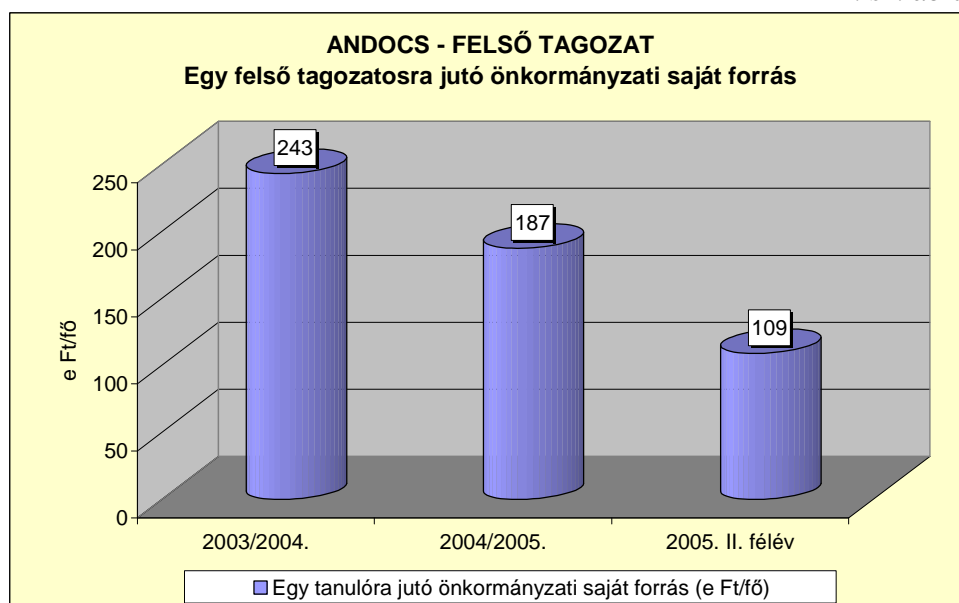


A tanév közepén a diagram még nem mutatja szemléletesen a valódi változásokat. A korábbi tanévekben a normatíva összege 13-14 millió Ft volt, ezt egészítette ki 10-12 millió önkormányzati forrás.

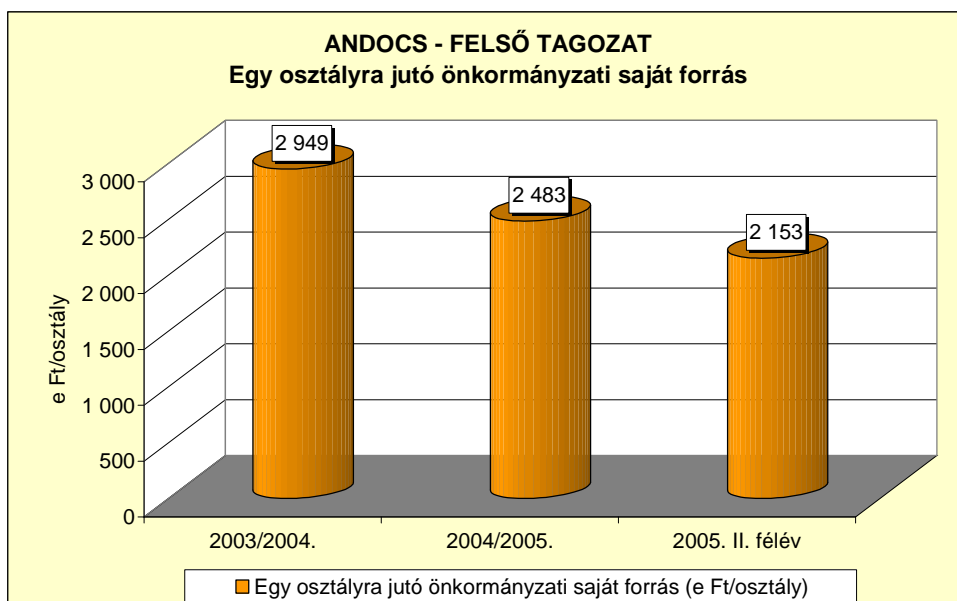
Jelen tanévben a megnövekedett tanulólétszám alapján a felső tagozaton az egész tanévre hozzávetőleg 20 millió Ft normatíva jár. (Ennek csak 1/3-át jelzi a tanév első félévére vonatkozó adat.)

Össességében tehát a tanév szintjén az integráció következtében 6 millió Ft normatíva többletbe jut az iskola.

224. sz. ábra



225. sz. ábra



Az egy tanulóra és az egy osztályra jutó önkormányzati terhek is jelentősen mérséklődtek.

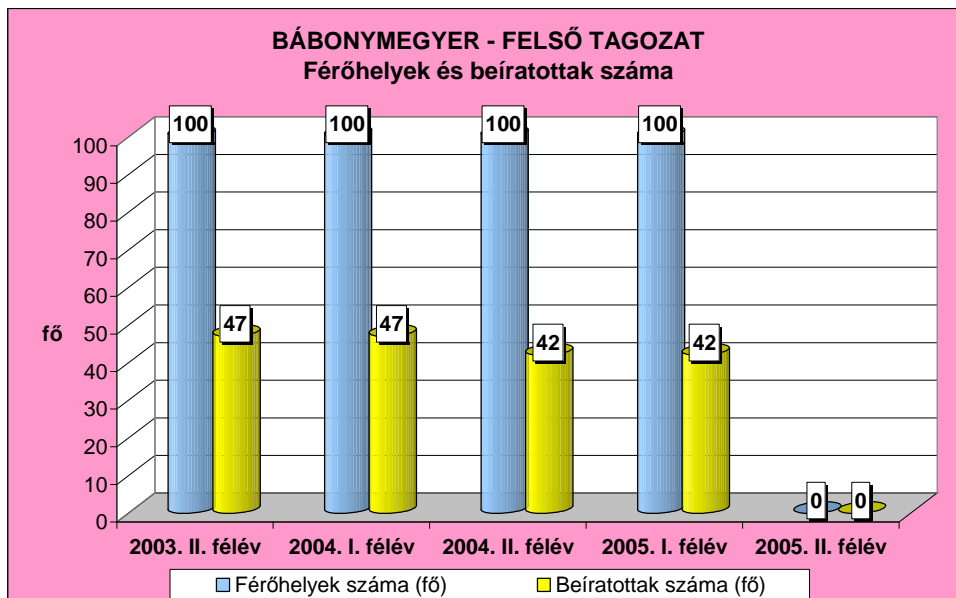
Összességében az integráció jelentősen növelte a hatékonyságot a következők miatt:

- a szakmai hatékonyság növekedett, hiszen az andocsi iskola 3,6 álláshellyel bővítette pedagóguslétszámát;
- ugyanekkor a kisbárapáti iskolában a felső tagozat megszűnt, ott emiatt 4 álláshely szabadult fel, többletköltséget tehát nem okozott a struktúraváltás;
- a nagyobb létszámú osztályokra magasabb összegű normatíva jár, miközben összességében a kistérségi működtetési költségek nem növekedtek, azaz az önkormányzat költségei mérséklődtek.

2. Bábonymegyer

2.1. Működési jellemzők

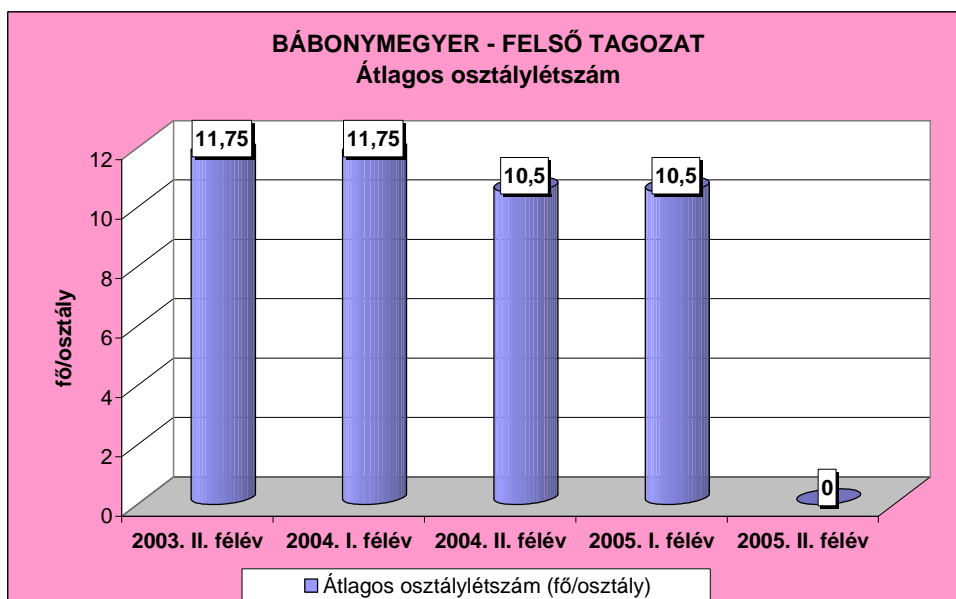
226. sz. ábra



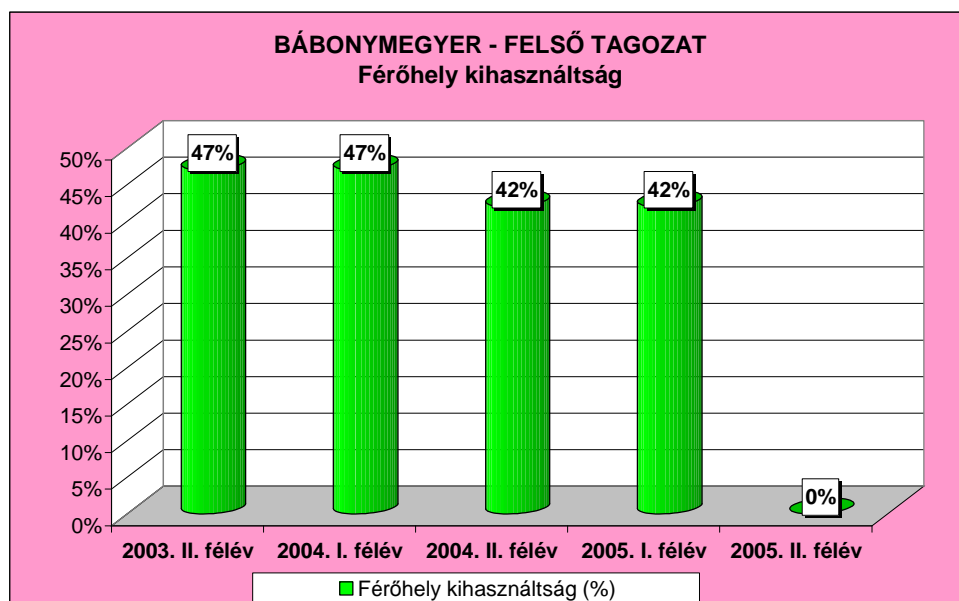
A bábonymegyeri iskola jelen tanévtől Tab tagintézménye lett. A 2005/06-os tanévre vonatkozó adatokat Tab iskolájánál mutatjuk ki. Az iskola helyben működik tovább, 2 összevont, alsó tagozatos, és 4 felső tagozatos osztályban folyik az oktatás.

Az elmúlt tanévekben az iskola 100 férőhelyen, 4 felső tagozatos osztályban 47 illetve 42 tanuló foglalkoztatott (a 4 osztály létszáma jelenleg is 42 fő).

227. sz. ábra



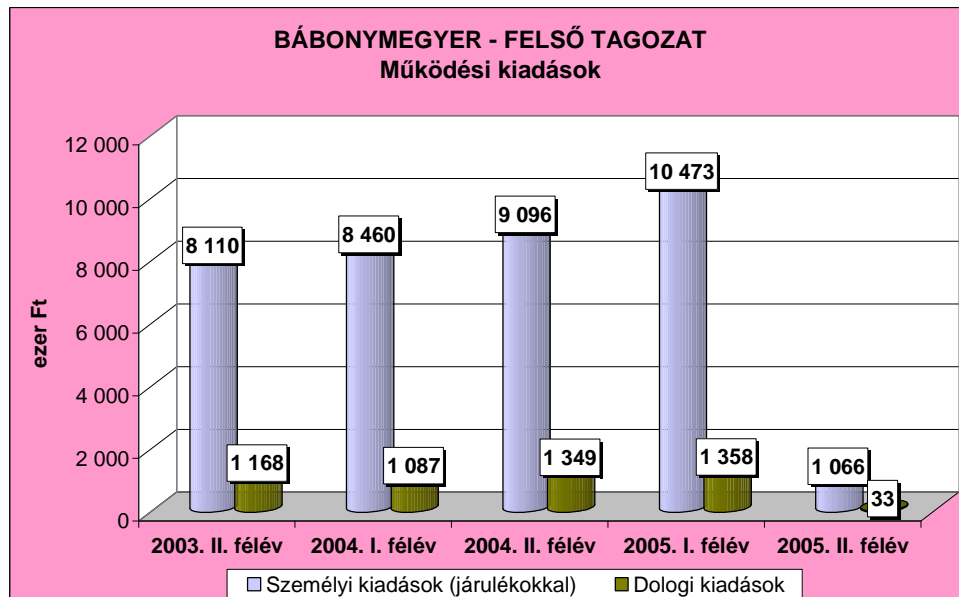
228. sz. ábra



Mind az átlagos osztálylétszám (10-12 fő), mind a férőhely-kihasználtság alacsony (47 illetve 42%).

2.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

229. sz. ábra

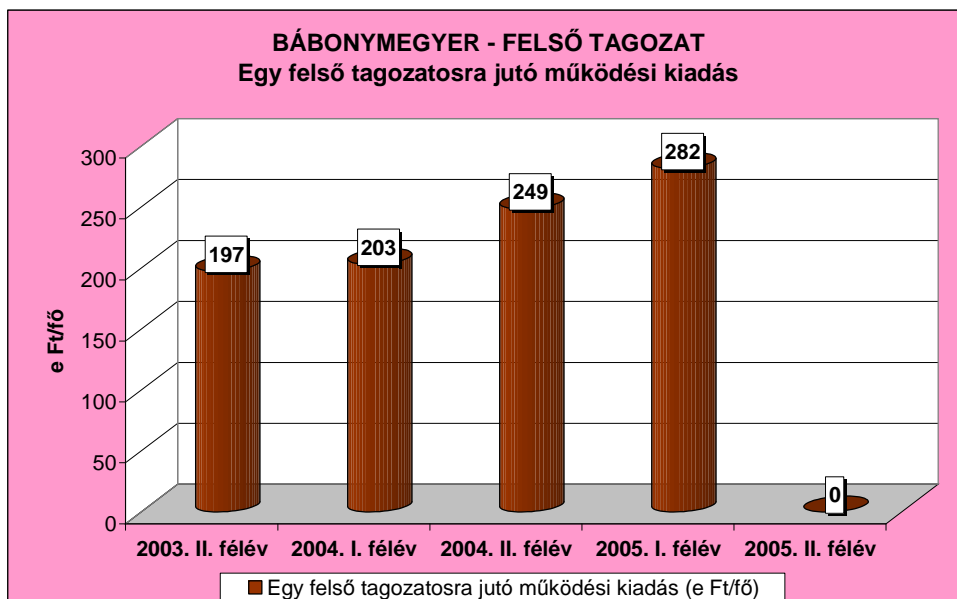


A működési kiadások összegéből igen magas arányt, 87-88%-ot jelentenek a személyi kiadások. A 4 osztály ellátására félévente mindössze 1,1-1,4 millió Ft dologi kiadás jutott (ebben az összes közműdíj, fenntartási, karbantartási költség – és talán némi – szakmai anyag kiadása szerepel).

(A 2005. II. félévi összeg az első féléves kiadások áthúzódó hatását mutatja.)

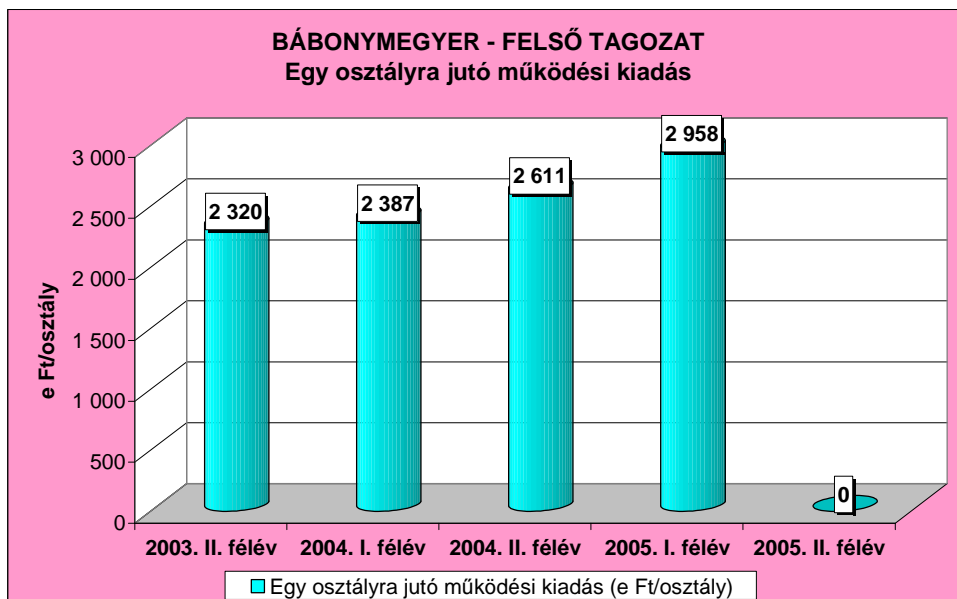


230. sz. ábra



A tanulólétszám csökkenésével fordított arányban változtak az egy tanulóra jutó működési kiadások. Az elmúlt tanév II. félévében már 282 e Ft-ot jelentettek.

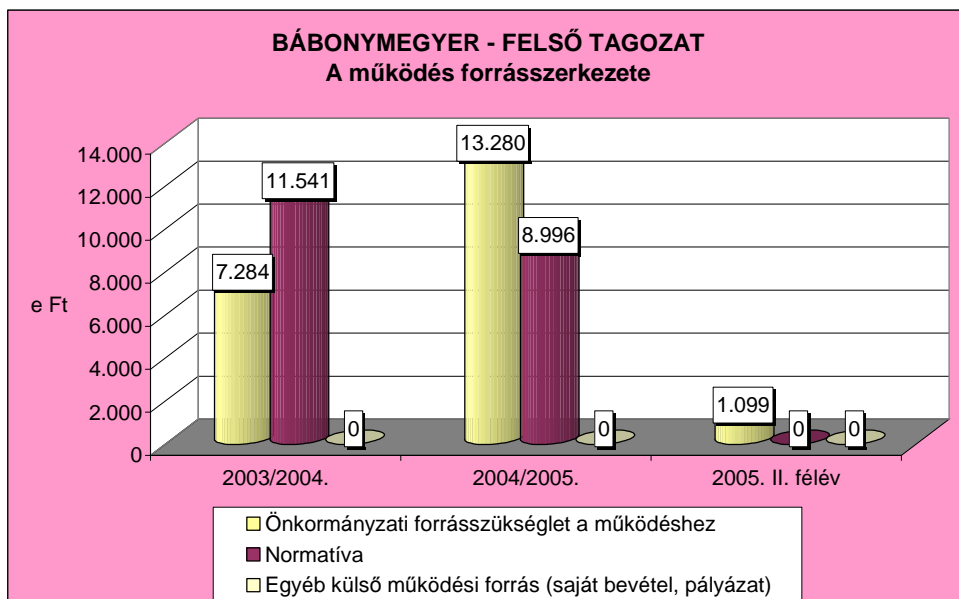
231. sz. ábra



Az egy osztályra jutó kiadások összege is folyamatosan emelkedett.

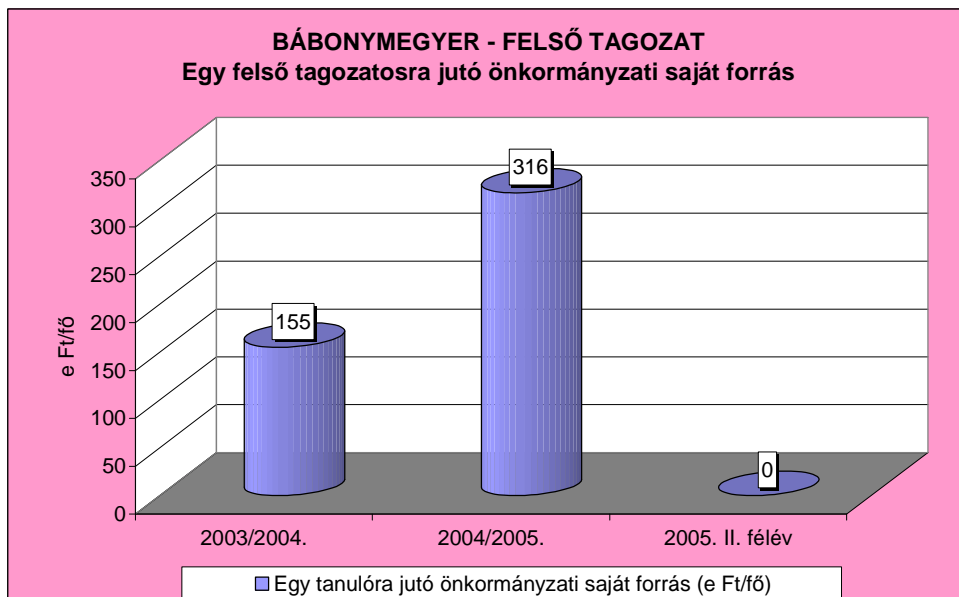


232. sz. ábra

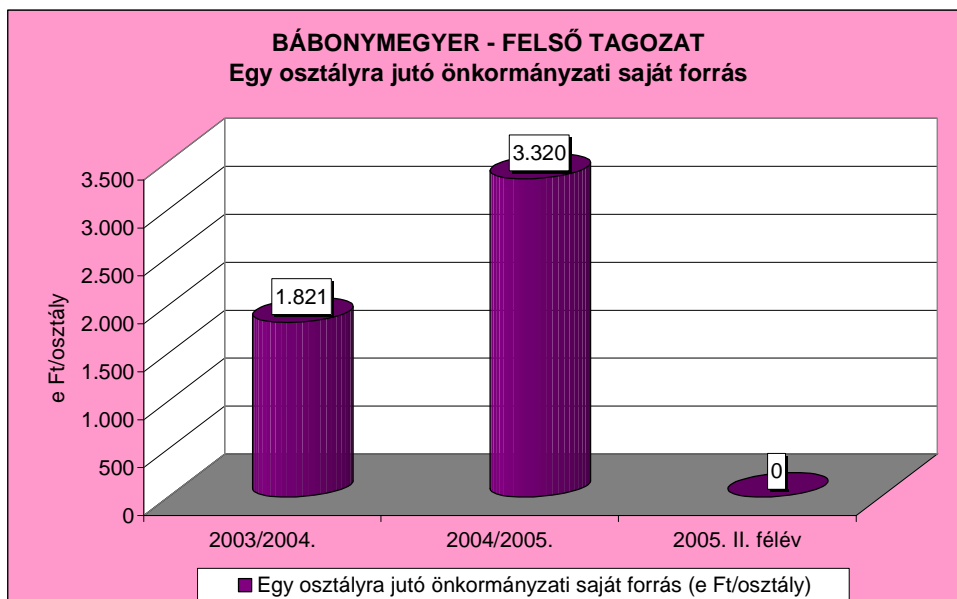


E növekvő kiadásokat egyre nagyobb mértékben önkormányzati forrásokból kellett finanszírozni, hiszen a csökkenő gyermeklétszám miatt évről-évre kevesebb normatív forrás állt rendelkezésre.

233. sz. ábra



234. sz. ábra

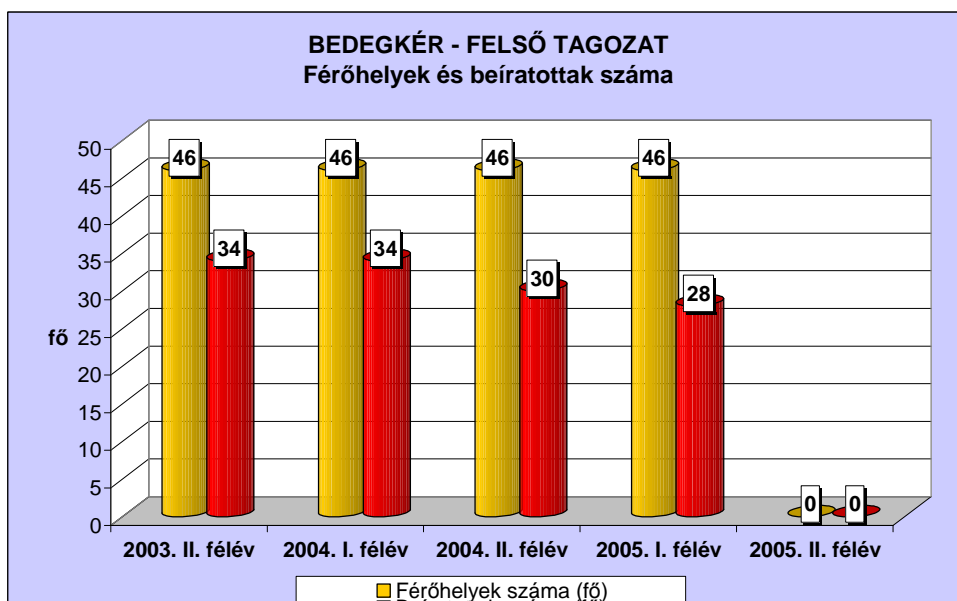


Az egy tanulóra és egy osztályra jutó mutatóértékek is erőteljesen növekvő önkormányzati terheket jeleznek. Az integrációnak „éppen itt volt az ideje”, és annak továbbfejlesztése mielőbb kívánatos lenne.

3. Bedegkér

3.1. Működési jellemzők

235. sz. ábra



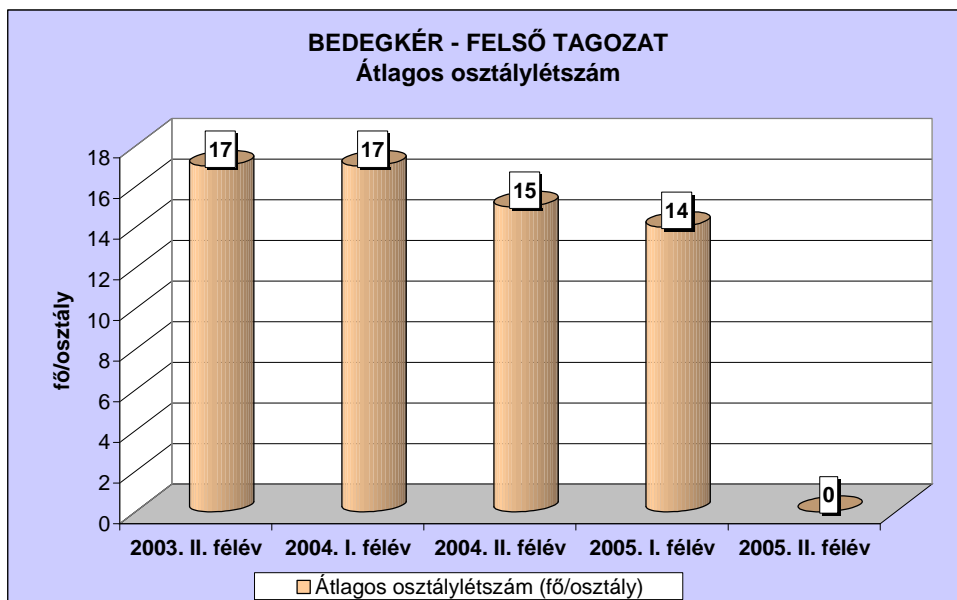
A modell-kísérlet keretében Bedegkér iskolájában is jelentős strukturális változások történtek a jelen tanévtől kezdődően. A korábbi 4 osztályos (2-2 összevont évfolyam alsó és felső



tagozaton egyaránt) működés helyett a felső tagozatosok ma már Tabon, osztott osztályokban tanulnak, Bedegkén 1 összevont alsó tagozatos osztály működik, 15 fővel.

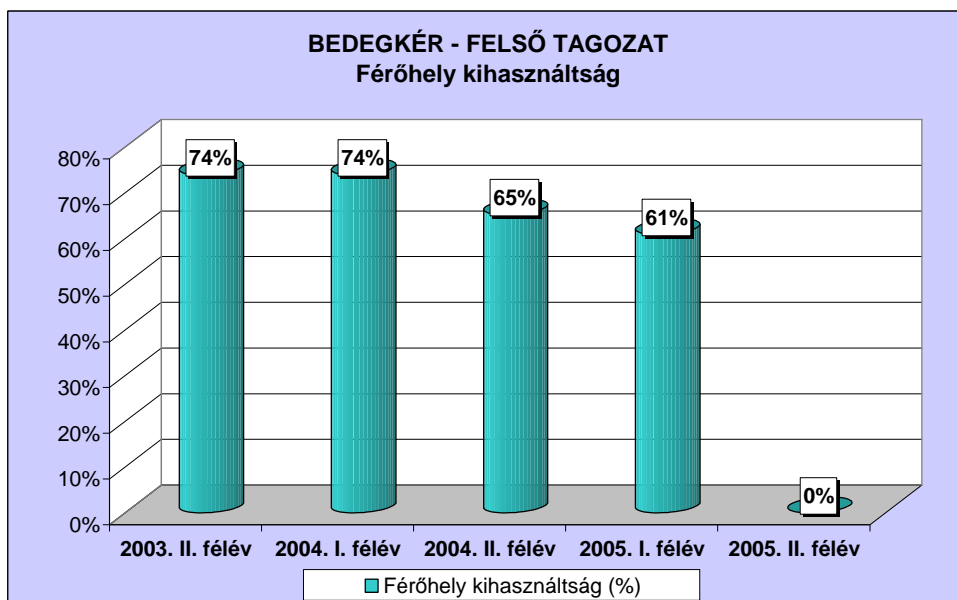
A korábbi felső tagozatos létszámokat szemlélteti a diagram. Az elmúlt 2 tanévben a 2 felső tagozatos osztályban 34, majd 30 illetve 28 tanulót foglalkoztattak.

236. sz. ábra



Az átlagos osztálylétszám – az összevont osztályok ellenére is – igen alacsony, és csökkenő mértékű volt.

237. sz. ábra

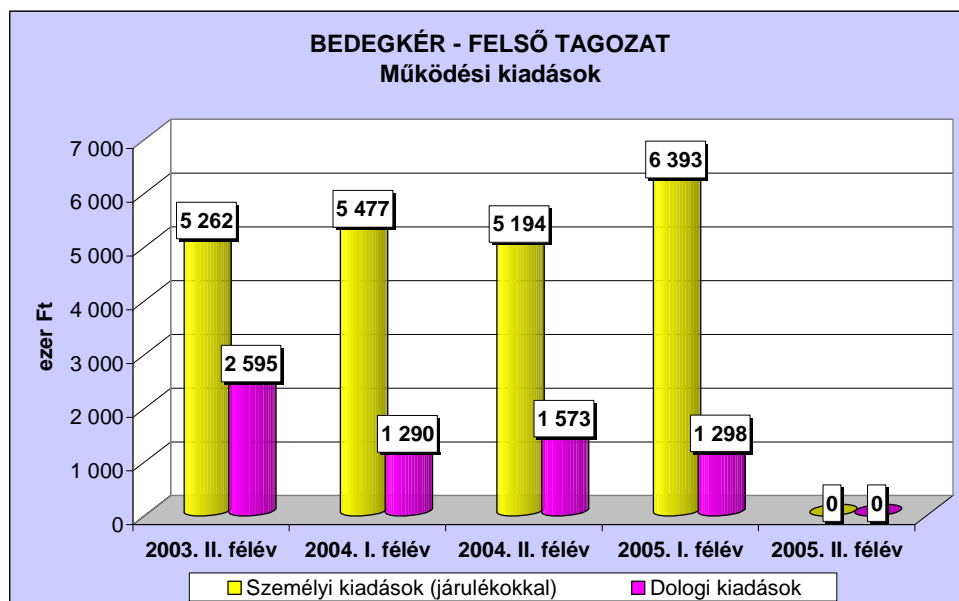


A férőhely-kihasználtság a tanulólétszám csökkenésével egyre romlott.



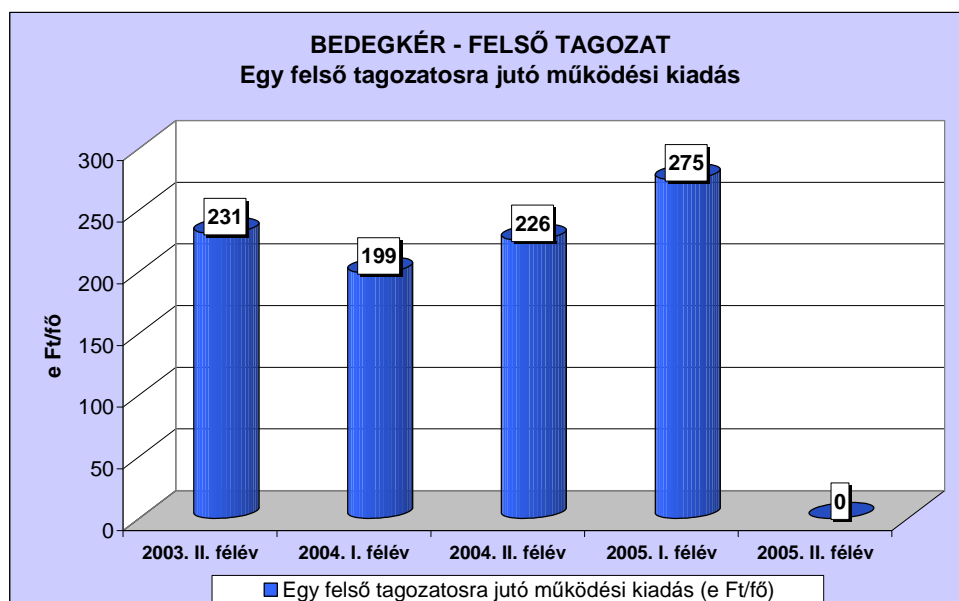
3.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

238. sz. ábra



Az iskola 2 alsó és 2 felső tagozatos osztályát összesen 7 fő pedagógus oktatta, munkájukat 2 fős technikai létszám segítette. A működési kiadások döntő részét e néhány fős létszám személyi kiadásai jelentették, ennek felső tagozatra jutó arányos részét szemlélteti a diagram. Dologi kiadásokra egy-egy félév során 1,3-2,5 millió Ft közötti összeg jutott.

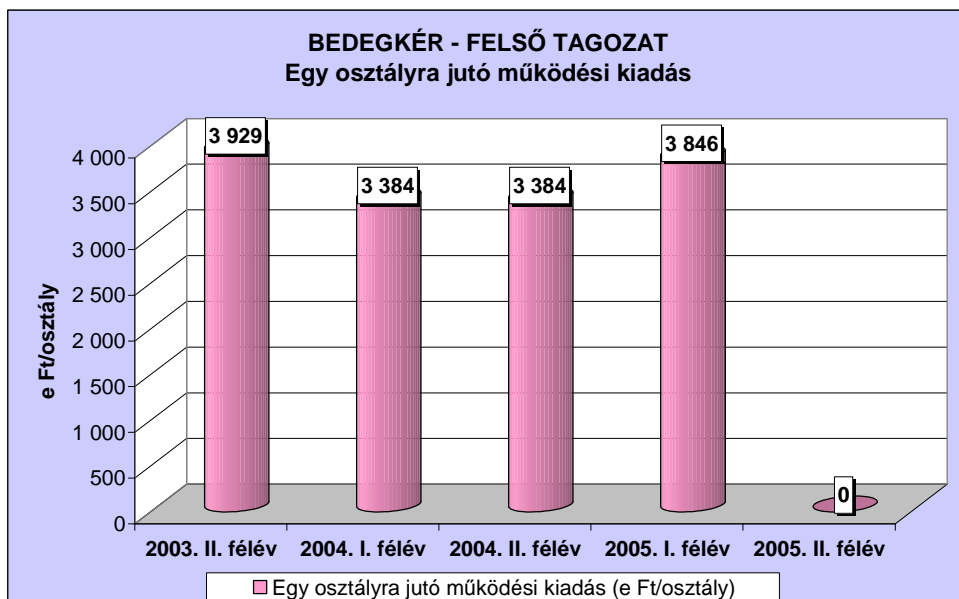
239. sz. ábra



A szerény költségvetés ellenére az egy tanulóra jutó működési kiadások 2005. I. félévében már elérték a 275 e Ft-ot.

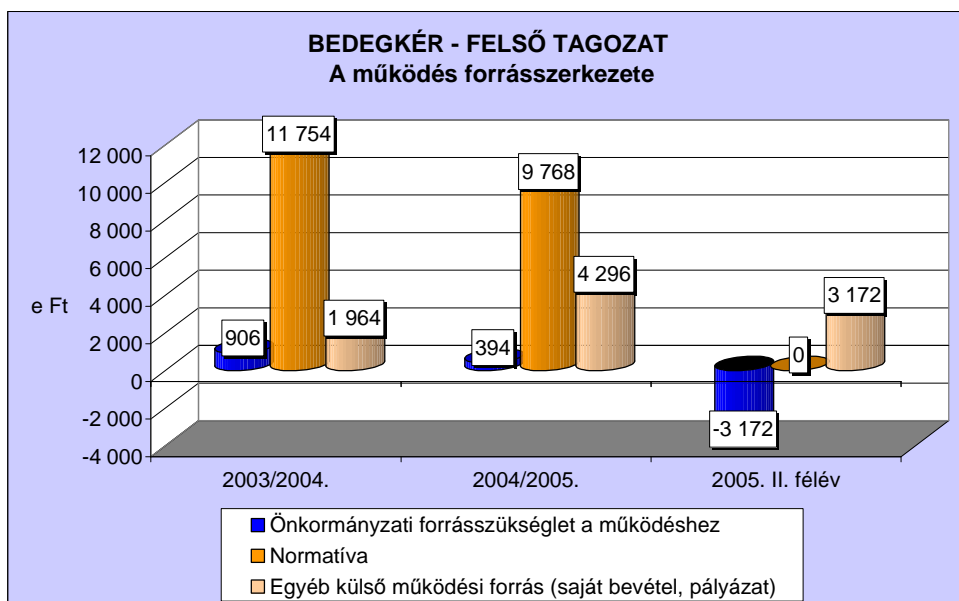


240. sz. ábra



Az egy osztályra jutó kiadások tanévre összesített értéke 7,2-7,3 millió Ft összeget jelentett.

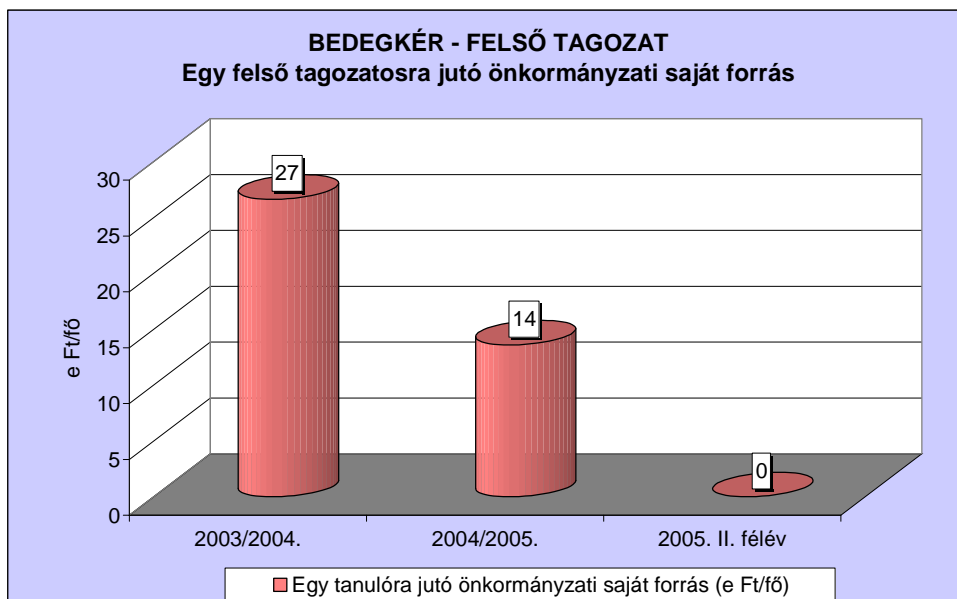
241. sz. ábra



Az igen szerény kiadások jelentős részét megfinanszírozta a központi normatíva, de a gyermeklétszámmal arányosan ez is csökkenő mértékű volt.

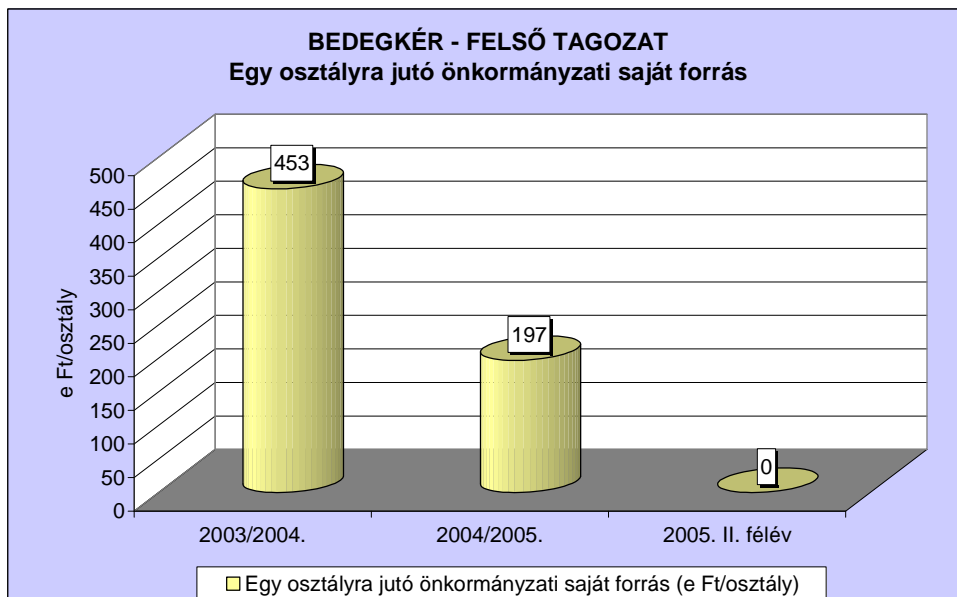


242. sz. ábra



Az iskola minden tanévben sikeresen pályázott, így a normatív forrásokat pályázati forrásokkal is kiegészítette. Így az önkormányzat kiadásait mérsékelte, a működésre tanulónként csak 27 illetve 14 e Ft önkormányzati forrásra volt szükség.

243. sz. ábra



Az egy osztályra jutó önkormányzati forrásszükséglet a 2003/04-es tanévben 453 e Ft volt, az elmúlt tanévre ez – a jelentős összegű pályázati forrásbevonás miatt – 197 e Ft-ra mérséklődött.



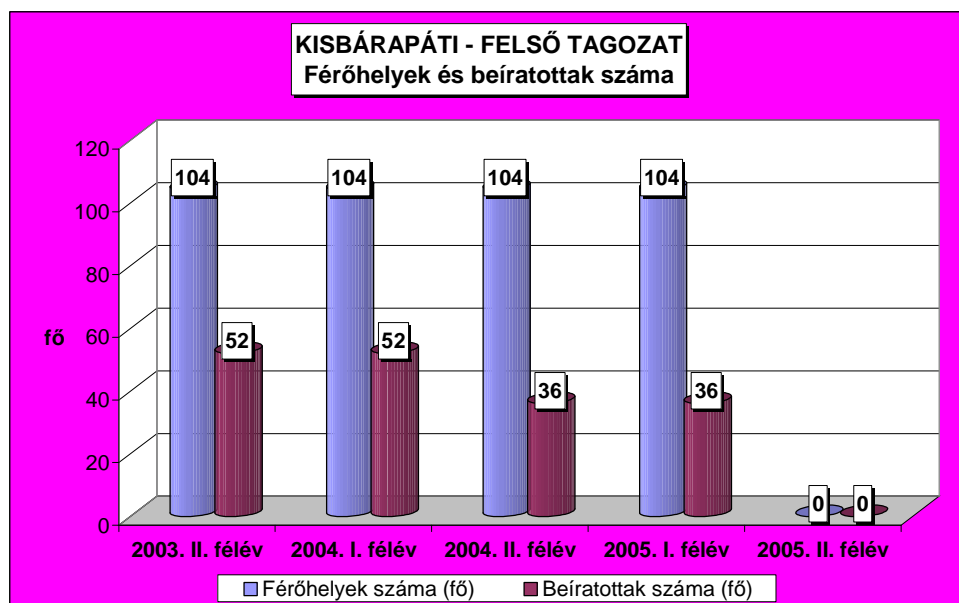
A fajlagos mutatók értéke igen szerény, az önkormányzati terhek alacsonyak voltak. Figyelembe kell azonban venni, hogy az oktatás igen korszerűtlen formában történt. A felső tagozatos oktatás összevont osztályokban nem nyújthat versenyképes tudást, a néhány fős tantestület pedig legjobb szándéka ellenére sem biztosíthatja a kívánt szakos ellátást. A gyermekek továbbtanulási esélyei ezen oktatási szerkezet fenntartása mellett a minimálisra csökkentek volna.

4. Kisbárapáti

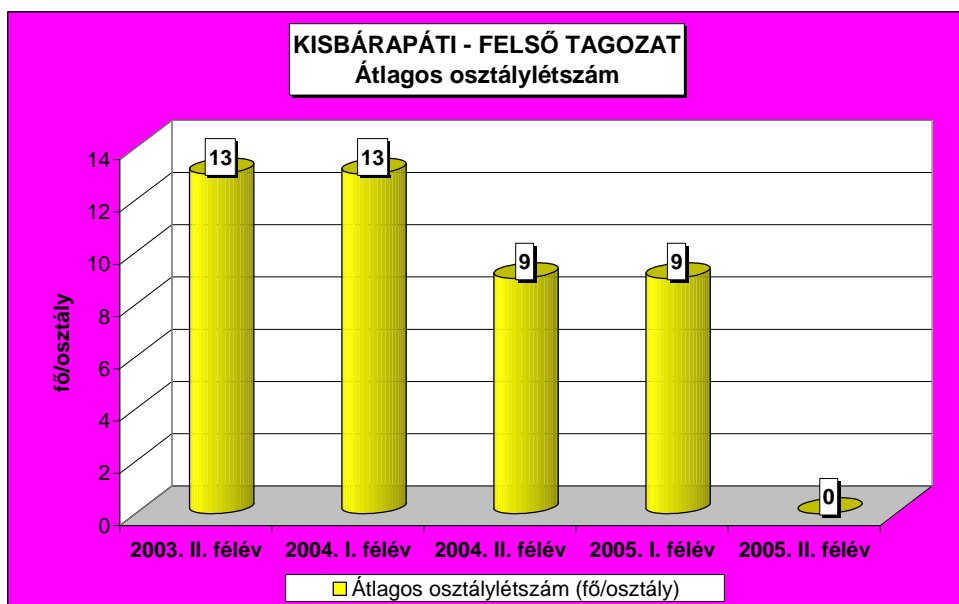
4.1. Működési jellemzők

Az andocsi iskola működési jellemzőinek bemutatásánál már részletesen foglalkoztunk a kisbárapáti tagintézménnyel és az integráció hatásával. A teljesség kedvéért – megjegyzések nélkül – az alábbiakban szemléltetjük a kisbárapáti iskola integrációt megelőző felső tagozatos működésének jellemzőit.

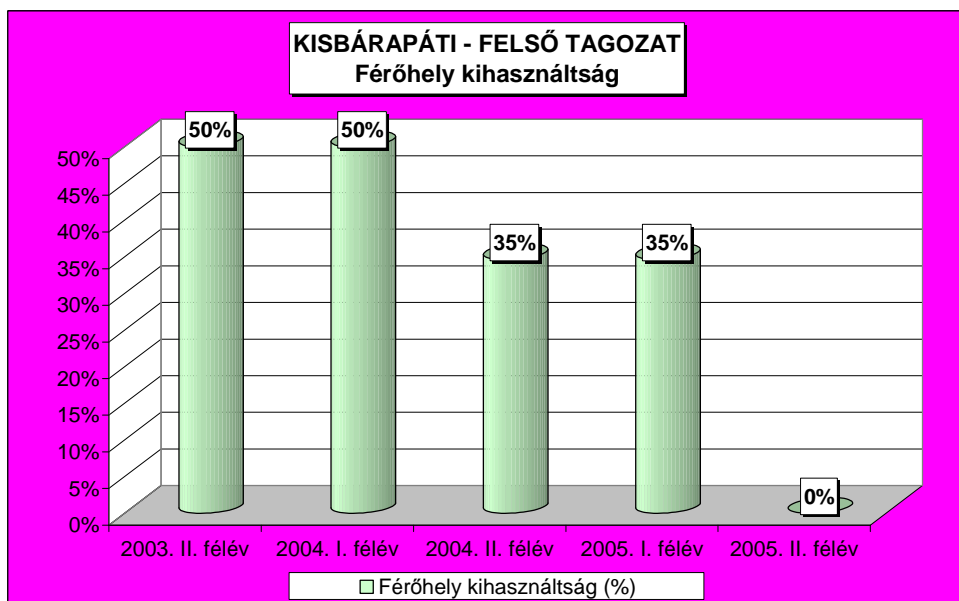
244. sz. ábra



245. sz. ábra

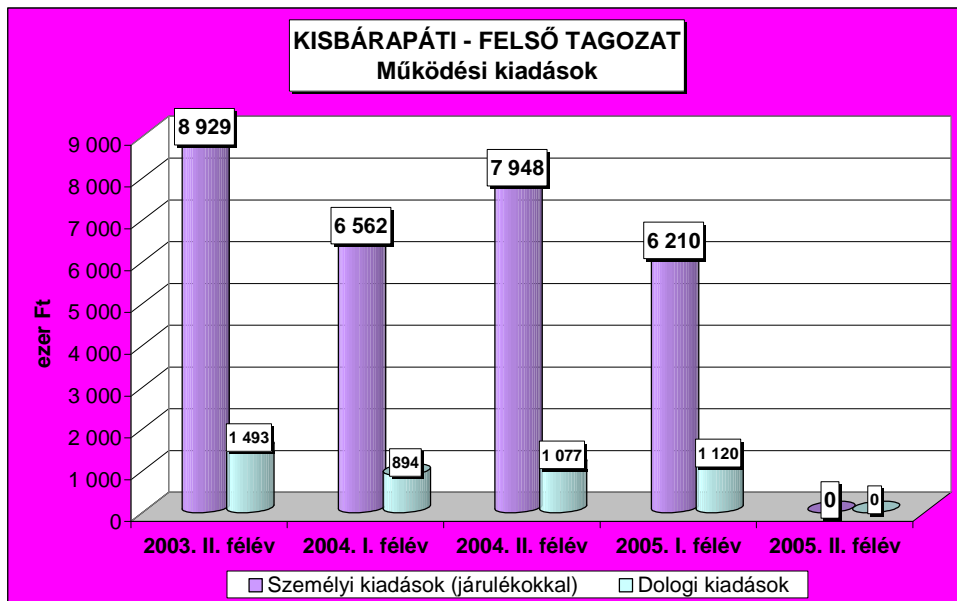


246. sz. ábra

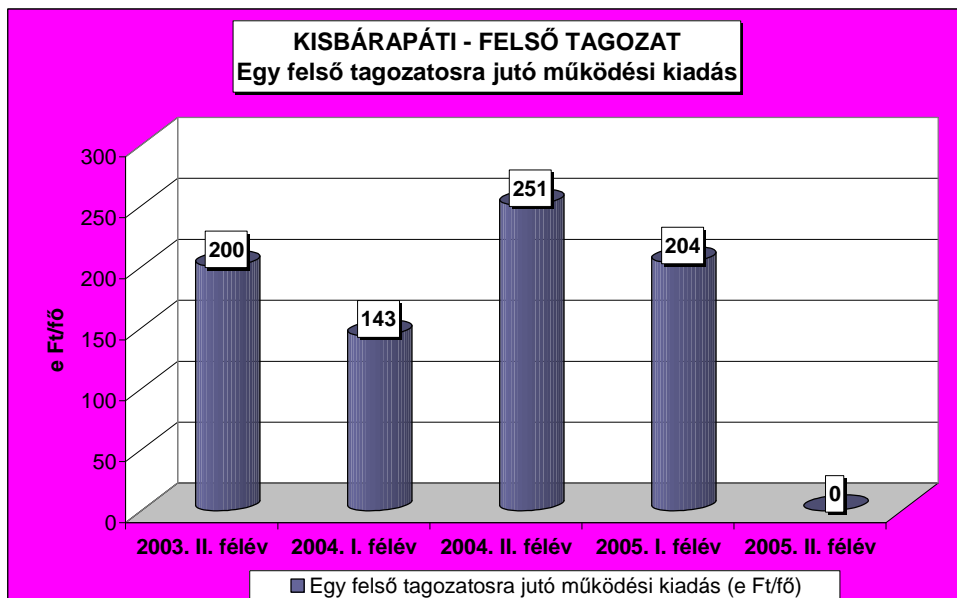


4.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

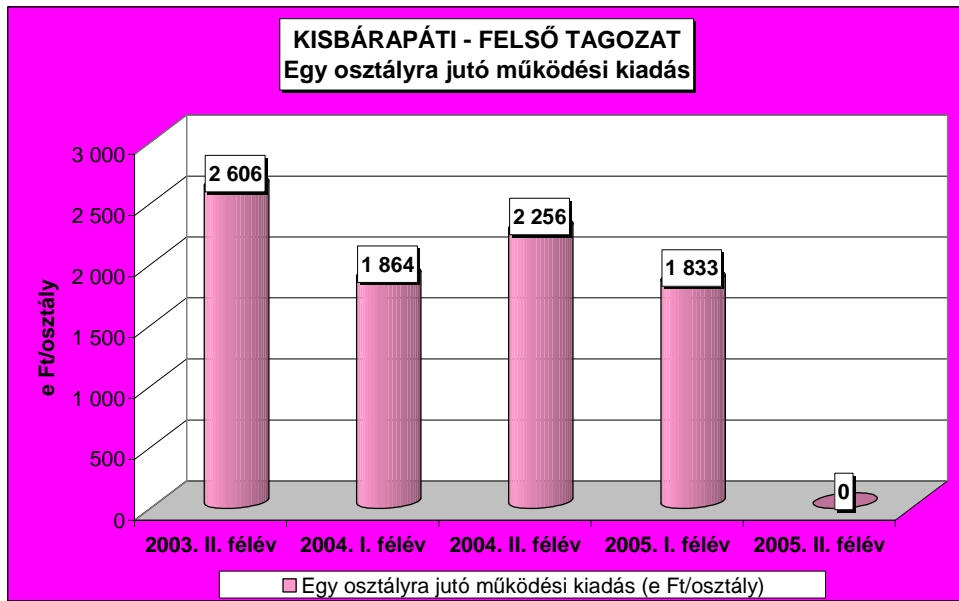
247. sz. ábra



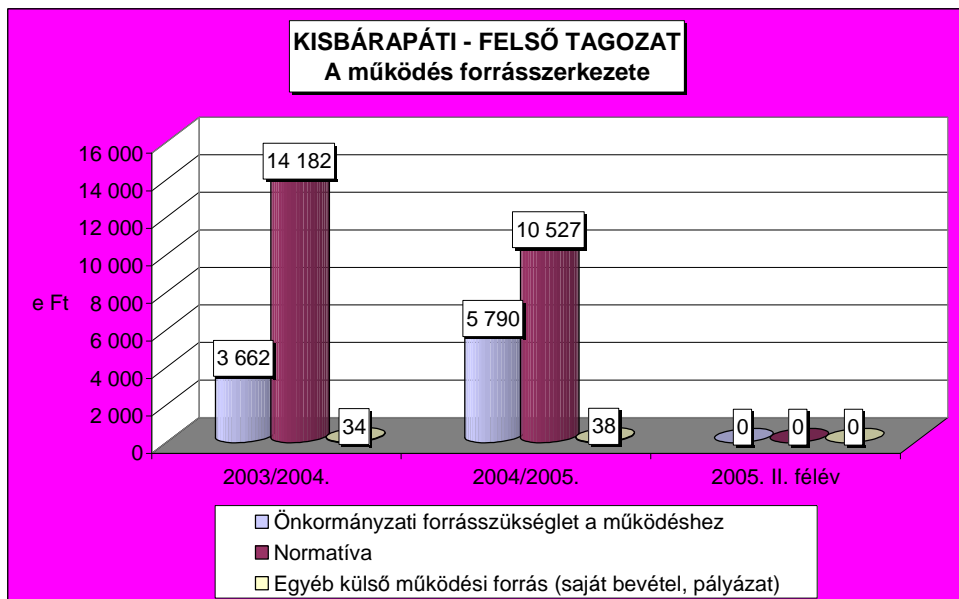
248. sz. ábra



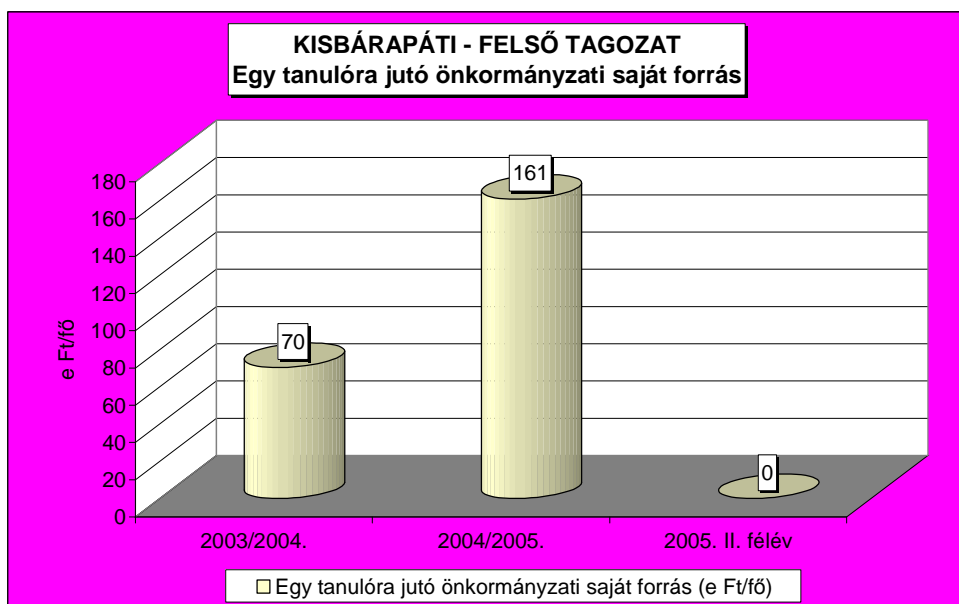
249. sz. ábra



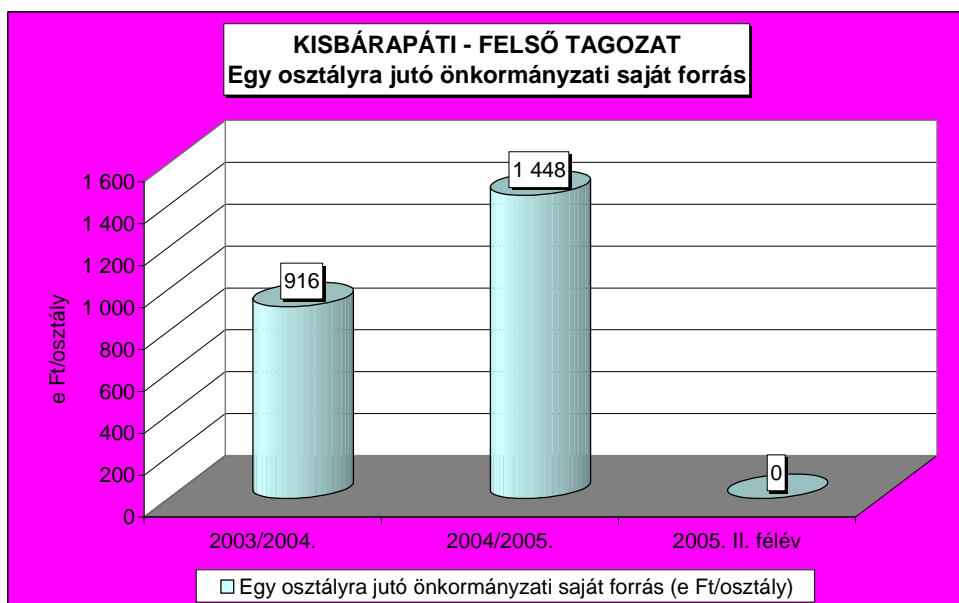
250. sz. ábra



251. sz. ábra



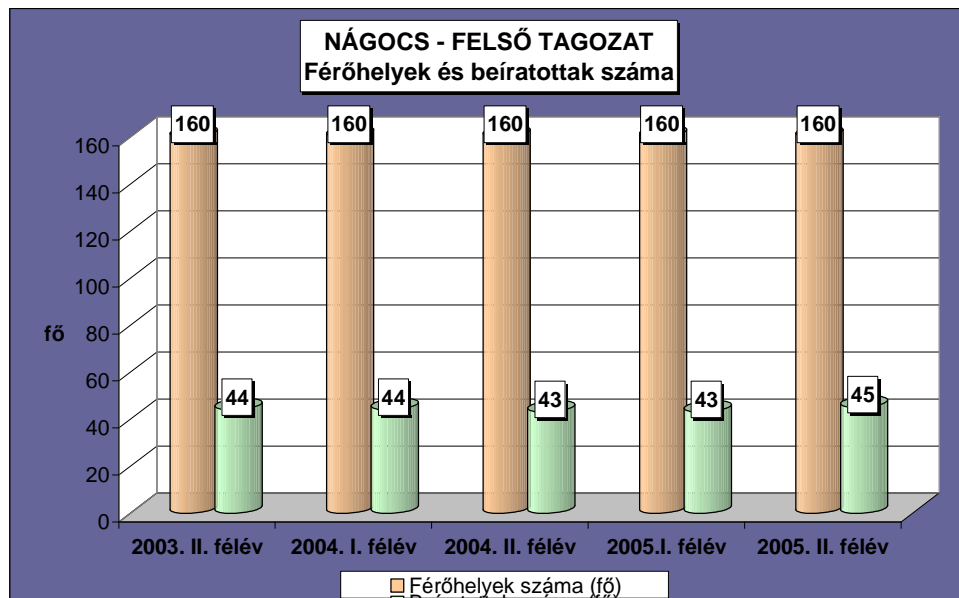
252. sz. ábra



5. Nágocs

5.1. Működési jellemzők

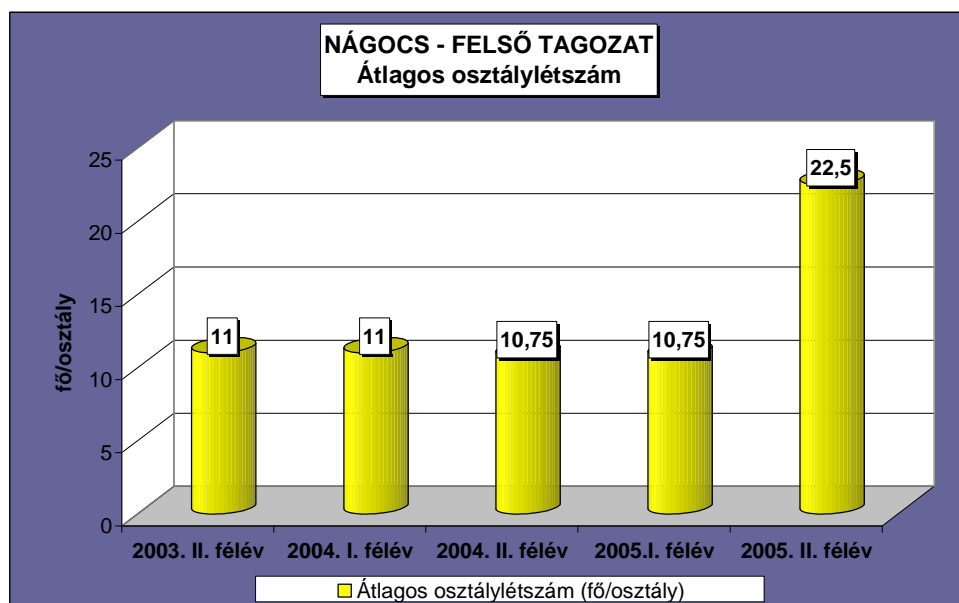
253. sz. ábra



Nágocs iskolájában a korábbi tanévekben 6 (2 összevont alsó tagozatos és 4 felső tagozatos) osztályban folyt az oktatás. Az alacsony gyermeklétszám miatt jelen tanévre a 4 felső tagozatos osztály helyett már csak 2 összevont osztályt szerveztek.

A felső tagozat 160 férőhelyén jelenleg 45 felső tagozatos diák tanul.

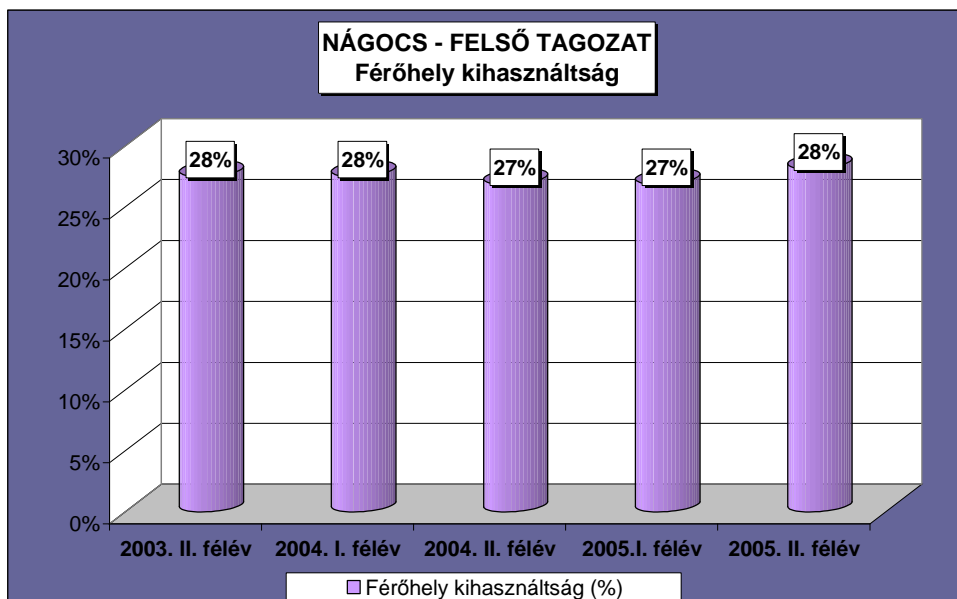
254. sz. ábra



Az osztályok összevonása következtében az átlagos osztálylétszám 10,75 főről 22,5 főre nőtt.



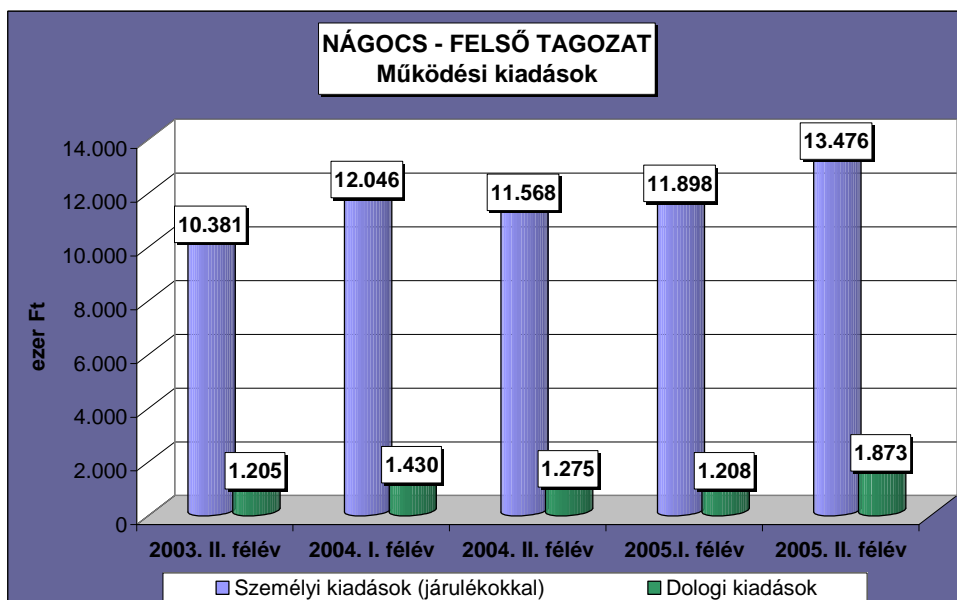
255. sz. ábra



A férőhely-kihasználtság azonban rendkívül alacsony, mindössze 28%-os.

5.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

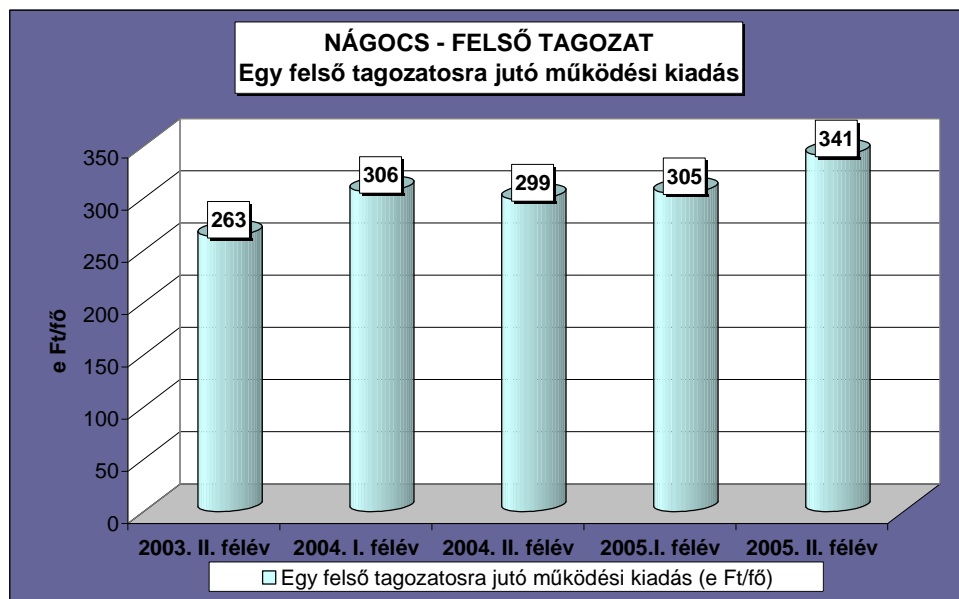
256. sz. ábra



A működési kiadás összege az elmúlt tanévekben tanévenként 25-26 millió Ft volt, és az osztályösszevonást követő félévben, is meghaladta a 15 millió Ft-ot. Ebben valószínűleg a létszámleépítés egyszeri kiadásai is megjelennek (az osztályösszevonással párhuzamosan közel 3 pedagógus álláshellyel és 1 fő kisegítő személyzettel csökkent a létszám).



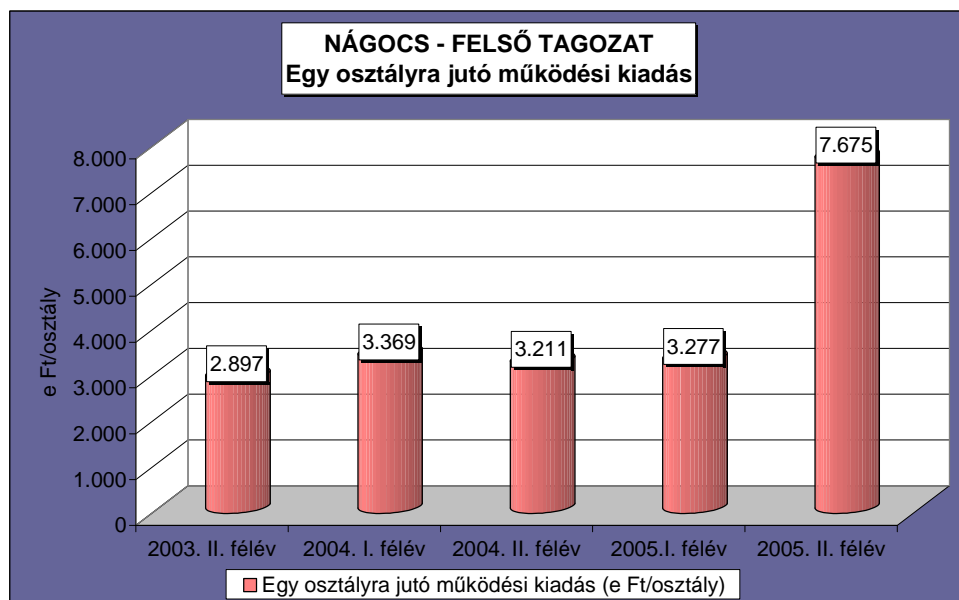
257. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó kiadások nem mérséklődtek, hiszen a tanulók száma alacsony szinten stagnál.

A mutató értéke minden időszakban lényegesen meghaladja a kistérség felső tagozatos oktatási kiadásainak átlagát, az oktatás ebben a szerkezetben magas fajlagos költségekkel jár (miközben szakmai szempontból sem hatékony).

258. sz. ábra

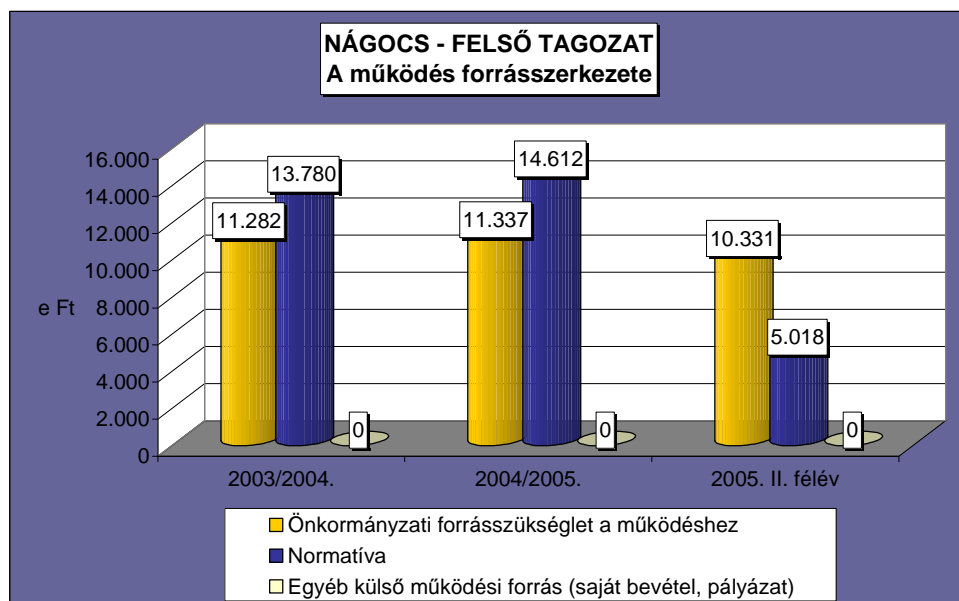


Az egy osztályra jutó kiadások mutatója nem valódi kiadás-növekedést jelez. A korábbihoz hasonló mértékű kiadások az osztályösszevonás következtében kevesebb osztály között oszlanak meg. Ezt jelzi a diagram utolsó oszlopa (illetve tartalmazza a létszámleépítés egyszeri költségeinek hatását is).



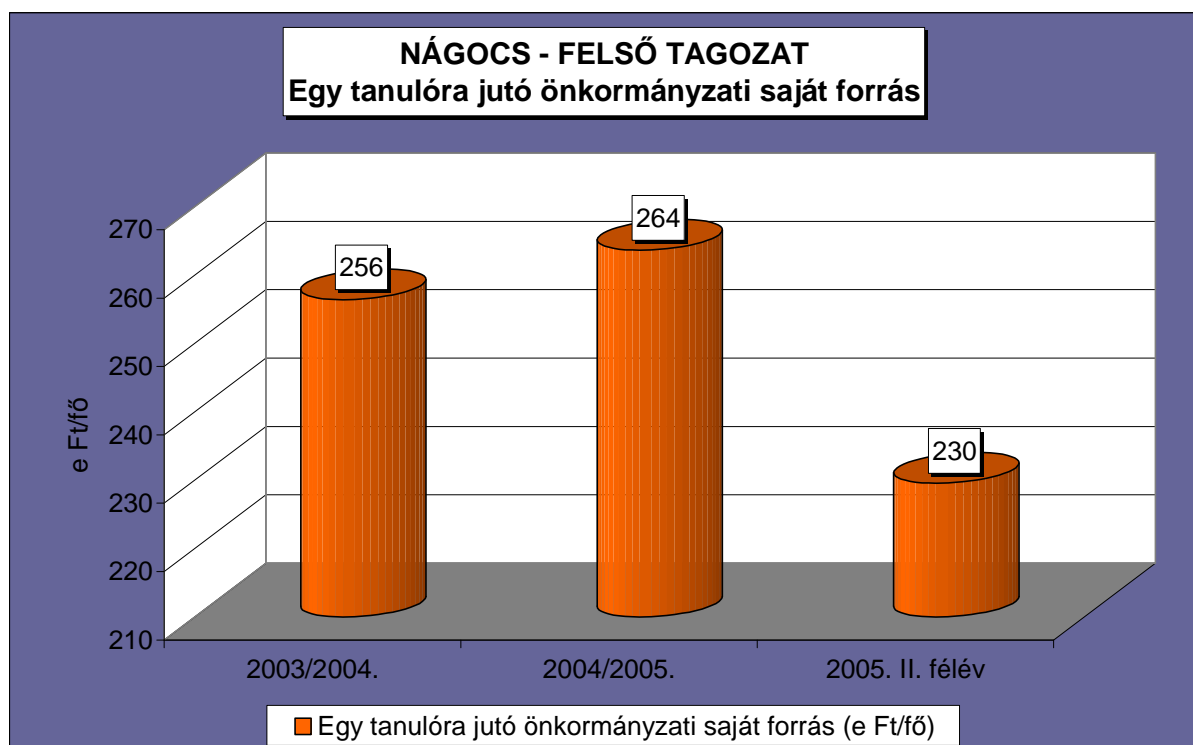
A kistérségi átlag jelenleg 4 millió Ft/osztály, ezt az értéket minden valószínűség szerint – az egyszeri költségek figyelembe vétele nélkül is – meghaladják az iskola fajlagos költségei.

259. sz. ábra



Az alacsony tanulólétszám miatt az elmúlt tanévekben a normatíva csak a kiadások 55-56%-át fedezte. Egy-egy tanév szintjén 11 millió Ft-ot meghaladó összegű önkormányzati forrást kellett a működéshez biztosítani. Jelen tanévben az adat még nem értékelhető, de valószínűsíthető, hogy a létszámleépítés következtében az önkormányzati terhek 5-6 millió Ft-tal mérséklődni fognak.

260. sz. ábra

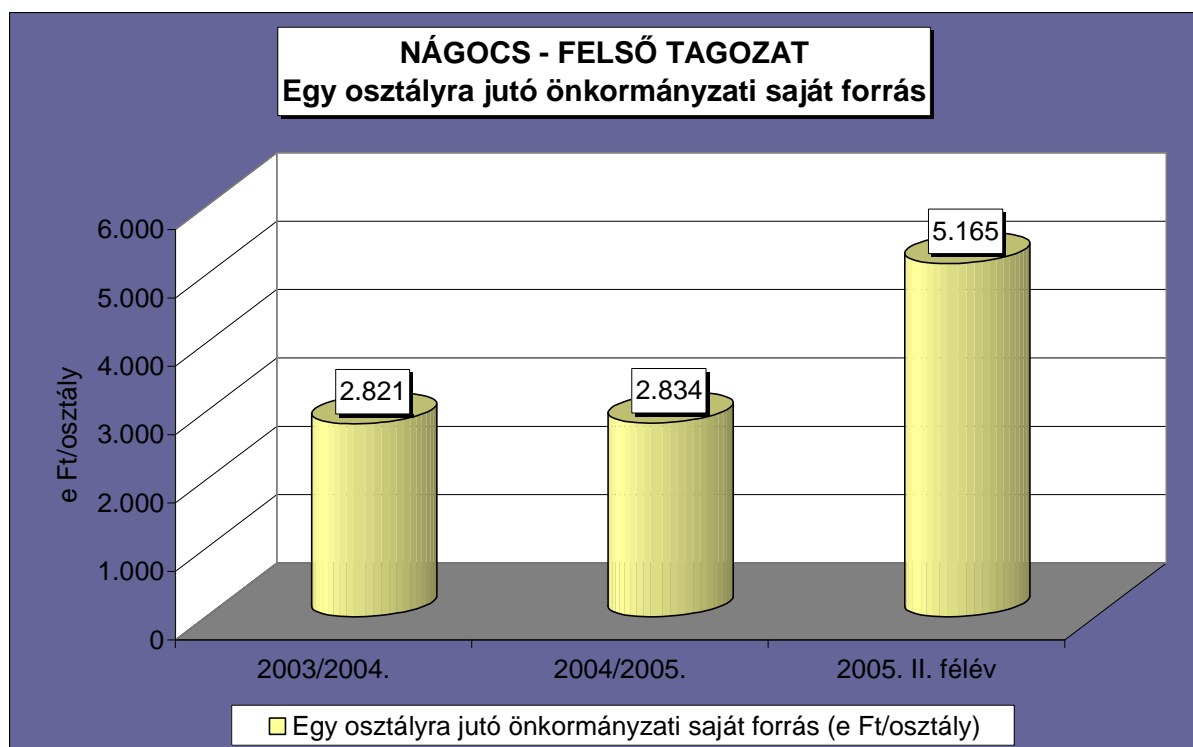


Az egy tanulóra jutó önkormányzati forrásszükséglet 256 illetve 264 e Ft volt az elmúlt tanévekben. Amennyiben feltételezzük, hogy az utolsó időszak adatából csak 5 millió Ft az egyszeri kiadások nélküli önkormányzati forrásszükséglet, ennek egy tanulóra jutó összege 111 e Ft.

Mindhárom időszak adata lényegesen kedvezőtlenebb, mint a kistérségi átlag, ami rendre 148 e Ft/fő, 152 e Ft/fő és 93 e Ft/fő.

Ez a mutatószám is azt jelzi, hogy a jelenlegi oktatásszerkezet fenntartása indokolatlanul magas fajlagos költségekkel jár.

261. sz. ábra



Az egy osztályra jutó önkormányzati költségek összegéről is az előzőek mondhatók el. Ha az utolsó időszak adatával a jelzett korrekciót elvégezzük, akkor hozzávetőleg 2,5 millió Ft/osztály a mutató értéke.

Itt is mindhárom mutatószám magasabb a kistérségi átlagnál (ami: 2.427 e Ft/osztály, 2.419 e Ft/osztály illetve 1.800 e Ft/osztály).



Összegezve:

Nágocson a változtatások következtében pozitívumként értékelhető, hogy:

- növekedett az átlagos osztálylétszám,
- mérséklődtek az önkormányzat terhei,

emellett azonban negatívum, hogy

- korszerűtlenebbé vált az oktatás, felső tagozaton is összevont osztályok működnek;
- a szakos ellátást a mindössze 10 pedagógus nem tudja biztosítani;
- jelentős kihasználatlan kapacitások állnak rendelkezésre, ami növeli a működési költségeket;
- a változtatások révén sem sikerült a kistérségi átlaghoz közelíteni a működés egységköltségeit, az önkormányzat számára a felső tagozat fenntartása indokolatlanul magas terheket jelent.

A működés sem szakmai, sem gazdaságossági szempontból nem tekinthető hatékonnak.

Az integráció jövőbeni bővítésekor érdemes a nágocsi alapfokú oktatás helyzetét is újragondolni.

6. Tab

Koppány-völgye kistérség települései közül a modell-kísérlet kapcsán, illetve a korábbi kistérségi társulások megalakulásakor Tab városában történtek a legjelentősebb változások.

A kistérség központjaként a modell-kísérlet elején már számos környező településsel társult az alapfokú oktatás kötelező feladatának megoldására:

- iskolájában történik Lulla, Torvaj, Sérsekszőlős, Zala települések diákjainak alapfokú oktatása;
- a 2004/05-ös tanévtől Tengőd felső tagozatos tanulói is a tabi iskolába járnak;

A modell-kísérlet során újabb integrációs folyamatok kezdődtek, illetve valósultak meg:

- Bábonymegyér iskolája a tabi iskola tagintézményévé vált;
- Bedegkéren megszűnt a felső tagozat, tanulóit Tab iskolája látja el;

Az integráció méreteit jól jellemzi, hogy a tabi iskola 248 felső tagozatos diákjából 123 fő (50%) a bejáró tanuló. (Alsó tagozaton is jelentős az arányuk: a 166 főnyi alsó tagozatos tanuló 30%-a, 49 fő bejáró.)

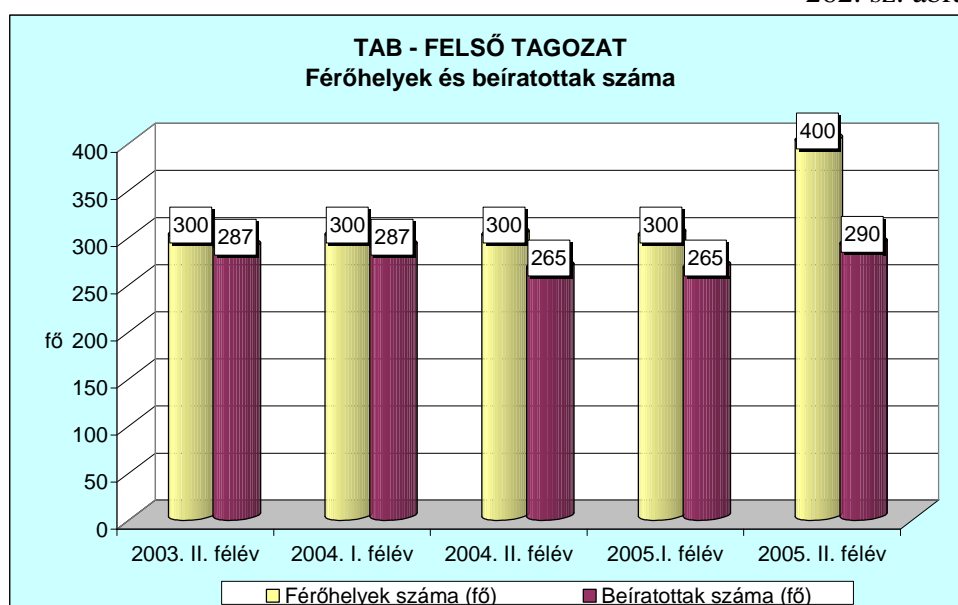


A modell-kísérlet elemeként a korábban az iskola részeként működő Nevelési Tanácsadó szabályos, előírászerű szervezeti keretek között Pedagógia Szakszolgálatként látja el a kistérség 24 településén a logopédiai és a nevelési tanácsadói feladatokat.

Ezen felül – de nem utolsó sorban – a Társulás Munkaszervezete minimális helyi önkormányzati támogatásból (50 Ft/fő/év)⁹ szakmai szolgáltatásokat nyújt (szakmai anyagok elkészítése képzésre, továbbképzésre, szakmai munkaközösségek működtetésére, tanulók versenyeztetésére) a kistérség 24 települése számára.

6.1. Működési jellemzők

262. sz. ábra



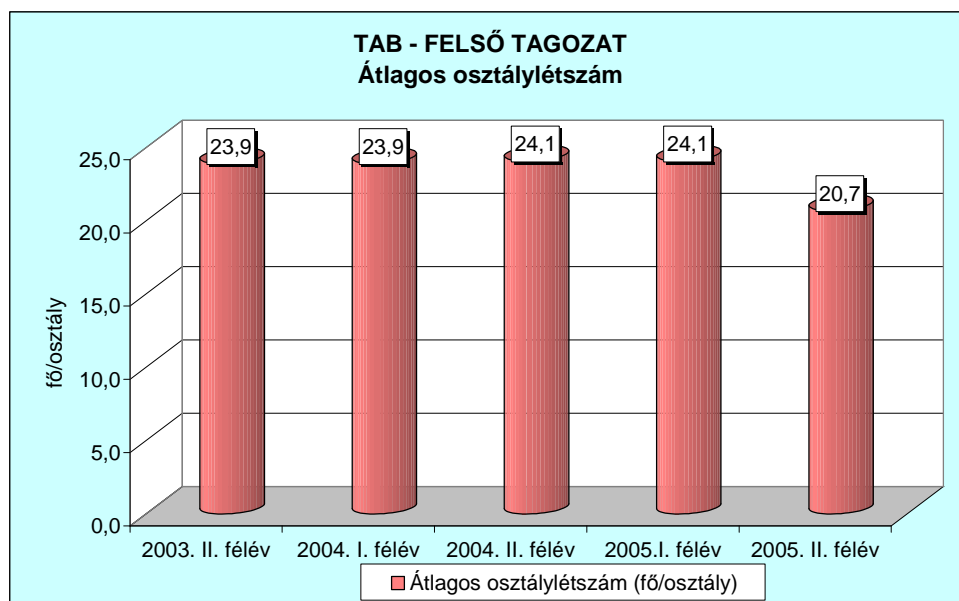
Bábonymegyer tagintézménnyé válásával a tabi iskola felső tagozatos tanulóinak száma 290 főre emelkedett (ebből 42 fő a bábonymegyeri tagintézmény diákja). A férőhelyek száma a tagintézmény 100 főnyi férőhelyével bővült.¹⁰

⁹ A költségvetési törvényben e célra 720 Ft/fő/év biztosított. A koncentráltabb ellátás keretében azonban a fenti csekély összegből is magasabb szakmai színvonalú szolgáltatás biztosítható.

¹⁰ Tab 60 főnyi férőhely-bővülést jelzett. A tagintézmény 100 fős adatát vettük figyelembe.



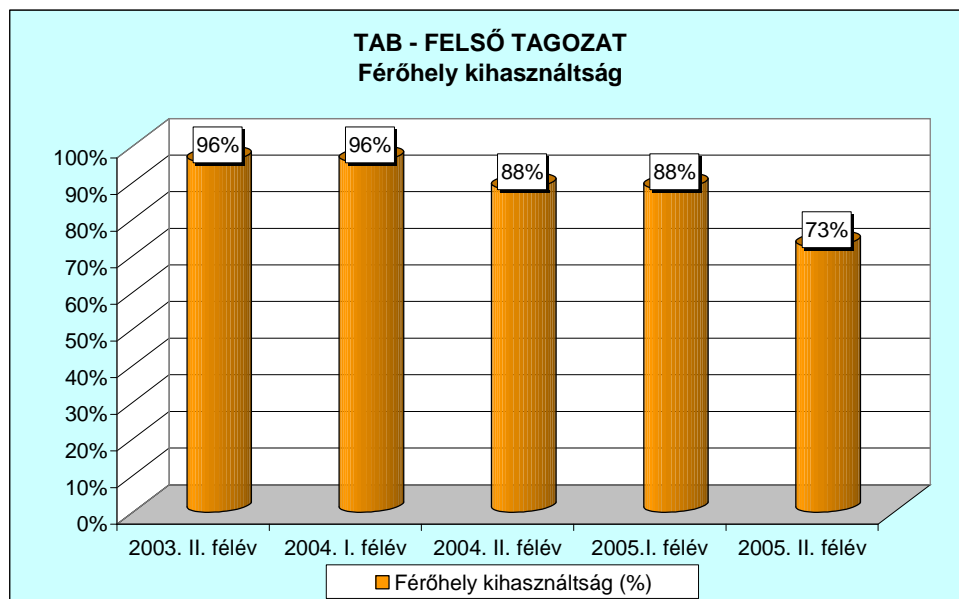
263. sz. ábra



Tabon az átlagos osztálylétszám a vizsgált időszak minden félévében stabilan 23-24 fő/osztály. A 2005/06-os tanévben helyben 10 felső tagozatos osztályban 248 tanulót foglalkoztat, az átlagos osztálylétszám itt 24,8 főre növekedett. A bábonymegyeri tagintézményben azonban igen alacsony, mindössze 10,5 fő az átlagos osztálylétszám (4 osztályban 42 tanuló), így az anya- és tagintézmény együttes átlagléttszáma 20,7 főre mérséklődött.

Említést érdemel e mellett, hogy Tabon a közoktatási törvényben előírt átlagos és maximális osztálylétszám-határok közötti létszámokat az igények és az osztályszervezés folyamatos összhangba hozásával érik el. A – tagintézmény nélkül számított – tanulólétszám a 2003/04-es tanévben 287 fő volt, az elmúlt tanévben 265 fő, jelenleg 248 fő. E csökkenő diáklétszám oktatását tanévről-tanévre eggyel kevesebb osztályba szervezték (12-11-10), így az átlagos osztálylétszám stabilan 23 fő felett maradt, sőt némileg növekedett.

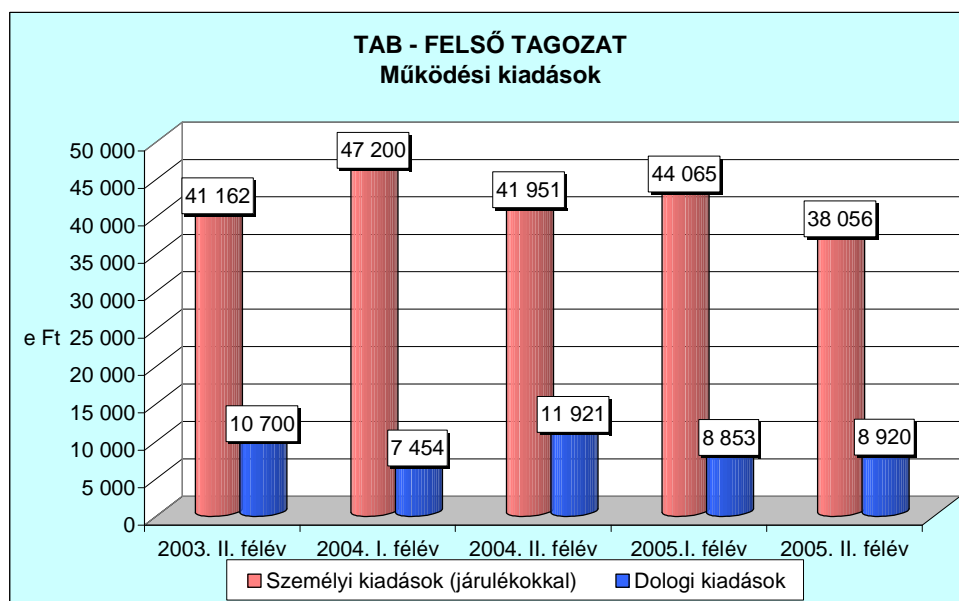
264. sz. ábra



A férőhely-kihasználtság ennek ellenére némileg csökkent, mivel a tárgyi kapacitásokat nem lehet évről-évre rugalmasan változtatni. A tabi iskolában jelenleg 83%-os a kihasználtság, ezt mérsékli 73%-ra a bábonymegyeri tagintézmény alacsony kihasználtsága (ahol az érték mindössze 42%-os).

6.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

265. sz. ábra



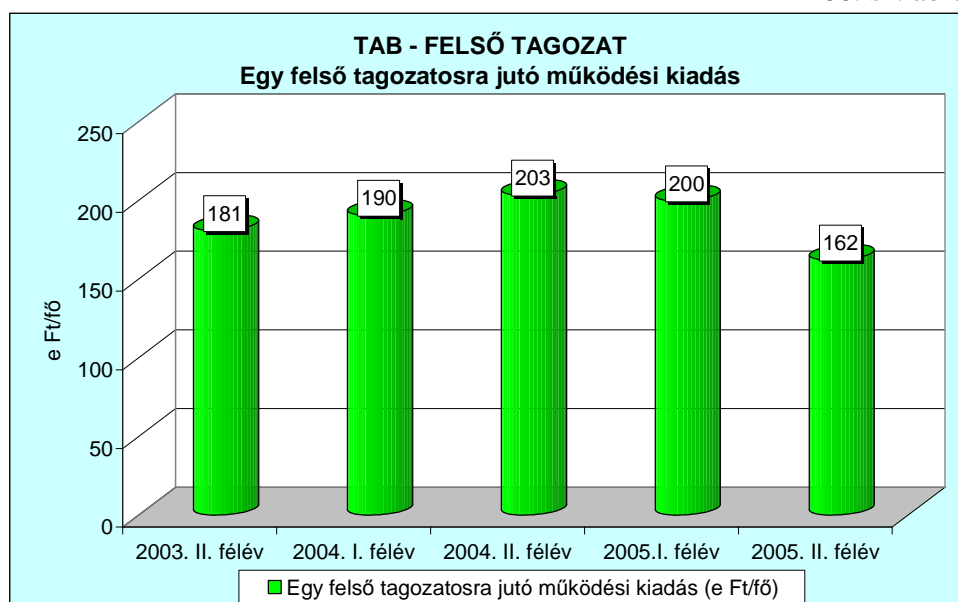
Az iskola működési kiadásai a vizsgált időszak mindegyik félévében hozzávetőleg 52-55 millió Ft működési kiadással jártak. Ez az érték önmagában nem hasonlítható össze egyetlen



intézmény adatával sem, hiszen a kistérségben nincs még egy ilyen méretű iskola. Az összehasonlításhoz a fajlagos mutatók adhatnak támpontot.

A diagram adataira azonban érdemes figyelni abból a szempontból, hogy a modellkísérlet időszakában, 2005. év II. félévében a működési kiadások hozzávetőleg 7 millió Ft-tal csökkentek. Ennek minden bizonnyal az a legfőbb oka, hogy a Pedagógiai Szakszolgálat most már szervezetileg is elkülönülten, szabályos keretek között működik. Működésének költségei külön szakfeladaton jelennek meg, nem torzítják el, nem növelik meg indokolatlanul az iskolai feladat-ellátás költségeit. Az átszervezés tehát nem csupán szakmai előnyökkel járt, a gazdaságossági elemzések alapadatait is a „helyére tette”, megteremtette az objektív értékelés lehetőségét, és elősegítette a tisztánlátást ezen a téren is.

266. sz. ábra

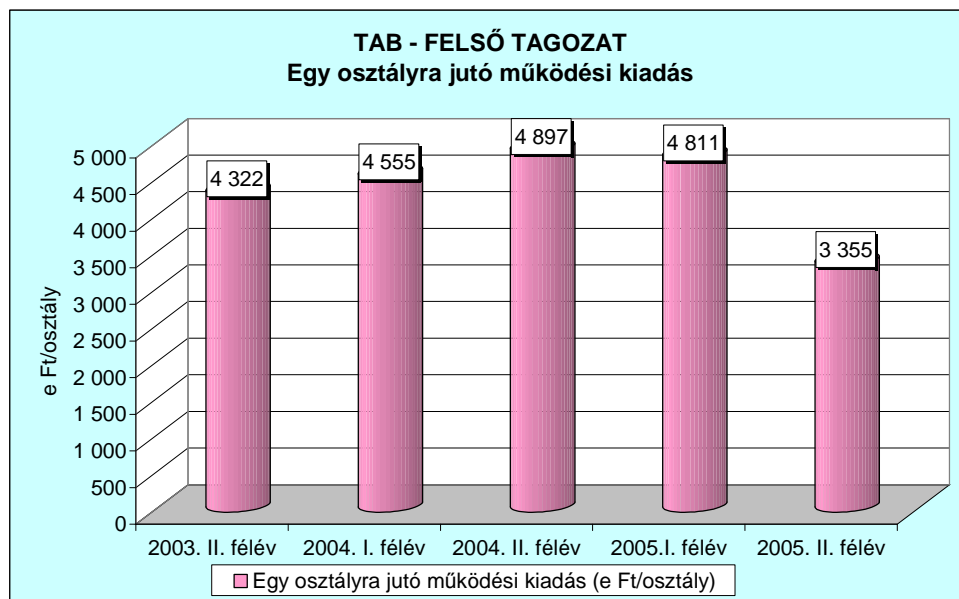


A felső tagozatos tanulók létszámára vetített érték az elmúlt tanévek egyes féléveiben 181-203 e Ft között mozgott. Már ez is minden időszakban hatékonyabb működést jelzett a kistérség egészének átlagánál. A kistérség egészére számított átlagérték a 2003/04-es tanévben volt a legalacsonyabb, akkor is 208 e Ft tanulónkénti működési kiadás merült fel.

Tabon a jelenlegi tanév első félévére további jelentős egységköltség csökkenés mutatkozik, az egy tanulóra jutó működési kiadás jelenlegi értéke mindössze 162 e Ft. Ez azt jelzi, hogy valójában a korábbi időszakok adatai is kedvezőbbek voltak a diagramon megjelenő értékeknél, hiszen azokat „megterhelte” a kistérség egészét szolgáló Pedagógiai Szakszolgálat költsége is (amely csak a jelen tanévtől különül el az iskolai szakfeladat költségeitől).



267. sz. ábra



Az egy osztályra jutó működési kiadások összege az elmúlt tanévekben magasabb volt a kistérség egészére számított átlagértéknél. Jelen tanévben azonban a mutató értéke jelentősen a kistérségi átlagérték (4.026 e Ft/osztály) alá csökkent.

Itt ismét ez utóbbi adatot vehetjük mérvadónak.

A működés hatékonyságára nézve érdemes megemlíteni, hogy a tabi alacsonyabb egységköltések lényegesen jobb – és így összegében költségesebb – működés mellett valósulhattak meg:

- az iskolában a 10 alsó és 14 felső tagozatos osztályt összesen 49 pedagógus látja el;
- a korszerű oktatási színvonal biztosítása – a pedagógiai program és a fenntartó által biztosított heti órátömeg szerint – az alsó tagozaton osztályonként 2 fő, a felső tagozaton 2,2-2,5 fő pedagógus-létszámot igényel.
- az alsó tagozaton e mértékek szerint 20, a felső tagozaton pedig legalább 31 fő pedagógusra van szükség, ez az iskola egészére nézve összesen 51 pedagógus;
- a tabi iskolában ezek szerint a 49 fős pedagógus létszám jelen tanévtől megközelíti a korszerű oktatáshoz szükséges, elvárható mértéket.

Mindez a kistérség iskoláinak többségéről nem mondható el.

A racionális oktatás-szervezés következtében tehát a lényegesen magasabb oktatási színvonal biztosítására képes tabi iskola a térség egészének átlagánál alacsonyabb egységköltésekkel működik.



Mind a szakmai, mind a gazdasági hatékonyság növekedett az integráció révén:

- a Tabra járó gyermekek versenyképes, továbbtanulásra alkalmas képzést kap(hat)nak;
- ezt a kistelepüléseken működő, szakmailag kevésbé hatékony intézményekhez képest alacsonyabb egységköltséggel valósítja meg.
- a kistelepülések számára is gazdaságos megoldás a felső tagozat integrált működtetése. Az általuk nyújtott hozzájárulás összegéből helyben nem lenne megoldható a felső tagozatos, osztott évfolyamos oktatás. Ezen túlmenően a szolgáltatás kínálata is bővebb, mint a kistelepülések iskoláiban (többféle szakkör, kétféle idegen nyelv, informatika oktatás) Ennek alátámasztására bemutatunk néhány példát:

9. sz. táblázat

Önkormányzati hozzájárulás a felső tagozat működéséhez	2003/04. tanév	2004/05. tanév
	(e Ft)	
Kánya	4 261	3 206
Kapoly	5 827	5 032
Somogy megyes	4 373	3 767

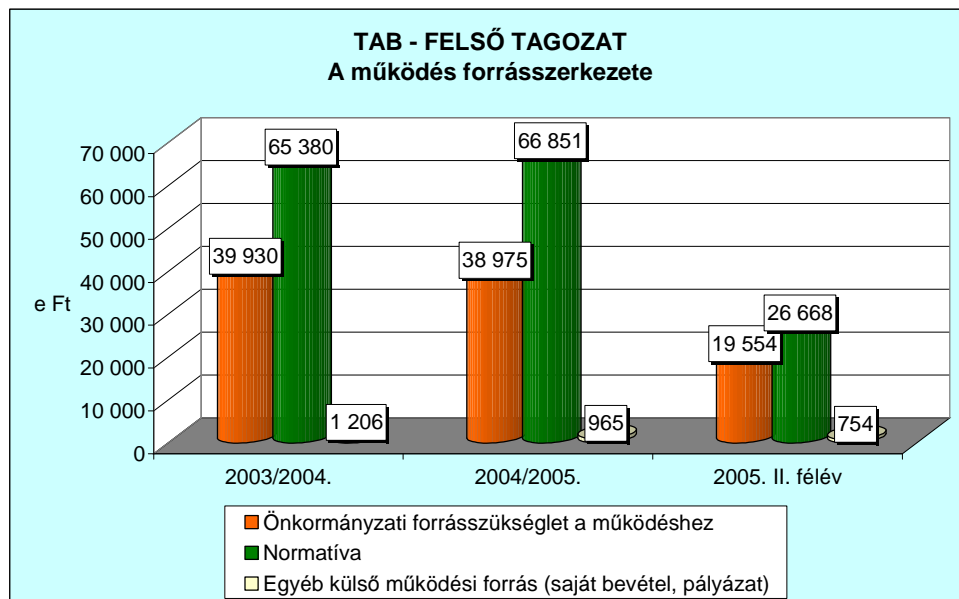
A települési önkormányzatok a korábbi tanévekben a táblázatban szereplő összegekkel járultak hozzá felső tagozatos tanulóik tabi oktatásához. Könnyen belátható, hogy 4-5 millió Ft-ból helyben korszerű oktatás nem valósítható meg. Az összeg mindössze 2-3 pedagógus diplomás minimálbéren számított személyi kiadásait fedezné.

Jelen tanévtől még kedvezőbb helyzet alakul ki. A modell-kísérlet és a társulások kiterjesztése miatt jelentős többletforrások érkeztek a rendszerbe, amelyek tovább mérséklék a helyi önkormányzatok oktatási költségeit (ezt anyagunk összegző részében számszerűsítve is bemutatjuk).

- A hatékonyság növekedésének egyik lényegi eleme a normatíva igénylése szempontjából a minél magasabb létszámú osztályok szervezése (2005-ben egy felső tagozatos tanulóra 212 e Ft alapszabvány járt, ehhez számos kiegészítő normatíva kapcsolódik, így az osztálylétszám néhány fős emelkedése is millió Ft-okban mérhető megtakarítást jelent/ett a fenntartó önkormányzat számára).
- E mellett azonban hasonlóan fontos szempont a kistérségi oktatás racionális megszervezése. A tabi kistérségben éppen ez által volt biztosítható a szakos ellátás jelentős emelése (a pedagógus létszám növelése) és ezzel együtt az egységköltések csökkentése.



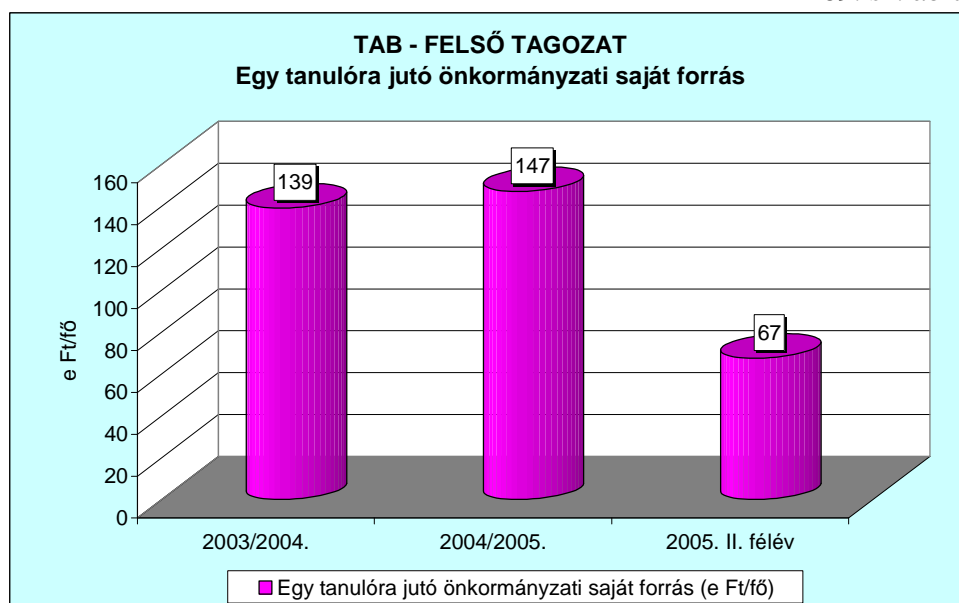
268. sz. ábra



Az integrációs illetve racionalizálási intézkedések következtében a tabi iskola felső tagozatának működtetése közel azonos arányokat mutat egy több iskolát működtető kisváros értékeivel (holott lehetőségei közel sem azonosak azzal).

A működés kiadásait – az integráció és a hatékony osztályszervezés következtében – 60% feletti mértékben a normatíva fedezi (kisvárosi átlagban tapasztalataink szerint ez a mérték 65-70%).

269. sz. ábra

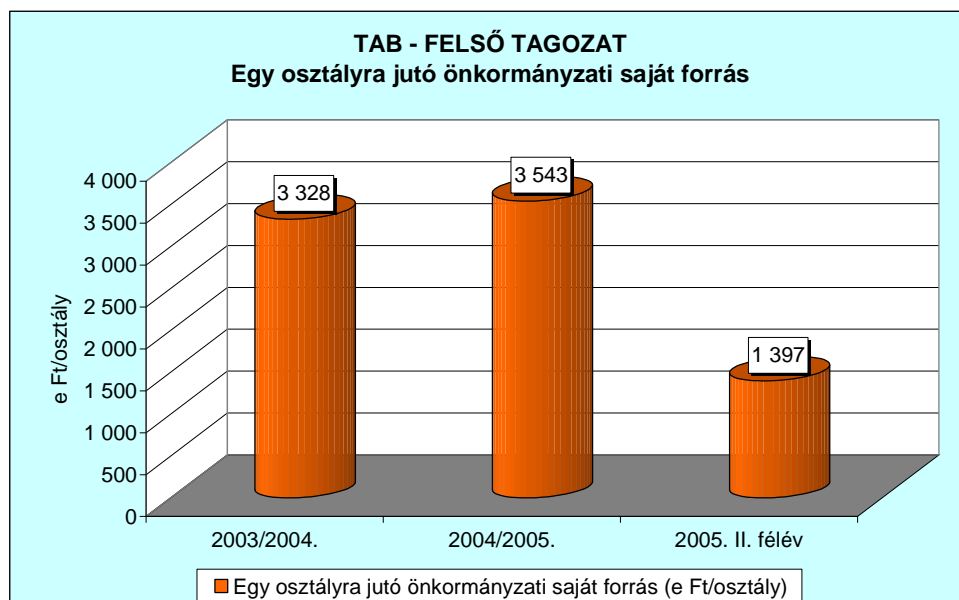


Az egy tanulóra jutó önkormányzati költségek már az elmúlt tanévekben is alacsonyabbak voltak a kistérségi átlagnál (holott a nyilvántartási adatok ekkor még a Nevelési Tanácsadó költségeit is tartalmazták).

Jelen tanévtől az egységköltség tovább mérséklődik, a tanév első felében az összeg tanulónként mindössze 67 e Ft (a kistérségi átlag 93 e Ft/tanuló).

A költségek csökkenése nem csupán a tabi iskola fenntartója számára jelent megtakarítást. Az integrációban részt vevő minden település a csökkenő mértékű költségek alapján fizeti a hozzájárulást tanulói után.

270. sz. ábra



Az egy osztályra jutó önkormányzati kiadások is hasonlóan kedvező értékekkel rendelkeznek Tab iskolájában. A szakszerűbb ellátás ellenére az egységköltség 2005. II. félévében mindössze 1.397 e Ft/osztály (a kistérségi átlag 1.800 e Ft).

Ez is egyértelműen a hatékony működést jelzi.



6.3. Épületenkénti kiadások alakulása

Az iskola oktatási tevékenysége (a nevelési tanácsadót és a zeneiskolát leszámítva) korábban 3 épületben folyt. A felső tagozat 2 épületben kapott helyet, amelyből az egyik a gimnáziummal közös használatú volt. Az épület fenntartási költségeket az általános iskola viselte.

Jelen tanévtől a korábban vegyes profilú épületet kizárólag a felső tagozat használja.

A táblázatban bemutatjuk, hogy az átszervezés milyen hatással volt az épület-fenntartási kiadásokra.

10. sz. táblázat

Épületenkénti dologi és felújítási kiadások	Összege (e Ft)				
	2003. II. félév	2004. I. félév	2004. II. félév	2005. I. félév	2005. II. félév
1. Épület címe: Petőfi u. 6-12					
- dologi kiadások	2 443	3 216	8 415	6 386	6 268
- felújítási kiadások					
2. Épület címe: Tab Virág u. 12.					
- dologi kiadások	1 222	1 077	0	0	0
- felújítási kiadások					
Összes dologi kiadás	3 665	4 293	8 415	6 386	6 268
Éves összesítés		12 708		12 654	

Éves szinten csekély, 54 e Ft dologi megtakarítás mutatható ki. Mivel az átszervezés csak 2005. utolsó 4 hónapját érintette, érdemes az adatokat féléves szinten is összevetni. A 2005. II. félévében felmerült kiadások 2.147 e Ft-tal mérsékeltebbek az előző év azonos kiadásához képest. Ez 26%-os költségmegtakarítást jelent.

A végrehajtott racionalizáló intézkedéseknek tehát az oktatás-szakmai szempontoktól független költségmegtakarító hatása is jelentkezik.

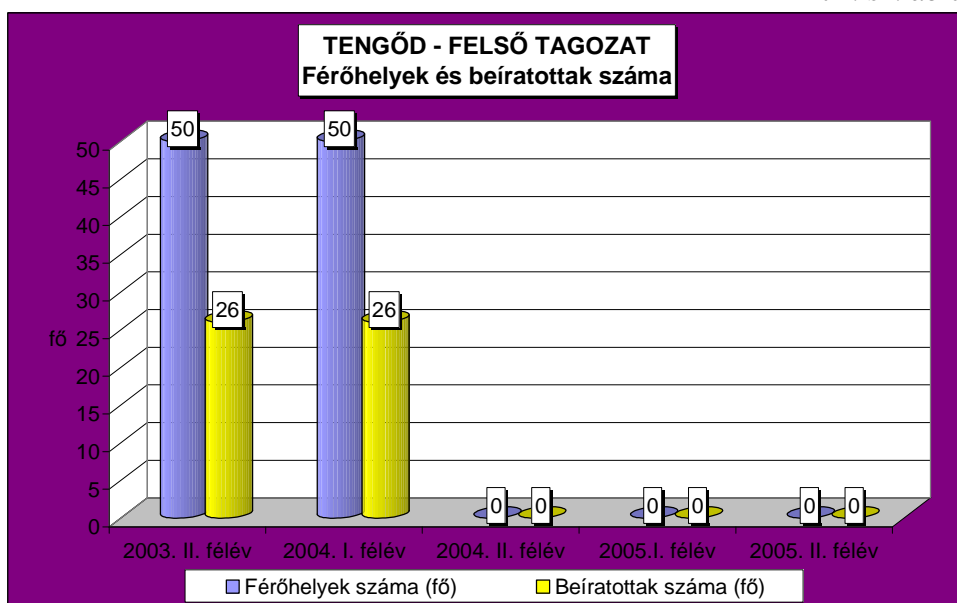


7. Tengőd

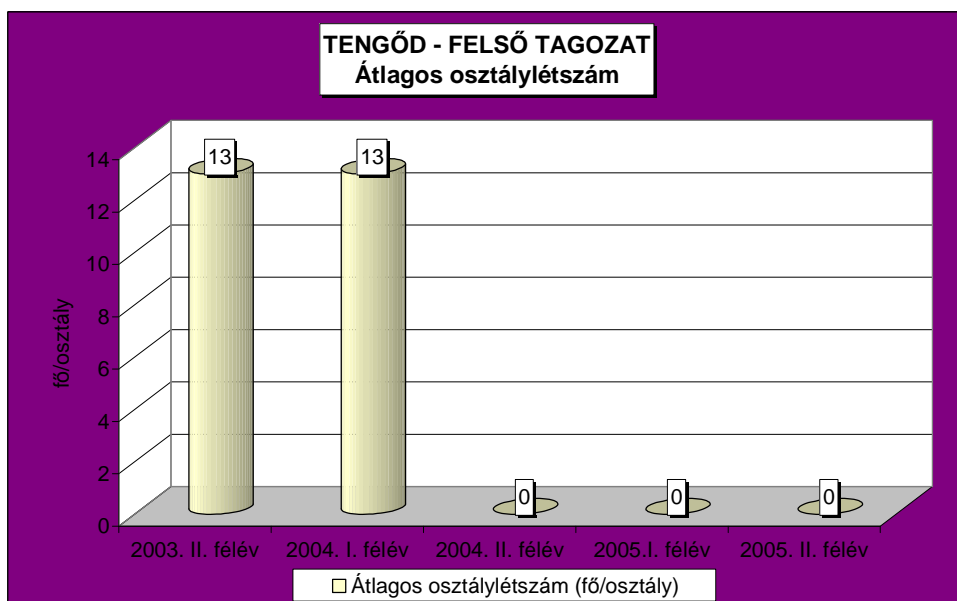
7.1. Működési jellemzők

Tengődön a 2003/04-es tanév végéig folyt felső tagozatos oktatás. Azóta a társulás keretében folyik a tanulók oktatása, a helyi felső tagozat megszűnt. A döntést megelőző időszak működési jellemzőit csak szemléltetésképpen mutatjuk be, annak alátámasztására, hogy az alacsony hatékonysággal, magas egységköltségekkel működő, oktatás-szakmai szempontból is korszerűtlen 2 összevont osztály megszüntetése indokolt volt.

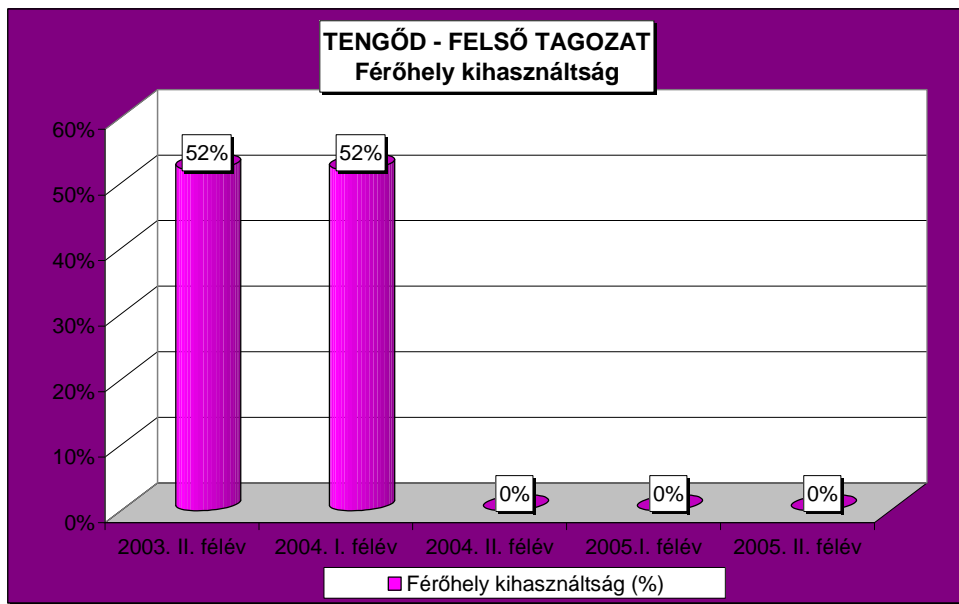
271. sz. ábra



272. sz. ábra

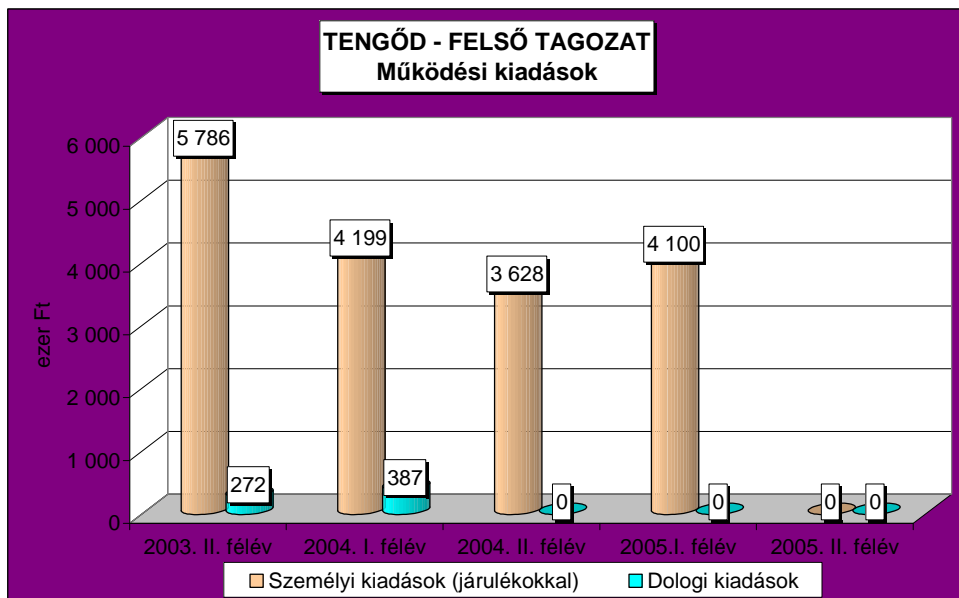


273. sz. ábra

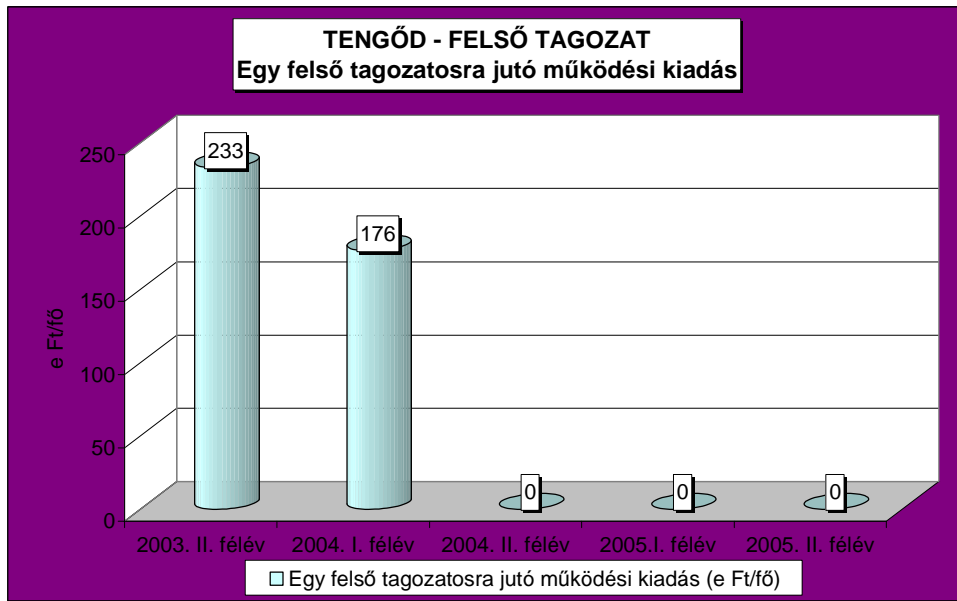


7.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

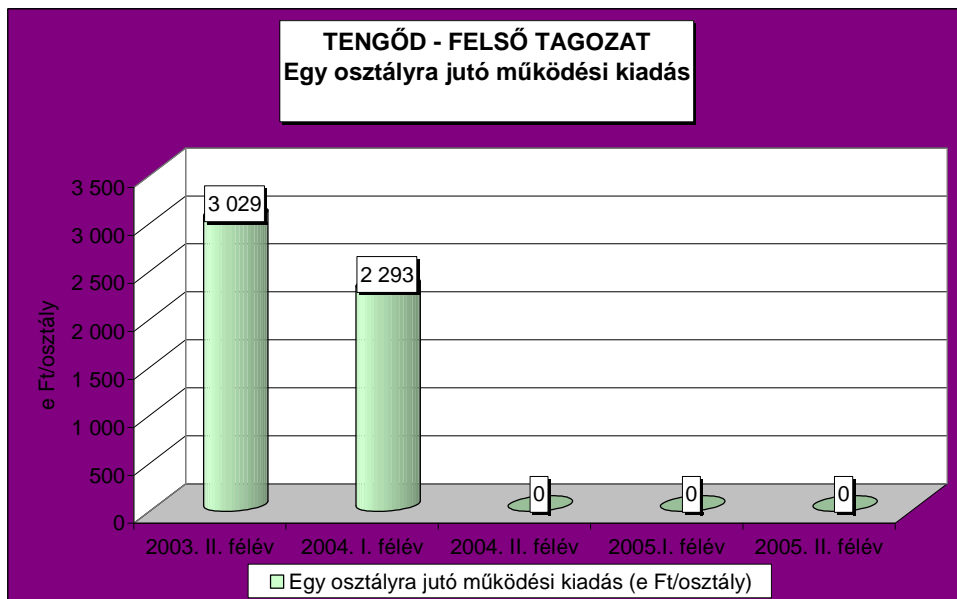
274. sz. ábra



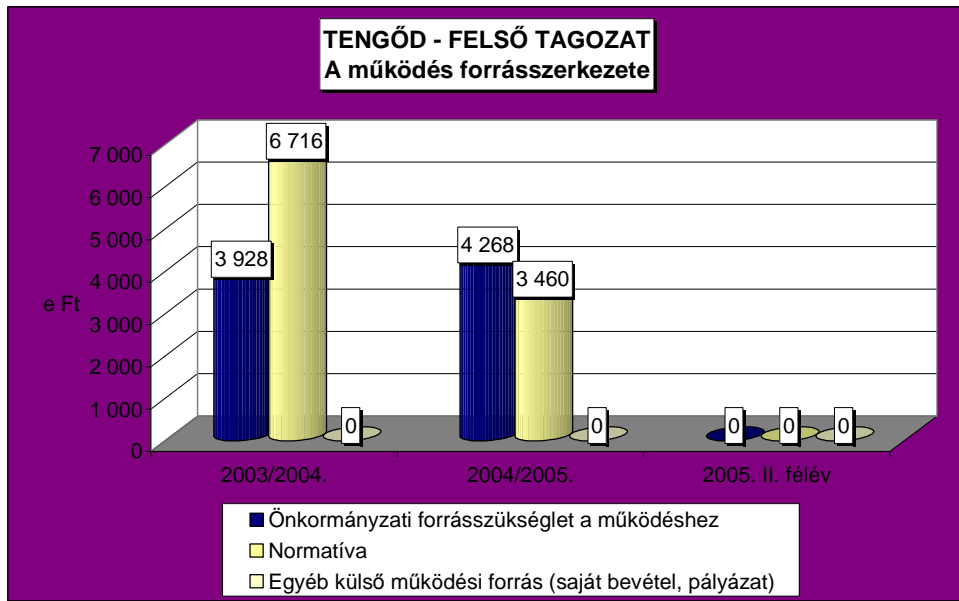
275. sz. ábra



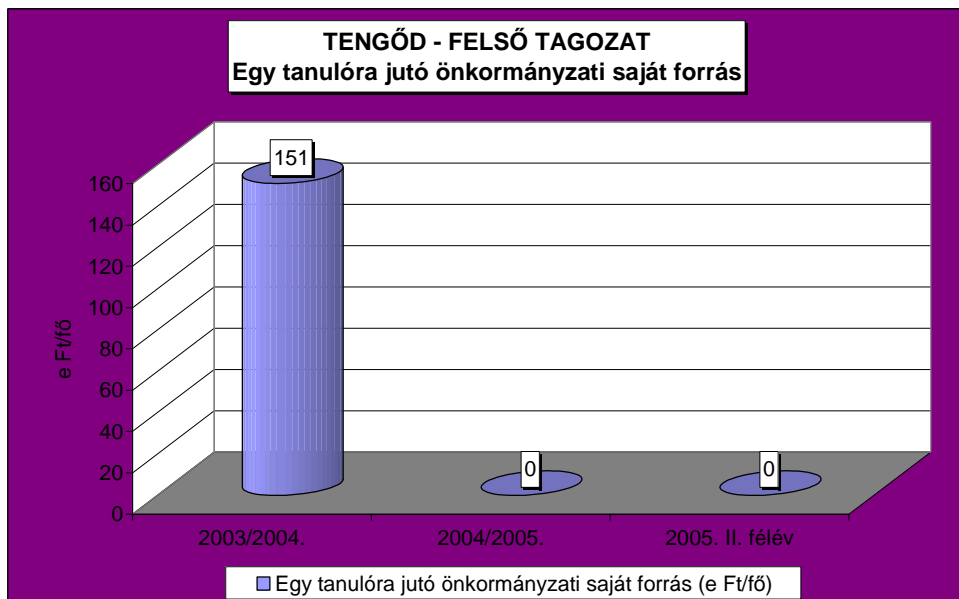
276. sz. ábra



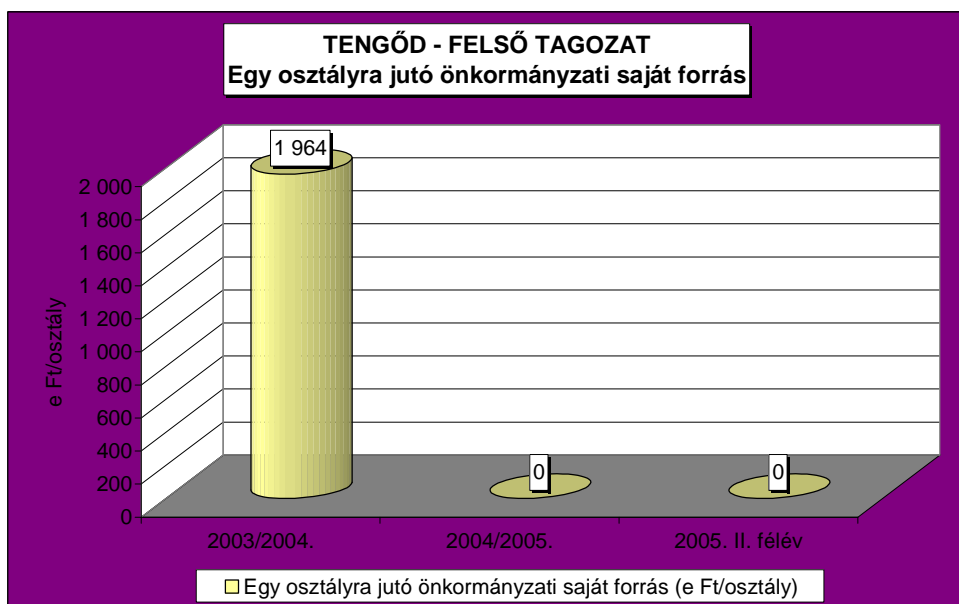
277. sz. ábra



278. sz. ábra



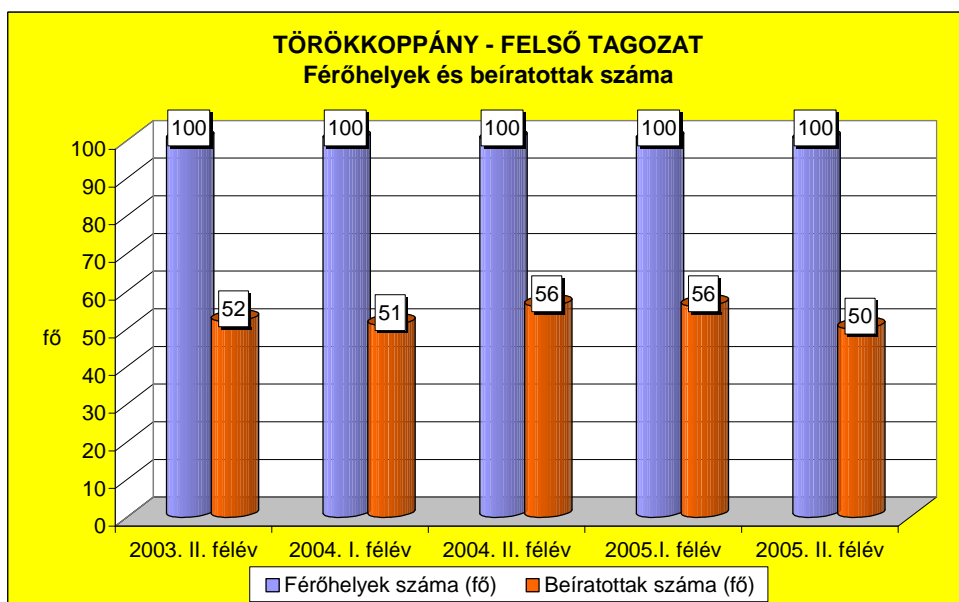
279. sz. ábra



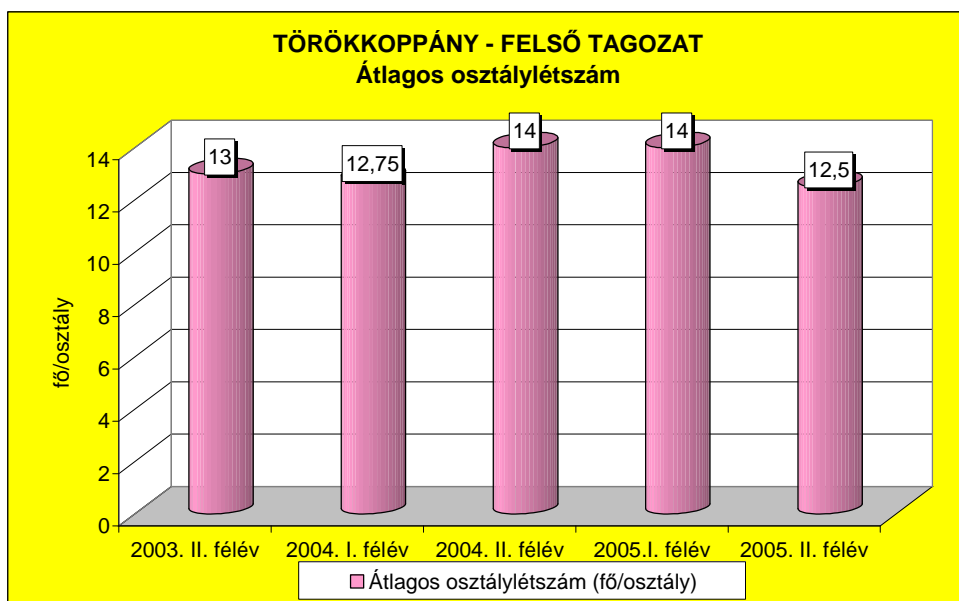
8. Törökkoppány

8.1. Működési jellemzők

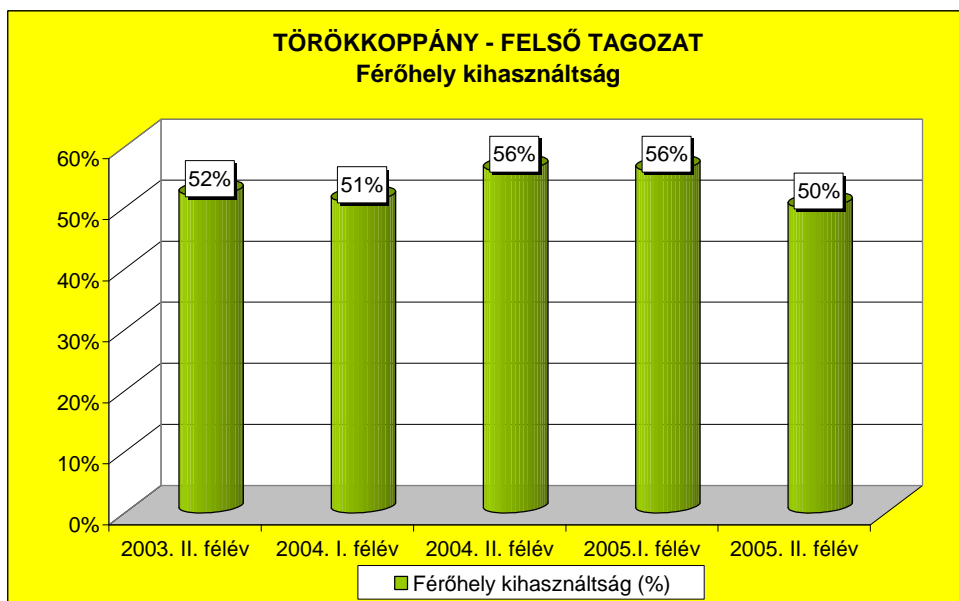
280. sz. ábra



281. sz. ábra



282. sz. ábra

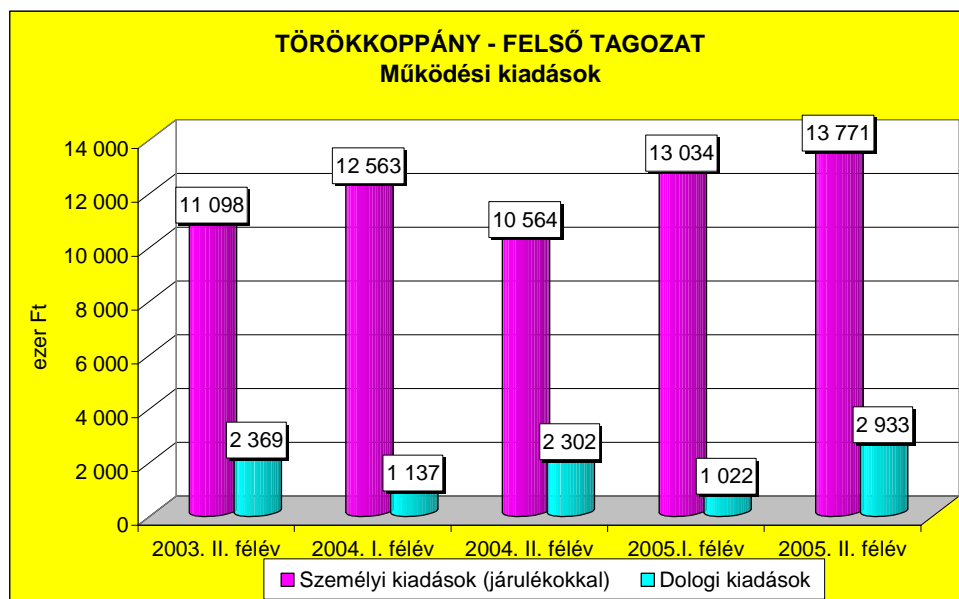


Törökkoppányban 4 felső tagozatos osztályban, 100 férőhelyen 50 tanuló oktatása folyik. A korábbi társulások alapján ellátja a környező kistelepülések tanulóit is. Ennek ellenére az átlagos osztálylétszám mindössze 12-14 fő, és a férőhely-kihasználtság is alacsony.



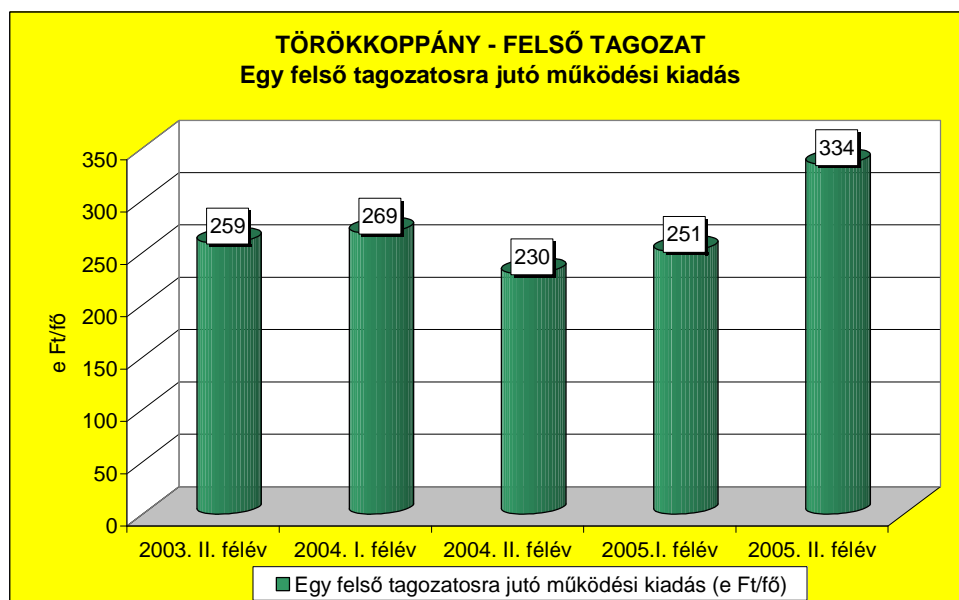
8.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

283. sz. ábra



Egy-egy tanév 27 millió Ft működési kiadást igényel, amelynek döntő részét (86-87%) a személyi kiadások jelentik. Dologi kiadásra szerény összeg, 3-4 millió Ft jut tanévenként.

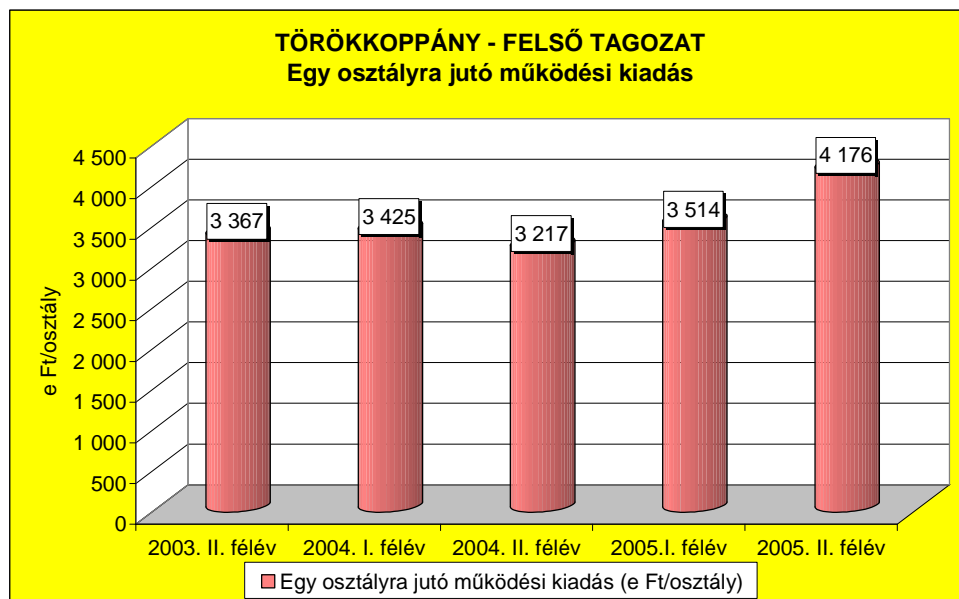
284. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó egységköltség a kistérségi átlagnál némileg magasabb. Jelen tanévre jelentős emelkedés mutatkozott, részben az összes kiadás növekedése, részben a tanulólétszám enyhe csökkenése miatt.

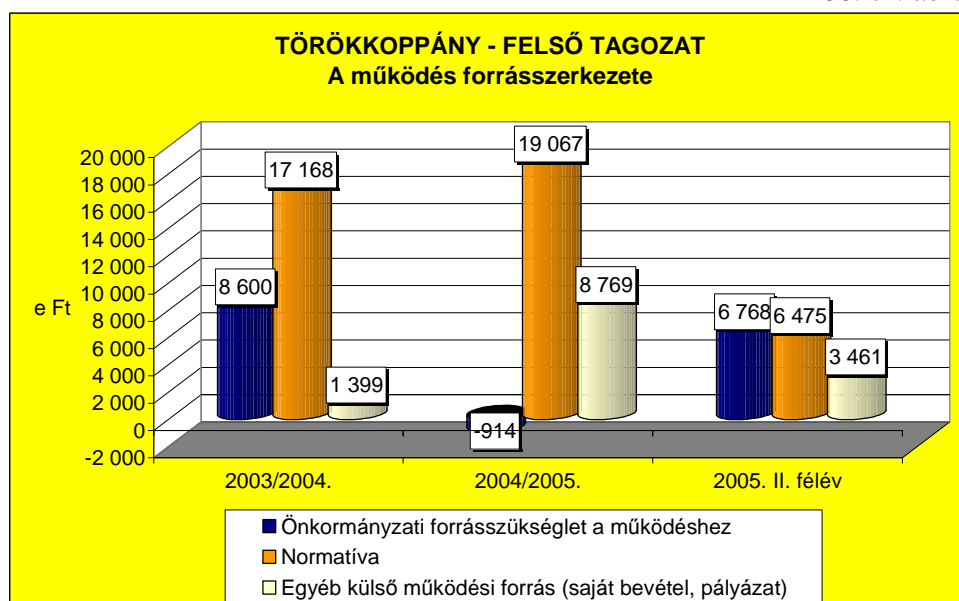


285. sz. ábra



Az egy osztályra jutó működési kiadások összege hozzávetőleg a kistérségi átlag szerinti mértékben alakult.

286. sz. ábra



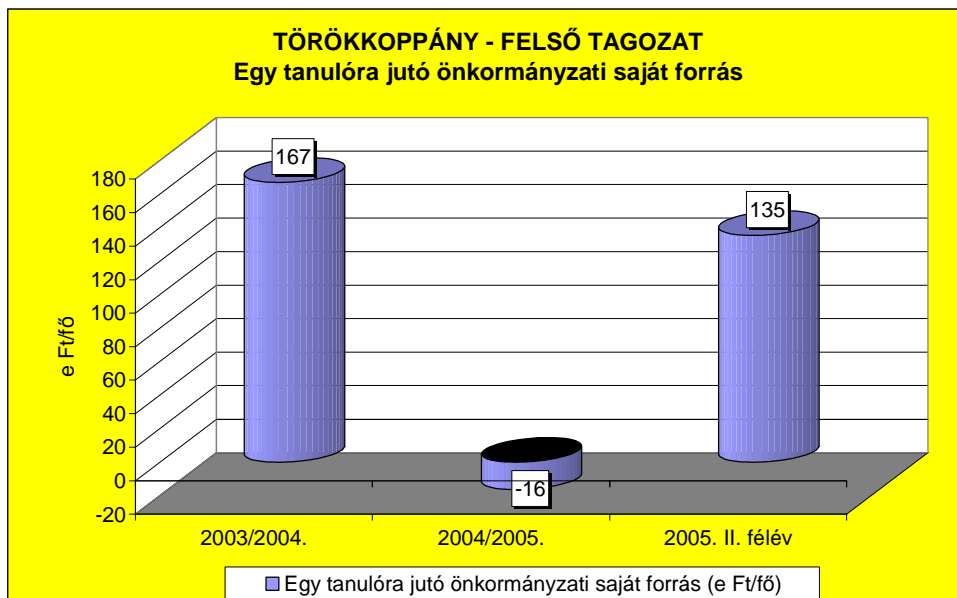
A működési kiadások 65-70%-át finanszírozza meg a normatíva. Az iskola intenzív pályázati tevékenységet folytat, így minden tanévben jelentős pályázati forrásokhoz jutott. Az elmúlt tanévben ezek összege fedezte a működési kiadások 33%-át, így az iskola működtetése fenntartói forrásokat nem igényelt (914 e Ft maradvány képződött a feladaton).

A diagramon nem jelennek meg a felhalmozási források, de az iskola esetében említést érdemel, hogy igen jelentős, 42 millió Ft pályázati forrást (ESZA) nyert el az oktatás informatikai háttérének korszerűsítésére is.

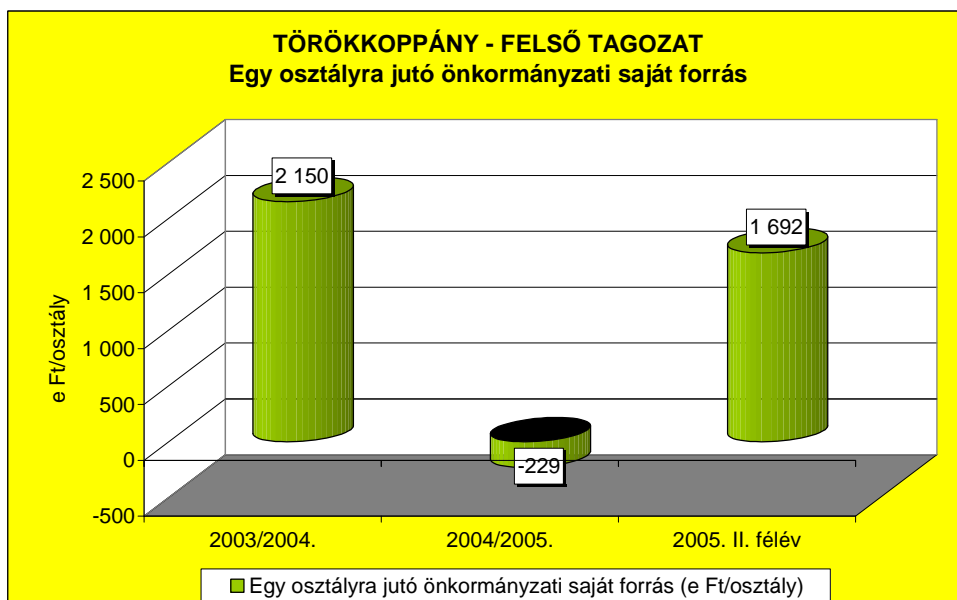


Érdeemes megfigyelni, hogy az alacsony diáklétszám ellenére (amelyből más iskoláknál egyenesen következik, hogy a fenntartás magas összegű helyi forrásokat igényel), az iskola működése kevés önkormányzati forrást igényel. Az iskola vezetése a kedvezőtlen adottságokat pályázati források bevonásával ellensúlyozza.

287. sz. ábra



288. sz. ábra



Az előzőekből következően az iskola működtetése a fenntartó számára csekély egységköltségeket jelent.

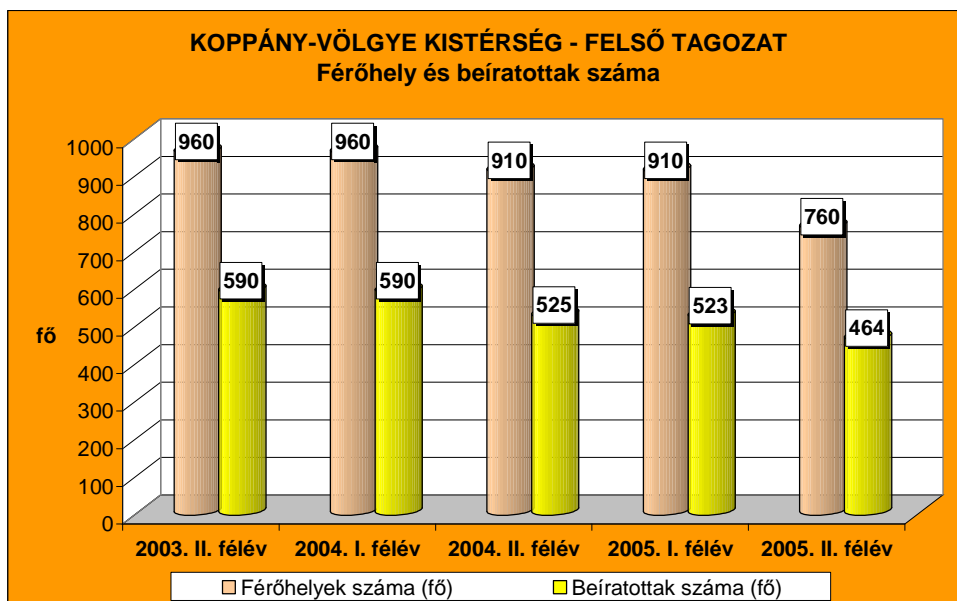
Az egy osztályra jutó önkormányzati forrás-szükséglet lényegesen alacsonyabb, kedvezőbb a kistérségi átlagnál.



9. Koppány-völgye kistérség – általános iskolák – felső tagozat összesen

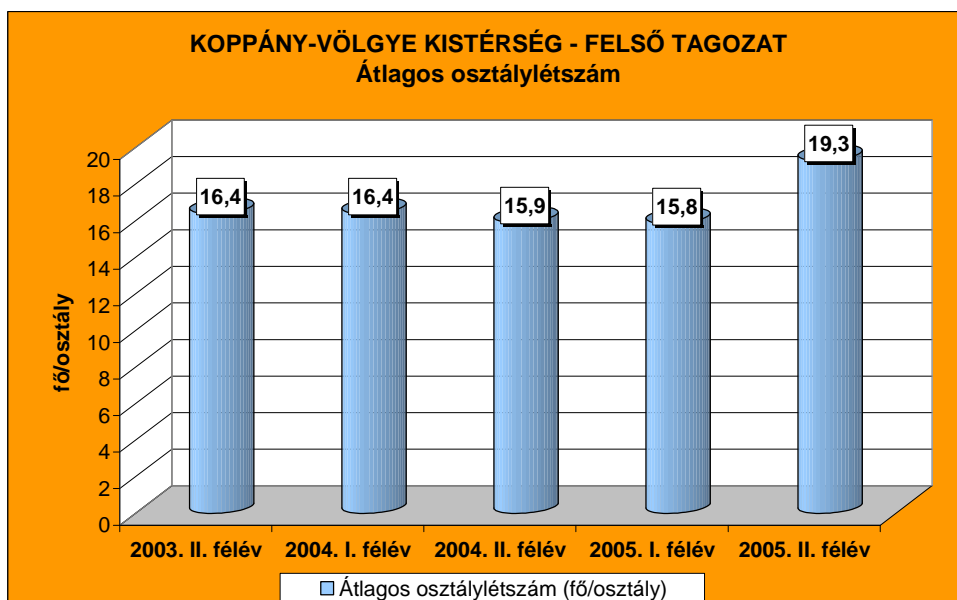
9.1. Működési jellemzők

289. sz. ábra



A kistérségben az elemzés kezdetét jelentő 2003/04-es tanévben 590 felső tagozatos tanulót oktattak. A tanulók száma drasztikusan csökkent, jelen tanévben létszámuk már csak 464 fő, a csökkenés mértéke közel 20%. Nyilvánvaló, hogy a korábbi kapacitások fenntartása finanszírozhatatlan, ezért racionalizáló intézkedésekkel 200 férőhelyet szüntettek meg.

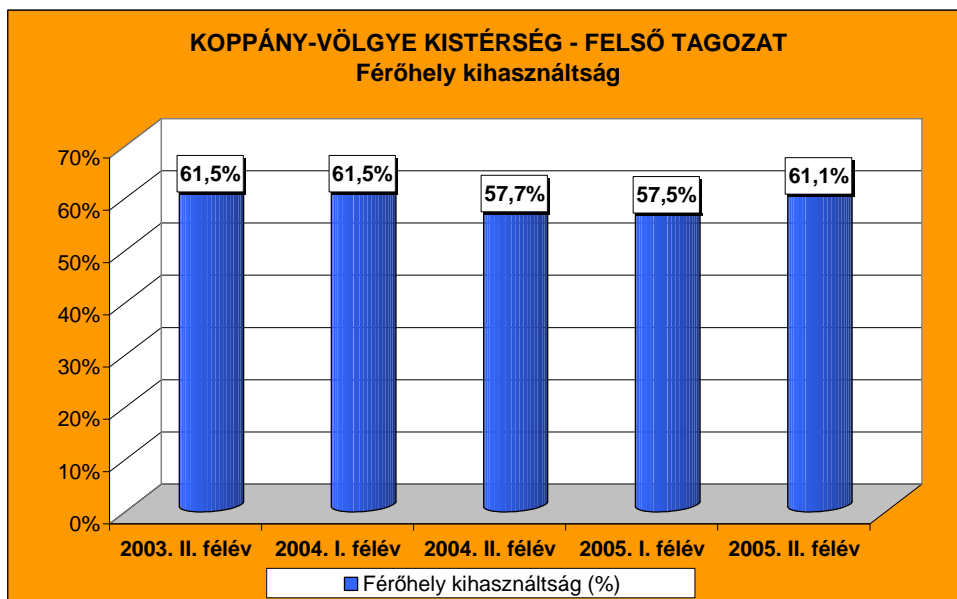
290. sz. ábra



A tanulólétszám csökkenés ellenére az átlagos osztálylétszám jelen tanévre igen kedvező mértékű, a korábbi 16 fő körüli értékről 19,3 főre emelkedett. Ez egyértelműen a modell-kíséret keretében végrehajtott integráció következménye.



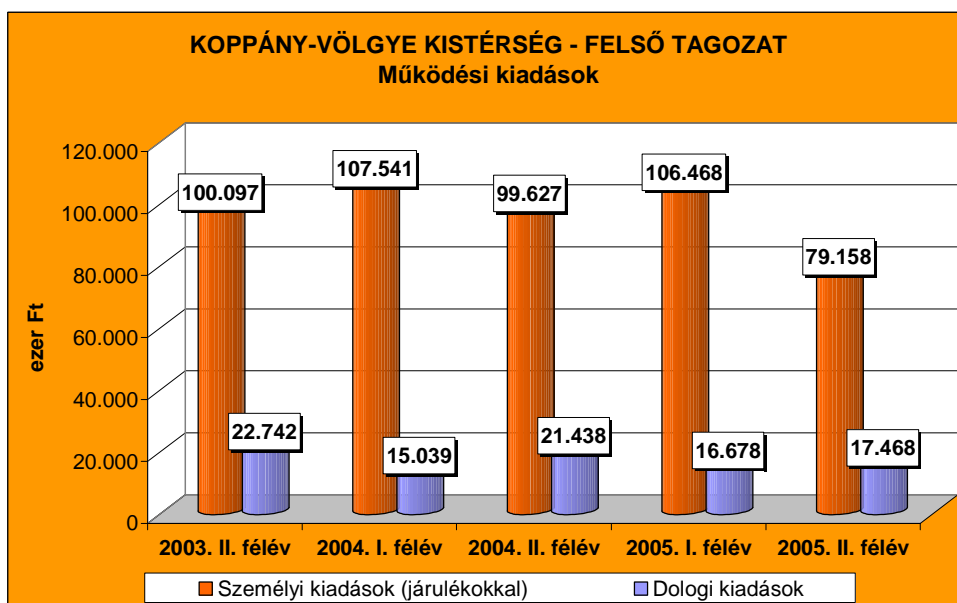
291. sz. ábra



Az intézkedések hatására a férőhelyek kihasználtsága jelen tanévre emelkedett, habár még mindig csak 61%-os. Ez azt jelzi, hogy a megkezdett folyamatot feltétlenül folytatni szükséges. Mivel a prognózisok szerint a tanulólétszám csökkenése tovább folytatódik, az igények és a kapacitások összehangolása, valamint a racionális osztályszervezés további koordinált munkát igényel. E nélkül a rendszer finanszírozhatatlanná válik.

9.2. Működési kiadások és bevételek alakulása

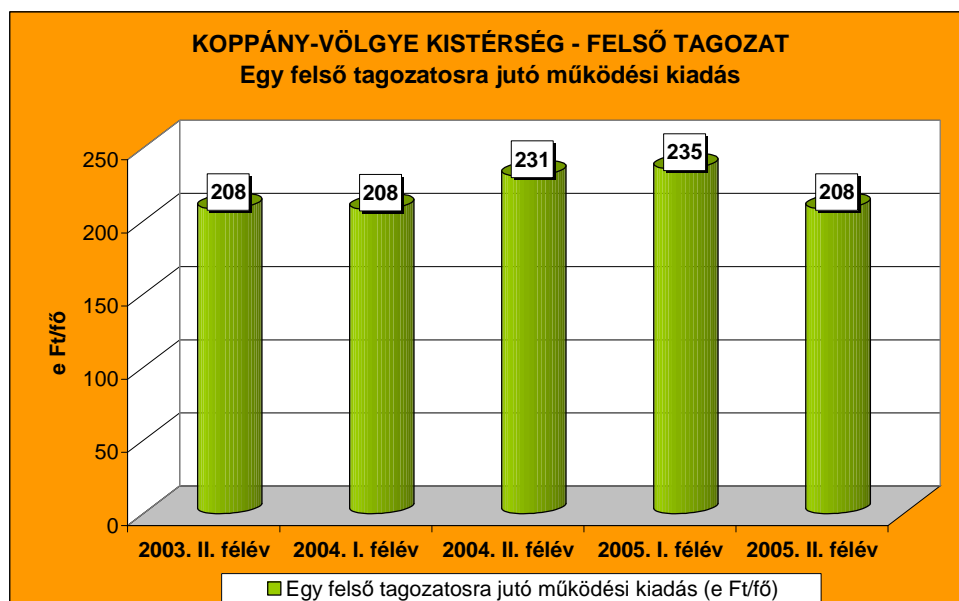
292. sz. ábra



A működési kiadások látványos csökkenése figyelhető meg jelen tanév I. félévére. A korábbi azonos időszakokhoz képest 20 millió Ft-tal kevesebb kiadás merült fel. Ez az alacsony hatékonysággal működő egységek megszüntetésének, az erőforrások koncentrálásának és az osztályok racionális megszervezésének következménye.

A kiadások csökkenése az oktatási színvonal növekedését szolgáló pedagógus-létszámbővítés (Tab, Andocs) mellett – és ennek költségnövelő vonzata ellenére – következett be.

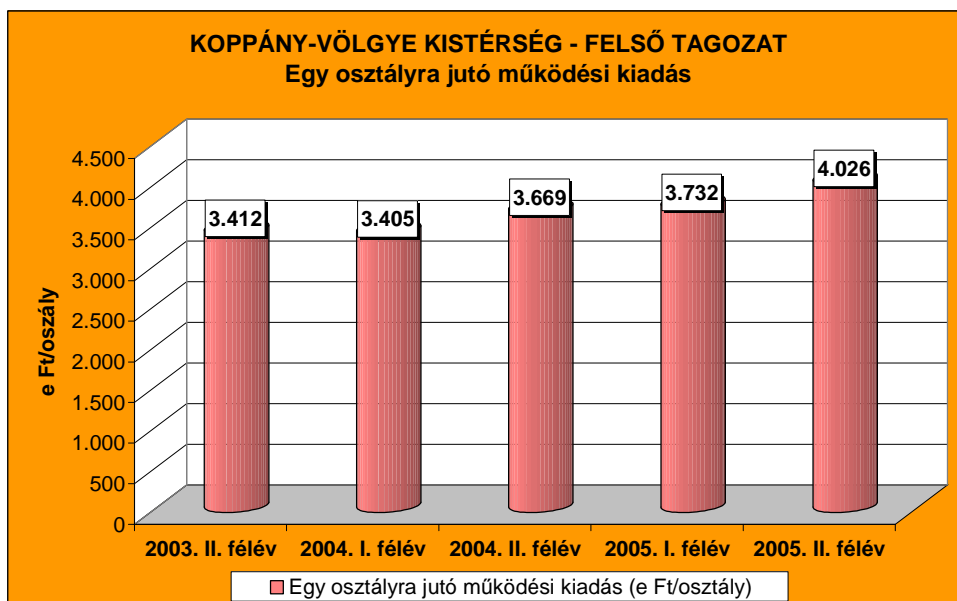
293. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó működési kiadások jelen tanévre látványosan csökkentek, a 2 tanévvel korábbi szintre álltak vissza. Ez is egyértelműen jelzi, hogy a csökkenő tanulólétszám integrált oktatása, magasabb létszámú osztályokba szervezése – a szakmai előnyökön túl – jelentős gazdasági előnyökkel is járt.

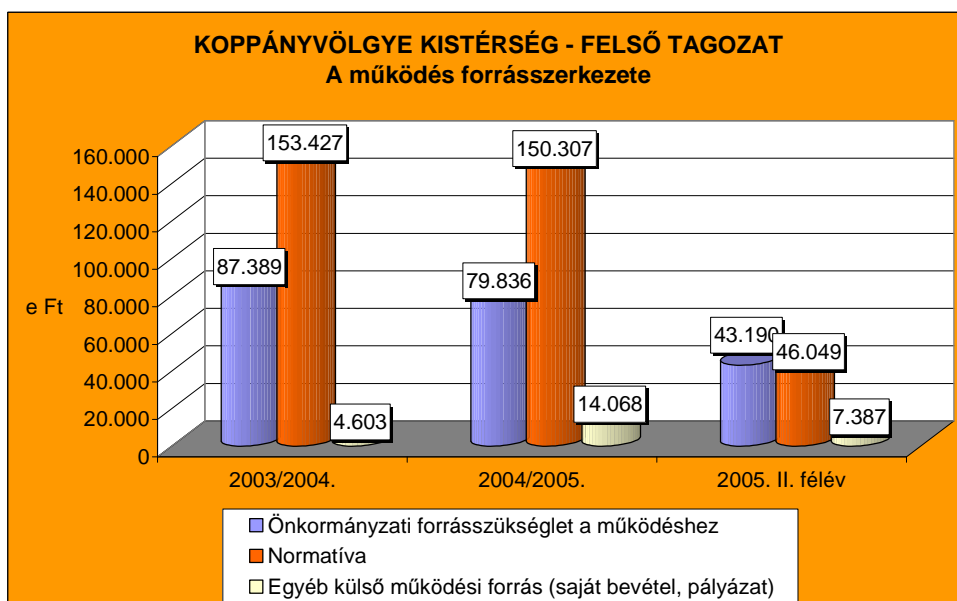


294. sz. ábra



A 2003/04-es tanévben a kistérségben 36 felső tagozatos osztály működött, az elmúlt tanévben számuk 33 volt. A modell-kísérlet keretében végrehajtott átszervezést követően a diáklétszámot jelen tanévtől 24 osztályban oktatják. Az egy osztályra jutó kiadások emelkedése azt jelzi, hogy – az előzőekben bemutatott – összességében jelentősen kisebb mértékű kiadások kevesebb osztály ellátására koncentrálnak, azaz a személyi-tárgyi feltételrendszer koncentráltabban áll rendelkezésre.

295. sz. ábra



A korábbi tanévekben a normatíva hozzávetőleg az összes forrás 62-63%-át jelentette. A pályázati források is említésre érdemes összeggel vannak jelen a rendszerben (2 illetve 6%-os részaránnyal), habár ezt a lehetőséget csak kevés iskola használja ki. A működési kiadások finanszírozásához szükséges további forrásokat a kistérség iskoláinak fenntartói biztosították 87 illetve 80 millió Ft összegben.

Jelen tanév ebből a szempontból még nem értékelhető. A diagramon megjelenített normatív forrás csak az éves összeg 1/3-át mutatja, így az arányok még nem reálisak. Visszautalunk azonban a működési kiadások alakulását bemutató diagramra. Ott a modell-kísérlet eredményeképpen már 2005. utolsó 4 hónapjában 20 millió Ft-os kiadás-csökkenés jelentkezett. A tanév hosszabb, magasabb költségeket igénylő második félévére legalább ilyen mértékű megtakarítás prognosztizálható, így a kistérség önkormányzatai számára az integráció jelen tanévben legalább 40 millió Ft megtakarítást eredményez. Az előző tanév 80 millió Ft-os önkormányzati forrás-szükségletét alapul véve ez 50%-os megtakarítás.

A modell-kísérlet következtében tehát az önkormányzatok oktatási költségei a felső tagozatos oktatás terén 50%-kal mérséklődtek!!!

A megtakarítás egyaránt érinti az iskola-fenntartó és a társulás keretében az oktatási feladatot más településen ellátató önkormányzatokat is. Az utóbbiakat azáltal, hogy a társulás keretében hatékonyabban, alacsonyabb egységköltségekkel ellátott feladathoz lényegesen kisebb hozzájárulást kell fizetniük, mint ha az oktatást saját fenntartású intézményben végeznék.

Ez könnyen belátható, ha megvizsgáljuk, hogy a kistérségi társulás felső tagozatot nem működtető önkormányzatai milyen mértékű hozzájárulást fizetnek e szolgáltatásért. Ezt szemlélteti a táblázat.

Adatok eFt-ban 11. sz. táblázat

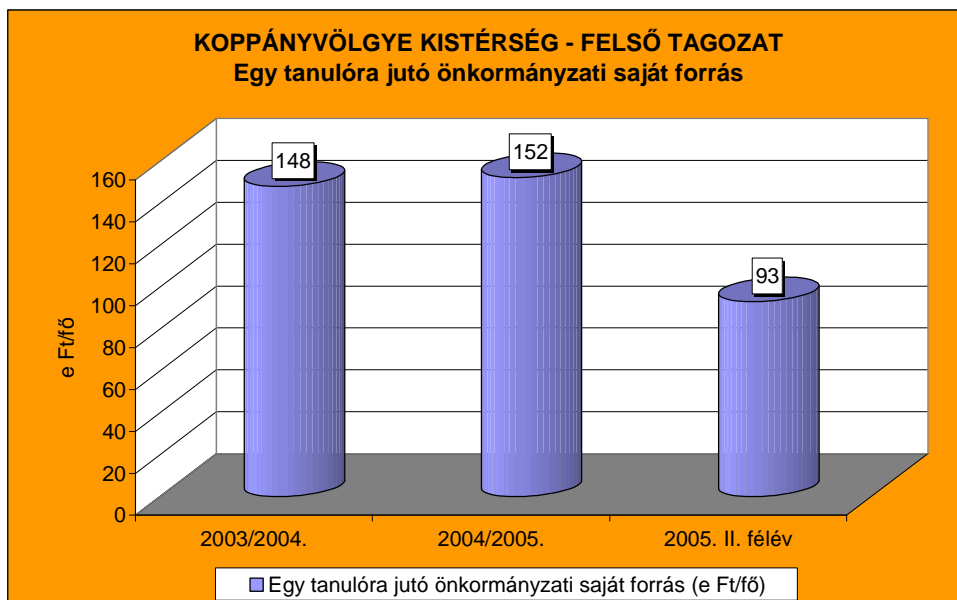
Pénzeszköz átadás	Felső tagozatot nem működtető iskolák összesen
2003. II. félév	3 820
2004. I. félév	10 655
2004. II. félév	6 399
2005. I. félév	6 966
2005. II. félév	2 654

A 2003/04-es és az elmúlt tanévben 13-14 millió Ft volt a hozzájárulás összege. Az egy osztályra jutó éves átlagos kiadást alapul véve (7400 e Ft/osztály), ebből az összegből –



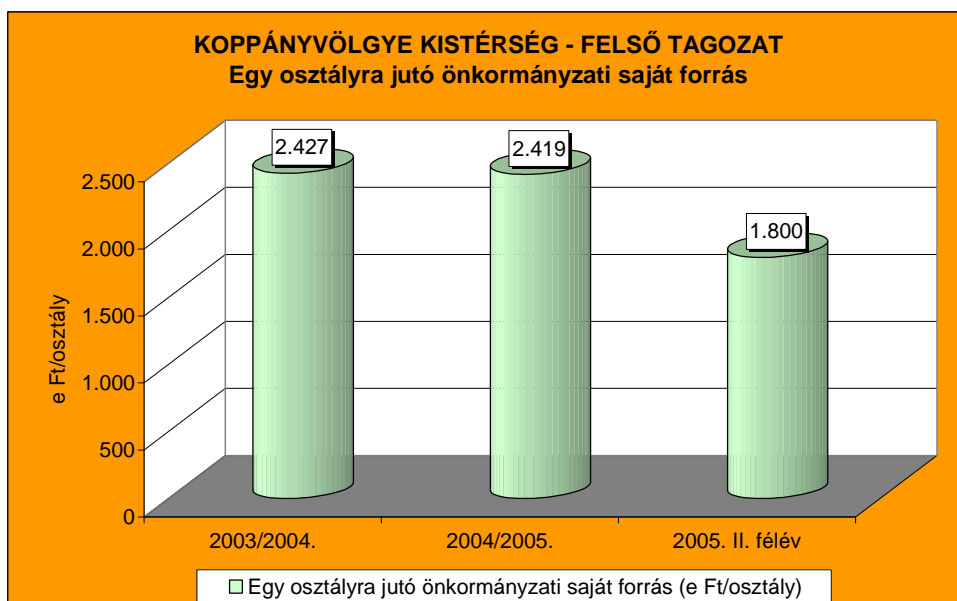
változatlan struktúra mellett – az egész térségben mindössze 2 további felső tagozatos osztály működhetne. Változatlan kiadások esetén tehát települések maradnának ellátatlanul, illetve a helyi ellátást településenként, kistérségi együttműködés nélkül megszervezve csak jelentős többletkiadásokkal lehetne megoldani.

296. sz. ábra



Az egy tanulóra jutó önkormányzati források adata sem pontos még a diagramon. A rendszer egészére nézve azonban alapul vehetjük az előzőekben jelzett 40 millió Ft-os megtakarítást. Ennek alapján az e tanévre várható önkormányzati forrasszükséglet tanulónként 86 e Ft-ra mérséklődik. Az előző tanévek 150 e Ft körüli összegéhez képest ez több mint 40%-os egységköltség csökkenést jelent.

297. sz. ábra



Az egy osztályra jutó önkormányzati források prognosztizálásánál az előbbi gondolatmenetet követve, e tanévre 1666 e Ft/osztály körüli érték várható. Ez több mint 30%-os megtakarítás az előző tanév önkormányzati terheihez képest.

Érdemes itt ismét visszaidézni a korábban már bemutatott táblázatot.

12. sz. táblázat

Megnevezés	I. sz. iskola	II. sz. iskola	III. sz. iskola
átlagos osztálylétszám (fő)	26	24	21
önkormányzati forrásszükséglet tanulónként (e Ft/tanuló)	81	85	123
önkormányzati forrásszükséglet osztályonként (e Ft/osztály)	1.914	1.914	2.200

Egy kisváros iskoláinak néhány mutatószámát szemlélteti a táblázat 2004. évi szinten. A modell-kísérlet következtében a Koppány-völgye kistérségben az önkormányzatok felső tagozatra jutó oktatási költségei – a lényegesen kedvezőtlenebb működtetési lehetőségek ellenére – a kisvárosi átlag szintjére mérséklődtek.

9.3. Foglalkoztatás

13. sz. táblázat

Foglalkoztatottság	Koppányvölgye Kistérség - felső tagozat összesen				
	2003. II.	2004. I.	2004. II.	2005. I.	2005. II.
<i>Vezetők összesen¹¹</i>	8,0	7,4	7,3	7,3	8,2
<i>Beosztott pedagógusok összesen</i>	55,0	55,5	53,0	53,6	48,4
<i>Pedagógusok összesen</i>	63,0	62,9	60,4	60,9	56,6
<i>Nevelő, oktató munkát közvetlenül segítők összesen</i>	1,1	1,1	0,8	0,8	1,0
<i>Szakmai létszám összesen</i>	64,0	64,0	61,2	61,7	57,6
<i>Gazdasági-technikai létszám összesen</i>	27,3	27,3	20,3	19,9	18,8
<i>Felső tagozatos arányosított létszám összesen</i>	91,3	91,3	81,5	81,6	76,4
Személyi kiadások járulékokkal (e Ft)	100 097	107 541	99 627	106 468	88 700
Átlagjövedelem (e Ft/fő/hó)	119	151		144	
Átlagjövedelem változása (előző év = 100%)		128%		95%	
Tanulólétszám (fő)	590	590	525	523	464
Tanulólétszám változás (előző tanév = 100%)	100%		88,8%		88,5%
Osztályok száma	36	36	33	33	24
I osztályra jutó pedagógus létszám (pedagógus/osztály)	1,7	1,7	1,8	1,8	2,2
I szakmai alkalmazottra jutó tanulólétszám (tanuló/szakalkalmazott)	9,2	9,2	8,6	8,5	8,1
I foglalkoztatottra jutó tanulólétszám (tanuló/alkalmazott)	6,5	6,5	6,4	6,4	6,1

¹¹ Az adat a nem magasabb vezetőik számát is tartalmazza.



A modell-kísérletet megelőző tanévekben a kistérség felső tagozatán 60-63 álláshelyen foglalkoztattak pedagógusokat. Jelen tanévben a pedagógus álláshelyek száma 57,6-re csökkent. A létszámcsökkenés a struktúra kedvező változása mellett ment végbe:

- megszűntek álláshelyek az alacsony hatékonysággal, korszerűtlen oktatás-szerkezettel működő iskolákban,
- létszámbővítés történt Andocs és Tab iskoláiban.

A hatékonyabb osztályszervezés, a felső tagozatosok integrált ellátása következtében e mérsékeltebb pedagóguslétszám ellenére az egy osztályra jutó pedagógus létszám 1,7-1,8 főről 2,2 főre emelkedett.

A gazdasági-technikai létszám is csökkent, ez döntően az előző tanévben következett be (27 főről 20 főre), de jelen tanévben is további 1 főnyi álláshely szűnt meg.

Összességében a térség felső tagozatos osztályaiban alacsonyabb létszámmal, koncentráltabban, hatékonyabban látják el az oktatási feladatokat. A szakos ellátás bővült, az egy osztályra jutó pedagógus létszám növekedett, miközben a személyi kiadások jelentősen csökkentek.

A hatékonyság mind szakmai, mind gazdasági szempontból egyértelmű növekedést mutat.

10. Az integráció hatása

A modell-kísérlet keretében a legjelentősebb változások a felső tagozatos oktatás terén mentek végbe. Ennek lényegi elemeit az egyes intézmények és a felső tagozatos összesítő értékek kapcsán bemutatjuk.

A teljesség kedvéért a következő táblázatokban együtt is szemléltetjük az integrációban részt vevő egységek főbb adatait és mutatószámait. Az összegző táblázatok lehetőséget nyújtanak a változások áttekintésére és az egyes időszakok összehasonlítására is.



10.1. Andocs-Kisbárapáti

14. sz. táblázat

Működési jellemzők és mutatók	Andocs			Kisbárapáti			Andocs - Kisbárapáti együtt			Általános iskolák - felső tagozat összesen		
	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév
Tanulólétszám (fő)	48	53	79	52	36	0	100	89	79	590	525	464
Osztályok száma	4	4	4	4	4	0	8	8	4	36	33	24
Átlagos osztálylétszám (fő/osztály)	12,0	13,3	19,8	13,0	9,0	0,0	12,5	11,1	19,8	16,4	15,9	19,3
Férőhely kihasználtság (%)	48,5%	53%	79%	50%	35%	0	49,5%	44%	79%	62%	58%	61%
Működési kiadások összesen (e Ft)	24 703	23 733	20 965	17 878	16 355	0	42 581	40 088	20 965	245 419	244 211	106 672
Normatíva (e Ft)	12 907	13 799	11 832	14 182	10 527	0	27 088	24 326	11 832	153 427	150 307	69 073
Egyéb külső működési forrás (saját bevétel, pályázat) (e Ft)	0	0	0	34	38	0	34	38	0	4 603	14 068	7 387
Önkormányzati saját forrás (e Ft)	11 796	9 934	9 133	3 662	5 790	0	15 459	15 724	9 133	87 389	79 836	30 212
Egy felső tagozatosra jutó működési kiadás (e Ft/fő)	515	448	265	344	454	0	426	450	265	416	465	230
Egy felső tagozatosra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/fő)	246	187	116	70	161	0	155	177	116	148	152	65
Egy osztályra jutó működési kiadás (e Ft/osztály)	6 176	5 933	5 241	4 470	4 089	0	5 323	5 011	5 241	6 817	7 400	4 103
Egy osztályra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/osztály)	2 949	2 483	2 283	916	1 448	0	1 932	1 966	2 283	2 427	2 419	1 162
Egy osztályra jutó pedagógus létszám	1,8	1,7	1,8	1,5	1,1	0	1,7	1,4	2,9	1,7	1,8	2,2



10.2. Tab-Bábonymegyer-Bedegkér-Tengőd

15. sz. táblázat

Működési jellemzők és mutatók	Bábonymegyer			Bedegkér			Tab			Tengőd			Tab - Bábonymegyer - Bedegkér - Tengőd együtt		
	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév	2003/04. tanév	2004/05. tanév	2005. II. félév
Tanulólétszám (fő)	47	42	0	34	30	0	287	265	290	26	0	0	394	336	290
Osztályok száma	4	4	0	2	2	0	12	11	14	2	0	0	20	17	14
Átlagos osztálylétszám (fő/osztály)	11,8	10,5		17,0	15,0	0,0	23,9	24,1	0,0	13,0		0,0	19,7	19,8	20,7
Férőhely kihasználtság (%)	47%	42%	0	74%	63%	0	96%	88%	73%	52%			79%	76%	73%
Működési kiadások összesen (e Ft)	18 825	22 276	1 099	14 624	14 458	0	106 516	106 790	46 976	10 644	7 728	0	150 609	151 252	48 075
Normatíva (e Ft)	11 541	12 223	0	11 754	9 768	0	65 380	66 851	40 002	6 716	3 460	0	95 391	92 301	40 002
Egyéb külső működési forrás (saját bevétel, pályázat) (e Ft)	0	0	0	1 964	4 296	3 172	1 206	965	754	0	0	0	3 170	5 261	3 926
Önkormányzati saját forrás (e Ft)	7 284	10 053	1 099	906	394	-3 172	39 930	38 975	6 220	3 928	4 268	0	52 048	53 690	4 147
Egy felső tagozatosra jutó működési kiadás (e Ft/fő)	401	530		430	482		371	403	162	409			382	450	166
Egy felső tagozatosra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/fő)	155	239		27	13		139	147	21	151			132	160	14
Egy osztályra jutó működési kiadás (e Ft/osztály)	4 706	5 569		7 312	7 229		8 876	9 708	3 355	5 322			7 530	8 897	3 434
Egy osztályra jutó önkormányzati saját forrás (e Ft/osztály)	1 821	2 513		453	197		3 328	3 543	444	1 964			2 602	3 158	296
Egy osztályra jutó pedagógus létszám	1,2	1,2		1,8	1,8		2,3	2,4	2,0	n.a.			1,8	2,0	2,4



V. Összegzés

1. A modellkísérlet eredménye

A modellkísérlet eredményének értékeléséhez érdemes felidézni a bevezető fejezetben már idézett, a kísérlet megvalósítására az intézkedési tervben megfogalmazott szempontrendszer:

1.1. „A modellkísérlet folyamatát meghatározó alapértékek:

- a hatékonyság növelése,
- szakszerűség, törvényesség fokozása,
- az ellátás színvonalának emelése,
- innovatív szemlélet kialakítása,
- többletforrások, támogatások rendszerbe emelése, arra fogadóképes, az ésszerű felhasználásra alkalmas intézményhálózat kialakítása a települések lehető legnagyobb szuverenitásának megtartása mellett.”

Ezen alapértékek megvalósulását meggyőzően visszaigazolják a tényadatok:

1.1.1 Hatékonyság

Mind a szakmai, mind a gazdasági hatékonyság jelentősen növekedett:

- csökkent az összevont osztályok száma
- a csökkenő gyermeklétszám ellenére növekedett az átlagos osztálylétszám,
- emelkedett a szakos ellátottság szintje és (a felső tagozaton tanító kevesebb pedagógushoz viszonyítva magasabb a szaktanárok száma),
- a koncentráltabb oktatás-szerkezet következtében kisebb pedagóguslétszám mellett is növekedett az egy osztályra jutó pedagógusok száma, a szakosan ellátott órák számával együtt;
- több iskola tagintézménnyé vált, ez megteremti az egységes pedagógiai program készítés és szakmai irányítás lehetőségét;
- az integráció révén az intézményfenntartók száma is csökkent (óvodák esetében 11-ről 10-re, az iskolák esetében 11-ről 8-ra);



A szakmai mutatók pozitív változásait visszatükrözi a gazdasági mutatók alakulása is. Ez különösen a felső tagozatos oktatás terén számszerűsíthető, ahol a modell-kísérlet eredményeképpen:

- már 4 hónap alatt a rendszer egészében 20 millió Ft-tal mérséklődött a működési kiadások összege;
- ez hozzávetőleg a helyi önkormányzatok felső tagozatra fordított oktatási kiadásainak 50%-át jelenti egy-egy tanév szintjén, így az önkormányzati forrás-szükséglet évi 40 milliós mérséklődése prognosztizálható;
- 10%-kal (233 e Ft-ról 208 e Ft-ra) csökkentek az egy tanulóra jutó egységköltségek;
- ezzel összefüggésben jelentősen csökkentek az önkormányzati kiadások egységköltségei: 40%-kal csökkent az egy tanulóra jutó és 30%-kal az egy osztályra jutó önkormányzati kiadások mértéke.

1.1.2 Szakszerűség, törvényesség fokozása

E szempont értékelésére egy közgazdasági típusú elemzés kevéssé hivatott.

Összegezve azonban megállapítható, hogy a szakos ellátottság növekedésével, a Pedagógiai Szakszolgálat előírás szerinti, szabályos létrehozásával, a több területen korábban meglévő pedagógus létszámhiány mérséklésével a szakszerűség és a törvényesség fokozódott, a modellkísérlet e szempontból is sikeres volt.

1.1.3 Az ellátás színvonalának emelése

Az ellátás színvonala kétségtelenül emelkedett az előző pontokban felsorolt szakmai eredmények mindegyike által.

1.1.4 Innovatív szemlélet kialakítása

Az elemzésben bemutatott jelentős struktúraváltozások csak e szemlélet kialakítása révén voltak megvalósíthatóak.

Igaz ugyanakkor az is, hogy e szemlélet hiányában néhány kisebb település alig élt a modellkísérlet adta lehetőségekkel és a térség egy jelentős települése egyáltalán nem vett részt a modellkísérletben. Ezzel a modellkísérlet kapcsán illetve annak következtében igénybe



vehető jelentős központi működési és fejlesztési forrásoktól esett el, de kétségtelenül korlátozta a kísérletben részt vevő települések integrációs lehetőségeit is.

Ezen a helyzeten az innovatív szemlélet kiterjesztésével esetleg változtatni lehet.

1.1.5 „Többletforrások, támogatások rendszerbe emelése”

A rendszerbe került többletforrások bemutatása – nagyságrendje és összetétele miatt – önálló tárgyalást igényel. Erre a következő alfejezetben térünk ki. Fontos azonban megjegyezni, hogy az intézményrendszer működését bemutató elemzés eddigi fejezetei e források nélkül vették számba a változásokat. Az elért gazdasági eredményeket, költségcsökkentést, egységköltség csökkenést a modellkísérletre kapott és az annak következményeként igényelhető kistérségi támogatási többletforrások nélkül mutattuk ki.

A következő alfejezetben bemutatott 143 millió Ft többletforrásból az elemzésben csak 11,4 millió Ft működési támogatás szerepel (normatív 8/12 rész), amely az elemzés idején már beépült az intézmények költségvetésébe.

Az eredmények mindezek alapján még figyelemre méltóbbak!

1.2. Az elérni kívánt célok

*„Az intézkedési tervben megfogalmazottak szerint a **feladat-ellátás kistérségi szintű koordinálásával, mikrokörzetekben történő ellátásával elérni kívánt cél:***

- *minden tanuló (gyermek) számára nyújtson minőségi szolgáltatást,*
- *mérséklődjenek az intézmények közötti egyenlőtlenségek,*
- *a közoktatás-szolgáltatás színvonala lényeges többletráfordítás nélkül javuljon,*
- *a települési önkormányzatok kötelező közoktatási feladat-ellátásra fordított költségei csökkenjenek,*
- *ellátatlan feladat ne maradjon.”*

1.2.1 Minden tanuló (gyermek) számára nyújtson minőségi szolgáltatást, mérséklődjenek az intézmények közötti egyenlőtlenségek, és ellátatlan feladat ne maradjon.

E célkitűzéseket „egy csokorba” gyűjtve érdemes tárgyalni.



Ellátatlan feladatok

A kistérségben ellátatlan feladat nincs. Minden településen működik óvoda és alsó tagozatos oktatás, a felső tagozatos képzést – többnyire társulási együttműködés keretében – minden település önkormányzata biztosítja.

Minőségi szolgáltatás nyújtása és az egyenlőtlenségek csökkentése

A modellkísérlet kapcsán megfogalmazott célkitűzéseket megítélésünk szerint több éves folyamat eredményeképpen kell elérni. Az elemzés adatai azonban meggyőzően bizonyítják, hogy az eltelt, rövid időszak alatt is érdemben javult a szolgáltatások minősége és csökkentek az intézmények közötti egyenlőtlenségek:

- Az alsó és felső tagozaton is nőtt az egy osztályra jutó pedagógusok száma, javult a szakos ellátás (miközben az ehhez kapcsolódó személyi kiadások a koncentráció és integráció következtében csökkentek);
- csökkent az összevont osztályok száma és a térség felső tagozatos oktatásában a minimálisra csökkent az összevont osztályok száma.
- létrejött a Pedagógiai Szakszolgálat, amely szabályos, előírás szerinti keretek között 24 település intézményei számára biztosítja szolgáltatásait;
- a társulás munkaszervezete minimális térítés ellenében biztosítja a szakmai szolgáltatásokat 24 település számára;

Ugyanakkor a célkitűzés elérése érdekében a jövőben megoldandó feladat, hogy:

- a felső tagozaton minden összevont osztály megszűnjék;
- az óvodai ellátás területén a szakmai létszám minden csoport számára biztosítható legyen (ez az alkalmazotti létszám bővítése nélkül, térségen belüli átcsoportosítással megoldható).



1.2.2 A közoktatás-szolgáltatás színvonala lényeges többletráfordítás nélkül javuljon, valamint a települési önkormányzatok kötelező közoktatási feladat-ellátásra fordított költségei csökkenjenek

E célok megvalósulását az elemzés részletes adatai alátámasztják. A színvonal a szakos ellátás növekedésével, az egy osztályra jutó pedagógusok számának növekedésével javult. Mindez csökkenő működési költségek mellett, ezen belül is az önkormányzatok oktatási költségeinek jelentős csökkenésével valósult meg.

1.3. A modellkísérlet intézkedési tervének sarokpontjai

- *az óvoda és az alsó tagozat maradjon helyben, az adott településen (akár évfolyam-összevonás alkalmazásával is),*
- *jöjjenek létre (maradjanak fenn) vagy bővüljenek az intézmény-fenntartó társulások,*
- *a feladat-ellátást szolgálja iskolabuszok működtetése.”*

Az első kitételel a modellkísérlet maradéktalanul teljesítette. Minden településen működik óvoda és alsó tagozatos általános iskolai oktatás.

Az intézményfenntartó társulások jelentősen bővültek, több település intézménye egy másik tagintézményévé vált, csökkent az intézményfenntartók száma, és igen jelentős előrelépés történt a felső tagozatos oktatás társulási formában történő ellátása terén.

Az újjászervezett oktatási modellben a feladat-ellátást iskolabuszok működtetése segíti, erre a társulási költségvetésben jelenleg is elkülönített keret áll rendelkezésre.

A modellkísérlet tehát mindenben teljesítette az intézkedési tervben megfogalmazott kívánalmakat: Az eredmények a megfogalmazott alapértékek, célok és „sarokpontok” szerinti szempontrendszerrel minden tekintetben kielégítik.

A következőkben bemutatjuk, hogy a modellkísérlet kapcsán illetve annak megvalósítása egyenes következményeként milyen többletforrásokhoz jutott a kistérség. Itt ismét szeretnénk kiemelni annak jelentőségét, hogy az eddig bemutatott eredmények szinte önerőből valósultak



meg (a következőkben bemutatott központi támogatásoknak csak töredéke – 11,4 millió Ft – szerepel az elemzésekben).

Ezzel együtt, a megvalósított intézkedéseket döntően befolyásolta a kistérség fejlesztése érdekében megszerezhető többletforrások lehetősége. A kormányzati szándékok és a helyi érdekek a folyamat tanúsága szerint összhangban vannak, egy irányba mutatnak, azaz hatékonyan működnek.



2. Többletforrások

2.1. A modellkísérlet kapcsán és annak következtében a rendszerben megjelenő többletforrások

A Koppányvölgye kistérséghez a modellkísérlet keretében illetve annak egyenes következményeként érkezett többletforrásokat szemlélteti az alábbi táblázat.

16. sz. táblázat

Sor-szám	Modellkísérlet és kistérségi támogatási források 2005. évben	Forrás (e Ft)	Felhasználás célja		Időpontja	Területe	Megjegyzés
			Felhalmozásra, beruházásra (e Ft)	Működésre (e Ft)			
1.	Modellkísérlet támogatása	20 000	16 000		2005. november	óvodák, iskolák alsó tagozatai	Kizárólag oktatási eszközfejlesztésre fordították A Szolgálat látja el a 24 települést, a forrásból épületkialakítás és eszközbeszerzés történt
			2 000			Pedagógiai Szakszolg. fejlesztése	
				2 000		megbízási díjak	
2.	Ösztönző normatív támogatás	59 529	59 529		2005. június	óvodák, iskolák	A közbeszerzési eljárások illetve a beruházások folyamatban vannak.
3.	Közoktatási támogatás (8/12)	11 434		11 434	2005. augusztus	óvodák, iskolák	az intézmények költségvetésében szereplő támogatási összeg
4.	Közoktatási támogatás (4/12)	13 673		13 673	2005. november	óvodák, iskolák	az elemzés idején még nem szerepel a költségvetésekben
5.	Működési támogatás a Társulás általános tartalékából	13 000		9 500	2005. november	óvodák, iskolák	A Nevelési Tanácsadó mind a 24 települést ellátja.
				3 500		Nevelési Tanácsadó	
6.	Működési támogatás a Társulás általános tartalékából	1 500		1 500	2005. december	óvodák, iskolák	lakosságárányosan került elosztásra
7.	Szakmai szolgáltatás nyújtása a Társulás általános tartaléka terhére	1 900		1 900	2005. év folyamatos	óvodák, iskolák	A Társulás Munkaszervezete önkormányzati támogatásból nyújtja a 24 település intézményeinek
8.	Központi támogatás közoktatási célokat szolgáló közösségi busz vásárlására	22 100	22 100		2005. december		A támogatási szerződést decemberben megkötötték, 5% önrészt kell a beruházáshoz biztosítani.
9.	Működési támogatás a Társulás általános tartalékából	550		550	2005. november	iskolabusz működtetése	A működtetésre fordítható összeget a Társulás elkülönítette erre a célra.
	2005. évi összes forrás	143 136	99 629	44 057			



Össességében a kistérség 143,1 millió Ft támogatást kapott az elmúlt évben. Ebből a modellkísérletre 20 millió Ft, az annak következményeként létrejött struktúrára 123,1 millió többletforrásban részesült. Ezen összegből 44 millió Ft szolgált az intézmények működésének támogatására, további, közel 100 millió Ft fejlesztési célokra fordítható.

2.2. A többletforrások és a kistérség korábbi lehetőségeinek összevetése

Érdeemes a bemutatott összegeket a kistérség korábbi lehetőségeihez viszonyítva kimutatni és értékelni.

17. sz. táblázat

A Koppány-völgye kistérség kiadásai 2005-ben	Működési kiadások összesen (e Ft)	Felhalmozási kiadások összesen (e Ft)	Pénzforgalmi kiadások összesen (e Ft)
Óvodák	164 284	1 952	166 236
Alsó tagozat	277 754	19 192	296 946
Felső tagozat	219 777	24 122	243 899
Kiadások összesen	661 815	45 266	707 081
Ebből az önkormányzatok által finanszírozott összeg			
Óvodák	65 141		65 141
Alsó tagozat	118 332		118 332
Felső tagozat	63 389		63 389
Önkormányzati finanszírozás összesen	246 862	0	246 862
Modellkísérlet és kistérségi többletforrások	44 057	99 629	143 686
- ebből az elemzésben már szerepel	11 434	0	11 434
- további forrás	32 623	99 629	132 252
Többletforrások aránya a kiadásokhoz (%)	7%	220%	21%
Többletforrások aránya az önkormányzati kiadásokhoz (%)	13%	teljes egészében többletforrás, nincs viszonyítási alap	54%

Az intézményrendszer a modellkísérlet és az ennek eredményeképpen létrejövő struktúra működtetéséhez 2005-ben a működéshez 44 millió Ft, a felhalmozási, fejlesztési, beruházási feladataihoz közel 100 millió Ft többletforrásokhoz jutott. Ez a működési költségek terén az összes kiadás 7%-át, az önkormányzati terheknek 13%-át jelentette. Mivel az önkormányzatok a működéshez 13%-nyi kiadásnál többel járulnak hozzá, e többletforrás is egyértelműen a helyi önkormányzatok terheit csökkentette (ez az érték tovább csökkenti az elemzés korábbi fejezeteiben kimutatott önkormányzati költségcsökkenési adatokat). A



modellkísérlet következtében a felső tagozatos működésnél a korábbi 80 millió Ft-os önkormányzati kiadások mértékét 40 millió Ft értékben prognosztizáltuk e tanévre. Ha ehhez viszonyítjuk a rendszerbe került többletforrásokat, azok mértéke (32,6 millió Ft) a felső tagozatos oktatás kiadásait szinte teljes egészében megfinanszírozza.

A felhalmozási, beruházási kiadások terén az önkormányzatok 100 millió Ft többletforráshoz jutottak. Ennek abból a szempontból van különös jelentősége, hogy a kistérségben saját erőből az elmúlt időszakokban nem történt semmiféle beruházás. A külső forrásokból, átvett pénzeszközök terhére végrehajtott beruházások összege a kistérség egészében 45 millió Ft volt, így megállapítható, hogy a rendszer a modell megvalósítása és a társulási szerkezet működtetése kapcsán az egyéb úton (más forrásokból, pályázatokból) megszerzett beruházási források kétszereséhez jutott.

3. Összegzés

A részletes elemzés adatai alapján megállapítható, hogy a modellkísérlet az intézmények működtetése terén mind a szakmai, mind a gazdasági hatékonyság szempontjából igen jelentős eredményeket ért el. E mellett mind a működés, mind a beruházások finanszírozására is jelentős forrásokat vont be a rendszerbe.

A kistérségben azonban az elért eredmények megtartása, javítása érdekében még vannak tennivalók. Egyrészt törekedni kell az integrációban eddig kevésbé részt vevő települések aktivizálására, másrészt folyamatos monitorizálással követni kell a működési folyamat jellemzőit, és a hatékonyság megtartása, növelése érdekében – a lehetőségekhez képest – a kapacitásokat rendszeresen az igényekhez (az egyre csökkenő tanulólétszámhoz) szükséges igazítani.

Budapest, 2006. január

